Muhammed b. Salih
el-Usejmin

Ramazanska sijela

Naslov knjige:

RAMAZANSKA SIJELA

Autor:
Muhammed b. Salih el-Usejmin

Prijevod i DTP:
Hajrudin Ahmetović, prof.

Šerijatska recenzija:
mr. Zijad Ljakić

Desing korice:
"El-Bejan"

Lektor:
Sumejja Đurić, prof.

Izdavač:
Hajrudin Ahmetović

Štampa:
Graforad

Tiraž:
700

مجالس شهر رمضان

للشيخ محمد بن صالح العثيمين

RAMAZANSKA SIJELA

AUTOR:
Šejh Muhammed b. Salih el-Usejmin

PREDGOVOR AUTORA

Zahvala pripada Allahu, Gospodaru svjetova, Njega hvalimo, od Njega pomoć, oprost i uputu tražimo, Njemu se kajemo, kod Njega utočište tražimo od zla naših duša i naših loših djela. Koga Allah iz Svoje milosti uputi, nema toga ko će ga u zabludu odvesti, a koga u zabludi pravedno ostavi, nema onoga koji će ga uputiti. Svjedočim da nema istinskog boga koji zaslužuje da se obožava osim Allaha, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, neka je Allahov salavat i selam na njega, njegovu porodicu, ashabe i sve koji ih budu slijedili u dobru do Sudnjega dana.

Okupljanja u mubarek mjesecu ramazanu prožeta su ukazivanjem i podsjećanjem na brojne propise posta, namaza i zekata, ali i na sve ostale propise koji su karakteristični za ovaj odabrani mjesec. Predavanja na ovim okupljanjima uglavnom su preuzeta iz djela "Kurretul-'ujunil-mubsire bi telhisi kitabi-t-tebsire", naravno uz izmjenu neophodnih dijelova. U okviru ciklusa predavanja – koja su se održavala tokom ramazanskih dana i noći, u karakterističnoj formi sijela – tretirao sam mnoge ramazanske propise, adabe, preporučene radnje, što je bilo neophodno s obzirom na činjenicu da među ljudima zaista postoji velika potreba za tretiranjem ove tematike. Ovo djelo nazvao sam "Ramazanska sijela" i do sada je doživjelo brojna izdanja, uz određene korekcije u pojedinim izdanjima, gdje sam smatrao svrsishodnim ukratko pojasniti određena pitanja, navesti izvod hadisa, dodati neophodno, ali i izostaviti ono što sam smatrao suvišnim, naravno takvih korekcija bilo je vrlo malo i nisu utjecale na krajnji cilj ovoga djela.

Svevišnjeg Allaha molim da naša djela učini iskrenim, samo radi Njega, i da podari koristi od njih, jer uistinu, On je Darežljivi i Plemeniti.

PRVO RAMAZANSKO SIJELO

VRIJEDNOST MJESECA RAMAZANA

Svaka hvala pripada samo Allahu koji je sve stvorio iz ničega, koji je stvorio vodu i zemlju, koji je sve stvorio i po Zemlji rasijao. Iz Njegova nadzora ne gubi se ni sićušni mrav u mrkloj noći kada se kreće, i ništa ne promiče Njegovom znanju, ni na Zemlji ni na nebesima.

﴿لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ ٱلثَّرَىٰ ٦ وَإِن تَجْهَرْ بِٱلْقَوْلِ فَإِنَّهُۥ يَعْلَمُ ٱلسِّرَّ وَأَخْفَى ٧ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ لَهُ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ ٨﴾

"Njegovo je što je na nebesima i što je na Zemlji i što je između njih i što je pod zemljom! Ako se ti glasno moliš – pa, On zna i šta drugom tajno rekneš i što samo pomisliš! Allah, drugog boga osim Njega nema, najljepša imena ima!"[1] Uzvišeni je stvorio Adema i na ispit ga stavio, a zatim mu se odazvao, primio njegovo pokajanje i uputio ga. Poslao je Nuha koji je po Allahovoj zapovijedi lađu pravio i njome plovio! Spasio je Svoga prisnog prijatelja od vatre kada je njenu toplotu učinio hladnom i spasonosnom, pa uzmite pouku iz tih događanja! Musau je dao devet čuda o kojima faraon nije razmislio niti se pobojao. Isaa je podržao čudima pred kojima ljudski razum zastaje, a Muhammedu je objavio Knjigu u kojoj su jasni dokazi i uputa. Zahvaljujem Mu se na Njegovim blagodatima kojima nas neprestano obasipa! Salavat i selam donosim na Njegova vjerovjesnika Muhammeda, koji se pojavio u Mekki. Neka je Allahov salavat i selam na njega, njegovog druga iz pećine Gar Ebu Bekra, i na Omera nadahnutog u svome mišljenju koji je gledao Allahovim svjetlom, i na Osmana, supruga njegovih dviju kćerki – to nije priča izmišljena, i na njegova amidžića Aliju koji je bio more znanja i lav ratnih poprišta, i neka je salavat i selam na ostalu njegovu porodicu i sve njegove ashabe čije su se vrline i odlike proširile među ljudima!

Braćo moja! Došao nam je plemeniti mjesec u kojem Allah, subhanehu ve te'ala, uvećava nagradu i obilno daruje, mjesec dobrih i beri-

[1] Prijevod značenja Taha, 6-8.

ćetnih djela u kojemu se vrata dobra otvaraju svakome onome ko želi dobro, mjesec pomaganja i darivanja.

﴿ شَهْرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِىٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلْقُرْءَانُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٍ مِّنَ ٱلْهُدَىٰ وَٱلْفُرْقَانِ ﴾

"Ramazan je mjesec u kojem je objavljen Kur'an koji je uputstvo – putokaz ljudima i jasan dokaz pravog puta i razlikovanja dobra od zla."[2]

Ramazan je mjesec ispunjen milošću, oprostom i oslobađanjem od Vatre. Njegova prva trećina je milost, druga trećina je oprost, dok je treća, zadnja trećina, oslobađanje od Vatre. Predanja koja govore o vrijednosti mjeseca ramazana brojna su i poznata. Tako se u dva Sahiha, kod imama Buharije i Muslima, rahmetullahi alejhima, od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, bilježi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Kada dođe mjesec ramazan otvore se džennetska vrata, džehennemska zatvore i šejtani se vezuju u lance.*"

Džennetska vrata se otvaraju u ovome mjesecu zbog mnoštva dobrih djela koja se u njemu čine, podstičući i na taj način vjernike da čine još više dobrih djela, dok se džehennemska vrata zatvaraju zbog vjerničkih malobrojnih grijeha. Šejtani se vezuju u lance i ne puštaju se da priđu onima kojima inače prilaze i koje napadaju izvan mjeseca ramazana.

Imam Ahmed, rahmetullahi alejhi, bilježi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Mome narodu u mjesecu ramazanu dato je pet stvari koje nisu date nijednom drugom narodu prije njih:*

- *zadah iz usta postača Allahu, subhanehu ve te'ala, ljepši je od mirisa miska;*
- *meleki traže oprosta za postače sve dok se ne iftare;*
- *Allah, subhanehu ve te'ala, svaki dan uljepšava Svoj Džennet i govori: 'Nadati se da Moji dobri robovi odbace od sebe nedaće i tegobe i usmjere se prema tebi';*
- *u njemu se vežu neposlušni šejtani, pa se ne puštaju ka onima koje inače napadaju u drugim mjesecima;*

---

[2] Prijevod značenja El-Bekare, 185.

◉ *i u zadnjoj noći opraštaju im se grijesi." Tada su prisutni upitali: "Allahov Poslaniče, je li ona (ta zadnja noć) Lejletul-kadr?", a Poslanik je odgovorio: "Ne, već radnik dobiva svoju nagradu onda kada završi svoj posao."*[3]

Braćo moja! Ovih pet stvari Allah, subhanehu ve te'ala, sačuvao je samo za vas! Dao ih je samo vama pored svih drugih naroda! Obdario vas je njima kako bi upotpunio Svoju blagodat prema vama, a koliko li vam je samo Allah, subhanehu ve te'ala, podario Svojih blagodati?! Za vas je Uzvišeni rekao:

﴿ كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ ﴾

"Vi ste najbolji narod koji se ikada pojavio, tražite da se dobra djela čine, od loših odvraćate i u Allaha vjerujete!"[4]

Prva osobina: Zadah iz usta postača ljepši je od mirisa miska

Zadah iz usta postača ljepši je Allahu, subhanehu ve te'ala, od mirisa miska.[5] Zadah koji se javlja usljed praznine u stomaku, ljudima nije prijatan, ali je Allahu Uzvišenom ljepši i prijatniji od mirisa miska, jer je taj zadah proizašao iz ibadeta Allahu, subhanehu ve te'ala, pokornosti Njemu Uzvišenom. Otuda, svako stanje koje proizlazi iz ibadeta i pokornosti Allahu, subhanehu ve te'ala, Allahu je drago i Allah će za takvo stanje uzvratiti dobrim, boljim i ljepšim. Zar ne vidite šehida koji je ubijen na Allahovom putu iz želje za uzdizanjem Allahove riječi?! Doći će na Sudnji dan a iz njegove rane istjecat će krv: boja će biti boja krvi, a miris će biti miris miska! Na hadždžu, Svevišnji Allah ponosi se hadžijama dok su na Arefatu pred Svojim melekima i kaže: "*Pogledajte u ove Moje robove! Došli su mi raščupani i prašnjavi!*"[6] Takav njihov izgled, raščupani i prašnjavi, drag je Allahu, subhanehu ve te'ala, na ovome mjestu jer je nastao kao posljedica pokornosti Allahu i ostavljanja zabranjenih stvari u ihramima, ali i ostavljanja strasti.

---

[3] Ahmed. Pojedinim dijelovima hadisa svjedoče vjerodostojni hadisi.

[4] Prijevod značenja Ali Imran, 110.

[5] Buharija i Muslim bilježe hadis sličnog značenja bez ograničavanja ove osobine na ovaj ummet.

[6] Ahmed i Ibn Hibban. Hadis je vjerodostojan na osnovu drugih hadisa.

Druga osobina: Meleki traže oprost za postača

Meleki su Allahovi plemeniti robovi koji nimalo ne griješe prema Allahovim naredbama, već izvršavaju sve što im Uzvišeni Allah naredi. Kao takvim pokornim Allahovim robovima, vrlo je vjerovatno da će im se primiti dova koju im je Allah dozvolio da upućuju. Dakle, melekima je dozvoljeno da upućuju dovu za postače kako bi se time ukazalo na njihovo dobro djelo, položaj i vrijednost njihova posta. Istigfar ima značenje traženja oprosta i prekrivanja i prelaska preko grijeha i na dunjaluku i na ahiretu. A zar to nije jedna od najvećih potreba, jedan od najvećih ciljeva?! Svaki čovjek je grješnik, upropaštava svoju dušu, i kao takvome potreban mu je Allahov oprost.

Treća osobina: Allahovo uljepšavanje postačevog mjesta u Džennetu

Uzvišeni Allah svaki dan uljepšava Džennet govoreći: "*Nadati se da Moji dobri robovi odbace od sebe nedaće i tegobe, i usmjere se prema tebi*", tj. odbace tegobe i nedaće dunjaluka i požure sa činjenjem dobrih djela u kojima je i dunjalučka i ahiretska sreća i put do Kuće mira i plemenitosti. Allah, subhanehu ve te'ala, govori to svaki dan i uljepšava Džennet, pripremajući ga za Svoje pokorne robove, podstičući ih na put koji vodi do Vječne kuće.

Četvrta osobina: Vezivanje šejtana u ramazanu

Nepokorni šejtani vezuju se u lance[7] i okove, tako da ne mogu doći do Allahovih dobrih robova koje žele odvesti s Pravog puta na stranputicu, odvratiti od činjenja dobrih djela. Na ovaj način Allah je ukazao Svoju pomoć postačima zaštitivši ih od neprijatelja koji poziva svoje pristalice da budu stanovnici Vatre. Zbog toga, primijetit ćete kako dobri ljudi imaju više želje za činjenjem dobrih djela i ostavljanjem loših djela u ovome mjesecu nego u bilo kojem drugom.

Peta osobina: Oprost grijeha u zadnjoj noći

Uzvišeni Allah oprašta sljedbenicima Muhammeda, sallallahu alejhi

---

[7] Buharija i Muslim bilježe: "Vezuju se šejtani", Ibn Huzejme: "...*šejtani i nepokorni džinni*", Nesai: "...*nepokorni šejtani*". Svi oni bilježe od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, bez ograničavanja na ovaj ummet.

ve sellem, njihove grijehe u zadnjoj noći ovog mubarek mjeseca, naravno ukoliko ovaj mubarek mjesec provedu u postu i namazu. Ovo je Allahova blagodat kojom ih nagrađuje za djela koja su uspješno okončali, isto kao što i radnik dobija naknadu kada završi svoj posao.

Allahova blagodat u ovom nagrađivanju Svojih robova manifestira se na tri načina:

Prvi način: Propisao je činjenje dobrih djela koja će biti razlog opraštanja njihovih grijeha i podizanja njihovih stepena. Shodno tome, da im Uzvišeni Allah nije propisao ta dobra djela, oni Ga ne bi ni obožavali izvršavanjem tih djela, jer činjenica je da se ibadetom ne tretira ništa što nije određeno putem Allahove objave Njegovim poslanicima. Stoga je Allah ukorio one koji pored Njega propisuju (određene ibadete) i njihovo djelo okarakterizirao je jednom vrstom širka. Rekao je Uzvišeni:

﴿ أَمْ لَهُمْ شُرَكَٰٓؤُاْ شَرَعُواْ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنۢ بِهِ ٱللَّهُ ﴾

"Zar da oni imaju bogove koji im propisuju u vjeri ono što Allah nije dozvolio?!"[8]

Drugi način: Učvrstio ih je u činjenju dobrih djela koja su mnogi ljudi ostavili, a da nije Allahove pomoći i podrške, i oni ta djela ne bi mogli činiti. Stoga Allahu pripada svaka zahvala na tome.

﴿ يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُواْ قُل لَّا تَمُنُّواْ عَلَيَّ إِسْلَٰمَكُم بَلِ ٱللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَىٰكُمْ لِلْإِيمَٰنِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴾

"Oni ti prebacuju što su primili islam. Reci: 'Ne prebacujte mi što ste islam primili; naprotiv, Allah je vama milost podario time što vas je u pravu vjeru uputio, ako iskreno govorite.'"[9]

Treći način: On iz Svoje dobrote mnogo nagrađuje: za jedno dobro djelo nagrađuje od deset od sedam stotina puta, pa čak i više. Allahu priznajemo dobrotu i za djelo koje je propisao i za nagradu koju daje za njega! Neka je svaka hvala samo Allahu!

Braćo moja! Dolazak mjeseca ramazana velika je blagodat za onoga koji ga doživi, na istinski način proživi i vrati se svome Gospodaru: udalji od grijeha i usmjeri ka pokornosti, trgne iz nemara

---

[8] Prijevod značenja Eš-Šura, 21.

[9] Prijevod značenja El-Hudžurat, 17.

prema Njemu i posveti Njegovom sjećanju i veličanju, prestane bježati od Njega i okrene se povratku Njemu.

Gospodaru naš, probudi nas iz našeg nemara, pomozi nas u opskrbljivanju bogobojaznošću prije negoli odemo s ovoga svijeta! Pomozi nam da iskoristimo ovo kratko vrijeme!

Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima, Svojom milošću, o Ti koji si od milostivih najmilostiviji! Neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, na njegovu porodicu i sve ashabe!

DRUGO RAMAZANSKO SIJELO

VRIJEDNOST RAMAZANSKOG POSTA

Svaka zahvala pripada samo Allahu, Blagom Dobročinitelju, Neovisnom, Moćnom, Snažnom Vladaru, Plemenitom, Milostivom, Svemilosnom, Prvom prije kojeg nikoga nije bilo, Zadnjem poslije kojeg nikoga neće biti, Uzvišenom iznad kojeg nikoga nema, Bliskom od kojeg nema nikoga bližeg, Onome koji svojim znanjem sve obuhvata, i ono što je bilo i ono što će biti, Onome koji uzvisuje i ponižava, druge čini siromašnim i bogatim, radi što god hoće shodno Svojoj mudrosti, svaki dan On se nečim zanima. Zemlju je učvrstio planinama, a zatim poslao ogromne oblake ispunjene vodom kojom je oživljava, a svim njenim stanovnicima propisao je završetak da bi kaznio one koji su loše na njoj postupali i da bi nagradio dobročinitelje.

Hvalim Ga spominjući Njegove lijepe i potpune osobine, zahvaljujem Mu na Njegovim blagodatima kojima nas je počastio, jer zahvalom se povećava darivanje. Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha jedinog, Vladara vječnog koji sudruga nema, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, koji je poslan i ljudima i džinnima, neka je Allahov salavat i selam na njega, na njegovu porodicu, ashabe i sve one koji ih slijede u dobru dok postoji vrijeme!

Braćo moja, znajte da je post jedan od najvrednijih ibadeta, jedna od najvećih pokornosti o čijoj su vrijednosti zabilježeni mnogi šerijatski tekstovi, koji su većinom poznati ljudima.

Dakle, vrijednost posta ogleda se i u činjenici da je Svevišnji Allah svim narodima propisivao post u formi stroge obaveze. Allah, subhanehu ve te'ala, rekao je u Svojoj plemenitoj Knjizi:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ﴾

"O vjernici, propisan vam je post, kao što je bio propisan i onima prije vas, da biste bili bogobojazni."[10]

---

[10] Prijevod značenja El-Bekare, 183.

Dakle, da post nije značajan ibadet, da ljudi mogu bez njega i da post za sobom ne povlači ogromnu nagradu, Allah, subhanehu ve te'ala, ne bi ga propisivao svim ljudima.

Nadalje, na vrijednost ramazanskog posta upućuje i činjenica da je on razlog opraštanja grijeha i prelaženja preko loših djela. U dva Sahiha od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, bilježi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ko posti ramazan vjerujući i nadajući se (nagradi), bit će mu oprošteni prethodni grijesi*"[11], tj. vjerovanje u Allaha, zadovoljstvo propisanim postom i očekivanje nagrade za post, potpuno prihvatanje propisa posta i nesumnjanje u nagradu za post, uistinu će polučiti Allahovim, subhanehu ve te'ala, oprostom prethodnih grijeha.

U Muslimovom Sahihu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, također se bilježi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Pet dnevnih namaza, džuma do džume, ramazan do ramazana, razlog su opraštanja grijeha koji se počine između njih, ako se izbjegnu veliki grijesi.*"[12]

Također, vrijednosti posta ogleda se i u činjenici da nagrada za post nije ničim ograničena, već se postač nagrađuje bez računa. U dva Sahiha od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Svevišnji Allah kaže: 'Svako djelo koje čini čovjek pripada njemu, osim posta! Uistinu, post je za Mene i Ja nagrađujem za njega!' Post je štit! Kada neko od vas bude postio, neka ne govori ružne riječi i neka ne diže glas. Ako ga neko bude psovao ili se sukobio s njim, neka kaže: 'Ja postim!' Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, zadah iz usta postača kod Allaha je ljepši od mirisa miska. Postač ima dvije radosti: kada se iftari, raduje se svome iftaru, i kada sretne svoga Gospodara, radovat će se svome postu.*"[13] U predanju kod imama Muslima stoji: "*Svako djelo koje čini čovjek pripada njemu i ono se uvećava od deset do sedam stotina puta, osim posta. Post, doista, pripada Meni i Ja za njega nagrađujem. Čovjek sputava svoje strasti i ostavlja hranu radi Mene!*"[14]

---

[11] Buharija i Muslim.
[12] Muslim.
[13] Buharija i Muslim.
[14] Muslim.

Ovaj veličanstveni hadis na mnoge načine ukazuje na vrijednost posta:

Prvi način: Allah, subhanehu ve te'ala, između svih drugih djela odabrao je post za Sebe, zbog položaja koji post zauzima kod Njega, zatim Njegovi ljubavi prema postu, iskazivanja iskrenosti prema Allahu, subhanehu ve te'ala, prilikom posta, jer je post tajna između čovjeka i Njegovog Gospodara, ne poznaje je niko drugi osim Allaha. Uistinu, postač se nađe na mjestima dalekim i skrivenim od ljudi, u trenucima kada je u mogućnosti da prekrši zabranu konzumiranja hrane, međutim, to ne čini jer zna da ima Gospodara koji ga vidi i u osami, Gospodara koji mu naredio da se suzdrži od jela, pa sve to izvršava radi Allaha, strahujući od Njegove kazne i nadajući se Njegovoj nagradi. Zbog toga mu Allah, subhanehu ve te'ala, zahvaljuje na ovoj njegovoj iskrenosti i njegov post, između svih drugih njegovih djela, uzima za Sebe, pa stoga i kaže: "*...on (čovjek) ostavlja svoje strasti i svoju hranu radi Mene!*"

Vrijednost ove posebnosti posta doći će do izražaja na Sudnjem danu, kao što kaže Sufjan b. Ujejne, rahmetullahi alejhi: "Na Sudnjem danu Allah će svoditi račun Svome robu, tako što će njegovim dobrim djelima izmirivati nasilje koje je činio, uzimati od njegovih dobrih djela i davati onima kojima je činio nasilje, sve dok na kraju od njegovih dobrih djela ne ostane post, pa će Allah, subhanehu ve te'ala, na Sebe preuzeti ono što je preostalo od čovjekove nepravde – da je On Svevišnji izmiri – i uvest će ga s postom u Džennet."

Drugi način kroz koji se ogleda vrijednost posta jeste i to što Uzvišeni Allah kaže: "*I Ja za njega nagrađujem!*" Dobra djela vrednuju se od deset do sedam stotina puta, pa i više, međutim, što se tiče posta, Svevišnji Allah je nagradu za post pripisao Sebi bez određenog broja, jer je Allah, subhanehu ve te'ala, najplemenitiji i najdarežljiviji, a nagrada biva shodna onome koji nagrađuje, pa je stoga i nagrada postača za njegov post ogromna, bez određenog računa.

Tokom posta, postač iskazuje strpljenje u pokornosti Allahu, strpljenje u ostavljanju zabranjenih stvari i strpljenje u podnošenju gladi, žeđi, malaksalosti tijela i sl., dakle strpljivo podnosi sva iskušenja na koja ga je Uzvišeni stavio u toku posta. Shodno tome, možemo ustvrditi da se kod postača nalaze sve tri vrste strpljenja, pa se s pra-

vom postač smatra Allahovim strpljivim robom, a Svevišnji Allah rekao je:

﴿إِنَّمَا يُوَفَّى ٱلصَّٰبِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ ١٠﴾

"I uistinu, samo će strpljivi dobiti svoje nagrade bez računa!"[15]

Treći način: "*Post je štit*", tj. zaštita i pregrada koja štiti postača od lošeg i prostog govora, pa je zbog toga i rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "*Kada neko od vas bude postio, neka ne govori ružne riječi i neka ne diže svoj glas.*" Također, post štiti postača od džehennemske vatre. Imam Ahmed, rahmetullahi alejhi, bilježi od Džabira, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Post je štit kojim se čovjek brani od džehennemske vatre.*"

Četvrti pokazatelj vrijednosti posta nalazi se u činjenici da je zadah iz usta postača Allahu, subhanehu ve te'ala, draži i ljepši od mirisa miska jer je nastao kao posljedica posta. Zbog toga je post kod Svevišnjeg Allaha lijep i Njemu Uzvišenom posebno drag. Ovo je jasan dokaz velike vrijednosti posta, jer nešto što je kod ljudi pokuđeno i pogrdno, nešto što ljudi odbacuju i preziru, to je istovremeno kod Svevišnjeg Allaha lijepo i drago jer je proisteklo iz pokornosti Njemu Uzvišenom.

Peti pokazatelj vrijednosti posta jesu dvije postačeve radosti: radost pri iftaru i radost pri susretu sa svojim Gospodarom. Što se tiče postačeve radosti pri iftaru, on se raduje što mu je Uzvišeni Allah omogućio da obavlja ibadet – post, koji je jedan od najboljih ibadeta. Koliko li je samo ljudi kojima je ovaj ibadet uskraćen, pa oni i ne poste! Također, raduje se jelu, piću i snošaju, koje mu je Allah dozvolio nakon iftara, a što mu je bilo zabranjeno tokom ramazanskog dana. Što se tiče postačeve radosti prilikom susreta sa svojim Gospodarom, on će se radovati svome postu kada za njega pronađe potpunu nagradu kod Allaha, subhanehu ve te'ala, onda kada mu dobra djela budu najpotrebnija, onda kada se poviče: "*Gdje su postači? Neka uđu u Džennet na vrata Rejjan na koja neće ući niko drugi osim njih!*" U ovom hadisu postač se podstiče da ne uzvraća na eventualne psovke koje mu neko uputi i da ne pristaje na sukob ako

---

[15] Prijevod značenja Ez-Zumer, 10.

ga neko izazove, jer ovo je način sprečavanja uvećanja i proširenja psovke i sukoba, ali isto tako postaču se sugerira da ne klone pred tim iskušenjem, tj. da ne šuti, nego da obavijesti drugu stranu da posti, čime će dati do znanja da ne želi ulaziti u sukob (verbalni i fizički) zbog svetosti posta, a ne zbog svoje slabosti da se osveti. U takvom trenutku prestaju psovka i sukob:

﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾ وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٥﴾﴾

"Zlo dobrim uzvrati, pa će ti dušmanin tvoj odjednom prisni prijatelj postati! To mogu postići samo strpljivi, to mogu postići samo vrlo srećni."[16]

Napose, na vrijednost posta aludira i sljedeća činjenica – post će se zauzimati za postača na Sudnjem danu. Od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Post i Kur'an će se zauzimati za čovjeka na Sudnjem danu. Post će reći: 'Gospodaru, ja sam bio razlog zbog kojeg je ostavljao hranu i sputavao strasti, pa primi moje zauzimanje za njega!' Kur'an će reći: 'Ja sam bio razlog zbog kojeg je ostavljao spavanje noću, stoga primi moje zauzimanje za njega!' I njihovo zauzimanje bit će primljeno.*" Bilježi ga Ahmed.[17]

Braćo moja! Spomenute vrijednosti i blagodati posta neće se postići sve dok postač ne bude vodio računa o adabima posta. Stoga, trudite se da postite svoj post na najpotpuniji način, čuvajući njegove propise i granice. Pokajte se svome Gospodaru od svojih manjkavosti koje se dešavaju tokom posta.

Gospodaru naš, sačuvaj naš post i učini ga našim zauzimačem! Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima! Neka je Allahov salavat i selam na našega vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i ashabe.

---

[16] Prijevod značenja Fussilet, 34-35.

[17] Ahmed i Hakim. Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Bilježe ga Taberani i Hakim koji kaže da je hadis vjerodostojan po uvjetima Muslima. Munziri je rekao: 'Prenosiocima ovog hadisa dokazuje se u Sahihu.'"

TREĆE RAMAZANSKO SIJELO

UTVRĐIVANJE POČETKA RAMAZANSKOG POSTA

Sva hvala pripada Allahu, nema onoga koji može uskratiti ono što On podari, niti onoga koji može dati ono što On Uzvišeni uskrati! Pokornost Njemu najbolje je zanimanje, a bogobojaznost najbolje porijeklo! Srca Svojih miljenika pripremio je za iman, zapisao ga u njima, olakšao im pokornost Njemu, pa oni na putu pokoravanja Njemu ne nailaze i ne osjećaju ni najmanji vid tegobe i teškoće! Propisao je nesreću nesretnima, kada su skrenuli s Pravog puta i otišli na stranputicu, okrenuli se od Njega i uznevjerovali u Njega, pa im je pripremio rasplamsanu Vatru!

Zahvaljujem Mu se na Njegovim ukazanim blagodatima i svjedočim da nema drugog boga dostojnog obožavanja mimo Allaha jedinog, Onoga koji nema sudruga, Onoga koji je sam savladao neprijatelje saveznike! Svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, odabran od Allaha. Neka je Allahov salavat i selam na njega, na njegovog druga Ebu Bekra, prvoga među ashabima po vrijednostima i odlikama, i na Omera od kojeg je šejtan bježao, i na Osmana Zu-n-nurejna bogobojaznog i porijekla čistog, i na Aliju, njegovog amidžića po porijeklu, i na ostale ashabe koji su u vjeri postigli najveće počasti i odlike, kao i na tabiine koji su ih slijedili u dobru, neka je salavat i selam na sve njih dok se zvijezde pojavljuju i nestaju!

Braćo moja, ramazanski je post jedan od temelja islama, njegovih od velikog značaja sastavnih dijelova. Svevišnji Allah rekao je:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ١٨٣
أَيَّامٗا مَّعۡدُودَٰتٖۚ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٖ فَعِدَّةٞ مِّنۡ أَيَّامٍ أُخَرَۚ وَعَلَى ٱلَّذِينَ يُطِيقُونَهُۥ فِدۡيَةٞ
طَعَامُ مِسۡكِينٖۖ فَمَن تَطَوَّعَ خَيۡرٗا فَهُوَ خَيۡرٞ لَّهُۥۚ وَأَن تَصُومُواْ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ١٨٤ شَهۡرُ رَمَضَانَ
ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلۡقُرۡءَانُ هُدٗى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٖ مِّنَ ٱلۡهُدَىٰ وَٱلۡفُرۡقَانِۚ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهۡرَ
فَلۡيَصُمۡهُۖ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٖ فَعِدَّةٞ مِّنۡ أَيَّامٍ أُخَرَۗ يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلۡيُسۡرَ وَلَا يُرِيدُ

بِكُمُ ٱلْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا۟ ٱلْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا۟ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾

"O vjernici, propisuje vam se post, kao što je bio propisan i onima prije vas, da biste bili bogobojazni! I to neznatan broj dana; a onome od vas koji bude bolestan ili na putu – isti broj drugih dana. Onima koji ga jedva podnose – iskup je da jednog siromaha nahrane. A ko drage volje da više, za njega je bolje. A bolje vam je, neka znate, da postite. U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz pravog puta i razlikovanja dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede, a ko se razboli ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti – Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate – da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na pravi put, i da zahvalni budete."[18]

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Islam je sagrađen na pet temelja: svjedočenju da nema drugog istinskog boga dostojnog obožavanja osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, obavljanju namaza, izdvajanju zekata, hodočašću Kabe i ramazanskom postu.*"[19] U Muslimovoj verziji navodi se: "*...ramazanskom postu i hodočašću Kabe.*"[20]

Svi muslimani su složni da je ramazanski post propisan u formi stroge obaveze, dakle post je utemeljen i do krajnje mjere poznat ibadet u islamu. Shodno tome, osoba koja poriče obaveznost ramazanskog posta, smatra se nevjernikom. U tom slučaju, bit će pozvana da se pokaje, pa ako se pokaje i potvrdi obaveznost posta, ne snosi nikakve posljedice, dok se u protivnom nad takvom osobom izvršava šerijatska kazna, tj. ubija kao nevjernik – otpadnik od islama, ne gasuli se niti se umotava u kefine, ne klanja joj se dženaza, ne upućuje se dova i ne traži se milost, ne ukopava se u muslimansko mezarje, nego se za takvu osobu iskopava jama daleko od muslimanskog mezarja i ukopava se u nju kako ne bi svojim smradom uznemiravala druge.

---

[18] Prijevod značenja El-Bekare, 183.
[19] Muttefekun alejhi.
[20] Muslim.

Post je propisan druge godine po Hidžri i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postio je devet godina. Propisivanje posta odvijalo se kroz dvije faze:

- U prvoj fazi ljudima je pružena mogućnost odabira: ili da poste ili da nahrane isti broj siromaha, s tim što im je stavljano do znanja da je bolje postiti.
- U drugoj fazi stupa na snagu obaveznost posta bez mogućnosti izbora.

U dva Sahiha od Seleme b. El-Ekve'a, radijallahu anhu, bilježi se da je rekao: "Nakon što su objavljene Allahove riječi:

﴿ وَعَلَى ٱلَّذِينَ يُطِيقُونَهُۥ فِدۡيَةٞ طَعَامُ مِسۡكِينٖۖ ﴾

'...onima koji ga podnose, iskup je da jednog siromaha nahrane', ko je želio – postio je a ko je želio – iskupljivao se hranjenjem siromaha. Tako je bilo sve dok nije objavljen naredni ajet, kojim je derogiran prethodni:

﴿ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهۡرَ فَلۡيَصُمۡهُۖ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٖ فَعِدَّةٞ مِّنۡ أَيَّامٍ أُخَرَۗ ﴾

'Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede, a ko se razboli ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti'. Ovim riječima Allah je propisao i učinio post obaveznim bez izbora."[21]

Post nije obavezan sve dok ne nastupi mjesec ramazan i, također, ne posti se prije samog nastupanja ramazana, zbog riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Neka niko od vas ne posti dan a niti dva dana prije ramazana, osim čovjeka koji je običavao postiti (pa se dogodi da je dan ili dva dana prije ramazana dan koji je on običavao postiti), on neka posti.*"[22]

Nastupanje mjeseca ramazana moguće je odrediti na dva načina:

Prvi način je viđenje mlađaka, zbog riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Kada vidite mlađak, zapostite!*"[23]

U vezi s tim neophodno je istaći da nije uvjet da svi ljudi vide mlađak, nego je dovoljno da ga vidi jedna osoba na osnovu čijeg se

---

[21] Buharija i Muslim.
[22] Buharija i Muslim.

svjedočenja može ustvrditi nastupanje mjeseca, i tada post postaje obavezan svim muslimanima.

Za prihvatanje svjedočenja o viđenju mlađaka uvjetuje se da je osoba koja je vidjela mlađak punoljetna, umno sposobna, musliman, da se ima povjerenja u njene riječi i njen vid. Što se tiče malodobne osobe, njeno svjedočenje nije dovoljno za utvrđivanje nastupanja mjeseca ramazana, jer se ne može biti sigurno u njene riječi. Shodno ovome, svjedočenje nerazumne osobe prioritetnije je odbaciti, dok se svjedočenje nevjernika ne uzima se u obzir i na osnovu njega ne utvrđuje se nastupanje mjeseca ramazana, zbog hadisa Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, koji kaže: "*Došao je neki beduin do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Ja sam, uistinu, vidio mlađak!' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ga je: 'Svjedočiš li da nema drugog istinskog boga osim Allaha?' Čovjek je rekao: 'Da.' 'Svjedočiš li da je Muhammed Allahov poslanik?', ponovo ga je upitao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a čovjek je odgovorio: 'Da.' Nakon toga, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: 'Bilale, obznani ljudima, obavijesti ih neka poste sutra!'*"[24]

Također, svjedočenje se ne prihvata ni od osobe koje je poznata po lažnom govoru, ili po brzopletosti, ali isto tako ni od slabovidne osobe jer je nemoguće da vidi mlađak. Dakle, svjedočenje ovakvih osoba o nastupanju mjeseca ramazana ne prihvata se zbog opravdane sumnje u njihovu iskrenost.

Nastupanje mjeseca ramazana utvrđuje se na osnovu svjedo-čenja jedne osobe, zbog hadisa Ibn Omera, radijallahu anhuma, koji je rekao: "*Ljudi su pratili (iščekivali) pojavu mlađaka, pa sam ga ja vidio i obavijestio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o njegovoj pojavi, a on je naredio ljudima da poste.*"[25]

Osoba koja sigurno vidi mlađak obavezna je o tome obavijestiti odgovorne u državi. Također, to je obavezan učiniti i onaj koji vidi

---

[23] Muttefekun alejhi.

[24] Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Bilježe ga sedmerica osim Ahmeda. Vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Huzejme i Ibn Hibban, ali je osporen zbog irsala – prekinutosti."

[25] Ebu Davud, Hakim i Ibn Hibban. Hakim kaže da je hadis po uvjetima Muslima i s njim se u tome slaže i Zehebi.

mlađak mjeseca ševvala i mjeseca zul-hidždžeta, jer se na osnovu svega toga određuje početak i završetak posta, ali i početak hadždža. Shodno tome, sve ono što vodi do ispunjenja vadžiba – obaveze, i samo postaje obaveza.

Ako se jedna osoba zadesi u nekom udaljenom mjestu i tom prilikom ugleda mlađak, ali ne bude u mogućnosti u toku dana ili noći o tome obavijestiti odgovorne u državi, zapostit će naredni dan i truditi se, shodno svojim mogućnostima, da dostavi vijest o viđenju mlađaka.

Ukoliko odgovorni u državi putem sredstava javnog informiranja obznane vijest o nastupanju mjeseca ramazana, tu vijest treba prihvatiti i postupiti u skladu sa obavijesti, jer se takva vijest tretira šerijatskim dokazom i obavezuje na praktičnu primjenu. Zbog toga je i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što je pouzdano utvrdio početak ramazana, naredio Bilalu, radijallahu anhu, da obznani ljudima nastupanje mjeseca ramazana kako bi započeli post, tako da je tim postupkom svim ljudima stavljeno u obavezu da prihvate obavijest i započnu post.

Kada se pouzdano na šerijatski način utvrdi nastupanje ramazana, nema potrebe da se osvrće na položaj mlađaka, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, propis vezao za viđenje mlađaka, a ne za njegove položaje, pa je rekao: "*Kada vidite mlađak, zapostite i kada ga (ponovo na kraju) vidite, prekinite s postom.*"[26] Također je rekao: "*Ukoliko ga vide dvojica muslimana, zapostite i prekinite s postom.*"[27]

Drugi način utvrđivanja nastupanja mjeseca ramazana jeste uzimanje u obzir da prethodni mjesec ša'bana traje trideset dana, jer lunarni mjeseci ne mogu imati više od trideset dana, a ni manje od dvadeset devet dana. Ponekad se desi da uzastopno jedan, dva, tri pa čak i četiri mjeseca traju po trideset dana ili po dvadeset i devet dana. Međutim, uglavnom, mjesec ili dva imaju trideset dana, a zatim treći mjesec dvadeset devet dana. Stoga, ukoliko se ne vidi mlađak i računa se da prethodni mjesec ša'ban traje trideset dana, tada se utvrđuje

---

[26] Muttefekun alejhi.

[27] Ahmed i Nesai. Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, rekao je: "U lancu prenosilaca nema smetnje iako postoji razilaženje, a svjedoče mu hadisi kod Ebu Davuda i Darekutnija koji kaže: 'Ovaj lanac prenosilaca je spojen i vjerodostojan.'"

nastupanje mjeseca ramazana zbog riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Kada vidite mlađak, zapostite, i kada ga (opet) vidite, prekinite post. A ako vam bude skriven i ne mognete ga vidjeti, onda mjesec računajte trideset dana.*"[28] U Buharijinoj verziji bilježi se sljedećim riječima: "*...pa ukoliko vam mlađak bude skriven, upotpunite mjesec ša'ban sa trideset dana.*"[29]

U Sahihu Ibn Huzejme bilježi se hadis Aiše, radijallahu anha, koja je rekla: "*Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, postio bi u ša'banu kako to ne bi činio u drugim mjesecima, a zatim bi otpočeo post u mjesecu ramazanu viđenjem mlađaka. Ukoliko ga ne bi vidio, upotpunio bi mjesec sa trideset dana, a zatim bi postio.*"[30]

Na osnovu ovih hadisa postaje jasno da se ramazanski post ne otpočinje sve dok se ne ugleda mlađak.

Ukoliko se ne ugleda mlađak, mjesec ša'ban upotpunit će se sa trideset dana, ali se trideseti dan neće postiti, svejedno da li prethodna noć bila vedra ili maglovita, zbog riječi Ammara b. Jasira, radijallahu anhu: "*Onaj koji bude postio dan u koji se sumnja, taj je iskazao neposlušnost Ebul-Kasimu, sallallahu alejhi ve sellem.*"[31]

Gospodaru naš, učvrsti nas na slijeđenju Tvoje upute, sačuvaj nas puteva propasti i nesreće, podari da nam ovaj mjesec bude mjesec dobra i bereketa, pomozi nas u pokornosti Tebi i sačuvaj nas puteva koji vode ka nepokornosti Tebi!

Gospodaru naš, oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima, uistinu, Ti si Najmilostiviji! Neka je Allahov salavat i selam na našega vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu, ashabe i sve one koji ih slijede u dobru do Sudnjega dana.

---

[28] Muslim.

[29] Buharija.

[30] Ibn Huzejme, Ibn Hibban, Hakim. Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Bilježe ga još Ebu Davud i Darekutni koji kaže da je hadis vjerodostojan."

[31] Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Bilježe ga Ebu Davud, Tirmizi i Nesai, a Buharija ga spominje mu'allekan."

ČETVRTO RAMAZANSKO SIJELO

NOĆNI NAMAZ U RAMAZANU

Sva hvala pripada Allahu koji je Svojom dobrotom stopala učinio postojanim, Svojom milošću spasio duše stradale, olakšao onome kome je htio i podstaknuo sve na činjenje djela za ahiret. Zahvaljujem Mu se na svemu što daje, bilo slatko ili gorko, i svjedočim da nema drugog boga dostojnog obožavanja mimo Allaha jedinog, koji nema sudruga. Samo Njemu pripada ponos, veličina i nadmoć, pa su Mu stoga sve duše ponizne i pokorne. Svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, onaj koji je naredbu svoga Gospodara ispunjavao i u tajnosti i u javnosti, neka je Allahov salavat i selam na njega, na njegovog druga Ebu Bekra koji ga je branio od skupine lažljivaca i smutljivaca, i na Omera koji je svoju dušu žrtvovao za njega, i na Osmana koji je izdvajao ogroman imetak, i na Aliju koji je bio primjer junaka u sukobu s velikim gupama neprijatelja, kao i na sve ostale ashabe i sve one koji ih slijede u dobru sve dok stopala hodaju.

Braćo moja! Svevišnji Allah propisao je Svojim robovima raznovrsne ibadete, kako bi prakticirali svaku vrstu ibadeta, a ne samo jedan određeni ibadet čije bi im izvršavanje moglo dosaditi tako da ga u potpunosti ostave ili se požale na teškoću izvršavanja.

Uzvišeni Allah svrstao je pojedine ibadete u kategoriju obaveznih ibadeta – farzovi, koje nije dozvoljeno ostaviti niti umanjiti, a pojedine ibadete svrstao je u kategoriju nafila – dobrovoljnih ibadeta, putem kojih se vjernik približava Allahu i upotpunjava svoj ibadet.

U kategoriji obaveznih ibadeta nalazi se namaz. Uzvišeni Allah propisao je Svojim robovima pet namaza u toku dana i noći, pet namaza po djelu, ali pedeset na mizanu – vagi! Također, Uzvišeni je podstaknuo na činjenje dobrovoljnih namaza kojima se upotpunjavaju obavezni namazi i kojima se vjernici još više približavaju Allahu, subhanehu ve te'ala.

U dobrovoljne namaze ubrajaju se sunneti revatib, tj. sunneti koji se klanjaju uz (prije ili poslije) obavezne namaze. Ti sunneti su: dva rekata prije sabahskog farza, četiri rekata prije podnevskog farza i dva

rekata poslije podnevskog farza, dva rekata poslije akšamskog farza i dva rekata poslije jacijskog farza.

U dobrovoljne namaze spada i noćni namaz čije klanjače Allah mnogo hvali u Svojoj Knjizi:

﴿ وَٱلَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَٰمًا ﴿٦٤﴾ ﴾

"...i oni koji svoje noći provode pred svojim Gospodarom na sedždi i kijamu."[32]

Također, rekao je za njih:

﴿ تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ ٱلْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿١٦﴾ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ
مَّآ أُخْفِىَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾ ﴾

"...njihovi bokovi lišavaju se postelja i oni dozivaju svoga Gospodara iz straha i nade, i od onoga čime ih Mi opskrbljujemo, oni udjeljuju. Stoga, nijedna duša ne zna kakve ih skrivene radosti čekaju zbog onoga što rade."[33]

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Najbolji namaz nakon obaveznog namaza jeste noćni namaz.*"[34]

U drugom hadisu rekao je: "*O ljudi, širite selam, hranite gladne, održavajte rodbinske veze i klanjajte noću dok drugi ljudi spavaju – ući ćete u Džennet smireno, spokojno.*"[35]

Pod noćnim namazom podrazumijeva se i vitr-namaz. Najmanje se može klanjati jedan rekat, a najviše jedanaest rekata vitr-namaza. Dakle, vjernik može klanjati samo jedan rekat vitr-namaza, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Ko želi da klanja vitr jedan rekat, neka to čini.*"[36]

Također, mogu se klanjati i tri rekata vitr-namaza, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Ko želi da klanja vitr-namaz tri rekata, neka to čini.*"[37] Ova tri rekata vitr-namaza dozvo-

---

[32] Prijevod značenja El-Furkan, 65.
[33] Prijevod značenja Es-Sedžde, 16-17.
[34] Muslim.
[35] Ahmed. Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Bilježi ga Tirmizi i kaže da je hasen-sahih, dok ga Hakim ocjenjuje sahihom."
[36] Ebu Davud, Nesai, Ibn Madže.
[37] Prethodni hadis.

ljeno je klanjati sa jednim selamom, kako bilježi Tahavija da je Omer b. El-Hattab, radijallahu anhu, klanjao vitr-namaz od tri rekata i predavao selam samo na zadnjem rekatu. Međutim, ako želi, može klanjati dva rekata pa predati selam, a zatim klanjati treći rekat, kako bilježi Buharija od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da bi predavao selam nakon dva rekata, a zatim bi naredio da se ispuni neka njegova potreba, a onda bi klanjao treći rekat.

Vitr-namaz može se klanjati i od pet rekata, tako što će svih pet rekata klanjati zaredom, neće sjediti niti predavati selam izuzev na zadnjem rekatu, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Ko želi da klanja vitr-namaz od pet rekata, neka to čini.*"[38]

Također, Aiša, radijallahu anha, prenosi: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao bi noću trinaest rekata. Od toga bi kao vitr klanjao pet rekata i na njima ne bi sjedio osim na kraju."[39]

Također, može klanjati i sedam rekata vitr-namaza, tako što će ih klanjati zajedno kao što je slučaj i sa pet rekata, zbog riječi Ummu Seleme, radijallahu anha: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kao vitr klanjao bi sedam rekata i pet rekata. Ne bi ih razdvajao niti selamom niti govorom."[40]

Može se klanjati i devet rekata vitr-namaza, dakle klanjaju se zajedno i bez sjedenja između rekata izuzev nakon osmog rekata, kada će klanjač sjesti, učiti tešehhud i doviti, ali neće predati selam, već će ustati i klanjati deveti rekat, a zatim sjesti, učiti tešehhud, doviti i predati selam, kao što se navodi u hadisu Aiše, radijallahu anha, o vitru Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Klanjao bi devet rekata i na njima ne bi sjedio izuzev na osmom rekatu, pa bi spominjao Allaha, zahvaljivao Mu i dovio, a zatim bi završio, ali ne bi predavao selam, već bi ustao i klanjao deveti rekat. Nakon toga bi sjeo, spominjao Allaha, zahvaljivao Mu i dovio, a zatim predao selam, tako da bismo ga i mi čuli."[41]

Napose, može se klanjati jedanaest rekata vitr-namaza. Ako klanjač želi, može klanjati dva po dva rekata i na kraju završiti s jednim

---

[38] Prethodni hadis.
[39] Muslim.
[40] Ahmed, Nesai i Ibn Madže.
[41] Ahmed i Muslim.

rekatom, zbog hadisa Aiše, radijallahu anha: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, između jacija-namaza i sabah-namaza klanjao bi jedanaest rekata. Predavao bi selam nakon svaka dva rekata i vitr bi klanjao jedan rekat."[42]

Međutim, ako klanjač želi, može klanjati četiri rekata, pa opet četiri rekata, a zatim tri rekata, zbog hadisa Aiše, radijallahu anha: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao bi četiri rekata[43], ne pitaj o njihovoj ljepoti i dužini. Zatim bi klanjao četiri rekata i ne pitaj o njihovoj ljepoti i dužini, a zatim bi klanjao tri rekata."[44]

Ovom prilikom potrebno je naglasiti da se vitr klanja se od pet, sedam i devet rekata samo onda kada čovjek klanja sam ili sa džematom, određenom skupinom, koja pristaje na takav način klanjanja. Međutim, što se tiče javnih mesdžida, za imama je najbolje da predaje selam nakon svaka dva rekata kako ne bi otežao ljudima i pomiješao njihove nijjete, a ovakav način klanjanja vitra najlakši je za muktedije. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Ko god od vas bude predvodio druge u namazu, neka bude kratak, jer, uistinu, iza njega ima starih, slabih i onih koji imaju nekakvu potrebu.*" U drugom predanju stoji: "*A kada bude klanjao sam, neka klanja kako želi.*" Također, ovakav način klanjanja vitr-namaza prenosi se od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, samo u situacijama kada je klanjao sam, ali ne i kada je klanjao sa svojim ashabima.

Noćnom namazu u ramazanu pripada posebna vrijednost i odlika, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Ko provede ramazan u namazu vjerujući i nadajući se (nagradi), bit će mu oprošteni prethodni grijesi.*"[45]

---

[42] Svi osim Tirmizija.

[43] Moguće je da je klanjao četiri rekata s jednim selamom, na što upućuje spoljašnjost ovog predanja, a moguće i da je predavao selam nakon svaka dva rekata, ali nakon što bi klanjao četiri rekata, napravio bi pauzu, a zatim opet tako, na isti način, klanjao još četiri rekata, što odgovara Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: "*Noćni namaz je dva po dva rekata*", što odgovara i prethodnom hadisu Aiše, radijallahu anha, u kojem ona pojašnjava da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, predavao selam nakon svaka dva rekata.

[44] Muttefekun alejhi.

[45] Muttefekun alejh.

Značenje riječi "vjerujući" jeste da vjeruje u Allaha i u nagradu koju On obećao klanjačima.

Značenje riječi "nadajući se" jeste da traži nagradu samo od Allaha, da ne obavlja namaz iz pretvaranja, isticanja, niti radi imetka ili položaja.

Noćni namaz u ramazanu podrazumijeva klanjanje noćnog namaza od prve do zadnje noći. U ovu vrstu namaza ubraja se teravih-namaz, stoga je neophodno potruditi se u klanjanju ovoga namaza, posvetiti mu maksimalnu pažnju i očekivati za njega nagradu, sevap, samo od Allaha. To je samo nekoliko noći i razuman vjernik iskorištava ih prije negoli one prođu. Ovaj namaz nazvan je teravihom jer su ga prvi muslimani veoma dugo klanjali, odnosno kada god bi klanjali četiri rekata, malo bi se nakon toga odmorili (ar. *isterahu*).

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je prvi koji je u mesdžidu okupio muslimane kako bi u džematu klanjali teravih-namaz, a zatim je to ostavio strahujući da taj namaz ne bude stavljen u obavezu njegovom narodu. U dva Sahiha bilježi se od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao jednu večer u mesdžidu i za njim su klanjali neki ljudi, nakon toga klanjao je i sljedeću večer i broj ljudi se povećao. Zatim su se i treću ili četvrtu večer ljudi okupili, ali Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije izašao da klanja. Ujutro, kada se probudio, rekao je: "*Vidio sam vaše sinoćnje okupljanje, pa me nije spriječilo da izađem pred vas ništa drugo do bojazan da vam se ovaj namaz ne propiše (kao obavezan).*" Jedan od prenosilaca hadisa pojašnjava pa kaže: "A to je bilo u ramazanu." Od Ebu Zerra, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "Postili smo zajedno sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i nije nam klanjao (noćni namaz) sve do zadnjih sedam dana, a zatim je, predvodeći nas u džematu, klanjao prvu trećinu noći. Naredne šeste noći nije nam klanjao (noćni namaz kao što je to učinio prethodne noći). Zatim je pete noći klanjao (predvodeći džemat) sve do pola noći. Tada smo mu rekli: 'Allahov Poslaniče! Kada bi nas predvodio u namazu cijelu ovu noć!' Na to je on rekao: '*Doista, ko*

klanja za imamom sve dok imam ne završi, upisuje mu se kao da je klanjao cijelu noć.'"[46]

Ispravni prethodnici razišli su se po pitanju broja rekata teravih-namaza i vitra s njim. Tako su neki smatrali da teravih-namaz ima 41, 39, 29, 23, 19, 13, 11 rekata, ali postoje i druga mišljenja. Najispravnije od svih ovih mišljenja jeste mišljenje da teravih-namaz ima jedanaest ili trinaest rekata, na osnovu predaje koja se bilježi u dva Sahiha od Aiše, radijallahu anha, u kojoj se navodi da je upitana: "Kakav je bio namaz Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u ramazanu?", na što je ona odgovorila: "Nije klanjao više od jedanaest rekata ni u ramazanu ni izvan ramazana." Od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, prenosi se da je rekao: "Noćni namaz Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sastojao se od trinaest rekata."[47] U Muvetti se bilježi od Es-Saiba b. Jezida, radijallahu anhu, da je rekao: "Omer b. El-Hattab, radijallahu anhu, naredio je Ubejju b. Ka'bu i Temimu Ed-Dariju, radijallahu anhuma, da u džematu klanjaju jedanaest rekata (teravih-namaza)."[48]

Selefus-salih (ispravni prethodnici) prakticirali su dugo klanjati teravih-namaz, kao što se navodi u hadisu Es-Saiba b. Jezida, radijallahu anhu: "Učač (imam) učio bi stotine ajeta tako da bismo se zbog dugog stajanja oslanjali na štapove", što je suprotno današnjoj praksi većine muslimana koji teravih-namaz klanjaju velikom brzinom, tako da je nemoguće ostvariti obaveznu smirenost i skrušenost, što je zapravo jedan od namaskih ruknova bez kojeg namaz nije ispravan. Današnji muslimani zapostavljaju ovaj namaski rukn na jednoj strani, a na drugoj otežavaju muktedijama (klanjačima) – koji su često nemoćni, bolesni i stari – čineći na taj način nasilje i sebi i drugima. Islamski učenjaci navode da je imamu pokuđeno da toliko požuruje u namazu da klanjači iza njega ne mogu obavljati radnje koje su sunnet u namazu (namaske sunnete), pa šta je tek onda s takvom brzinom zbog koje klanjači nisu u stanju obavljati namaske vadžibe?! Allaha molimo za spas!

---

[46] Bilježe ga sakupljači Sunena s vjerodostojnim lancima prenosilaca.
[47] Buharija.
[48] Bilježi ga Malik u Muvetti s jednim od najispravnijih lanaca prenosilaca.

Muslimanu ne priliči da izostaje sa teravih-namaza, naprotiv treba ustrajavati u njegovom obavljanju kako bi postigao sevap i nagradu, a također ne treba napuštati džemat prije nego što imam završi klanjanje i teravije i vitr-namaza, kako bi postigao nagradu cijele noći provedene u noćnom namazu.

Ženama je dozvoljeno prisustvovati teravih-namazu u džamijama ukoliko nema smutnje za njih ili od njih, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Ne zabranjujte Allahovim robinjama Allahove mesdžide!"[49] Također, to je bila i praksa ispravnih prethodnika, Allah bio zadovoljan njima. Međutim, potrebno je da žena dolazi u džamiju pokrivena, sa hidžabom, a ne da dolazi otkrivena i namirisana. Također ženi je zabranjeno da podiže glas i pokazuje svoje ukrase i dijelove tijela, zbog riječi Svevišnjeg Allaha:

﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾

"...i neka ne pokazuju od svojih ukrasa ništa osim onoga što je ionako spoljašnje"[50], tj. ono što je ionako spoljašnje, ne može ni skriti, a to je haljina, ogrtač i sl. Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio ženama da izađu na bajram-namaz, Ummu Atijja, radijallahu anha, rekla je: "Allahov Poslaniče, poneka od nas nema haljine – džilbaba?", na što je on rekao: "*Neka je neka od njenih sestara zaogrne svojim džilbabom.*"[51]

Sunnet je da žene u džamiju dođu malo kasnije nego muškarci i da se udalje od njih, tako što će se ženski saffovi, za razliku od muških saffova, početi redati od zadnjeg saffa, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Najbolji saffovi za muškarce su prvi, a najgori zadnji, dok su najbolji saffovi za žene zadnji, a najgori prvi."[52] Žene će napustiti džamiju odmah nakon što imam preda selam i neće odugovlačiti sa izlaskom iz džamije izuzev ako za to postoji opravdanje, zbog hadisa Ummu Seleme, radijallahu anha, koja kaže: "Kada bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, predao selam, žene bi ustale odmah nakon njegove predaje selama, a on bi ostao kratko sjediti na

---

[49] Muttefekun alejhi.
[50] Prijevod značenja En-Nur, 31.
[51] Muttefekun alejhi.
[52] Muslim.

svome mjestu prije nego što bi ustao." Ummu Selema je rekla: "Mislim, a Allah najbolje zna, da je to činio kako bi žene otišle prije nego što ih sustignu muškarci."[53]

Gospodaru naš, učvrsti nas kao što si učvrstio i prve generacije muslimana! Najmilostiviji, oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima Svojom milošću! Neka je Allahov salavat i selam na našega vjerovjesnika, njegovu porodicu i sve ashabe.

[53] Buharija.

PETO RAMAZANSKO SIJELO

VRIJEDNOSTI I VRSTE UČENJA KUR'ANA

Neka je svaka hvala Allahu koji poziva Sebi, postojanim čini koga hoće na putu do Svoje nagrade. Svoju blagodat iskazao je objavljujući Svoju Knjigu koja sadrži i jasne i manje jasne ajete. Što se tiče onih u čijim je srcima bolest, oni slijede manje jasne ajete, a što se tiče dobro upućenih u šerijatsko znanje, oni govore: "Mi vjerujemo u njega!" Zahvaljujem Mu se na uputi i olakšanim putevima koji vode do nje. Svjedočim da nema drugog boga dostojnog obožavanja mimo Allaha jedinog, koji nema sudruga, i nadam se spasu od Njegove kazne s ovim svjedočenjem. Svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, onaj koji je najljepše i najpotpunije činio sva djela, neka je Allahov salavat i selam na njega, na njegovog druga Ebu Bekra, najodabranijeg ashaba, i na Omera kojim je Allah podario ponos vjeri i kojim je učvrstio dunjaluk, i na Osmana koji je preselio kao šehid u svojoj kući i svome mihrabu, i na Aliju koji je bio poznat po rješavanju nejasnoća i nepoznanica unutar islamskog znanja, i neka je salavat i selam na svu njegovu prodicu, sve ashabe i one koji su najpreči da budu njegovi prijatelji i sljedbenici.

Braćo moja! Svevišnji Allah rekao je:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَتۡلُونَ كِتَٰبَ ٱللَّهِ وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنفَقُواْ مِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ سِرّٗا وَعَلَانِيَةٗ يَرۡجُونَ تِجَٰرَةٗ لَّن تَبُورَ ٢٩ لِيُوَفِّيَهُمۡ أُجُورَهُمۡ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضۡلِهِۦٓۚ إِنَّهُۥ غَفُورٞ شَكُورٞ ٣٠ ﴾

"Oni koji Allahovu Knjigu čitaju i molitvu obavljaju i od onoga čime ih Mi opskrbljujemo udjeljuju, i tajno i javno, mogu da se nadaju nagradi koja neće nestati. Da ih On prema onome što su radili nagradi i još im iz obilja Svoga da, jer On mnogo prašta i blagodaran je."[54]

Učenje Allahove Knjige može biti dvojako:

-*Tilavetun hukmijjetun*, tj. vjerovanje u sve što se prouči i sprovođenje kur'anskih propisa izvršavanjem naređenog i ostavljanjem zabranjenog. O ovoj vrsti učenja Kur'ana govorit ćemo na drugom rama-

---

[54] Prijevod značenja Fatir, 29-30.

zanskom sijelu, ako Allah da.

-*Tilavetun lafzijjetun*, tj. čitanje Kur'ana, i to je druga vrsta učenja Kur'ana.

Mnogobrojni šerijatski tekstovi govore o vrijednosti čitanja kako cijelog Kur'ana, tako i određenih kur'anskih sura, pa čak i pojedinih ajeta.

U Buharijinom Sahihu bilježi se od Osmana b. Affana, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Najbolji od vas je onaj koji nauči Kur'an – podući se Kur'anu – a zatim druge podučava njemu.*"

U dva Sahiha – kod Buharije i Muslima – bilježi se od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Onaj koji vješto uči Kur'an, bit će u društvu plemenitih i čestitih meleka pisara, a onaj koji uči Kur'an zastajući i osjećajući pri tome poteškoću, njemu pripadaju dvije nagrade*", *tj.* ovom učaču pripada jedna nagrada za učenje Kur'ana, a druga nagrada za teškoću koju osjeća pri tome.

U dva Sahiha također se bilježi od Ebu Muse el-Eš'arija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Primjer vjernika koji uči Kur'an poput je primjera 'utrudždže': miris joj je lijep i okus joj je lijep, dok je primjer vjernika koji ne uči Kur'an poput primjera datule: nema mirisa a slatkog je okusa.*"

Muslim bilježi od Ebu Umame, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Učite Kur'an jer će on (Kur'an) uistinu doći na Sudnji dan kao šefadžija (zagovornik) onima koji ga budu učili.*"

Također, Muslim u svome Sahihu bilježi od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Zar nijedan od vas neće poraniti u mesdžid da prouči dva ajeta iz Allahove, azze ve dželle, Knjige?! To mu je bolje od dvije deve! Tri (proučena) ajeta bolja su mu od tri deve! I četiri (proučena) ajeta bolja su mu od četiri deve! I bilo koji broj ajeta bolji mu je od istog broja deva!*"

Također, Muslim bilježi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Nikada se neće okupiti ljudi u nekoj od Allahovih kuća da uče Allahovu Knjigu i da je*

međusobno proučavaju, a da se na njih neće spustiti smiraj, obaviti ih milost, natkriliti ih meleki i Allah ih spomenuti kod onih koji su kod Njega!"

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, također je rekao: *"Ponavljajte Kur'an! Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, on brže odlazi od deve kada se pusti s povoca!"*[55]

Također je rekao: *"Neka niko od vas ne govori 'zaboravio sam taj i taj ajet', nego je učinjeno da to zaboravi"*[56], zbog toga što riječi "zaboravio sam" ukazuju da nije posvećivao pažnju dijelovima Kur'ana koje je naučio napamet sve dok ga nije i zaboravio.

Od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko prouči harf iz Allahove Knjige, njemu pripada dobro djelo koje se vrednuje do deset puta. Ja ne kažem da je 'elif-lam-mim' jedan harf, već je elif harf, lam je harf i mim je harf."*[57]

Također, od njega (Ibn Mes'uda), radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "Doista je ovaj Kur'an Allahova gozba (sofra), stoga što više pristupajte toj gozbi. Doista je ovaj Kur'an čvrsto Allahovo uže, jasno svjetlo, koristan lijek, zaštita onome ko ga se prihvati i spas onome koji ga slijedi. Uz njega (Kur'an) se neće zalutati pa da se traži povratak, niti će se iskvariti pa da se traži popravak. Njegove nadnaravnosti ne prestaju, niti njegovo ponavljanje umara i dosađuje. Učite ga i doista će vas Allah nagraditi za njegovo učenje i to za svaki harf po deset dobrih djela. Ja ne kažem da je elif lam mim jedan harf, već je elif harf, lam je harf i mim je harf."[58]

Draga moja braćo, ovo su vrijednosti učenja Kur'ana i ova nagrada zasigurno pripada onima koji uče Kur'an tražeći Allahovo zadovoljstvo i nagradu od Njega Uzvišenog. Uistinu, onaj koji zapostavlja učenje Allahove Knjige, sam sebi štetu nanosi! Veliki je gubitnik onaj ko ne postigne nagradu za učenje Kur'ana!

Ovo su bile odlike i vrijednosti učenja cijeloga Kur'ana.

---

[55] Muttefekun alejhi.

[56] Muslim.

[57] Tirmizi i kaže da je hadis hasen-sahih-garib na ovakav način. Vjerodostojnim su ga ocijenili pojedini savremeni učenjaci, ali kao mevkuf predanje od Abdullaha.

[58] Hakim.

U sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, spominju se i vrijednosti učenja pojedinih sura.

Tako imam Buharija bilježi u svome Sahihu od Ebu Seida b. El-Mualle, radijallahu anhu, da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Podučit ću te najveličanstvenijoj suri u Kur'anu! To je 'El-hamdu lillahi Rabbil-'alemin'. To je sedam ajeta koji se ponavljaju i veličanstveni Kur'an koji mi je dat.*" Zbog svoje važnosti i vrijednosti, sura El-Fatiha učinjena je ruknom – sastavnim dijelom namaza. Dakle, ako se izostavi učenje Fatihe u namazu, u tom slučaju ni obavljeni namaz nije validan. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Nema namaza onome koji ne prouči 'Fatihatul-Kitab', tj. 'Početak Knjige', odnosno El-Fatihu.*"[59] Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ko klanja neki namaz pa u njemu ne prouči 'Fatihatul-Kitab', njegov namaz bit će nepotpun*", ponovivši to tri puta. Jednom prilikom Ebu Hurejru, radijallahu anhu, upitali su: "Ako budemo klanjali za imamom?", a on je odgovorio: "Učite je u sebi."[60]

Također, posebna vrijednost pripada i surama El-Bekare i Ali Imran. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Učite dvije svijetle sure – El-Bekare i Ali Imran! Doista će one doći na Sudnji dan kao dva oblaka ili kao dvije skupine ptica u redove poredane. Zauzimat će se za svoje učače. Učite suru El-Bekare! Uistinu je u njenom učenju bereket, a u njenom ostavljanju je propast. Ništa joj je ne mogu sihirbazi.*"[61]

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Uistinu, šejtan bježi od kuće u kojoj se uči sura El-Bekare.*"[62] Ovo je zbog toga što se u suri El-Bekare nalazi najuzvišeniji ajet, a to je *Ajetul-Kursijj*. Vjerodostojno se prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da će onaj koji prouči *Ajetul-Kursijj* naveče, imati od Allaha, subhanehu ve te'ala, zaštitnika i neće mu se približiti šejtan sve dok ne svane.

Ibn Abbas, radijallahu anhuma, prenosi da je u njegovom prisustvu Džibril rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Ovo su jedna

---

[59] Muttefekun alejhi.
[60] Muslim.
[61] Muslim.
[62] Muslim.

od nebeskih vrata koja se nikada do sada nisu otvorila. Kroz njih je spušten jedan melek koji je došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Budi radostan zbog dva nura – svjetla koja su data tebi i nisu data nijednom vjerovjesniku prije tebe. To su Fatihatul-Kitab i završeci sure El-Bekare. Nećeš proučiti nijedan harf od njih a da nećeš dobiti nagradu za njega.'"[63]

Sura "Kul-huvallahu ehad" također se ubraja u sure koje imaju posebnu vrijednost. Njena vrijednost zabilježena je u Buharijinom Sahihu u hadisu koji prenosi Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, u kojem stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša! Uistinu je ona (sura Ihlas) jednaka trećini Kur'ana (po vrijednosti).*"[64] Međutim, iako je po vrijednosti jednaka trećini Kur'ana, to ne znači da može i zamijeniti trećinu Kur'ana. Shodno tome, ako bi muktedija učio u namazu tri puta suru Kul-huvallahu ehad, ona mu ne bi mogla zamijeniti Fatihu. Dakle, ako odgovara vrijednosti nečega, to ne znači da ga može i zamijeniti. U dva Sahiha od Ebu Ejjuba el-Ensarija, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ko kaže: 'La ilahe illallahu vahdehu la šerike lehu, lehul-mulku ve lehul-hamdu' deset puta – ima nagradu kao da je oslobodio četiri roba od Ismailovih potomaka.*" Shodno tome, ako čovjek koji je obavezan u svrhu otkupnine osloboditi četiri roba, prouči ovaj zikr, to mu ne može zamijeniti oslobađanje četiri roba iako je po vrijednosti jednako.

U sure koje imaju posebnu vrijednost spadaju i dvije sure *El-Mu'avvizetejn*, tj. *Kul-e'uzu bi Rabbil-felek* i *Kul-e'uzu bi Rabbi-n-nas*. Od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Zar ne vidiš da ajetima koji su objavljeni ove večeri ništa nije slično. To su Kul-e'uzu bi Rabbil-felek i Kul-e'uzu bi Rabbi-n-nas'.*"[65] Kod Nesaija stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio Ukbi b. Amiru da uči ove sure, a zatim je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Niko nije tražio nečim poput njih, niti se iko utjecao ičim boljim od njih.*"

---

[63] Muslim (1913).
[64] Buharija i Muslim u značenju.
[65] Muslim.

Stoga, braćo moja, nastojmo što više učiti blagoslovljeni Kur'an – naročito u ovom mjesecu u kojem je i otpočela njegova objava, jer je njegovo brojno i često učenje njegova posebna odlika. Džibril bi svake godine u ramazanu zajedno sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, proučio po jedanput cijeli Kur'an, a u godini u kojoj je umro Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio je s njim cijeli Kur'an dvaput.

Naši ispravni prethodnici u mjesecu ramazanu mnogo su učili Kur'an, kako u namazu tako i izvan njega. Ez-Zuhri, rahmetullahi alejhi, kada bi nastupio ramazan, govorio bi: "U ramazanu se samo uči Kur'an i hrane potrebni." Imam Malik, rahimehullahu te'ala, kada bi nastupio ramazan, ostavio bi čitanje hadisa i skupove znanja, i pristupio bi čitanju Kur'ana iz mushafa. Katade, rahimehullahu te'ala, izvan mjeseca ramazana proučio bi Kur'an svakih sedam dana. Kada bi nastupio ramazan, Kur'an bi proučio svaka tri dana, a kada bi nastupila zadnja trećina ramazana, svaki dan bi proučio Kur'an. Ibrahim en-Nehai, rahimehullahu te'ala, svaka tri dana u ramazanu bi proučio Kur'an, dok bi u zadnjoj trećini ramazana proučio Kur'an svake druge noći. El-Esved, rahmetullahi alejhi, završavao je hatmu Kur'ana svake druge noći u svim mjesecima.

Povedite se, Allah vam se smilovao, za ovim predanjima! Slijedite njihov put i priključite se društvu plemenitih i časnih meleka pisara. Iskoristite dane i noći u onome što vas približava Silnome, Onome koji mnogo prašta, jer godine brzo prolaze, vrijeme odlazi poput jednog sata u danu.

Gospodaru naš, opskrbi nas učenjem Svoje Knjige na način kojim si Ti zadovoljan! Uputi nas njime na puteve spasa! Putem njega izvedi nas iz tmina na svjetlo! Učini ga dokazom za nas, a ne protiv nas, Gospodaru svih svjetova! Putem njega podigni naše stepene kod Sebe i izvedi nas iz dubina i nizina putem njega! Putem njegovog učenja oprosti nam naše grijehe i loša djela!

Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima, Gospodaru naš, Ti si od milostivih Najmilostiviji! Neka je Allahov salavat i selam na našega vjerovjesnika, njegovu porodicu i sve ashabe.

ŠESTO RAMAZA

KATEGORIJE OBVEZNIKA U POGLEDU RAMAZANSKOG POSTA

Sva hvala pripada Allahu koji je sve s mudrošću stvorio, koji je iz Svoje mudrosti i milosti propisao propise i zakone, pa nam naredio da Mu se pokoravamo ne zbog toga što On ima potrebu za tim, već što je to potrebno nama. On oprašta grijehe svima onima koji se pokaju i vrate svome Gospodaru, dok Svoje nebrojene blagodati spušta na dobročinitelje. Rekao je:

﴿ وَٱلَّذِينَ جَٰهَدُواْ فِينَا لَنَهۡدِيَنَّهُمۡ سُبُلَنَاۚ وَإِنَّ ٱللَّهَ لَمَعَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ٦٩ ﴾

"...a one koji se budu borili (trudili) radi Nas, Mi ćemo ih zasigurno uputiti Našim putevima i, uistinu, Allah je uz dobročinitelje."[66]

Zahvaljujem Mu se na Njegovim skrivenim i vidljivim blagodatima i svjedočim da nema drugog istinskog boga dostojnog obožavanja osim Allaha jedinog, koji nema sudruga. Svjedočim ovo i očekujem da time postignem Kuću uživanja. I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, kojeg je uzdigao iznad sedam nebesa i približio, neka je Allahov salavat i selam na njega, i na njegovog druga Ebu Bekra koji je ustrajavao u ibadetu i sa zadovoljstvom podnosio iskušenja, Ebu Bekra kojem je Svevišnji Allah podigao ugled kada je rekao:

﴿ إِذۡ يَقُولُ لِصَٰحِبِهِۦ لَا تَحۡزَنۡ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَنَاۖ ﴾

"...i kada on reče svome drugu: 'Ne žalosti se, uistinu je Allah s nama!'"[67]

Neka je Allahov salavat i selam na Omera koji se zalagao za jačanje islama pa u tome nije klonuo niti posustao, i na Osmana koji je bio zadovoljan Allahovom odredbom i kada je otišao s ovoga svijeta u svojoj kući na najgori mučenički način, i na Aliju njegovog bližnjeg po porijeklu, onoga koji je zadobio brojne blagodati. Neka je salavat i selam i na sve ostale njegove plemenite i povjerljive ashabe.

---

[66] Prijevod značenja El-Ankebut, 69.
[67] Prijevod značenja Et-Tevbe, 40.

Braćo moja! Na trećem sijelu spomenuli smo da se propisivanje posta odvijalo u dvije faze na početku objave islama, zatim su se propisi posta učvrstili i ljudi na osnovu njih podijelili na deset kategorija.

Prva kategorija: Musliman, punoljetan i umno sposoban, razuman, koji boravi kod kuće (nije putnik), sposoban i zdrav, i ništa ga ne sprečava da posti. Takvoj osobi obaveza je da posti mjesec ramazan, u njegovom vremenu, zbog jasnih dokaza iz Kur'ana, sunneta i jednoglasnog mišljenja islamskih učenjaka po tom pitanju.

Svevišnji Allah rekao je:

﴿ شَهْرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِىٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلْقُرْءَانُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٍ مِّنَ ٱلْهُدَىٰ وَٱلْفُرْقَانِ ۚ فَمَن شَهِدَ
مِنكُمُ ٱلشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ﴾

"U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz Pravog puta i razlikovanja dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede..."[68]

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Kada vidite mlađak, zapostite.*"[69]

Također, svi muslimani se slažu u pitanju obaveznosti ramazanskog posta za spomenutu osobu.

Što se tiče nevjernika, njemu post nije obavezan niti je ispravan, jer on nije sljedbenik ibadeta, tj. njegov ibadet se ne prima, pa ukoliko primi islam u toku mjeseca ramazana, nije obavezan napostiti propuštene dane, zbog riječi Allaha:

﴿ قُل لِّلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ إِن يَنتَهُواْ يُغْفَرْ لَهُم مَّا قَدْ سَلَفَ ﴾

"Reci onima koji neće da vjeruju, ako prestanu, ono što je prethodilo bit će im oprošteno!"[70]

Međutim, ukoliko u toku dana primi islam, obavezan je preostali dio dana ustegnuti se od hrane i pića, jer se primanjem islama svrstao u kategoriju onih kojima je post obavezan, ali neće napaštati taj dan

---

[68] Prijevod značenja El-Bekare, 185.

[69] Muttefekun alejhi.

[70] Prijevod značenja El-Enfal, 38.

jer nije bio šerijatski obveznik kada je bilo potrebno (na početku dana) ustegnuti se od hrane i pića.

Druga kategorija: Malodobno dijete – post mu nije obavezan sve dok ne postane punoljetno, zbog Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Pero je podignuto sa trojice: spavača sve dok se ne probudi, malodobnoga dok ne poraste i ludog sve dok mu se pamet ne vrati.*"[71]

Međutim, staratelj će dijete podsticati na post, naravno ako dijete bude u mogućnosti postiti. Ovo je jedan od načina navikavanja djeteta na pokornost Allahu kako bi zavolio propise islama i prihvatio nakon punoljetstva. Staratelj će to činiti slijedeći selefus-salih, ispravne prethodnike, jer i ashabi su podsticali svoju malu dječicu na post, vodili su ih u mesdžide, pravili im lutke, igračke od vune i sl., pa kada bi djeca počela plakati od gladi, davali bi im te lutke i igračke da se zabave.

Međutim, danas većina staratelja ne vodi računa ovom segmentu islamskog odgoja djece, stoga djeci i ne naređuju da poste. Naprotiv, pojedini staratelji zabranjuju svojoj djeci post, i pored njihove želje da poste, smatrajući da to čine iz milosti prema djeci, što je svakako pogrešno jer milost prema djeci ogleda se u ispravnom odgoju na principima islama. Stoga staratelji koji zabranjuje svojoj djeci post, nemaran je prema istinskoj milosti, čini nasilje svojoj djeci, ali i samome sebi. S druge strane, ako djeca budu postila, pa staratelj primijeti na njima tegobu, u tom slučaju nema smetnje da ih spriječi da poste.

Muška osoba postaje punoljetna pojavom jedne od tri stvari:

Prva: Izlaskom sjemena polucijom ili na drugi način.

Svevišnji Allah kaže:

﴿ وَإِذَا بَلَغَ ٱلْأَطْفَٰلُ مِنكُمُ ٱلْحُلُمَ فَلْيَسْتَـْٔذِنُوا۟ كَمَا ٱسْتَـْٔذَنَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ﴾

"A kada djeca vaša dostignu spolnu zrelost, neka onda uvijek traže dopuštenje za ulazak, kao što su tražili dopuštenje oni stariji od njih..."[72]

---

[71] Ahmed, Ebu Davud, Nesai i Hakim i kaže da je hadis vjerodostojan.

[72] Prijevod značenja En-Nur, 59.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Kupanje na dan džume obavezno je svakom muhtelimu – punoljetnom.*"[73]

Drugo: Izrastanjem dlaka oko stidnog mjesta, zbog riječi Atije el-Kurezija: "U danu bitke s plemenom Kurejza bili smo dovedeni pred Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je pogubljen onaj koji je bio muhtelim, ili onaj kome su izrasle dlake oko stidnog mjesta."[74]

Treće: Navršavanjem petnaeste godine, zbog riječi Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma: "Pokazan sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, na dan bitke na Uhudu, a imao sam četrnaest godina, pa mi nije dozvolio da se borim." Bejheki i Ibn Hibban bilježe dodatak s vjerodostojnim lancem prenosilaca: "...i nije me smatrao punoljetnim. Zatim, pokazan sam mu na dan bitke na Hendeku, a imao sam petnaest godina, pa mi je dozvolio da se borim." Bejheki i Ibn Hibban bilježe i ovdje vjerodostojni dodatak: "...i smatrao me punoljetnim."[75]

Nafi'a kaže: "Došao sam halifi Omeru b. Abdil-Azizu i spomenuo mu ovaj hadis, a on je rekao: 'Doista je ovo granica između maloljetnog i punoljetnog.' Pisao je svojim namjesnicima da se propiše davanje onome koji napuni petnaest godina."[76]

Ženska osoba postaje punoljetna na sličan način kao i muška osoba, s tim što kod žena postoji i četvrti pokazatelj punoljetnosti, a to je pojava hajza. Stoga, kada ženska osoba dobije prvi hajz, postaje punoljetna i šerijatski obveznik, pa makar se to dogodilo i u njenoj desetoj godini.

Ukoliko punoljetstvo nastupi u toku dana mjeseca ramazana, a osoba je već zapostila taj dan, samo će nastaviti postiti i u tom pogledu nema nikakvih dodatnih obaveza. Međutim, ako nije zapostila taj dan, nastupanjem punoljetstva obavezna je ustegnuti se od hrane preostali dio dana, jer se na taj način svrstala u kategoriju onih kojima je post obavezan. Dakle, nastavit će postiti i nije obavezna napostiti taj dan, jer na početku tog dana nije bila šerijatski obveznik.

Treća kategorija: Ludak. Takvome post nije obavezan zbog prethodnog hadisa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Pero je*

---

[73] Muttefekun alejhi.
[74] Ahmed i Nesai.
[75] Bilježi ga skupina sakupljača hadisa.
[76] Buharija.

podignuto sa trojice: ...i ludog sve dok mu se pamet ne vrati."[77] Također, njegov post nije ispravan, jer takva osoba nije pri pameti, razumu putem kojeg razumijeva i nijjeti ibadet, a ibadet nije ispravan bez nijjeta, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Uistinu se sva djela vrednuju po nijjetima – namjerama...*"[78]

Ako osoba ima oblik sporadičnog ludila, tj. povremeno je u svjesnom, a povremeno u nesvjesnom stanju, obavezna je postiti samo onda kada se nalazi u svjesnom stanju. Ako se takvoj osobi u toku ramazanskog dana pojavi ludilo, tj. ostane bez pameti, to neće pokvariti post, i ovaj slučaj identičan je slučaju osobe koja se zbog bolesti onesvijesti, jer je zapostila taj dan pri pameti i ispravno naumila post. Dakle, ne postoji dokaz kojim je u ovome slučaju moguće dokazati neispravnost posta toga dana, naročito ako se zna da stanje ludila, nesvjesnosti, traje nekoliko trenutaka ili sati. Stoga, ovakva osoba nije obavezna napostiti dan u kojem joj se pojavilo ludilo.

Ukoliko se ovakvoj osobi pamet vrati u toku ramazanskog dana, obavezna je preostali dio dana ustegnuti se od hrane i pića, jer je postala od onih kojima je post obavezan, ali nije obavezna taj dan napostiti, dakle propis je isti kao i slučaju djeteta koje u toku dana postane punoljetno, ili nevjernika koji u toku dana primi islam.

Četvrta kategorija: Stara oronula osoba koja je dostigla stepen senilnosti i neraspoznavanja. Takvoj osobi post nije obavezan niti je obavezna da za svaki dan mjeseca ramazana nahrani siromaha, jer takva osoba s pojavom neraspoznavanja, prestaje biti šerijatski obveznik, pa je nalik djetetu koje još ne raspoznaje. Ukoliko takva osoba ponekada raspoznaje, a ponekad ne, post joj je obavezan samo u trenucima raspoznavanja. U pogledu namaza ovakve osobe važi isti propis kao i u pogledu posta, pa joj je namaz obavezan samo u trenucima raspoznavanja.

Peta kategorija: Osoba koja je trajno u nemogućnosti da posti, poput stare i iznemogle osobe, bolesnika za kojeg nema nade da će ozdraviti, kao što su bolesnici s malignim oboljenjima i slično. Takvima

---

[77] Ahmed, Ebu Davud, Nesai i Hakim i kaže da je hadis vjerodostojan.

[78] Muttefekun alejhi.

post nije obavezan jer ga ne mogu podnijeti, a Svevišnji Allah rekao je:

﴿ فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ ﴾

"Bojte se Allaha koliko možete!"[79], i rekao je:

﴿ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ﴾

"Allah nikoga ne zadužuje osim onoliko koliko je on u mogućnosti."[80]

Međutim, ovakva osoba dužna je za svaki dan nahraniti po jednog siromaha, jer je Allah hranjenje učinio jednakim postu, kada je bilo dato na izbor na početku propisivanja posta, pa je hranjenje istog broja siromaha zamjena za post, u nemogućnosti izvršavanja, dakle u ovakvim situacijama hranjenje siromaha i post jednaki su po vrijednosti.

Ova kategorija osoba ima mogućnost izbora: ako želi, može svakom siromahu dati mud – pregršt žitarice lijepog izgleda, tj. 0,5 kg i 10 gr (510 gr), ili ako želi, može pripremiti hranu i pozvati onoliko siromaha koliko je izostavila ramazanskih dana.

Buharija, rahmetullahi alejhi, kaže: "Što se tiče stare osobe, ukoliko nije u mogućnosti da posti, povodom nje bilježi se da je Enes, radijallahu anhu, u dubokoj starosti mrsio jedan ili dva ramazana i za svaki dan posta nahranio siromaha hljebom i mesom."

Ibn Abbas, radijallahu anhuma, smatra da starac i starica, koji nisu u mogućnosti postiti, trebaju za svaki dan nahraniti siromaha.[81]

Draga moja braćo, šerijat je Allahova mudrost i milost, propisao ga je Svojim robovima iz milosti prema njima, jer je šerijat izgrađen na lahkoći i milosti, na preciznosti i mudrosti. Allah je svakog obveznika zadužio onoliko koliko odgovara njegovom stanju, kako bi svaki obveznik naređeno izvršavao širokih prsa, drage volje, smiren i zadovoljan Allahom kao svojim Gospodarom, islamom kao svojom vjerom i Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, kao svojim vjerovjesnikom.

---

[79] Prijevod značenja Et-Tegabun, 16.
[80] Prijevod značenja El-Bekare, 286.
[81] Buharija.

O vjernici, zahvaljujte Allahu na ovoj čistoj i ispravnoj vjeri i na blagodati upute kojom vas je počastio kada vas je uputio da prakticirate ovaj šerijat jer se većina ljudi okrenula od njega. Stoga, molite Svevišnjeg Allaha da vas u tome učvrsti sve do vaše smrti.

Gospodaru naš, mi Te molimo i svjedočimo da si, uistinu, Ti Allah, nema istinskog boga koji se obožava, mimo Tebe! Ti si Jedan, Onaj koji je utočište svemu, Onaj koji nije rodio i rođen nije i kojem niko ravan nije!

O Uzvišeni i Plemeniti! O Ti koji si prema Svojim robovima Dobročinitelj, daruješ im Svoje neizmjerne blagodati i opskrbu! O Ti koji si stvorio nebesa i Zemlju! O Živi i Vječni! Molimo Te da nas podržiš i učvrstiš u činjenju onoga čime si Ti zadovoljan i onoga što Ti voliš!

Molimo Te da nas učiniš od onih koji su zadovoljni Tobom kao svojim Gospodarom, koji su zadovoljni islamom kao svojom vjerom i koji su zadovoljni Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, kao svojim vjerovjesnikom!

Molimo Te da nas učvrstiš i podržiš u tome sve do naše smrti, da nam oprostiš naše grijehe i loša djela, i da nam podariš od Sebe milost, jer Ti si uistinu Onaj koji obilno daruje! Neka je Allahov salavat i selam na našega vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu, ashabe i sve njegove sljedbenike do Sudnjega dana.

SEDMO RAMAZANSKO SIJELO

KATEGORIJE OBVEZNIKA U POGLEDU RAMAZANSKOG POSTA

Sva hvala pripada Allahu koji je uzvišen od Sebi sličnih, čist od svake manjkavosti i nedostatka, daleko od svake potrebe za drúgom i djetetom. Podigao je sedam teških i visokih nebesa bez vidljivih svodova, Zemlju je učinio prohodnom učvrstivši je visokim planinama. On je taj koji poznaje tajne srca, onoga što se nalazi u njihovim dubinama! On je taj koji određuje šta će biti i šta je bilo, od upute i zablude! U prostranstvima Njegove blagosti plove lađe pobožnih! Na poprištima gdje se iskazuje Njegova ljubav, utrkuju se konji asketa i zahida! Kod Njega se završavaju sve potražnje i namjere! Zbog svjesnosti o Njegovom nadzoru, zalaže se i na tom putu tegobe podnose. On vidi crnog mrava dok hodi u crnoj noći! On zna šta svaka duša razmišlja u svojoj dubini! Dobročinitelj je prema onima koji Ga traže i dozivaju, pa im povećava opskrbu. Mnogo daje iskrenim radnicima zbog njihove namjere. Zahvaljujem Mu se zahvalom koja se ne može izmjeriti i pobrojati! Zahvaljujem Mu se na Njegovim blagodatima koje se uvećavaju kad god zahvali na njima. Svjedočim da nema drugog istinskog boga dostojnog obožavanja mimo Allaha jedinog, koji nema sudruga, Njemu pripada vlast i milost nad ljudima. Svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik koji je poslan svim ljudima širom svijeta, neka je Allahov salavat i selam na njega i na njegovog druga Ebu Bekra koji se žrtvovao i svojom dušom i imetkom, i na Omera koji se mnogo zalagao za dolazak pobjede islamu, i na Osmana koji je opremio *Vojsku el-'usre*, pa blago li se njemu u Danu kada ustanu svjedoci, i na Aliju poznatog po svojoj hrabrosti i požrtvovanosti, kao i na svu njegovu porodicu, sve ashabe i sve one koji ih slijede u dobru do Dana dozivanja.

Draga moja braćo, prethodno smo govorili o pet kategorija obveznika u pogledu ramazanskog posta. Na ovom sijelu govorimo o drugim, ostalim kategorijama tih obveznika.

Šesta kategorija obveznika: Musafir – putnik koji svojim putovanjem ne namjerava mršenje, tj. ne odlazi na put kako ne bi postio. Ako to bude namjeravao, tada mu je haram – strogo zabranjeno

mrsiti i post mu je obavezan. Međutim, ako ne bude namjeravao svojim putovanjem samo da jede i pije, tada mu je dato na izbor: ili da posti ili da mrsi, svejedno da li njegovo putovanje trajalo dugo ili kratko, i svejedno da li to putovanje bilo iznenadno, povremeno ili svakodnevno, poput pilota ili taksiste, zbog općenitih riječi Svevišnjeg Allaha:

﴿وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلْعُسْرَ﴾

"A onaj ko bude bolestan ili na putu, neka isti broj dana naposti. Allah vam želi lahkoću, a ne da poteškoća imate."[82]

U dva Sahiha od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, bilježi se da je rekao: "Putovali smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa postači nisu zamjerali onima koji su mrsili, niti su oni zamjerali postačima."

U Muslimovom Sahihu od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, bilježi se da je rekao: "Smatrali su da je onome koji ima snage bolje postiti, dok je onome koji osjeti slabost bolje da prekine post."

U Sunenu Ebu Davuda bilježi se od Hamze b. Amra el-Eslemija da je rekao: "Allahov Poslaniče! Ja sam vlasnik lađe i često je koristim, putujem njome, pa možda me zadesi na putu ovaj mjesec – tj. ramazan – a ja imam snage, mladić sam i vidim da mi je lakše da sada postim nego da ga odgađam pa da mi to bude dug. U čemu mi je veća nagrada: da postim ili da mrsim?" Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: *"Što god od toga dvoga hoćeš, o Hamza."*[83]

Ukoliko je taksisti prilikom putovanja teško postiti zbog vrućina npr. u ramazanu, on će post odgoditi do hladnijeg vremena kada će mu biti lakše postiti. Putniku se preporučuje da izabere ono što mu je lakše: da posti ili da mrsi, pa ukoliko jednako bude podnosio i post i

---

[82] Prijevod značenja El-Bekare, 185.

[83] Ebu Davud i Hakim. Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, rekao je: "U lancu prenosilaca ima slabosti, međutim hadisu svjedoče drugi hadisi, a osnova mu se nalazi u Muslimovom Sahihu gdje se bilježi od Hamze da je rekao: 'Allahov Poslaniče! Ja osjećam da mogu postiti na putu, pa je li mi to grijeh?' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '*To je olakšica od Allaha, pa ko je prihvati, to je dobro, a ko želi da posti, u tome mu nema grijeha.*'"

mršenje, tada mu se preporučuje da posti jer će tako prije ispuniti svoju obavezu, a također, lakše mu je postiti s drugim ljudima, dok svi drugi poste. Također, to mu se preporučuje jer je tako postupao i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Muslim u svome Sahihu bilježi od Ebu Derdaa, radijallahu anhu, da je rekao: "Krenuli smo (na putovanje) s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u ramazanu. Bile su toliko velike vrućine da su neki od nas stavljali ruke na glavu. Niko od nas nije postio osim Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i Abdullaha b. Revvaha."

Jedne prilike, imajući obzira prema svojim ashabima, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prekinuo je post kada mu je došla vijest da ashabi teško podnose post. Džabir, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao prema Mekki u godini njenog oslobođenja. Postio je zajedno sa drugim ashabima sve dok nije došao do mjesta *Kuraul-gamim*. Tada mu je rečeno: "Uistinu, ljudi teško podnose post i iščekuju šta ćeš učiniti!" Nakon ikindije, zatražio je čašu vode i popio je, a ljudi su gledali u njega.[84]

U hadisu Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao do rijeke zajedno s ashabima koji su postili. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedeći na magarcu, rekao je: "*O ljudi! Pijte!*" Međutim, ashabi su odbili, a Poslanik je ponovo rekao: "*Moje stanje nije kao vaše. Meni je lakše. Ja jašem.*" Kako su ashabi opet odbili prekinuti post, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sišao je i napio se vode pa su se i drugi ljudi tada napili vode. Poslanik je to učinio iako do tada nije namjeravao prekinuti post.[85]

Ukoliko putniku post bude pričinjavao poteškoću, u tom slučaju prekinut će post, odnosno u toku putovanja neće postiti. U prethodnom hadisu Džabira, radijallahu anhu, gdje se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prekinuo post nakon što su ga obavijestili da ljudi teško podnose post, u tom hadisu spominje se da su pojedini ljudi i nakon toga nastavili postiti, pa je Vjerovjesnik,

---

[84] Muslim.
[85] Ahmed i hadis je džejjid kako stoji u djelu *El-Fethu er-Rabbani*.

sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Oni su nepokorni! Oni su nepokorni!*"[86]

U dva Sahiha, također se od Džabira, radijallahu anhu, bilježi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom putovao i ugledao grupu ljudi koji su se okupili oko jednog čovjeka praveći mu hladovinu, pa je upitao: "*Šta je to?*" Prisutni su rekli: "On je postač", na što je Poslanik rekao: "*Post na putovanju nije dobročinstvo.*"

Kada postač krene na put i u toku dana postane mu teško da upotpuni post, dakle ako osjeti ne može ispostiti do kraja, u tom slučaju dozvoljeno mu je da prekine post kada izađe iz svoga mjesta, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, postio zajedno sa drugim ashabima sve dok nije došao do *Kuraul-gamima*. Kada su ga obavijestili da ljudi teško podnose post, on je prekinuo post, pa su i drugi koji su bili s njim prekinuli post. A *Kuraul-gamim* je crno brdo na kraju pustinje i proteže se do doline zvane *El-Gamim* između *Usfana* i *Merri-z-Zahrana*.

Kada putnik dođe u svoje mjesto boravka u toku ramazanskog dana, a nije zapostio taj dan zbog svoga putovanja, ukoliko bi tada tj. od svoga dolaska počeo postiti, taj dan posta ne bi mu bio ispravan, jer nije postio od početka dana, a obavezni post zapašta se prije nastupanja zore. Međutim, postavlja se pitanje: Je li takvom obaveza ustegnuti se od hrane i pića preostali dio dana? Islamski učenjaci razilaze se po ovome pitanju. Jedni smatraju da mu je "obaveza preostali dio dana ustegnuti se od hrane i pića iz poštovanja prema tom vremenu i obavezan je napostiti taj dan, jer mu post toga dana nije ispravan". Ovo je poznati stav i mezheb imama Ahmeda, rahmetullahi alejhi. Međutim, drugi učenjaci smatraju da "nije obavezan preostali dio dana ustegnuti se od hrane i pića, jer mu to ništa neće koristiti, kao i zbog obaveze napaštanja toga dana. Poštivanje i svetost toga vremena prestalo je sa dozvoljenim mršenjem (iftarom) koje mu je bilo dozvoljeno na početku dana". Abdullah b. Mes'ud, radijallahu anhu, rekao je: "Ko jede na početku dana, neka jede i na njegovom kraju", odnosno kome je dozvoljeno da opravdano jede na početku dana, dozvoljeno mu je i da jede na kraju dana. Ovo je mezheb Malika

---

[86] Muslim.

i Šafije i jedno predanje od imama Ahmeda, rahmetullahi alejhi. Međutim, neće javno ni jesti ni piti, jer njegov razlog prekida posta nije poznat drugima, pa stoga to neće javno činiti kako drugi ne bi loše pomislili o njemu ili se poveli za njim.

Sedma kategorija: Bolesnik koji se nada izlječenju i ozdravljenju. Takav se može naći u tri situacije:

Prva situacija: Da mu post nije težak, ne škodi mu i takvom je obaveza da posti jer nema opravdanog razloga koji mu dozvoljava prekid posta.

Druga situacija: Da teško podnosi post, ali ne škodi njegovom zdravlju. Takav će prekinuti post zbog riječi Uzvišenog Allaha:

﴿وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾

"A onaj ko bude bolestan ili na putu, neka isti broj dana naposti." [87]

Pokuđeno mu je postiti uz tegobu, jer time odbija Allahovu olakšicu i pati samoga sebe, a u hadisu stoji: "*Allah voli da se primjenjuju Njegove olakšice kao što prezire da Mu se čine grijesi.*"[88]

Treća situacija: Da post šteti njegovom zdravlju i takvome je obaveza da prekine post i nije mu dozvoljeno postiti, zbog Allahovih riječi:

﴿وَلَا تَقْتُلُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾﴾

"I ne ubijajte sami sebe, doista je Allah prema vama Milostiv!"[89] Također, zbog Njegovih, subhanehu ve te'ala, riječi:

﴿تُلْقُوا۟ بِأَيْدِيكُمْ إِلَى ٱلتَّهْلُكَةِ﴾

"I ne bacajte se svojim rukama u propast."[90]

Također, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Uistinu tvoje tijelo ima pravo kod tebe.*"[91] Jedno od prava tijela jeste

---

[87] Prijevod značenja El-Bekare, 185.

[88] Ahmed, Ibn Hibban, Ibn Huzejme. U lancu prenosilaca postoji malo poremećenosti, ali mu svjedoče drugi hadisi i osnova šerijata.

[89] Prijevod značenja En-Nisa, 29.

[90] Prijevod značenja El-Bekare, 195.

[91] Buharija.

da ne nanosiš štetu samome sebi kad je Allah već dao olakšice. Također, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Nema nanošenja štete ni sebi ni drugima.*"[92]

Ukoliko čovjek zaposti i razboli se u toku ramazanskog dana, pa mu bude teško upotpuniti post, tj. ispostiti do kraja, u tom slučaju dozvoljeno mu je prekinuti post jer ima opravdani razlog za takav postupak.

Ukoliko na vrijeme ne zaposti, a ozdravi u toku dana, njegov post toga dana neće biti ispravan jer ga nije zapostio u određeno vrijeme, a poznato je da obavezni post nije ispravan ako se nije zapostilo prije nastupanja zore. Međutim, postavlja se pitanje: Je li mu obaveza preostali dio dana ustegnuti se od hrane i pića ili ne? Islamski učenjaci razilaze se po tom pitanju, o čemu je već bilo govora kod putnika kada se vrati s putovanja.

Ukoliko se medicinski dokaže da mu post povećava bolest ili otežava njegovo izlječenje, postaje mu dozvoljeno da prekine post radi očuvanja svoga zdravlja i zaštite od bolesti.

Ukoliko se pretpostavlja da će ta opasnost proći, sačekat će da ona prođe, a zatim napostiti ono što je mrsio.

Ukoliko se ne nada da će ta opasnost proći, u tom slučaj važi isti propis kao i za petu kategoriju ljudi koja mrsi i hrani za svaki dan po jednog siromaha.

Gospodaru naš, učvrsti nas i podrži na djelima kojima si Ti zadovoljan! Udalji nas od svega što izaziva Tvoju srdžbu i što dovodi do griješenja prema Tebi!

Najmilostiviji, oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima Svojom milošću. Neka je Allahov salavat i selam na našega vjerovjesnika, Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, njegovu porodicu i sve ashabe!

---

[92] Bilježe ga Ibn Madže i Hakim, a Nevevi kaže: "Hadis ima brojne puteve kojima je došao, tako da jedni pojačavaju druge."

OSMO RAMAZANSKO SIJELO

KATEGORIJE OBVEZNIKA U POGLEDU RAMAZANSKOG POSTA

Sva hvala pripada Allahu, Uzvišenom, Gordom, Svemoćnom, Snažnom, Onome kome se sve potčinjava, Onome koji je daleko od toga da Ga razumi i pogledi obuhvatiti mogu. Svako stvorenje stvorio je da Mu bude ponizno. Pokazatelje Svoje svemoći učinio je vidljivim u smjeni noći i dana. On čuje jecaj bolesnika na umoru dok se žali na svoju bolest! On vidi crnog mrava, u mrkloj noći, u tamnoj pećini! On poznaje ono što srca kriju, i najdublje tajne! Njegove osobine su poput Njegova Zata. Onaj ko ih poistovjećuje s drugima, nevjernik je. Mi potvrđujemo sve ono čime se Uzvišeni opisao, kako o tome govore Kur'an i predanja:

﴿ أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَـٰنَهُۥ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنٍ خَيْرٌ أَم مَّنْ أَسَّسَ بُنْيَـٰنَهُۥ عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٍ ﴾

"Da li je bolji onaj koji je temelj zgrade svoje postavio na strahu od Allaha i u želji da mu se umili – ili onaj koji je temelj zgrade svoje postavio na rub podlokane obale..."[93]

Zahvaljujem Mu se na blagostanju i tegobama i svjedočim da nema drugog istinskog boga osim Allaha, jedinog koji nema sudruga, Allaha koji jedini stvara i upravlja:

﴿ وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَيَخْتَارُ ﴾

"I Gospodar tvoj stvara šta hoće i odabire."[94]

Svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, najodabraniji od vjerovjesnika čistih, neka je Allahov salavat i selam na njega i na Ebu Bekra, njegovog saputnika u pećini, i na Omera koji se suprotstavio nevjernicima, i na Osmana koji je preselio kao šehid u svojoj kući, i na Aliju koji je u namazu provodio noći, kao i na Vjerovjesnikovu porodicu, sve njegove ashabe, prvenstveno muhadžire i ensarije.

---

[93] Prijevod značenja Et-Tevbe, 109.
[94] Prijevod značenja El-Kasas, 68.

Draga moja braćo, do sada smo govorili o sedam kategorija obveznika u pogledu ramazanskog posta, a večeras govorimo o preostale tri kategorije.

Osma kategorija: Žena u menstrualnom ciklusu. U tom stanju, ženi je zabranjeno postiti, a ukoliko bi postila, njen post ne bi bio ispravan, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi o ženama: "*Nisam vidio nekoga drugog da mu manjka razuma i vjere kao što vama nedostaje.*" Žene su upitale: "U čemu se ogleda pomanjkanje našeg razuma i naše vjere, Allahov Poslaniče?" Odgovorio je: "*Zar nije svjedočenje žene jednako polovini svjedočenja muškarca?!*" Rekle su: "Svakako." A Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzvratio je: "*To je pomanjkanje njenog razuma! Zar nije tako da žena kada dobije menstruaciju ne klanja i ne posti?*" Rekle su: "Da", a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzvratio je: "*To je nedostatak njene vjere.*"[95]

Hajz – menstruacija je uobičajena krv kod žene koja se javlja u određenim danima.

Ukoliko žena dobije menstruaciju u mjesecu ramazanu, pa makar nekoliko trenutaka pred sami zalazak sunca, njen post biva pokvaren i obavezna je taj isti dan napostiti. Ukoliko se radi o dobrovoljnom postu, a ne o obaveznom ramazanskom postu, tada je napaštanje toga dana dobrovoljno, ne obavezno.

Ukoliko se očisti od menstruacije u toku ramazanskog dana, njen post preostalog dijela dana nije ispravan, jer je postojala prepreka ispravnog posta na početku dana. Međutim, da li je obavezna preostali dio dana ustegnuti se od hrane i pića ili ne? Islamski učenjaci razilaze se po ovom pitanju i njihova mišljenja prethodila su kod govora o musafiru – putniku koji se vrati s putovanja a nije postač.

Ukoliko menstruacija prestane u toku noći, pa makar pred samu zoru, žena je obavezna postiti (naredni dan) jer je šerijatski obveznik i ne postoji ništa što je u tome sprečava. Ako zaposti, a ne stigne se okupati prije pojave zore, njen post bit će ispravan, shodno propisu o džunubu koji se ne stigne okupati prije pojave zore, a čiji je post u tom slučaju ispravan, na što upućuju riječi Aiše, radijallahu anhuma:

---

[95] Muttefekun alejhi.

"Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osvanjivao bi u ramazanu džunub od odnosa, a ne polucije u snu, zatim bi se okupao i postio."[96]

Kada je u pitanju žena u nifasu (postporođajnom ciklusu), na nju se odnose isti propisi kao i na ženu u menstrualnom ciklusu.

Dakle, i žene u nifasu i žene u mestrualnom ciklusu obavezne su napostiti isti broj propuštenih ramazanskih dana, zbog Allahovih riječi: ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ - **"...neka isti broj dana naposti."**

Aiša, radijallahu anha, upitana je: "Zbog čega žena koja je bila u menstruaciji mora napostiti propuštene dane posta, a ne naklanjava propuštene namaze?" Aiša, radijallahu anha, odgovorila je: "Kada bismo se zadesile u takvom stanju, naređivano nam je da napostimo, ali nam nije naređivano naklanjavanje namaza."[97]

Deveta kategorija: Trudnica ili dojilja koja strahuje za svoje ili bebino zdravlje, prekinut će post, zbog hadisa Enesa b. Malika u kojem stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Uistinu, Allah je oslobodio musafira polovine namaza, i oslobodio je musafira, trudnicu i dojilju posta.*"[98]

Ali, obavezna je napostiti isti broj dana koje je propustila, onda kada joj to bude lahko i kada prestane njen strah za svoje ili bebino zdravlje, poput bolesnika kada ozdravi.

Deseta kategorija: Osoba koja bude u potrebi da prekine post kako bi od druge osobe otklonila opasnost, naprimjer da spriječi ubistvo čovjeka, ili da spasi čovjeka koji se utapa – utopljenika, ili čovjeka pod ruševinama, požarom i sl., pa ukoliko bude u stanju da mu pomogne samo ako uzme hranu i piće (kako bi povratio snagu), tada mu postaje dozvoljeno prekinuti post, štaviše, tada mu je obaveza prekinuti post, jer je obaveza spasiti čovjeka od smrti, pa sve što vodi do ispunjenja te obaveze, i samo postaje obaveza, naravno obavezan je napostiti taj dan.

Sličan slučaj je i sa borcem na Allahovom putu kojemu su potrebni hrana i piće kako bi povratio snagu za borbu sa neprijateljem. Dakle, on će prekinuti post i napostiti kasnije isti broj dana, svejedno da li u

---

[96] Muttefekun alejhi.
[97] Muslim.
[98] Hadis bilježe peterica, a ovo je citat Ibn Madže i hadis je dobar.

borbu stupio na putovanju ili u svojoj zemlji, jer time učestvuje u odbrani muslimana i u uzdizanju Allahove riječi.

Muslim bilježi u svome Sahihu od Seida el-Hudrija da je rekao: "Putovali smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u pravcu Mekke, a bili smo postači. Zaustavili smo se na jednom mjestu, pa nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: '*Doista, vi ste se već približili neprijatelju pa vam je bolje da prekinete post. To će vas učiniti jačima.*' To je bila olakšica za nas. Tada je među nama bilo onih koji su prekinuli post, ali i onih koji su nastavili postiti. Zatim smo se zaustavili na drugom mjestu pa nam se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obratio: '*Uistinu, vi ćete ujutro napasti neprijatelja i bit ćete jači ako prekinete post, pa ga i prekinite.*' Ovo je bila naredba, pa smo prekinuli post."

U ovome hadisu aludira se na činjenicu da je skupljanje snage, pripremanje za borbu zaseban razlog za prekidanje posta, odvojen od putovanja, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kao razlog naredbe za prekid posta naveo spremanje za borbu s neprijateljem, a ne putovanje. Stoga im i nije naredio prekid posta kada su se prvi put zaustavili.

Sve kategorije kojima je dozvoljeno opravdano prekinuti post za vrijeme ramazana, neće se ukoravati ukoliko budu javno jeli i pili, ali pod uvjetom da taj njihov opravdani razlog također bude javan, poput bolesnika ili stare osobe koja nije u mogućnosti da posti.

A što se tiče osoba čiji je razlog prekida posta skriven, poput žene u menstruaciji ili onoga koji je spašavao unesrećenog i sl., takva osoba tajno prekida post, dakle jede i pije tajno. Dakle, neće to raditi javno kako ne bi kod drugih podstaknuo loše mišljenje o sebi ili kako se ne bi njegovim postupkom obmanuo neznalica pa smatrao prekid posta dozvoljenim i bez opravdanog razloga. Sve prethodne kategorije koje su obavezne napostiti propuštene dane, napostit će isti broj dana koje su propustile, zbog riječi Uzvišenog Allaha: ﴿ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ﴾ - "**... neka isti broj dana napostí.**" Dakle, ukoliko osoba nije postila cijeli mjesec, obavezna je kasnije napostiti cijeli mjesec. Ukoliko mjesec ramazan bude imao 30 dana, obavezna je napostiti 30 dana, a ukoliko bude imao 29 dana, obavezna je napostiti samo 29.

Najbolje je požuriti i propuštene dane napostiti odmah čim prestane razlog nemogućnosti pošćenja, jer time osoba žuri ka dobru i oslobađa se obaveze.

Međutim, dozvoljeno je i odgoditi napaštanje sve do pred nastupanje sljedećeg ramazana, zbog Allahovih, subhanehu ve te'ala, riječi:

﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلْعُسْرَ﴾

"...neka isti broj dana naposti – Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate..."[99]

Upravo se u odgađanju napaštanja ogleda potpunost ove olakšice. Stoga, ukoliko čovjeku ostane da naposti deset dana ramazana, dozvoljeno mu da nadoknadu odgodi do sljedećeg ramazana toliko da ostane deset dana do sljedećeg ramazana.

Međutim, odgađanje napaštanja do iza drugog ramazana nije dozvoljeno bez opravdanog razloga, zbog riječi Aiše, radijallahu anha: "Ostalo mi je da napostim određeni broj dana ramazana, pa nisam mogla osim u mjesecu ša'banu."[100]

Također, ako bi se napaštanje odgodilo do poslije drugog ramazana, bojati se da se ne uveća broj dana pa da osoba ne bude u mogućnosti ispostiti, ili se čak može dogoditi i da umre. Također, post je ibadet koji se ponavlja, stoga nije dozvoljeno odgađati napaštanje prvog do iza drugog ramazana, isto kao što je slučaj sa namazom. Ukoliko bi razlog odgađanja bio opravdan i potrajao, pa osoba i umrla, tada ništa ne bi bilo obavezno po nju, jer joj je Allah propisao isti broj drugih dana, ali ona nije bila u mogućnosti to izvršiti, stoga je i ta obaveza spala sa nje, poput osobe koja je umrla prije nastupanja ramazana, za takvu osobu nije obaveza napostiti.

Međutim, ako osoba bude u mogućnosti da naposti, pa se olahko i nemarno odnosi prema tome, stalno odgađajući napaštanje, pa u takvom stanju umre, njena rodbina će napostiti za nju isti broj dana, zbog riječi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Ko umre a ostane mu da posti, napostit će za njega njegov velija.*"[101] Pod velijom –

---

[99] Prijevod značenja El-Bekare, 183.
[100] Buharija.
[101] Muttefekun alejhi.

starateljem misli se na onoga koji nasljeđuje umrloga ili nekoga od bližnje rodbine. Isto tako dozvoljeno je da za umrloga posti skupina ljudi čiji broj odgovara broju propuštenih dana posta. Hasan el-Basri je rekao: "Ako bi za njega postilo 30 ljudi po jedan dan, to bi bilo dozvoljeno."

Ako ne bude imao velija koji će napostiti njegove propuštene dane, ili bude imao ali to on neće da učini, tada će se iz njegove ostavštine nahraniti onoliki broj siromaha koliko mu je dana ostalo da naposti. Svakom siromahu dat će se 510 gr dobrih i lijepih žitarica.

Draga moja braćo, ovo su bile kategorije obveznika u pogledu ramazanskog posta. Allah je svakoj kategoriji propisao ono što odgovara njenom stanju. Stoga, budite svjesni mudrosti vašega Gospodara u ovome šerijatu. Budite Mu zahvalni na Njegovim blagodatima kada vam je ovu vjeru učinio lahkom. Molite Ga za ustrajnost u ovoj vjeri sve do smrti.

Gospodaru naš, oprosti nam naše grijehe koji su se ispriječili između nas i Tvoga spominjanja. Pređi preko naše nemarnosti i nedovoljne pokornosti i zahvalnosti Tebi. Učvrsti nas na putu koji vodi do Tebe. Podari nam svjetlo kojim ćemo hoditi ka Tebi. Gospodaru naš, počasti nas slašću Tvoga dozivanja. Uputi nas na put kojim si Ti zadovoljan. Gospodaru naš izbavi nas iz nizina, probudi nas iz nemara, nadahni nas razboritošću i ispravnom namjerom. Gospodaru naš, proživi nas u skupini bogobojaznih i priključi nas Svojim dobrim robovima.

Neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

DEVETO RAMAZANSKO SIJELO

MUDROSTI PROPISIVANJA POSTA

Sva hvala pripada samo Allahu, Onome koji upravlja noćima i danima, mjesecima i godinama, Vladaru, Svetom, Onome koji je bez nedostataka, Onome koji se jedini izdvaja po veličini, opstanku i vječnosti, Onome koji nema nikakvih manjkavosti niti Sebi sličnih. On dobro vidi šta se kreće krvnim žilama i šta se nalazi u sržima kostiju. On čuje prigušene glasove i blage govore. On je istinski Bog dostojan obožavanja, Milostivi, Onaj koji neograničeno daruje. On je svemoćni Gospodar, Onaj koji žestoko uzvraća i kažnjava. Sve je stvorio u najljepšem skladu. Sve propise propisao je s najvećom mudrosti. Njegovom svemoći vjetrovi pušu i oblaci se kreću! Njegovom mudrošću i milošću smjenjuju se noći i dani.

Zahvaljujem Mu spominjući Njegova uzvišena svojstva i prelijepa darivanja. Zahvaljujem Mu se i nadam se povećanju Njegovih blagodati. Svjedočim da nema drugog istinskog boga osim Allaha, Onoga koga ne mogu obuhvatiti razumi i misli. Svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, najodabranije stvorenje, neka je Allahov salavat i selam na njega i na njegovog druga Ebu Bekra, prvaka u islamu, i na Omera koji je šejtana na brigu stavljao kada god bi ga vidio, i na Osmana koji je opremio *Vojsku el-'usre* i noći provodio u namazu, i na Aliju, britku sablju i neustrašivog lava, kao i na ostalu Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, porodicu, sve ashabe i sve one koji ih slijede u dobru do Sudnjega dana.

Allahovi robovi, znajte, Allah vam se smilovao, da Allahu pripada potpuno pravo i velika potpuna mudrost u svemu onome što je stvorio i što je propisao. On je Mudri u stvaranju i propisivanju. Ljude nije stvorio iz igre i zabave, niti ih je nakon stvaranja prepustio samima sebi, bez naredbi izabrana. On Uzvišeni ne propisuje ljudima propise iz igre i zabave, već ih stvara zbog uzvišenog cilja.

Svevišnji Allah pojasnio je ljudima Pravi put, propisao im propise čijom će sprovedbom ljudi jačati svoju vjeru u Allaha Uzvišenog, upotpunjavati svoj ibadet prema Njemu. Otuda nema nijednog ibadeta koji je Allah propisao ljudima a da taj ibadet nema svoju

veliku mudrost. Poznaje ih onaj koji ima znanje, dok onaj ko nema znanja nije u mogućnosti da spozna mudrost propisanih ibadeta, i to je dokaz naše nemoći i naše manjkavosti, a ne dokaz nepostojanja mudrosti u određenom ibadetu, jer je nama dato malo znanja, kako kaže Uzvišeni Allah:

﴿وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلۡعِلۡمِ إِلَّا قَلِيلٗا ٨٥﴾

"A vama nije dato osim malo znanja."[102]

Uzvišeni Allah propisao je ibadete, odredio kodekse ponašanja, kako bi ispitao Svoje robove koji od njih će biti pokoran Njemu, svome Gospodaru, a koji će biti pokoran svojim strastima i prohtjevima. Onaj ko prihvati Allahove propise širokih prsa, smirene duše, taj je pokorni Allahov rob, zadovoljan Njegovim šerijatom, on je onaj koji daje prednost Allahu nad svojim prohtjevima i strastima. Međutim, onaj koji ne prihvata Allahove propise, ne prakticira ibadete izuzev onih koji odgovaraju njegovim prohtjevima, taj je rob svojih strasti, nezadovoljan je Allahovim šerijatom, okreće se od pokornosti svome Gospodaru, svoje strasti učinio je vodičem i ne dozvoljava da one budu vođene, takav bi najviše želio da Allahov šerijat, Allahovi propisi slijede njegovu strast, i pored njegovog manjkavog znanja i neznatne mudrosti. Uzvišeni Allah rekao je:

﴿وَلَوِ ٱتَّبَعَ ٱلۡحَقُّ أَهۡوَآءَهُمۡ لَفَسَدَتِ ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلۡأَرۡضُ وَمَن فِيهِنَّۚ بَلۡ أَتَيۡنَٰهُم بِذِكۡرِهِمۡ فَهُمۡ عَن ذِكۡرِهِم مُّعۡرِضُونَ ٧١﴾

"A kada bi Istina slijedila njihove strasti, njihove prohtjeve, nebesa i Zemlja i sve što je na njima propalo bi, bilo bi uništeno. Naprotiv, Mi im dolazimo s onim u čime je njihova slava, ali se oni od onoga u čemu je njihova istinska slava, okreću."[103]

Allahova mudrost ogleda se i u propisivanju različitih ibadeta kako bi se ispitalo i provjerilo prihvatanje i zadovoljstvo, kako bi Allah ukazao na one koji istinski vjeruju. Uistinu, među ljudi ima i onih koji vjeruju u jedne propise, prihvataju ih i prakticiraju, međutim, negoduju zbog drugih propisa, preziru ih, zapostavljaju i odbacuju. Uzvi-

[102] Prijevod značenja El-Isra, 85.
[103] Prijevod značenja El-Mu'minun, 71.

šeni Allah propisao je propise koji su vezani za tijelo, tj. čovjek ih čini svojim tijelom, poput namaza, zatim je propisao ibadete koji su vezani za imetak koji je drag ljudskoj duši, poput zekata, a postoje i ibadeti koji su vezani i za čovjekovo tijelo i za imetak, poput hadždža i džihada, ali ima i ibadeta koji se odnose na ustezanje od dragih stvari i prohtjeva, kakav je ibadet posta.

Ukoliko čovjek sve ove raznovrsne ibadete obavlja na ispravan i potpun način, bez prezira i zapostavljanja, žrtvuje svoje najvrednije, usteže se od svojih prohtjeva, i sve to obavlja iz pokornosti svome Gospodaru, slijedeći Allahove naredbe i očekujući nagradu od Njega, sve je to dokaz čovjekovog potpunog robovanja, potpunog predavanja, okretanja svome Gospodaru, to je dokaz njegove ljubavi prema svome Gospodaru, dokaz njegovog poštivanja i veličanja svoga Gospodara, pa se stoga s pravom može reći da je istinski rob Allaha, Gospodara svih svjetova.

Kada nam je ovo jasno, vidjet ćemo da post ima mnoge mudrosti koje su zahtijevale da post bude jedan od temelja islama, jedan od njegovih sastavnih dijelova.

❖ Jedna od mudrosti posta ogleda se u činjenici da je post ibadet koji čovjeka približava njegovom Gospodaru, ostavljanjem svega onoga što čovjek voli i za čime žudi: hrane, pića i snošaja. Ovim se jasno pokazuje istinitost čovjekove vjere, potpunost njegove pokornosti Allahu, snaga čovjekove ljubavi prema Gospodaru i nada u nagradu Uzvišenog Gospodara, jer čovjek ne ostavlja ono što voli, za čime žudi, osim radi nečega boljeg i većeg. Stoga, kada vjernik spozna da se Allahovo zadovoljstvo postiže postom, ustezanjem od pojedinih strasti i prohtjeva, daje prednost Allahovom zadovoljstvu nad svojim prohtjevima, ostavlja ih odmah žudeći za onim u čemu je istinska slast i smiraj njegove duše. I, sve to ostavlja radi Allaha. Shodno tome, kada bi većina vjernika bila zatvorena i kažnjavana samo da prekrši jedan dan ramazanskog posta bez ikakvog razloga, nikada to ne bi učinili. Ovo je jedna od najjasnijih i najvećih mudrosti posta.

❖ Mudrost posta jeste i to što se postom postiže bogobojaznost, kao što kaže Uzvišeni:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ١٨٣ ﴾

"O vjernici, propisuje vam se post, kao što je bio propisan i onima prije vas, da biste bili bogobojazni, da biste se grijeha klonili."[104]

Postaču se naređuje da u toku posta čini djela pokornosti i ustegne se od grijeha i loših djela, kao što Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "*Onaj ko ne ostavi lažni govor, rad po njemu, nepromišljene postupke, pa Allah nema nikakve potrebe za njegovim ostavljanjem hrane i pića.*"[105] Zbog toga, kada god postač poželi da učini nešto loše, sjeti se da posti, pa post bude razlog za ostavljanje određenog djela. Upravo je zbog toga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio postaču, ukoliko ga neko bude psovao ili grdio, da mu kaže da posti i da je postaču naređeno da se ustegne od psovke i grdnje, podsjećajući tako i sebe da posti i da ne ulazi u psovku i prepirku.

❖ Od mudrosti posta jeste i da se srce za vrijeme ramazanskog posta više posvećuje razmišljanju i spominjanju Allaha, subhanehu ve te'ala. Kada čovjek upražnjava svoje strasti, zaboravlja na Svevišnjeg Allaha, srce mu postaje grubo, tvrdo, često bude slijep kada je u pitanju istina, Allahova riječ. Zbog toga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preporučivao da se umjereno jede i pije, pa je rekao: "*Ademov sin, čovjek, neće napuniti goru posudu od svoga stomaka! Dovoljno je čovjeku nekoliko zalogaja da se održi uspravnim! A ako bude morao i više, onda neka jedna trećina bude za hranu, jedna trećina za vodu i jedna trećina za njegovu dušu.*"[106]

U Muslimovom Sahihu bilježi se od Hanzale el-Usejdijja – koji je bio i jedan od pisara Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – da je rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Hanzala čini djelo nifaka – licemjerstva!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ga je: "*A kako to?!*" Rekao je: "Allahov Poslaniče, kada budemo kod tebe i kada nas podsjećaš na Vatru i Džennet, kao da ih gledamo svojim očima, a kada se vratimo svojim porodicama, djeci i

---

[104] Prijevod značenja El-Bekare, 183.
[105] Buharija.
[106] Ahmed, Nesai, Ibn Madže i Tirmizi i kaže da je hadis hasen-sahih. Hakim ga je ocijenio vjerodostojnim.

potrebama, zaboravimo mnogo toga." (Hadis) U hadisu se spominje da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Međutim, o Hanzala, sat ovako, sat onako"*, ponovivši to tri puta.

Ebu Sulejman ed-Darani, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Doista kada čovjek ogladni i ožedni, srce mu se očisti i postane blago, mehko, a kada se zasiti, srce mu postane slijepo."

❖ Od mudrosti propisivanja posta jeste i da bogati spozna veličinu Allahove blagodati kojom ga je obasuo kada mu je podario imetak i porodicu, što je mnogima uskraćeno. Nakon toga, on zahvaljuje Allahu na tim blagodatima i sjeća se svoga brata nevoljnika, siromaha koji možda zanoći gladan, pa ga to podstiče da mu čini dobročinstvo, udjeljuje sadaku kojom će ovaj prekriti svoje stidno mjesto, obući se, i utoliti svoju glad. Stoga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio najdarežljiviji čovjek, a posebno je bio darežljiv u mjesecu ramazanu kada mu je dolazio Džibril i s njim učio Kur'an.

❖ Mudrost posta ogleda se i u postepenom odgajanju duše, njenom obuzdavanju i usmjeravanju na ono što je bolje za nju i u čemu je njena sreća, jer, doista, duša je ta koja podstiče na zlo, osim one kojoj se smiluje Gospodar. Stoga, ukoliko se čovjek prepusti svojoj duši, ona će ga zasigurno odvesti u propast, ali ukoliko on ovlada njome, obuzda je, zasigurno će je odvesti do najuzvišenijih ciljeva.

❖ Mudrost posta također se ogleda i u suzbijanju loših osobina, suzbijanju oholosti sve dok se duša potpuno ne pokori istini i dok ne postane blaga u ophođenju s drugim stvorenjima, jer, doista, siti stomaci i uživanje sa ženama podstiču na oholost, uzdizanje nad drugima, kako nad stvorenjima tako i nad istinom. Jer, duša koja priželjkuje ove stvari, zalaže se na njihovom postizanju, pa kada ih doista i postigne, raduje se tome i uzdiže nad drugima, što zna biti razlog propasti, a sačuvan je samo onaj koga Allah sačuva.

❖ Od mudrosti posta jeste i to što se cirkulacija krvi smanji usljed gladi i žeđi, čime se smanji i kolanje šejtana ljudskim tijelom, jer šejtan se kreće krvotocima, kojima se kreće i krv, kao što se vjerodostojno prenosi od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u dva Sahiha. Stoga se usljed posta smanjuju i šejtanske vesvese, strasti se, također, smanjuju, srdžbe je sve manje. Zbog toga je Poslanik,

sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*O skupino mladića! Ko je od vas u mogućnosti da ispunjava potrebe bračnog života, neka se oženi. To bolje pomaže obaranju pogleda i čuvanju stidnog mjesta. A onaj koji to nije u mogućnosti, on neka posti, doista će mu post biti štit.*"[107] Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ovdje je ukazao na činjenicu da je post zaštita od strasti za spolnim odnosom.

❖ Od mudrosti posta jeste popravljanje zdravstvenog stanja, što se postiže smanjenjem unosa hrane u organizam, odmaranje probavnog sistema određeno vrijeme, odsustvovanje štetnih materija iz tijela itd. Uistinu nema mudrije i potpunije vjere od Allahove vjere, niti boljeg i korisnijeg vjerozakona za ljude od Allahovog vjerozakona – šerijata.

Gospodaru naš, poduči nas Svojoj vjeri, nadahni nas spoznajom mudrosti Tvoga šerijata. Popravi naše vjersko i dunjalučko stanje.

Najmilostiviji, oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima Svojom milošću. Neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

---

[107] Muttefekun alejhi.

DESETO RAMAZANSKO SIJELO

OBAVEZNI ADABI POSTA

Sva hvala pripada samo Allahu, Onome koji je sva stvorenja uputio na najljepše ponašanje. Otvorio im je sva vrata Svoje milosti i darežljivosti. Prosvijetlio je vjernike, pa su oni shvatili suštinu i posvetili se stjecanju nagrade, dok je razume onih koji se okreću od pokornosti Njemu, učinio slijepim tako da je između njih i Njegovog nura pregrada. Prve je uputio Svojom dobrotom i milošću, dok je druge u zabludi ostavio iz Svoje pravde i mudrosti. Doista, u tome je pouka za one koji razum imaju.

Svjedočim da nema drugog boga dostojnog obožavanja osim Allaha jedinog, On sudruga nema, samo Njemu pripada vlast, On je Silni i Onaj koji obilno daruje. I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, onaj koji je poslan s najuzvišenijim ibadetima i najljepšim ponašanjem, neka je Allahov salavat i selam na njega, na svu njegovu porodicu, sve ashabe i sve one koji ih slijede u dobru do Dana konačnog povratka.

Draga moja braćo, znajte da post ima brojne adabe i ako se ti adabi ne ispune, post neće biti potpun. Ovi adabi dijele se na dvije vrste:

- *Obavezni adabi*, tj. obavezne radnje o kojima postač mora strogo voditi računa i koje mora izvršavati,
- *Adabi koji se preporučuju* o kojima bi postač, također, trebao voditi računa, odnosno postaču ne priliči da ih izostavlja.

❖ U obavezne adabe ubraja se i da postač obavlja one ibadete koje mu je Uzvišeni Allah strogo naredio, kako tjelesne ibadete tako i ibadete jezika. Od tih ibadeta najvažniji je obavezni namaz, koji je najpritvrđeniji temelj islama, nakon dva šehadeta. Stoga je obaveza voditi računa o propisanim namazima, neophodno je ustrajavati u njihovom obavljanju, klanjati ih sa svim njihovim sastavnim dijelovima, ruknovima, vadžibima i šartima. Tako će vjernik obavljati namaz u njegovo vrijeme, u mesdžidu sa ostalim muslimanima. Obavljanje navedenog predstavlja bogobojaznost zbog koje je i propisivan post i stavljan u obavezu svim narodima. Zapostavljanje namaza suprotno je

bogobojaznosti i takav postupak povlači za sobom kaznu. Svevišnji Allah je rekao:

﴿فَخَلَفَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ خَلۡفٌ أَضَاعُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَٱتَّبَعُواْ ٱلشَّهَوَٰتِۖ فَسَوۡفَ يَلۡقَوۡنَ غَيًّا ٥٩ إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ
صَٰلِحٗا فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ وَلَا يُظۡلَمُونَ شَيۡـٔٗا ٦٠﴾

"I njih naslijediše zli potomci koji su zapostavili namaz i slijedili strasti, pa će biti bačeni u džehennemske doline nesnosne patnje. Osim onoga koji se pokaje, uzvjeruje i čini dobra djela. Takvi će ući u Džennet i nikakvo im nasilje neće biti učinjeno."[108]

Među postačima ima onih koji se olahko odnose prema namazu u džematu iako je na stepenu obaveznosti. Uzvišeni Allah naredio je obavljanje namaza u džematu u Svojoj Knjizi:

﴿وَإِذَا كُنتَ فِيهِمۡ فَأَقَمۡتَ لَهُمُ ٱلصَّلَوٰةَ فَلۡتَقُمۡ طَآئِفَةٞ مِّنۡهُم مَّعَكَ وَلۡيَأۡخُذُوٓاْ أَسۡلِحَتَهُمۡۖ فَإِذَا سَجَدُواْ
فَلۡيَكُونُواْ مِن وَرَآئِكُمۡ وَلۡتَأۡتِ طَآئِفَةٌ أُخۡرَىٰ لَمۡ يُصَلُّواْ فَلۡيُصَلُّواْ مَعَكَ وَلۡيَأۡخُذُواْ حِذۡرَهُمۡ
وَأَسۡلِحَتَهُمۡۗ﴾

"Kada ti budeš s njima i kada ustaneš s njima namaz da obaviš, neka jedni s tobom namaz obavljaju i neka svoje oružje uzmu. Pa kada završe namaz, neka oni budu iza vas, a onda neka dođu oni drugi koji nisu klanjali pa neka i oni klanjaju namaz s tobom."[109]

Svevišnji Allah naređuje obavljanje namaza u džematu u toku borbe i velikog straha, pa je stoga obavljanje namaza u džematu u stanju mira i sigurnosti preče i obaveznije.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, spominje da je neki slijepac došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Allahov Poslaniče, ja nemam vodiča da me vodi do mesdžida", pa mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, olakšao, tj. dozvolio da ne dolazi na namaz u džemat. Međutim, nakon što se slijepac okrenuo i pošao, dozvao ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao: "*Čuješ li poziv za namaz?*" Čovjek je rekao: "Da." Na to mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzvratio: "*Odazovi se onda.*"[110] Vidi-

---

[108] Prijevod značenja Merjem, 59-60.
[109] Prijevod značenja En-Nisa, 102.
[110] Muslim.

mo da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dozvolio izostajanje sa namaza u džematu čovjeku slijepcu koji nije imao vodiča do mesdžida. Onaj koji izostavlja namaz u džematu, pored toga što ne izvršava vadžib – obavezu, sprečava i samome sebi postizanje ogromne nagrade, brojnih dobrih djela, jer se vrijednost namaza u džematu uvećava, kako stoji u dva Sahiha. Od Ibn Omera, radijallahu anhuma, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Namaz u džematu vredniji je od namaza pojedinca za 27 puta.*" Također, takva osoba propušta brojne džematske, društvene koristi koje muslimani ostvaruju zajedničkim okupljanjem na namazu, kao što su: usađivanje ljubavi i bratstva u srcima vjernika, poučavanje neznalice, pomaganje potrebnog i mnoge druge koristi.

Na drugoj strani, zapostavljanjem namaza u džematu čovjek se izlaže kazni, poistovjećuje sa munaficima – licemjerima. U dva Sahiha bilježi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Najteži namazi munaficima su jacija-namaz i sabah-namaz, a da znaju koje je dobro u njima, dolazili bi na njih pa makar i pužući. Čvrsto sam bio naumio narediti da se skupe drva za potpalu, pa onda reći mujezinu da pozove na namaz, a drugom čovjeku narediti da ljude predvodi u namazu, a ja da se zaputim onim ljudima koji ne prisustvuju namazu u džematu pa da im kuće popalim.*" U Sahihu imama Muslima bilježi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: "Koga raduje da sutra sretne Allaha kao musliman, neka čuva ove namaze i neka ih obavlja kada čuje ezan. Uistinu je Allah propisao vašem Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, sunnete – postupke koji vode do Pravog puta, i uistinu su ovi namazi dio upute, Pravog puta. Mogao si primijetiti kako u naše vrijeme sa namaza u džematu nije izostajao osim licemjer čije je licemjerstvo bilo poznato. Jedan od ljudi dolazio bi oslonjen na dvojicu, i sve tako dok ne bi stao u saff." Među postačima ima i onih koji idu dalje od ovoga, pa dozvoljavaju sebi da prespavaju namaze, namazi im prolaze, a ovo je uistinu jedno od najvećih loših djela. Zapostavljanje namaza je najopasnije zapostavljanje. Čak većina islamskih učenjaka smatra da onome ko odgodi klanjanje namaza do poslije njegovog namaskog vremena, bez šerijatski opravdanog razloga, taj namaz mu neće biti primljen pa makar ga klanjao 100

puta, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Ko učini djelo koje nije utemeljeno u našoj vjeri, ono mu se odbija.*"[111] A namaz koji se obavlja u nekom drugom, a ne u propisanom vremenu, ne ulazi u okvire vjere kojoj je pozivao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tako da je takvo djelo odbijeno, nije primljeno.

❖ Obavezna radnja tokom posta jeste i klonjenje postača od svega što mu je Uzvišeni Allah zabranio i što mu je zabranio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kako od riječi tako i od djela. Shodno tome, postaču je obaveza da se kloni laži, a najveća laž jeste laž na Allaha i Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao naprimjer da Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pripiše da su dozvolili nešto što je zabranjeno, ili da su zabranili nešto što je dozvoljeno, a u sve to se upušta bez znanja. Svevišnji Allah je rekao:

﴿ وَلَا تَقُولُوا۟ لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ ٱلْكَذِبَ هَٰذَا حَلَٰلٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ ۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَفْتَرُونَ
عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿١١٦﴾ مَتَٰعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٧﴾ ﴾.

"I ne izmišljajte svojim jezicima laži govoreći ovo je dozvoljeno, a ovo je zabranjeno, iznoseći laži na Allaha. Uistinu, oni koji iznose laži na Allaha neće uspjeti. Malo će uživati, a zatim im pripada bolna patnja."[112]

U dva Sahiha bilježi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ko na mene namjerno slaže, neka sebi pripremi mjesto u Vatri.*" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio je na laž rekavši: "*Dobro se čuvajte laži, jer doista laž vodi ka grijesima, a grijesi vode do Vatre, i neće čovjek prestati lagati i tragati za lažima sve dok kod Allaha ne bude upisan kao lažljivac.*"[113]

Postaču je obaveza da se kloni gibeta – ogovaranja, a pod ogovaranjem se podrazumijeva spominjanje brata u njegovom odsustvu po onome što on ne voli, svejedno da li se to odnosilo na njegov izgled – naprimjer da se kaže: hromi, ćoravi i sl., s ciljem da se

---

[111] Muslim.
[112] Prijevod značenja En-Nahl, 116-117.
[113] Muttefekun alejhi.

spomene njegova mahana – ili na njegovo ponašanje, naprimjer da se kaže: ahmak, ludak, fasik, razvratnik, grješnik i sl. Dakle, zabranjeno je govoriti o nekome u njegovom odsustvu bez obzira da li to što se govori bilo istina ili ne, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o gibetu pa je rekao: "*To je da spomeneš svoga brata po onome što on ne voli.*" Neko upita: "Šta ako o svome bratu reknem ono što je istina?" Allahov Poslanik mu odgovori: "*Ako o njemu rekneš ono što je istina, tada si ga ogovorio, a ako rekneš o njemu ono što nije istina, onda si ga potvorio.*"[114] Uzvišeni Allah zabranio je ogovaranje u Kur'anu i poistovjetio ga sa najružnijom slikom, a onoga koji ogovara druge poistovjetio je sa čovjekom koji jede meso svoga mrtvog brata. Uzvišeni Allah rekao je:

﴿وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا ۚ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾﴾

"I ne ogovarajte jedni druge! Zar bi nekome od vas bilo drago da jede meso svoga umrlog brata?! A to je vama odvratno!"[115]

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pripovijedao je da je u noći Miradža prošao pored ljudi koji su imali bakarne nokte, pa su njima grebali svoja lica i svoje grudi. Upitao je Džibrila: "*Ko su ovi ljudi?*", a on mu je odgovorio: "*Ovo su oni koji su jeli meso ljudi i napadali na njihovu čast.*"[116]

Postaču je obaveza da se kloni nemimeta, a to je prenošenje riječi od jedne do druge osobe s ciljem iskvarivanja njihovih odnosa, zavađanja, i to se smatra velikim grijehom. U dva Sahiha bilježi se hadis od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, u kojem se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored dva kabura pa je rekao: "*Uistinu se ova dvojica kažnjavaju, ali ne kažnjavaju se zbog nečega velikog (tj. njima teškog djela). Jedan od njih kažnjava se zbog toga što se nije čuvao mokraće, a drugi zbog prenošenja tuđih riječi (nemimeta).*" Nemimet je prenošenje tuđih riječi radi zavađanja ljudi i predstavlja zlo kako za pojedinca tako i za zajednicu, jer vodi do

---

[114] Muslim.
[115] Prijevod značenja El-Hudžurat, 12.
[116] Ebu Davud.

razjedinjavanja muslimana, širenja neprijateljstva i mržnje među njima. Uzvišeni Allah rekao je:

﴿ وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَّهِينٍ ۝١٠ هَمَّازٍ مَّشَّآءِۭ بِنَمِيمٍ ۝١١ ﴾

"...i ne slušaj nijednog krivokletnika, prezrenog, klevetnika koji tuđe riječi prenosi!"[117] Onaj koji tebi prenosi riječi o drugom, znaj da će i drugome prenositi o tebi.

Postaču je obaveza da se kloni varanja u svakoj vrsti poslovanja: kupoprodaji, iznajmljivanju, izvršavanju poslova, uzimanju i vraćanju zaloga i dr., a također obaveza mu je da se kloni varanja prilikom savjetovanja i dogovaranja, jer zaista se varanje ubraja u velike grijehe. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odrekao se i ogradio od onoga koji vara, rekavši: *"Ko nas vara, taj nije od nas"*, a u drugoj verziji stoji: *"Ko vara, taj nije od mene!"*[118] Varanjem se pronevjerava emanet, gubi povjerenje i pouzdanje kod ljudi. Svaka zarada dobivena varanjem prezrena je i haram zarada, koja svome počiniocu, koji je varao, neće uvećati ništa drugo do udaljenost od Allaha, subhanehu ve te'ala.

Postaču je obaveza da se kloni svih muzičkih i zabavnih instrumenata jer su oni strogo zabranjeni, a zabrana postaje veća kada se udruže s lijepim zavodljivim glasovima i zavodnim sadržajima. Uzvišeni Allah rekao je:

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَشْتَرِى لَهْوَ ٱلْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝٦ ﴾

"I među ljudima ima onih koji kupuju priče i time odvraćaju od Allahova puta a da toga nisu ni svjesni! Uzimaju ih za zabavu. Takvima pripada kazna poniženja."[119]

Vjerodostojno se prenosi od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je bio upitan o značenju ovoga ajeta, pa je odgovorio: "Tako mi Allaha pored kojeg drugog boga nema, to je pjesma!" Također, slična predaja vjerodostojno se prenosi i od Ibn Abbasa i Ibn Omera, radija-

---

[117] Prijevod značenja El-Kalem, 10-11.
[118] Muslim.
[119] Prijevod značenja Lukman, 6.

llahu anhum. Ibn Kesir, rahmetullahi alejhi, navodi predaju u istom značenju od Džabira, Ikrime, Seida b. Džubejra i Mudžahida. Hasan el-Basri, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Ovaj ajet objavljen je povodom pjesme i muzičkih instrumenata." Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio je na muzičke instrumente i uporedio ih s bludom rekavši: "*U mome narodu pojavit će se ljudi koji će dozvoljavati blud, svilu, alkohol i muzičke instrumente.*"[120] Riječ "dozvoljavati" znači da će to prakticirati i prema tome se odnositi kao da je dozvoljeno, bez ikakve griže savjesti, što je i prisutno u našem vremenu, tako da možemo vidjeti da ljudi koriste muzičke instrumente i slušaju muziku isto kao da je dozvoljena. U ovome segmentu neprijatelji islama uspjeli su nauditi muslimanima, utjecati na muslimane i odvojiti ih time od spominjanja Allaha, subhanehu ve te'ala, i brige za svojom vjerom i svojim dunjalukom, tako da većina ljudi više sluša muziku nego što sluša učenje Kur'ana, recitiranje hadisa, predavanja učenjaka kojima se pojašnjavaju šerijatski propisi i mudrosti.

Stoga, o muslimani, klonite se svega što poništava i umanjuje vrijednost posta. Svoj post očistite od laži, prostih riječi i nepromišljenih postupaka. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Ko ne ostavi lažno svjedočenje, rad po njemu, proste riječi i nepromišljene postupke, pa Allah nema potrebe za njegovim ostavljanjem hrane i pića.*"[121]

Džabir, radijallahu anhu, rekao je: "Kada postiš, neka posti tvoje uho, i tvoje oko, i tvoj jezik od laži i zabranjenog. Ne uznemiravaj komšiju! Neka se na tebi primijeti dostojanstvenost i smirenost, i neka ti dan kada postiš ne bude isti kao i dan kada ne postiš."

Gospodaru naš, molimo Te da sačuvaš našu vjeru, sačuvaj naše organe od svega što Te srdi! Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima Svojom milošću, jer si, uistinu, Ti Najmilostiviji. Neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, na njegovu porodicu i sve ashabe.

---

[120] Buharija.

[121] Buharija i Ebu Davud.

JEDANAESTO RAMAZANSKO SIJELO

PREPORUČENE RADNJE TOKOM POSTA

Sva hvala pripada samo Allahu, Onome koji Svome robu ispunjava i više nego što se on nada, Onome koji Svome robu daje i više nego što to on traži! Zahvaljujem Mu se na uputi i potvrđujem Njegov tevhid. Donosim salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, Njegovog roba i Njegovog poslanika, također donosim salavat na Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, druga Ebu Bekra, radijallahu anhu, koji je bio uz njega i na putovanju, a i kod kuće, i na Omera, zaštitnika islama, i na Osmana, strpljivog u iskušenjima, i na Aliju b. Ebi Taliba koji je svojom hrabrošću zastrašivao neprijatelja. Neka je salavat i selam na Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, ostalu porodicu i sve ashabe koji su se natjecali u svim segmentima vjere.

Draga moja braćo, na ovome sijelu pojasnit ćemo drugu vrstu adaba (postupaka i radnji) tokom posta, a to su preporučeni – mustehab adabi. U ove adabe posta ubrajaju se:

❖ Sehur, tj. ustati pred zoru i jesti prije nastupanja zore, s namjerom da se taj dan posti. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podsticao je na prakticiranje sehura riječima: "*Sehurite (jedite pred zoru)! Doista je u sehuru bereket!*"[122]

U Sahihu Muslima bilježi se od Amra b. El-Asa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Razlika između našeg posta i posta sljedbenika Knjige jeste što mi ustajemo na sehur.*"

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pohvalio je konzumiranje datula na sehuru, rekavši: "*Najbolji sehur za vjernika je sehur od datula.*"[123]

Također je rekao: "*U svakom sehuru je bereket, zato ga ne ostavljajte pa makar da se napijete gutljaj vode. Zaista Allah i Njegovi meleki donose salavat na one koji ustaju na sehur.*"[124]

---

[122] Muttefekun alejhi.

[123] Ebu Davud. Lanac prenosilaca je dobar i svjedoče mu drugi hadisi zbog čega dostiže stepen vjerodostojnog hadisa.

Prilikom ustajanja na sehur neophodno je nijetiti sprovođenje Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, naredbe i slijeđenje njegovih postupaka, i u tom slučaju sehur će se smatrati ibadetom, a također je neophodno ustati na sehur s namjerom da se taj dan posti, i time će postač postići nagradu za post.

Sunnet je odgoditi sehur do pred samu zoru, ukoliko je čovjek siguran da neće nastupiti zora, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tako postupao. Od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, prenosi se da su Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i Zejd b. Sabit sehurili, pa kada su završili, Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao je i klanjao namaz. Katade kaže: "Upitali smo Enesa: 'Koliko je bilo vremena između njihovog sehura i klanjanja namaza?', a Enes je odgovorio: 'Koliko je potrebno čovjeku da prouči 50 ajeta.'"[125]

Od Aiše, radijallahu anha, prenosi se da je Bilal učio ezan noću, pa je Vjerovjesnik rekao: *"Jedite i pijte sve dok ne zauči Ibn Ummi Mektum, jer on uistinu ne uči sve dok se ne pojavi zora."*[126]

Odgađanje sehura lakše je za postača i sigurnije od prespavljivanja sabah-namaza. Postač će jesti sve dok ne bude siguran u nastupanje zore, zbog riječi Uzvišenog Allaha:

﴿وَكُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ ٱلْخَيْطُ ٱلْأَبْيَضُ مِنَ ٱلْخَيْطِ ٱلْأَسْوَدِ مِنَ ٱلْفَجْرِ﴾

"Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati noć od zore."[127]

Pojava zore utvrđuje se ili gledanjem na horizont, ili obaviješću pouzdane osobe, ili putem ezana i sl., tako da će se postač prilikom pojave zore ustegnuti od hrane, nanijetiti post srcem, bez izgovaranja riječi nijjeta, jer se izgovaranje nijjeta smatra novotarijom.

❖ U preporučene adabe tokom posta ubraja se i požurivanje sa iftarom kada se utvrdi zalazak sunca bilo promatranjem ili putem obavještenja od pouzdane osobe ili putem ezana i sl.

Od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik,

---

[124] Ahmed. El-Munziri, rahmetullahi alejhi, kaže: "Lanac prenosilaca je snažan." Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Prvu rečenicu potvrđuju hadisi zabilježeni kod Buharije i Muslima."

[125] Buharija (1921) i citat je njegov, Muslim (1097/47).

[126] Buharija.

[127] Prijevod značenja El-Bekare, 187.

sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ljudi neće prestati biti u dobru sve dok budu požurivali sa iftarom.*"[128] Također, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je prenoseći od svoga Gospodara: "*Rekao je Allah Uzvišeni: 'Meni najdraži robovi su oni koji najviše požuruju iftar.'*" [129]

Sunnet je da se iftari svježim datulama, a ako nema svježih, onda suhim datulama, a ako ni njih nema, onda vodom, zbog riječi Enesa, radijallahu anhu: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, iftario bi se svježim datulama prije nego što bi klanjao, a ako nije bilo svježih datula, onda bi se iftario suhim datulama, a ako ni njih nije bilo, onda bi popio nekoliko gutljaja vode."[130]

Ako postač ne bude imao ni svježih ni suhih datula, pa čak ni vode, tada će se iftariti bilo kojom dozvoljenom hranom ili pićem koje ima u tom trenutku. Ako ne bude imao nikakvu hranu ni piće, dakle ako se ne bude imao čime iftariti, tada će nanijetiti svojim srcem iftar, završetak posta, i neće skupljati pljuvačku u ustima pa je gutati, kako to prakticiraju neki pojedinci.

Postaču se preporučuje da prije iftara upućuje dove i traži od Allaha što god želi. U Sunenu Ibn Madže prenosi se od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Uistinu se ne odbija dova postača prilikom iftara."[131] Ebu Davud bilježi od Muaza b. Zehre, rahmetullahi alejhi, murselen i merfu'an, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom iftara učio: "*Allahumme leke sumtu ve 'ala rizkike eftartu – Gospodaru moj, Tebi sam postio i Tvojom opskrbom se iftarim.*"[132] Također, on bilježi od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom iftara učio ovu

---

[128] Muttefekun alejhi.

[129] Lanac prenosilaca je slab. Tirmizi je hadis ocijenio dobrim.

[130] Ahmed, Ebu Davud, Tirmizi ilanac prenosilaca je mnogo dobar.

[131] Ibnu Madže. El-Hejsemi, rahmetullahi alejhi, rekao je u *Medžmei-z-zevaid*: "Lanac prenosilaca je vjerodostojan." Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Pojedini učenjaci hadis su ocijenili slabim. Razišli su se sa drugim učenjacima u ocjeni hadisa zbog toga što se razilaze oko vjerodostojnosti jednog od prenosilaca hadisa. Međutim, hadisu svjedoče drugi hadisi u kojima se spominje primanje dove postača općenito, pa je na osnovu toga ovaj hadis dobar."

[132] Muaz b. Zehre je tabiin. Ibn Hibban ga je ocijenio povjerljivim, ali je hadis slab zbog irsala – prekinutosti lanca prenosilaca. Međutim, hadisu svjedoče drugi hadisi kojima ga vjerovatno pojačavaju.

dovu: "*Zehebe-z-zameu' vebtelleti-l-'utuku ve sebete-l-edžru in ša'e Allahu – Žeđ je otišla, žile su se natopile i postigla se, ako Bog da, nagrada.*"[133]

❖ Od preporučenih adaba tokom posta jeste i često učenje Kur'ana, zikra, dova, obavljanje brojnih nafila – dobrovoljnih namaza i dijeljenje sadake. U Sahihima Ibn Huzejme i Ibn Hibbana stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Trojici se dova neće odbiti: postaču sve dok se ne iftari, pravednom imamu (vođi) i mazlumu (onome kome je učinjena nepravda) čiju dovu Uzvišeni Allah uzdiže iznad oblaka, otvara joj nebeska vrata i govori: 'Tako Mi Moga ponosa i Moje veličine, pomoći ću ti pa makar i kasnije'.*"[134] U dva Sahiha od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, prenosi se da je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najdarežljiviji čovjek, a posebno je bio darežljiv u ramazanu kada mu je dolazio Džibril i zajedno s njim učio Kur'an."

Darežljivost Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ogleda se u širenju znanja, poučavanju neukih, žrtvovanju života i imetka na Allahovom putu radi uzdizanja Allahove vjere, upućivanju Allahovih robova, ukazivanju na svaku korist, ispunjavanju njihovih potreba, hranjenju gladnih.

Darežljivost Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, povećavala se u ramazanu zbog časti i svetosti tog vremena, ali i zbog uvećavanja nagrade u njemu. Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, pomagao je Allahovim robovima i upućivao ih da ispravno obavljaju ibadet i dobra djela, ali se i zalagao u dijeljenju hrane, tako da je istovremeno postio i davao hranu potrebnima, a ova djela su razlozi ulaska u Džennet. Bilježi se u Muslimovom Sahihu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ashabe: "*Ko je od vas ovaj dan osvanuo kao postač?" Ebu Bekr reče: "Ja." Poslanik upita: "Ko je od vas ovaj dan ispratio dženazu?" Ebu Bekr reče: "Ja." Poslanik ponovo upita: "Ko je od vas ovaj dan nahranio siromaha?" Ebu Bekr reče: "Ja." Poslanik opet upita: "Ko je vas ovaj dan obišao boles-*

---

[133] Hasen.

[134] Ahmed, Tirmizi. U hadisu ima slabosti, ali pojedinim njegovim dijelovima svjedoče drugi hadisi.

nika?" Ebu Bekr reče: "Ja." Na to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Kod koga se nađu ove stvari, ući će u Džennet."[135]

❖ Od preporučenih adaba tokom posta jeste i da postač bude svjestan Allahove blagodati kada mu je omogućio da posti, post mu učinio lahkim, dozvolio mu da isposti i ovaj dan pa, inšallah, i cijeli mjesec. A doista, mnogim ljudima uskraćena je blagodat posta: pojedini su umrli prije nego što je i nastupio mjesec ramazan, drugi su bolesni, pa nisu u mogućnosti da poste, treći su zalutali, okrenuli se od posta! Stoga postač treba da zahvaljuje svome Gospodaru na blagodati posta koji je razlog opraštanja grijeha i loših djela, i podizanja deredža – stepena u Džennetu u blizini Plemenitog Gospodara.

Draga moja braćo, okitite se ovim adabima posta! Klonite se svega što izaziva Allahovu srdžbu i kaznu. Okitite se osobinama naših plemenitih prethodnika, jer, doista, neće se popraviti završnica ovoga ummeta osim onako kako se popravila njihova prethodnica – pokoravajući se Allahu i kloneći se grijeha.

Ibn Redžeb, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Postači se mogu podijeliti u sljedeće dvije kategorije:

Prva kategorija su oni postači koji ostavljaju hranu, piće i zadovoljavanje strasti radi Allaha, nadajući se od Njega Uzvišenog nadoknadi za sve to u Džennetu. Oni trguju sa Allahom i, tako mi Allaha, neće propasti nagrada onog vjernika koji čini dobra djela, naprotiv, on će najbolje profitirati. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je jednom čovjeku: *'Uistinu, ti nećeš ostaviti ništa iz straha od Allaha a da ti Allah neće dati bolje od toga.'*[136] Tako će ovom postaču biti dato u Džennetu što god bude želio: hrana, piće i žene. Svevišnji Allah je rekao:

﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾﴾

'Jedite i pijte radosni, zbog onoga što ste u minulim danima zaradili.'[137] Mudžahid i drugi, komentirajući ovaj ajet, kažu: 'Ovaj ajet objavljen je povodom postača.' U hadisu Abdurrahmana b. Semure,

[135] Muslim (1028).
[136] Ahmed, sahih.
[137] Prijevod značenja El-Hakkah, 24.

kojeg je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio u snu, spominje se da je rekao: '*Vidio sam jednog čovjeka iz svoga ummeta kako dahće od žeđi, međutim kada god bi se približio Havdu da se napije vode, bio bi spriječen i otjeran. Zatim je došao njegov post, napojio ga i tako mu ugasio žeđ.*'[138]

Druga kategorija postača jesu oni koji na dunjaluku poste od svega, posvećuju se samo Allahu, traže samo Njegovo zadovoljstvo i ustežu se od svega ostalog, vode računa o svome sluhu, vidu, jeziku, o svome stomaku, prisjećaju se smrti i drugog svijeta – ahireta, pa ostavljaju dunjalučke ukrase. Oni će bajramovati onoga dana kada susretnu svoga Gospodara, kada se budu radovali gledanju u Njega Uzvišenog.

Ko danas bude postio od dunjalučkih prohtjeva, izvršavajući Allahovu naredbu, sutra će ih dobiti u Džennetu.

﴿ مَن كَانَ يَرْجُوا۟ لِقَآءَ ٱللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ لَءَاتٍ ۚ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ ۝٥ ﴾

'Ko bude priželjkivao susret sa Allahom, pa, uistinu Allahova odredba će doći. On je onaj koji sve čuje i sve zna.'"[139]

O pokajnici, postite danas od dunjalučkih prohtjeva i strasti da bi u njima uživali na istinskom bajramu nakon posta, a to je Dan susreta sa Allahom.

Gospodaru naš, uljepšaj našu nutrinu iskrenošću prema Tebi. Uljepšaj naša djela slijeđenjem Svoga Poslanika, povođenjem za njim i odgajanjem njegovim odgojem. Gospodaru naš, probudi nas iz nemara, spasi nas džehennemskih dubina, oprosti nam grijehe naše i loša djela!

Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima, živima i mrtvima, Svojom milošću, doista si Ti od milostivih Najmilostiviji. Neka je Allahov salavat i selam na našeg Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, njegovu porodicu i sve ashabe.

---

[138] Taberani. Lanac prenosilaca je slab. Međutim, Ibnul-Kajjim, rahmetullahi alejhi, nakon što je hadis naveo u cijelosti u sklopu desetog pitanja svoje knjige o duši, rekao je: "Čuo sam šejhul-islama Ibn Tejmijju, rahmetullahi alejhi, kako veliča ovaj hadis i kaže: 'Osnova sunneta svjedoči ovome hadisu i ovo je jedan od najljepših hadisa.'"

[139] Prijevod značenja El-Ankebut, 5.

DVANAESTO RAMAZANSKO SIJELO

DRUGA VRSTA UČENJA KUR'ANA

Sva hvala pripada samo Allahu, Onome koji obilno nagrađuje koga hoće i ko se Njegovoj nagradi nada, Onome koji žestoko kažnjava onoga koji se okrene od Njegova spomena i poslušnosti Njemu. Svojom dobrotom odabrao je koga je htio i Sebi približio, i Svojom pravednošću udaljio je od Sebe koga je htio i prepustio ga onome kome se on posvetio. Uzvišeni je Kur'an objavio iz Svoje milosti prema svim svjetovima da im bude svjetionik, pa ko se bude pridržavao Kur'ana, postići će Njegove blagodati, a onaj ko prelazi njegove granice, narušava propise Kur'ana, i tako upropaštava i svoju vjeru i svoj dunjaluk.

Zahvaljujem Mu se na ukazanom dobročinstvu i blagodatima, vjerskim i svjetovnim. Uistinu, On je onaj kome se zahvalni rob najviše nada i od kojeg očekuje povećanje blagodati. Ja svjedočim da nema drugog boga dostojnog obožavanja mimo Allaha jedinog, On nema sudruga, samo Njemu pripadaju svojstva savršenstva, uzvišen je od Sebi ravnih i sličnih. I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, odabrao ga je i poslanstvom odlikovao između svih drugih ljudi, neka je Allahov salavat i selam na njega, njegovu porodicu, ashabe i sve koji ih slijede u dobru dokle god se rađa zora i svojom blistavošću tmine obasjava.

Draga moja braćo, na petom ramazanskom sijelu govorili smo o učenju Kur'ana i spomenuli da postoje dvije vrste učenja Kur'ana. Prva vrsta učenja Kur'ana, koju smo prethodno obrazložili, jeste čitanje – izgovaranje Kur'ana.

Druga vrsta učenja Kur'ana jeste proučavanje kur'anskih propisa, vjerovanje u sve što je spomenuto u Kur'anu i slijeđenje kur'anskih propisa, izvršavanjem naređenog i ostavljanjem zabranjenog.

Upravo je ova vrsta učenja Kur'ana najveći razlog i cilj objavljivanja Kur'ana, kao što Uzvišeni Allah kaže:

﴿ كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ مُبَٰرَكٌ لِّيَدَّبَّرُوٓا۟ ءَايَٰتِهِۦ وَلِيَتَذَكَّرَ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿٢٩﴾ ﴾

"Knjiga koju ti objavljujemo blagoslovljena je, da bi oni o riječima

njezinim razmislili i da bi oni koji su razumom obdareni pouku primili."[140]

Na ovakav način naši ispravni prethodnici učili su Kur'an, vjerovali su u njega, sprovodili njegove propise sa čvrstim i istinitim ubjeđenjem. Ebu Abdurrahman es-Sulemi, rahmetullahi alejhi, kaže: "Kazivali su nam oni koji su nas poučavali Kur'anu: Osman b. Affan, Abdullah b. Mes'ud i drugi, radijallahu anhuma, da oni, kada bi naučili kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, deset ajeta, ne bi učili više od toga sve dok ih ne bi naučili napamet i dok ne bi naučili znanje i rad koji proizlazi iz tih ajeta. Pa su govorili: 'Učili smo i Kur'an i znanje i rad, sve odjednom.'"

Ova vrsta učenja Kur'ana razlog je ili sreće ili nesreće. Uzvišeni Allah rekao je:

﴿ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ ﴿١٢٣﴾ وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ
مَعِيشَةً ضَنكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَىٰ ﴿١٢٤﴾ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَىٰ وَقَدْ كُنتُ بَصِيرًا ﴿١٢٥﴾ قَالَ كَذَٰلِكَ
أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَٰلِكَ الْيَوْمَ تُنسَىٰ ﴿١٢٦﴾ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِن بِآيَاتِ رَبِّهِ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ
وَأَبْقَىٰ ﴿١٢٧﴾ ﴾

"Od Mene će vam uputa dolaziti, i onaj ko bude slijedio uputu Moju neće zalutati i neće nesrećan biti. A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepim oživjeti. 'Gospodaru moj' – reći će – 'zašto si me slijepa oživio kada sam vid imao?' – 'Evo zašto' – reći će On: 'Dokazi Naši su ti dolazili, ali si ih zaboravljao, pa ćeš danas ti isto tako biti zaboravljen.' I tako ćemo Mi kazniti sve one koji se pohotama previše odaju i u dokaze Gospodara svoga ne vjeruju. A patnja na onom svijetu bit će, uistinu, bolnija i vječna."[141]

U ovim plemenitim ajetima Uzvišeni Allah pojasnio je kakva nagrada čeka one koji slijede Njegovu uputu koju je objavljivao Svojim Poslanicima, a od svih tih objava najuzvišenija je Kur'an. Također, pojasnio je kaznu pripremljenu za one koji se okreću od Njegove

140 Prijevod značenja Sad, 29.
141 Prijevod značenja Taha, 123-127.

upute. Što se tiče nagrade za one koji slijede Allahovu uputu – Kur'an, oni neće zalutati, niti će nesretni biti, a ko bude sačuvan ovoga, znači da će biti na uputi i da će biti sretan i na dunjaluku i na ahiretu. A što se tiče kazne pripremljene za one koji se okreću od Allahove upute, one koji se ohole i uzdižu od postupanja po Kur'anu, oni će zalutati i biti nesretni i na dunjaluku i na ahiretu. Živjet će tjeskobnim životom: na dunjaluku će živjeti u brigama, nemiru, rastresenosti, jer niti su ispravno vjerovali, niti dobra djelo činili:

﴿ أُو۟لَـٰٓئِكَ كَٱلْأَنْعَـٰمِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ ۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْغَـٰفِلُونَ ﴿١٧٩﴾ ﴾

"Oni su kao stoka, čak su i gori – oni su, zaista nemarni."[142] U kaburu će živjeti teškim životom: kabur će ga stisnuti tako da će mu se u njemu i rebra izmiješati, a kada bude proživljen, bit će slijep, kao što kaže Uzvišeni:

﴿ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا ۖ مَّأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ ۖ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَـٰهُمْ سَعِيرًا ﴾

"Mi ćemo ih, na Sudnjem danu, proživjeti i sakupiti, licem zemlji okrenute, slijepe, nijeme i gluhe; boravište njihovo bit će Džehennem; kad god mu plamen jenja, pojačat ćemo im oganj."[143]

Dakle, pošto su u pogledu slijeđenja istine bili slijepi na dunjaluku, gluhi u pogledu slušanja istine, nijemu u pogledu govorenja istine, odnosno govorili su:

﴿ وَقَالُوا۟ قُلُوبُنَا فِىٓ أَكِنَّةٍ مِّمَّا تَدْعُونَآ إِلَيْهِ وَفِىٓ ءَاذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنۢ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَٱعْمَلْ إِنَّنَا عَـٰمِلُونَ ﴾

"Govorili su: 'Srca naša su pod pokrivačima, daleka od onoga čemu nas ti pozivaš, i mi smo gluhi za to, a između nas i tebe je pregrada, pa ti radi, i mi ćemo raditi'."[144]

Allah ih je na ahiretu nagradio srazmjerno njihovom ponašanju na dunjaluku, pa će ih na ahiretu zanemariti kao što su oni zanemarivali Njegov šerijat na dunjaluku. Allah Uzvišeni rekao je:

﴿ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِىٓ أَعْمَىٰ وَقَدْ كُنتُ بَصِيرًا ﴿١٢٥﴾ قَالَ كَذَٰلِكَ أَتَتْكَ ءَايَـٰتُنَا فَنَسِيتَهَا ۖ وَكَذَٰلِكَ ٱلْيَوْمَ تُنسَىٰ ﴿١٢٦﴾ ﴾

---

[142] Prijevod značenja El-E'araf, 179.
[143] Prijevod značenja El-Isra', 97.
[144] Prijevod značenja Fussilet, 5.

"Gospodaru moj' – reći će – 'zašto si me slijepa oživio kada sam vid imao?' – 'Evo zašto' – reći će On: 'Dokazi Naši su ti dolazili, ali si ih zaboravljao, pa ćeš danas ti isto tako biti zaboravljen.'"[145] Dakle, ovo je za njih odgovarajuća nagrada. Također, Uzvišeni Allah rekao je:

﴿ مَن جَآءَ بِٱلۡحَسَنَةِ فَلَهُۥ خَيۡرٞ مِّنۡهَاۖ وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ فَلَا يُجۡزَى ٱلَّذِينَ عَمِلُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ﴾

"Onaj ko učini dobro djelo dobit će deseterostruku nagradu za njega, a onaj ko uradi zlo – pa oni koji budu zlo radili bit će tačno prema zasluzi kažnjeni."[146]

Buharija bilježi od Semure b. Džunduba, radijallahu anhu, da je rekao: "Kada bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao sabah-namaz, okrenuo bi nam se svojim licem, a zatim bi upitao: '*Ko je od vas noćas nešto sanjao?*', pa ako je neko od nas sanjao, ispričao bi san, a on bi govorio: '*Mašallah.*' Jednog dana nas je upitao: 'Je li neko od vas nešto sanjao?', pa kada smo odgovorili: 'Ne', on je rekao: "*Sanjao sam sinoć dva čovjeka koja su mi prišla i odvela me, pa sam vidio s njima mnogo šta (zatim je spomenuo hadis).' Zatim je rekao: "Krenuli smo sve dok nismo došli do čovjeka koji je ležao na svome potiljku, a drugi je stajao iznad njega sa kamenom u ruci i razbijao mu njime glavu. Kada bi se kamen otkotrljao od njega i onaj otišao po kamen, ovome bi se glava vratila u prvobitni oblik. Zatim bi ponovo učinio kao i prvi put. Rekao sam: 'Subhanallah. Ko je ovaj čovjek?' Rekli su mi: 'Kreni, nastavi.'" Zatim je spomenuo hadis, a nakon toga su ga obavijestili o ljudima koje je sretao: "Što se tiče onog čovjeka kojem se glava razbijala kamenom, to je čovjek koji je naučio Kur'an, a zatim ga napustio i koji je prespavljivao propisane namaze.*"

Od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u hutbi na Oprosnom hadždžu rekao: "*Doista je šejtan izgubio nadu da će biti obožavan u vašoj zemlji, ali je zadovoljan da mu se pokorava u drugome mimo toga, u nečemu što vi prezirete od svojih djela, pa se stoga pripazite. Ja sam ostavio među vama ono što ako ga se budete pridržavali, nikada nećete zalutati:*

[145] Prijevod značenja Ta Ha, 125-126.
[146] Prijevod značenja El-Kasas, 84.

Allahovu Knjigu i sunnet Njegova Vjerovjesnika."[147]

Od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Kur'an (tj. učenje Kur'ana) će na Sudnjem danu biti otjelovljen, doći će čovjeku koji ga je naučio napamet, ali se suprotstavljao njegovim naredbama, pa će mu ovaj biti protivnik. Reći će: 'Gospodaru moj! Nosio me je u sebi, a prezren li je on nosilac! Prelazio je moje granice, zapostavljao moje naredbe, činio ono što je u meni zabranjeno, ostavio je pokornost spomenutu u meni ...' Neće prestati govoriti o njemu iznoseći svoje dokaze sve dok mu se ne kaže: 'Postupi s njim kako hoćeš!' Uzet će ga za ruku i neće ga pustiti sve dok ga na nos ne baci u Džehennem.*"[148]

U Sahihu Muslima bilježi se od Ebu Malika el-Eš'arija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Kur'an je dokaz za tebe ili protiv tebe.*" Ibn Mes'ud, radijallahu anhu, rekao je: "Kur'an je šefadžija čije će se zauzimanje prihvatiti. Stoga, ko Kur'an uzme za vodiča, on će ga i odvesti do Dženneta, a ko Kur'an zanemari, taj postupak će ga odvesti u Vatru."[149]

Teško li se onome čiji protivnik bude Kur'an! Kako da se onaj koga si uzeo za svoga protivnika zauzima za tebe?! Teško li se onome za koga se budu zauzimali njegovi protivnici!

Allahovi robovi, ova Allahova Knjiga je pred vama, uči se i sluša. To je Kur'an koji kada bi se objavio kakvom brdu, vidio bi kako se to brdo ruši iz strahopoštovanja prema njemu. Međutim, i pored ovoga većina ljudi nema uši da ga sluša, niti oči da plače nad njim, niti srca da strahuje zbog njega, nema povođenja za Kur'anom pa da se može nadati zauzimanju za dobro. Srca su daleko od bogobojaznosti, iskvarena su, nad njima su se nadvile tmine, tako da niti vide niti čuju. Koliko li se pred nama uči kur'anskih ajeta a naša srca ostaju tvrda kao kamen ili još tvrđa?! Koliko li smo doživjeli ramazana a naše stanje je

---

[147] Hakim i kaže da je lanac prenosilaca vjerodostojan. Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Slično prvoj rečenici bilježi i imam Ahmed u hadisu Ebu Hurejre, radijallahu anhu."

[148] Prenosi se od Ibn Hadžera, rahmetullahi alejhi, da ga je ocijenio dobrim. Ako se ustvrdi da je hadis dobar, neophodno je napomenuti da se ovdje misli na učenje (čitanje) Kur'ana ili nagradu za njega, a ne da se misli na stvaranje Kur'ana.

[149] Prenose i kao riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

stanje nesretnika?! Mladići ne ostavljaju svoje strasti, a stariji još uvijek razmišljaju loše, pa nikako da se pridružimo iskrenim i čestitim!

Kakvo je naše stanje u odnosu na narode koji su se odazivali na prvi poziv Allahovog glasnika, kojima su se srca ispunjavala strahopoštovanjem kada su im se učili Allahovi ajeti?

U kakvom smo mi stanju u odnosu na narode kojima je Allah podario Svoje blagodati i oni su Ga istinski, na ispravan način, spoznali pa odabrali da budu Njegovi iskreni i čestiti robovi!

Ibn Mes'ud, radijallahu anhu, rekao je: "Onaj ko uči Kur'an prepoznaje se po neprospavanim noćima dok drugi ljudi spavaju, po danima provedenim u učenju dok se drugi na razne načine zabavljaju, po plaču dok se drugi smiju, po skromnosti dok se drugi odaju svakojakim stvarima, po šutnji dok se drugi raspravljaju i u govoru nadmeću, po skrušenosti dok se drugi prave važni, po sjeti i tuzi dok se drugi vesele."

Draga moja braćo, čuvajte Kur'an prije negoli ode od vas! Ustrajno izvršavajte njegove propise, nemojte ih zapostavljati i griješiti. Znajte dobro da će Kur'an biti dokaz za vas ili protiv vas kod Istinskog Vladara! Znak zahvalnosti na ovoj Allahovoj blagodati objave ne ogleda se u tome da je zanemarimo! Znak veličanja Allahovih svetinja ne ogleda se u izigravanju sa Njegovim propisima! Uzvišeni je rekao:

﴿ وَيَوْمَ يَعَضُّ ٱلظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَـٰلَيْتَنِى ٱتَّخَذْتُ مَعَ ٱلرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٧﴾ يَـٰوَيْلَتَىٰ لَيْتَنِى لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا
﴿٢٨﴾ لَّقَدْ أَضَلَّنِى عَنِ ٱلذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَآءَنِى ۗ وَكَانَ ٱلشَّيْطَـٰنُ لِلْإِنسَـٰنِ خَذُولًا ﴿٢٩﴾ وَقَالَ ٱلرَّسُولُ يَـٰرَبِّ
إِنَّ قَوْمِى ٱتَّخَذُوا۟ هَـٰذَا ٱلْقُرْءَانَ مَهْجُورًا ﴿٣٠﴾ وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِىٍّ عَدُوًّا مِّنَ ٱلْمُجْرِمِينَ ۗ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا
وَنَصِيرًا ﴿٣١﴾ ﴾

"Na Dan kada nevjernik ruke svoje bude grizao govoreći: 'Kamo sreće da sam se uz Poslanika pravog puta držao, kamo sreće, teško meni, da toga i toga za prijatelja nisam uzeo, on me je od Kur'ana odvratio nakon što mi je priopćen bio!' – a šejtan čovjeka uvijek ostavlja na cjedilu. Poslanik je rekao: 'Gospodaru moj, narod moj ovaj Kur'an izbjegava!' Isto tako smo Mi dali da sva-

kom vjerovjesniku nevaljalci neprijatelji budu. A tebi je Gospodar tvoj dovoljan kao vodič i kao pomagač!"[150]

Gospodaru naš, opskrbi nas iskrenim učenjem Svoje Knjige. Učini nas od onih koji će putem Kur'ana zadobiti spas i sreću. Gospodaru naš, opskrbi nas i pomozi da ga ispravno čitamo, da ispravno čuvamo njegove granice i propise i vodimo računa o njegovoj svetosti.

Gospodaru naš, učini nas od onih koji će imati čvrsto znanje o njemu, vjerovati u njegove jasne i manje jasne ajete, vjerovati u sve spomenuto u njemu i sprovoditi njegove propise.

Najmilostiviji, oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima. Neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, na njegovu porodicu i sve ashabe.

---

[150] Prijevod značenja El-Furkan, 27-31.

TRINAESTO RAMAZANSKO SIJELO

ADABI UČENJA KUR'ANA

Svaka hvala pripada samo Allahu, Onome putem čijeg se šerijata samo Njemu pokorava, Onome zbog čije su veličine i uzvišenosti vjernici skrušeni pred Njim na ruku'ima i sedždama, Onome pred kojim – zbog ljepote noćnog dozivanja – vjernici ustaju noću i ne spavaju, Onome zbog čije se nagrade vjernici zalažu i trude. On Uzvišeni govori govorom koji je daleko od svake sličnosti s ljudskim govorom. Njegov govor je i Njegova Knjiga koju je objavio Svome vjerovjesniku Ahmedu, sallallahu alejhi ve sellem, Knjiga koju mi čitamo i ponavljamo danju i noću, pa se ne umaramo, niti se zasićujemo.

Zahvaljujem Mu se zahvalom onoga koji se nada da će stati pred Njegova vrata i da neće biti odbijen. Svjedočim – iskreno Allahu i time Ga obožavam – da nema drugog istinskog boga osim Allaha jedinog, On nema sudruga. I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik koji je istinski ispunio obavezu robovanja Allahu, subhanehu ve te'ala, neka je Allahov salavat i selam na njega i na njegovog druga Ebu Bekra es-Siddika koji je neprijateljska srca ispunio bolom, i na Omera koji nije prestajao jačati islam i izgrađivati ga, i na Osmana kojem se ponudio šehadet pa se nimalo nije dvoumio, i na Aliju koji je svojim mačem sasijecao i uništavao sjeme nevjerničko. Neka je trajni salavat i selam i na ostalu Vjerovjesnikovu porodicu i ashabe, sve dok vrijeme traje.

Draga moja braćo, uistinu je ovaj Kur'an – koji čitamo, slušamo, pamtimo i pišemo – govor vašeg Gospodara, Gospodara svih svjetova, Allaha koji je dostojan da Ga istinski obožavaju i prvi i posljednji ljudi. Kur'an je čvrsto Allahovo uže, Njegov pravi put, blagoslovljeni jezik i jasno svjetlo. Allah Uzvišeni govorio je njime kako Uzvišenom Allahu i Njegovoj veličini dolikuje. Dostavio ga je Džibrilu, jednom od plemenitih bliskih meleka, koji ga je zatim dostavljao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, da opominje njime na jasnom arapskom jeziku.

Uzvišeni Allah spominje Kur'an po uzvišenim osobinama i svoj-

stvima kako biste ga i vi uvažavali i poštivali, pa kaže Svevišnji Allah:

﴿ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ ﴾

"U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz pravog puta i razlikovanja dobra od zla."[151]

﴿ ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٥٨﴾ ﴾

"Ovo što ti kazujemo jesu ajeti i Kur'an mudri."[152]

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُم بُرْهَانٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَأَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُّبِينًا ﴿١٧٤﴾ ﴾

"O ljudi, dokaz vam je već stigao od Gospodara vašeg i Mi vam objavljujemo jasnu Svjetlost."[153]

﴿ قَدْ جَاءَكُم مِّنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ ﴾

"A od Allaha vam dolazi svjetlost i Knjiga jasna kojom Allah upućuje na puteve spasa one koji nastoje da steknu zadovoljstvo Njegovo..."[154]

﴿ وَمَا كَانَ هَٰذَا الْقُرْآنُ أَن يُفْتَرَىٰ مِن دُونِ اللَّهِ وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾ ﴾

"Ovaj Kur'an nije izmišljen, od Allaha je – on potvrđuje istinitost prijašnjih objava i objašnjava propise; u njega nema sumnje, od Gospodara svjetova je!"[155]

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُم مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾ ﴾

"O ljudi, već vam je stigla poruka od Gospodara vašeg i lijek za vaša srca i uputstvo i milost vjernicima."[156]

---

[151] Prijevod značenja El-Bekare, 185.
[152] Prijevod značenja Ali Imran, 58.
[153] Prijevod značenja En-Nisa, 174.
[154] Prijevod značenja El-Maide, 15-16.
[155] Prijevod značenja Junus, 37.
[156] Prijevod značenja Junus, 57.

﴿ الٓرۚ كِتَٰبٌ أُحۡكِمَتۡ ءَايَٰتُهُۥ ثُمَّ فُصِّلَتۡ مِن لَّدُنۡ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ١ ﴾

"Ovo je Knjiga čiji se ajeti pomno nižu i od vremena do vremena objavljuju, od Mudrog i Sveznajućeg."[157]

﴿ إِنَّا نَحۡنُ نَزَّلۡنَا ٱلذِّكۡرَ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ ٩ ﴾

"Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti!"[158]

﴿ وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَٰكَ سَبۡعٗا مِّنَ ٱلۡمَثَانِي وَٱلۡقُرۡءَانَ ٱلۡعَظِيمَ ٨٧ لَا تَمُدَّنَّ عَيۡنَيۡكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعۡنَا بِهِۦٓ أَزۡوَٰجٗا مِّنۡهُمۡ وَلَا
تَحۡزَنۡ عَلَيۡهِمۡ وَٱخۡفِضۡ جَنَاحَكَ لِلۡمُؤۡمِنِينَ ٨٨ ﴾

"Mi smo ti objavili sedam ajeta, koji se ponavljaju, i Kur'an veličanstveni ti objavljujemo. Ne pružaj poglede svoje na ono što Mi dajemo na uživanje nekima od njih i ne budi tužan zbog njih, a prema vjernicima blag budi."[159]

﴿ وَأَلۡقَىٰ فِي ٱلۡأَرۡضِ رَوَٰسِيَ أَن تَمِيدَ بِكُمۡ وَأَنۡهَٰرٗا وَسُبُلٗا لَّعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُونَ ١٥ ﴾

"On je po Zemlji nepomična brda pobacao da vas ona ne potresa, a i rijeke i puteve da se ispravno usmjeravate."[160]

﴿ إِنَّ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانَ يَهۡدِي لِلَّتِي هِيَ أَقۡوَمُ وَيُبَشِّرُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ٱلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أَنَّ لَهُمۡ أَجۡرٗا كَبِيرٗا ٩
وَأَنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ أَعۡتَدۡنَا لَهُمۡ عَذَابًا أَلِيمٗا ١٠ ﴾

"Ovaj Kur'an vodi jedinom ispravnom putu, i vjernicima koji čine dobra djela donosi radosnu vijest da ih čeka nagrada velika, a da smo za one koji u onaj svijet ne vjeruju – bolnu patnju pripremili."[161]

﴿ وَنُنَزِّلُ مِنَ ٱلۡقُرۡءَانِ مَا هُوَ شِفَآءٞ وَرَحۡمَةٞ لِّلۡمُؤۡمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا خَسَارٗا ٨٢ ﴾

"Mi objavljujemo u Kur'anu ono što je lijek i milost vjernicima, a

157 Prijevod značenja Hud, 1.
158 Prijevod značenja El-Hidžr, 9.
159 Prijevod značenja El-Hidžr, 87-88.
160 Prijevod značenja En-Nahl, 15.
161 Prijevod značenja El-Isra, 9-10.

nevjernicima on samo povećava propast."[162]

﴿ قُل لَّئِنِ ٱجْتَمَعَتِ ٱلْإِنسُ وَٱلْجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأْتُوا۟ بِمِثْلِ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِۦ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ
ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾ ﴾

"Reci: 'Kad bi se svi ljudi i džinni udružili da sastave jedan ovakav Kur'an, oni, kao što je on, ne bi sastavili, pa makar jedni drugima pomagali'."[163]

﴿ مَآ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ ٱلْقُرْءَانَ لِتَشْقَىٰٓ ﴿٢﴾ إِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ ﴿٣﴾ تَنزِيلًا مِّمَّنْ خَلَقَ ٱلْأَرْضَ وَٱلسَّمَٰوَٰتِ ٱلْعُلَى ﴾

"Ne objavljujemo Kur'an da se mučiš, već da bude pouka onome koji se boji – objavljuje ga Stvoritelj Zemlje i nebesa visokih."[164]

﴿ تَبَارَكَ ٱلَّذِى نَزَّلَ ٱلْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِۦ لِيَكُونَ لِلْعَٰلَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾ ﴾

"Neka je uzvišen Onaj koji robu Svome objavljuje Kur'an da bi svjetovima bio opomena."[165]

﴿ وَإِنَّهُۥ لَتَنزِيلُ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٩٢﴾ نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ ٱلْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾ بِلِسَانٍ عَرَبِىٍّ مُّبِينٍ
﴿١٩٥﴾ وَإِنَّهُۥ لَفِى زُبُرِ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾ أَوَلَمْ يَكُن لَّهُمْ ءَايَةً أَن يَعْلَمَهُۥ عُلَمَٰٓؤُا۟ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ﴿١٩٧﴾ ﴾

"I Kur'an je sigurno objava Gospodara svjetova; donosi ga povjerljivi Džibril na srce tvoje, da opominješ na jasnom arapskom jeziku; on je spomenut u knjigama poslanika prijašnjih – zar ovima nije dokaz to što za njega znaju učeni ljudi sinova Israilovih?"[166]

﴿ وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ ٱلشَّيَٰطِينُ ﴿٢١٠﴾ وَمَا يَنۢبَغِى لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٢١١﴾ ﴾

"Kur'an ne donose šejtani, nezamislivo je da to oni čine; oni to nisu kadri."[167]

﴿ بَلْ هُوَ ءَايَٰتٌۢ بَيِّنَٰتٌ فِى صُدُورِ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ ۚ وَمَا يَجْحَدُ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَّا ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٤٩﴾ ﴾

---

162 Prijevod značenja El-Isra, 82.
163 Prijevod značenja El-Isra, 88.
164 Prijevod značenja Taha, 2-4.
165 Prijevod značenja El-Furkan, 1.
166 Prijevod značenja Eš-Šu'ara, 192-197.
167 Prijevod značenja Eš-Šu'ara, 210-211.

"A to su ajeti jasni, u srcima su onih kojima je razum dat; a Naše ajete samo nepravedni osporavaju."[168]

﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْءَانٌ مُّبِينٌ ﴿٦٩﴾ لِّيُنذِرَ مَن كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ ٱلْقَوْلُ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٧٠﴾﴾

"Ovo je samo pouka – Kur'an jasni, da opominje onoga ko ima pameti, i da zaslužе kaznu nevjernici."[169]

﴿كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ مُبَٰرَكٌ لِّيَدَّبَّرُوٓا۟ ءَايَٰتِهِۦ وَلِيَتَذَكَّرَ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿٢٩﴾﴾

"Knjiga koju ti objavljujemo blagoslovljena je, da bi oni o riječima njezinim razmislili i da bi oni koji su razumom obdareni pouku primili."[170]

﴿قُلْ هُوَ نَبَؤٌا۟ عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾﴾

"Reci: 'Ovo je vijest velika.'"[171]

﴿ٱللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ ٱلْحَدِيثِ كِتَٰبًا مُّتَشَٰبِهًا مَّثَانِىَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ ٱلَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ
وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ ٱللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ يَهْدِى بِهِۦ مَن يَشَآءُ﴾

"Allah objavljuje najljepši govor, Knjigu sličnu po smislu, čije se pouke ponavljaju, zbog koji podilazi jeza one koji se Gospodara svoga boje, a kada se spomene ime Allahovo, kože njihove i srca njihova se smiruju. Ona je Allahov pravi put na koji On ukazuje onome kome On hoće."[172]

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِٱلذِّكْرِ لَمَّا جَآءَهُمْ ۖ وَإِنَّهُۥ لَكِتَٰبٌ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾ لَّا يَأْتِيهِ ٱلْبَٰطِلُ مِنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِۦ ۖ تَنزِيلٌ
مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾﴾

"Oni koji ne vjeruju u Kur'an, pošto im je objavljen... A on je, zaista, knjiga zaštićena, laž joj je strana, bilo s koje strane, ona je Objava od Mudroga i hvale dostojnoga."[173]

﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا ۚ مَا كُنتَ تَدْرِى مَا ٱلْكِتَٰبُ وَلَا ٱلْإِيمَٰنُ وَلَٰكِن جَعَلْنَٰهُ نُورًا نَّهْدِى بِهِۦ مَن نَّشَآءُ

[168] Prijevod značenja El-'Ankebut, 49.
[169] Prijevod značenja Jasin, 69-70.
[170] Prijevod značenja Sad, 29.
[171] Prijevod značenja Sad, 67.
[172] Prijevod značenja Ez-Zumer, 23.
[173] Prijevod značenja Fussilet, 41-42.

﴿مِنْ عِبَادِنَا ۚ﴾

"Na takav način Mi i tebi objavljujemo ono što ti se objavljuje. Ti nisi znao šta je Knjiga niti si poznavao vjerske propise, ali smo je Mi učinili svjetlom pomoću kojeg upućujemo one robove Naše koje želimo."[174]

﴿وَإِنَّهُۥ فِىٓ أُمِّ ٱلْكِتَـٰبِ لَدَيْنَا لَعَلِىٌّ حَكِيمٌ ﴿٤﴾﴾

"...a on je u Glavnoj Knjizi, u Nas, cijenjen i pun mudrosti."[175]

﴿هَـٰذَا بَصَـٰٓئِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾﴾

"Ovaj Kur'an je putokaz ljudima i uputstvo i milost onima koji čvrsto vjeruju."[176]

﴿قٓ ۚ وَٱلْقُرْءَانِ ٱلْمَجِيدِ ﴿١﴾﴾

"Tako Mi Kur'ana slavnog."[177]

﴿فَلَآ أُقْسِمُ بِمَوَٰقِعِ ٱلنُّجُومِ ﴿٧٥﴾ وَإِنَّهُۥ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾ إِنَّهُۥ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾ فِى كِتَـٰبٍ
مَّكْنُونٍ ﴿٧٨﴾ لَّا يَمَسُّهُۥٓ إِلَّا ٱلْمُطَهَّرُونَ ﴿٧٩﴾ تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَـٰلَمِينَ ﴿٨٠﴾﴾

"I kunem se časom kad se zvijezde gube – a to je, da znate, zakletva velika – on je, zaista, Kur'an plemeniti u Knjizi brižljivo čuvanoj – dodirnuti je smiju samo oni koji su čisti – on je Objava od Gospodara svjetova."[178]

﴿لَوْ أَنزَلْنَا هَـٰذَا ٱلْقُرْءَانَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُۥ خَـٰشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ ٱللَّهِ ۚ وَتِلْكَ ٱلْأَمْثَـٰلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ
لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾﴾

"Da ovaj Kur'an kakvom brdu objavimo, ti bi vidio kako je strahopoštovanja puno i kako bi se od straha pred Allahom raspalo. Takve primjere navodimo ljudima da bi razmislili."[179]

---

[174] Prijevod značenja Eš-Šura, 52.
[175] Prijevod značenja Ez-Zuhruf, 4.
[176] Prijevod značenja El-Džasije, 20.
[177] Prijevod značenja Kaf, 1.
[178] Prijevod značenja El-Vaki'a, 75-80.
[179] Prijevod značenja El-Hašr, 21.

﴿إِنَّا سَمِعْنَا قُرْءَانًا عَجَبًا ۝١ يَهْدِيٓ إِلَى ٱلرُّشْدِ فَـَٔامَنَّا بِهِۦ ۖ وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَآ أَحَدًا ۝٢﴾

"Reci: 'Meni je objavljeno da je nekoliko džinna prisluškivalo i reklo: -Mi smo, doista Kur'an, koji izaziva divljenje, slušali, koji na pravi put upućuje...'"[180]

﴿بَلْ هُوَ قُرْءَانٌ مَّجِيدٌ ۝٢١ فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍۭ ۝٢٢﴾

"...a ovo je Kur'an veličanstveni, na Ploči pomno čuvanoj."[181]

Sva ova svojstva koja smo spomenuli – a i druga koja nismo spomenuli – ukazuju na uzvišenost Kur'ana, ali i na obaveznost njegova poštivanja i lijepog ponašanja prilikom učenja, daleko od svake igre i zabave.

Prvi adab učenja Kur'ana jeste iskrenost nijjeta, dakle da učenje bude isključivo radi Allaha, jer je njegovo učenje jedan od najboljih ibadeta, kako smo prethodno pojasnili u poglavlju o vrijednosti Kur'ana. Svevišnji Allah kaže:

﴿فَٱدْعُوا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ﴾

"Zato se obraćajte Allahu, iskreno Mu ispovijedajući vjeru."[182]

﴿فَٱعْبُدِ ٱللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ ٱلدِّينَ ۝٢﴾

"Zato obožavaj Allaha, iskreno Mu ispovijedajući vjeru."[183]

﴿وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ﴾

"A nije im bilo naređeno osim da Allaha obožavaju i da Mu kao pravovjerni iskreno vjeru ispovijedaju."[184]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Učite Kur'an i tražite njime Allahovo zadovoljstvo prije nego što dođu ljudi koji će se ružno ophoditi prema Kur'anu, tražit će njime dunjalučku a ne ahiretsku nagradu.*"[185]

---

180 Prijevod značenja El-Džinn, 1-2.
181 Prijevod značenja El-Burudž, 21-22.
182 Prijevod značenja Gafir, 14.
183 Prijevod značenja Ez-Zumer, 2.
184 Prijevod značenja El-Bejjine, 5.
185 Hasen: Ahmed.

Od adaba učenja Kur'ana jeste i da ga vjernik uči prisutnog srca, da je usredotočen na učenje, da razmišlja o onome što prouči, da razumijeva značenje kur'anskih ajeta, da mu srce pri svemu tome bude skrušeno i da bude svjestan da mu se Allah obraća ovim Kur'anom, jer je Kur'an Allahov govor.

Od adaba učenja Kur'ana jeste i da se Kur'an uči u stanju čistoće, čime se iskazuje poštovanje prema Allahovom govoru. U stanju nečistoće od dženabeta ne bi trebalo učiti Kur'an, sve dok se ne okupa, ako ima vode, a ako nema ili se boji upotrebe vode zbog bolesti, onda dok se ne uzme tejemmun. Čovjek u stanju dženabeta može zikriti, spominjati Allaha, doviti Mu kur'anskim dovama, ali da time ne namjerava učenje Kur'ana, kao naprimjer da uči dovu: "*La ilahe illa Ente subhaneke, inni kuntu mine-z-zalimin! – Nema istinskog boga mimo Tebe, slavljen neka si Ti, ja sam, doista, bio od nasilnika!*", ili da uči: "*Rabbena la tuzig kulubena ba'de iz hedejtena, ve heb lena min ledunke rahmeten inneke Ente-l-Vehhab! – Gospodaru naš, ne dozvoli da naša srca zastrane nakon što si ih uputio, i podari nam od Sebe milosti jer si, uistinu, Ti Onaj koji mnogo daruje!*"

Od adaba učenja Kur'ana jeste da uči Kur'an na lijepom i čistom mjestu. Trebalo bi izbjegavati nečista i bučna mjesta, jer se na takvim mjestima neće slušati Kur'an i samim tim se Kur'an omalovažava. Također, nije dozvoljeno učiti Kur'an u nužniku, kupatilu i sličnim mjestima jer to ne priliči Kur'ani-kerimu.

Od adaba učenja Kur'ana jeste i traženje zaštite od prokletog šejtana prije samog otpočinjanja s učenjem, zbog riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ فَإِذَا قَرَأْتَ ٱلْقُرْءَانَ فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾ ﴾

"A kada hoćeš Kur'an da učiš, ti kod Allaha zatraži zaštitu od šejtana prokletog"[186], kako šejtan ne bi učača odvraćao od učenja Kur'ana i razmišljanja o proučenom. Što se tiče učenja *bismille*, ako se uči od polovine sure ili neki odlomak sure, tada se *bismilla* neće učiti, a ako se sura uči od samog početka, tada će se učiti bismilla izuzev na početku sure Et-Tevbe, jer jedino sura Et-Tevbe na svom početku

---

[186] Prijevod značenja En-Nahl, 98.

nema bismille. Također, kada su ashabi skupljali Mushaf, nisu znali je li sura Et-Tevbe zasebna sura ili nastavak sure El-Enfal, pa su odvojili jednu od druge bez stavljanja bismille. To je bio njihov idžtihad koji se, bez imalo sumnje, slaže sa istinom, jer da je bismilla bila objavljena na početku sure Et-Tevbe, ona bi ostala sačuvana, zbog Allahovog čuvanja Kur'ana, kao što je i rekao Svevišnji:

﴿ إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا ٱلذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ ﴾

"Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti!"[187]

Od adaba učenja Kur'ana jeste i uljepšavanje glasa prilikom učenja. U dva Sahiha bilježi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Allah ne sluša ništa tako kao što sluša vjerovjesnika koji lijepim glasom glasno uči Kur'an.*" Džubejr b. Mut'im, radijallahu anhu, rekao je: "Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako na akšam-namazu uči suru Et-Tur. Nikada nikoga nisam čuo da ljepše uči Kur'an od njega."[188]

Međutim, ako se u blizini onoga ko uči Kur'an nalazi neko kome smeta glasno učenje, poput klanjača ili spavača i sl., tada neće učiti toliko glasno da uznemirava i ometa prisutne, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom došao u mesdžid i zatekao kako neki ashabi klanjaju dok drugi glasno uče Kur'an, pa je rekao: "*Uistinu onaj koji klanja doziva svoga Gospodara, pa neka gleda čime Ga doziva i ne nadglasavajte se međusobno prilikom učenja Kur'ana.*" [189]

Od adaba učenja Kur'ana jeste i učenje po tedžvidu, zbog riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ وَرَتِّلِ ٱلْقُرْءَانَ تَرْتِيلًا ﴾

"...i Kur'an pažljivo izgovaraj."[190] Tako će vjernik učiti Kur'an polahko jer mu to pomaže u razmišljanju o proučenom, a također i ispravnijem izgovoru harfova.

---

[187] Prijevod značenja El-Hidžr, 9.
[188] Buharija i Muslim.
[189] Malik u Muvetti i Ibn Abdil-Berr kaže da je hadis vjerodostojan.
[190] Prijevod značenja El-Muzzemmil, 4.

U Sahihu imama Buharije bilježi se da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, upitan o Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, učenju Kur'ana, pa je rekao: "Učio je polahko, pa kada bi proučio 'Bismillahir-Rahmanir-Rahim', otegnuo bi *bismillah*, zatim bi otegnuo *Er-Rahman*, a zatim bi otegnuo *Er-Rahim*."

Ummu Seleme, radijallahu anha, upitana je o Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, učenju, pa je odgovorila: "Pravio bi pauzu između ajeta. Zastajao bi kod svakog ajeta: 'Bismillahir-Rahmanir-Rahim. El-hamdu lillahi Rabbil-'alemin. Er-Rahmanir-Rahim. Maliki jevmiddin."[191]

Ibn Mes'ud, radijallahu anhu, rekao je: "Ne žurite sa učenjem Kur'ana, ne nižite ga kao što nižete stihove. Zastanite kod njegovih posebnosti, pokrenite i podstaknite, probudite njime svoja srca. Neka vaša briga ne bude kraj sure." Nema smetnje da se malo brže uči Kur'an ukoliko se neće zapostavljati harfovi i riječi, ili uklapati tamo gdje im nije mjesto. Ako bi se izostavljali harfovi, tada takvo učenje postaje haram, jer se time mijenja značenje Kur'ana.

Od adaba učenja Kur'ana jeste i odlazak na sedždu kada se prouči ajet u kojem ima sedžda (sedždei-tilavet). Tom prilikom izgovorit će Allahu ekber i otići na sedždu, a na sedždi će učiti: Subhane Rabbijel-E'ala, a zatim doviti i nakon toga se dignuti sa sedžde bez tekbira i bez selama, jer se ne prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je izgovarao tekbir prilikom dizanja sa sedždei-tilaveta, izuzev u toku namaza kada se izgovara tekbir prilikom odlaska na sedždu i prilikom ustajanja sa sedžde, zbog hadisa Ebu Hurejre, radijallahu anhu, koji prenosi da bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izgovarao tekbir pri svakom spuštanju i pri svakom dizanju."[192] Ibn Mes'ud, radijallahu anhu, kaže: "Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako izgovara tekbir prilikom svakog spuštanja i dizanja, sjedanja i ustajanja."[193] Ovo pravilo se odnosi i na običnu sedždu u namazu i na sedždu-tilaveta u namazu.

Ovo su neki adabi učenja Kur'ana, pa se okitite njima i tražite njima

---

[191] Ahmed, Ebu Davud, Tirmizi

[192] Muslim.

[193] Ahmed, Nesai i Tirmizi i ocjenjuje ga vjerodostojnim.

Allahovo zadovoljstvo i Njegovu dobrotu.

Gospodaru naš, učini nas od onih koji poštuju Tvoje svetinje! Učini nas od onih kojima daruješ Svoje blagodati i nagrade! Učini nas od onih koji će kod Tebe naslijediti Tvoje džennete!

Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima Svojom milošću, jer si doista, Ti od milostivih Najmilostiviji. Neka je Allahov salavat i selam na našega vjerovjesnika Muhammeda, na njegovu porodicu i sve ashabe.

ČETRNAESTO RAMAZANSKO SIJELO

STVARI KOJE KVARE POST

Sva hvala pripada samo Allahu, Onome koji poznaje i vidljivi i nevidljivi svijet, Onome koji poznaje ono što rob skriva i što na javu iznosi, pa čak i ono što misli. On jedini stvara sve svjetove i razvija njihove sposobnosti, uređuje njihova stanja od kretanja do smirenosti. Sve je u najljepšem skladu stvorio, sluh nam i vid podario. Svojim sveobuhvatnim znanjem izbrojao je lišće na stablima. Zemlju je postavio i prostranom učinio, nebesa sagradio i podigao i na njima u noćnim satima zvijezde razasuo. On spušta kišu koliko i treba, niti mnogo niti malo, pa njome spašava bilje od suše:

﴿ هَٰذَا خَلْقُ ٱللَّهِ فَأَرُونِى مَاذَا خَلَقَ ٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦ ﴾

"Ovo je Allahovo stvaranje, pa pokažite mi šta su stvorili drugi koji se mimo Njega obožavaju!"[194]

Zahvaljujem Mu se na Njegovoj darežljivosti i Njegovom dobročinstvu i svjedočim da nema drugog istinskog boga osim Allaha jedinog, On nema sudruga ni u obožavanju ni u vladanju. I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik kojeg je On podržao Svojim dokazima, neka je Allahov salavat i selam na njega i na njegovog druga Ebu Bekra koji je uvijek bio uz njega, i na Omera koji je zabrinjavao Kisru i na njegovom dvoru, i na Osmana koji je noći provodio u učenju Kur'ana, i na Aliju koji je otvorio vrata Hajbera i zatresao njegove zidine, kao i na svu Vjerovjesnikovu porodicu, sve njegove ashabe i sve one koji se zalažu u pokornosti svome Gospodaru u svakom stanju.

Draga moja braćo, Svevišnji Allah je rekao:

﴿ فَٱلْـَٔـٰنَ بَـٰشِرُوهُنَّ وَٱبْتَغُوا۟ مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَكُمْ ۚ وَكُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ ٱلْخَيْطُ ٱلْأَبْيَضُ مِنَ ٱلْخَيْطِ ٱلْأَسْوَدِ مِنَ ٱلْفَجْرِ ۖ ثُمَّ أَتِمُّوا۟ ٱلصِّيَامَ إِلَى ٱلَّيْلِ ۚ ﴾

"Zato se sada sastajte sa njima u želji da dobijete ono što vam je Allah već odredio. Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razli-

---

[194] Prijevod značenja Lukman, 11.

kovati bijelu nit od crne niti zore; od tada postite sve do noći."[195]

Svevišnji Allah u ovom ajetu spominje osnovne stvari koje kvare post, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dopunio je te stvari u sunnetu.

Tako postoji sedam stvari koje kvare post:

1) *Spolni odnos* koji se ubraja u najteži prijestup i grijeh po pitanju posta. Dakle, ako bi postač imao odnos, njegov bi post bio pokvaren, bez obzira radilo se o obaveznom ili dobrovoljnom postu. Zatim, ako se radi o ramazanskom postu, uz napaštanje posta, obavezan je dati i veliki iskup, tj. ili osloboditi roba vjernika, a ako ga ne nađe, onda postiti uzastopno dva mjeseca, bez pravljenja prekida osim iz šerijatski opravdanog razloga, poput bajramskih dana, ili dana tešrika (tri dana nakon Kurban-bajrama), ili zbog bolesti, ili putovanja na koje se ne polazi radi mršenja. Ako se napravi prekid bez opravdanog razloga, mora se ponovo otpočeti post ispočetka kako bi se ostvarila uzastopnost. Ako ne može postiti uzastopno dva mjeseca, onda će nahraniti šezdeset siromaha, tako što će udijeliti svakom siromahu 510 grama kvalitetne žitarice.

U Muslimovom Sahihu stoji da je jedan čovjek imao odnos sa svojom suprugom pa je upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome, a on ga je priupitao: *"Možeš li osloboditi roba?"* Čovjek je odgovorio: "Ne." *"Možeš li postiti dva mjeseca?"* (u drugim predanjima stoji dodatak *"uzastopno"*), upitao je Poslanik. Čovjek je odgovorio: "Ne." - *"Onda nahrani šezdeset siromaha"*, rekao mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. U dva Sahiha bilježi se u podužem kontekstu.

2) *Svjesno izbacivanje sperme* usljed poljupca, dodirivanja, samozadovoljavanja i sl. Ovo su strasti kojih se čovjek mora kloniti tokom posta, kao što se navodi u hadisi-kudsijju: *"...ostavlja svoju hranu, piće i strasti radi Mene."*

Što se tiče samog poljupca, dodira i sl., nakon kojeg ne dolazi do izlučivanja sperme, te stvari ne kvare post, jer se u dva Sahiha bilježi da je Aiša rekla: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kao postač ljubio je (svoje supruge) i doticao ih (zabavljao sa nekom od svojih

[195] Prijevod značenja El-Bekare, 187.

žena). Međutim, on je svojim strastima vladao više od vas."

U Muslimovom Sahihu spominje se da je Omer b. Ebi Seleme upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Smije li postač poljubiti?" Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *"Upitaj ovu!"*, tj. Ummu Seleme, pa ga je obavijestila da je to Allahov Poslanik činio. Omer je rekao: "Allahov Poslaniče! Allah ti je oprostio prethodne i buduće grijehe." Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *"Tako mi Allaha, uistinu, ja sam od svih vas najbogobojazniji i najviše strahujem od Njega, najviše Mu iskazujem strahopoštovanje!"*

Međutim, ako se postač boji da nakon poljupca, igranja, može doći do izbacivanja sperme, da neće moći sputati svoje strasti, tada mu taj poljubac i slično postaju zabranjeni. Ova Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, naredba slična je naredbi u pogledu ispiranja usta i nosa prilikom abdesta, tj. naredio je da se dobro isperu usta i nos izuzev u toku posta, iz straha da nešto vode ne dospije u grlo. Što se tiče izlučivanja sperme u snu ili usljed razmišljanja o spolnom odnosu, takvi postupci ne kvare post, jer poluciranje u snu nije svjesno i namjerno, a što se tiče razmišljanja, to je čovjeku oprošteno, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Uistinu je Allah mome ummetu prešao preko onoga o čemu mu duša govori, na šta ga podstiče, tj. razmišlja – ukoliko to ne uradi ili progovori."*[196]

3) *Jelo i piće*, tj. unošenje hrane u želudac putem usta ili nosa, bez obzira o kojoj hrani i kojem piću se radilo, zbog Allahovih, subhanehu ve te'ala, riječi:

﴿ وَكُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ ٱلْخَيْطُ ٱلْأَبْيَضُ مِنَ ٱلْخَيْطِ ٱلْأَسْوَدِ مِنَ ٱلْفَجْرِ ۖ ثُمَّ أَتِمُّوا۟ ٱلصِّيَامَ إِلَى ٱلَّيْلِ ۚ ﴾

"Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore; od tada postite sve do noći"[197]**,**

kao i zbog hadisa Lekite b. Sabira, radijallahu anhu, u kojem Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *"...i dobro isperi nos, osim ako budeš postač!"*[198]

Što se tiče mirisanja parfema i slično, to ne kvari post jer miris nije

[196] Muttefekun alejhi.

[197] Prijevod značenja El-Bekare, 187.

[198] Ebu Davud i Nesai, a vjerodostojnim ga je ocijenio Ibn Huzejme.

hrana koja ulazi u želudac.

4) *Stvari koje su u značenju jela i pića*. Postoje dvije vrste takvih stvari.

Prva: transfuzija, tj. postač prima krv, naprimjer u slučaju da dobije krvarenje, postaču je neophodno dati krv, ali time se prekida njegov post jer se krvlju hrani organizam.[199]

Druga: hranjive injekcije koje su dovoljna zamjena za hranu i piće. Ako postač koristi ovakve injekcije, time prekida post pa makar one u suštini i ne bile hrana i piće, jer ipak su u značenju hrane i pića, tako da se tretiraju u okviru propisa o hrani i piću tokom posta.

Što se tiče injekcija koje nisu hranjive, svejedno u koji dio tijela se one primale, pa čak i u venu – dozvoljeno ih je primati čak ukoliko bi osjetio gorčinu, dakle okus injekcije u svome grlu, jer takve injekcije ne smatraju se ni hranom ni pićem, niti su u značenju hrane i pića, tako da se ne tretiraju u okviru propisa o hrani i pići tokom posta.

Gorki okus u grlu, ili bilo koji drugi, koji je moguće osjetiti na sve načine izuzev konzumiranjem hrane i pića, nema nikakvog značaja. Zbog toga naši islamski pravnici kažu: "Ukoliko bi svojim stopalom stao na gorku divlju tikvicu, pa njenu gorčinu osjetio u svome grlu, time ne bi pokvario post." Šejhul-islam Ibn Tejmijje, rahmetullahi alejhi, u svojoj poslanici "Suština posta" rekao je: "Ne postoje dokazi koji ukazuju da su Allah i Njegov Poslanik učinili zabranjenim tokom posta sve ono što dospije u mozak, tijelo ili želudac, i ono što ima slična značenja koja spominju pripadnici ovog mišljenja. Dakle, ako ne postoje dokazi za spomenuto, tada su riječi: 'Uistinu su Allah i Njegov Poslanik učinili ovu stvar zabranjenom tokom posta', riječi izrečene bez znanja."

5) *Vađenje krvi putem hidžame,* zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Prekinuo je post i onaj koji čini hidžamu i onaj kome se čini hidžama."*[200] Buharija, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Po

---

[199] Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Ovo je mišljenje koje sam ranije zastupao, a zatim sam uvidio da davanje krvi ne kvari post jer to nije niti jelo niti piće, niti je slično njima. Tako da je osnova ispravnost posta sve dok se jasno ne utvrdi njegova neispravnost, shodno fikhskom pravilu *Sumnja ne potiskuje ubjeđenje*."

[200] Ahmed, Ebu Davud u hadisu Šeddada b. Evsa, radijallahu anhu.

pitanju ovoga nema vjerodostojnijeg hadisa. Ovo je mezheb imama Ahmeda i većine učenjaka hadisa." Ovdje se pod hidžamom podrazumijeva veliko vađenje krvi koje će oslabiti tijelo, pa se stoga postaču koji posti obavezni post zabranjuje da dobrovoljno daje ogromnu količinu krvi koja će oslabiti njegovo tijelo, izuzev ako bude postojala velika potreba za tim, naravno opet pod uvjetom da to neće naštetiti njegovom zdravlju. Dakle, uzimanje velike količine krvi iz organizma kvari post i dužan je napostiti taj dan. Što se tiče izlaska krvi usljed vađenja zuba, otvaranja i previjanja rane, vađenja krvi zbog nalaza i slično, to ne kvari post, jer to nije hidžama niti je slično njoj i ne slabi tijelo kao što ga slabi hidžama.

6) *Namjerno povraćanje* – izbacivanje sadržaja želuca kroz usta, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Koga savlada povraćanje, neće napostiti taj dan, međutim, onaj koji namjerno povrati, on neka naposti.*"[201] Pod namjernim povraćanjem podrazumijeva se namjerno pritiskanje stomaka, ili stavljanje prsta u grlo, ili mirisanja određenog mirisa, ili gledanje u ružan prizor, s ciljem izazivanja povraćanja. Sve navedeno kvari post. Ako, pak, bez ikakvog razloga dođe do povraćanja, to neće pokvariti post i u trenutku povraćanja ne mora se nastojati spriječiti povraćanje, jer to može naštetiti zdravlju. Dakle, isto kao što neće namjerno pokušavati da povrati, isto tako neće nastojati zaustaviti već otpočeto povraćanje.

7) *Pojava krvi hajza i nifasa,* zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Zar nije tako da žena kada dobije hajz ne klanja i ne posti?!*" Kada žena primijeti krv hajza ili nifasa, njen post postaje pokvaren, svejedno pojavila se krv na početku ili na kraju dana, pa čak i nekoliko trenutaka pred sami zalazak sunca. Ako žena osjeti pokretanje krvi, ali se krv ne pojavi do poslije zalaska sunca, tada je njen post ispravan.

Postaču je zabranjeno da tokom obaveznog posta – posta u ramazanu ili zavjetnog posta – koristi neku od spomenutih stvari koje kvare post, osim ako ima opravdan razlog za to, poput putovanja, bolesti i slično, jer kada šerijatski obveznik počne izvršavati neku obavezu, mora je izvršiti do kraja, izuzev ako ima opravdan razlog za

---

[201] Peterica osim Nesaije, i Hakim ga ocjenjuje sahihom.

neizvršenje. Ako postač bez opravdanog razloga uradi neku od spomenutih stvare koje kvare post, obavezan je u toku preostalog dana nastaviti postiti, ali će poslije također napostiti taj dan. Međutim, ako post prekine s opravdanim razlogom, tada je obavezan napostiti prekinuti dan posta, ali nije obavezan preostali dio dana ustegnuti se od jela i pića. Ako je u pitanju dobrovoljni post, postaču je dozvoljeno i bez opravdanog razloga učiniti neku od spomenutih stvari koje kvare post, ali mu je ustrajati i ispostiti do kraja.

Draga moja braćo, ustrajavajte u pokornosti Allahu, klonite se grijeha i zabranjenih djela. Iskažite svoju poniznost pred Stvoriteljem nebesa i Zemlje, činite djela kojima ćete zadobiti Allahovu dobrotu i naklonost, uistinu, On obilno nagrađuje. Znajte da vam od dunjaluka ne pripada ništa osim ono što potrošite i uložite u pokornosti svome Gospodaru. Zato nastojte da ugrabite tu nagradu, prije negoli prođe vrijeme rada i nagrade i dođe vrijeme kajanja, propasti i kazne.

Gospodaru naš, pomozi nam da pravilno iskoristimo svoje vrijeme, pomozi nam da ga popunimo dobrim djelima! Molimo Te, Gospodaru naš, za Tvoju blagodat i dobrotu, i molimo Te za oprost i brisanje grijeha! Gospodaru naš, olakšaj nam i otkloni tegobe od nas! Gospodaru naš, oprosti nam na ahiretu i dunjaluku! Podari nam šefat, dozvoli da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zauzima za nas, podari nam da priđemo njegovom Havdu-izvoru napijemo s njega nakon čega nikada više nećemo ožednjeti, o Gospodaru svih svjetova!

Allahu naš, neka je Tvoj salavat, selam i bereket na Tvoga roba i Tvoga vjerovjesnika Muhammeda, na njegovu porodicu i sve ashabe.

PETNAESTO RAMAZANSKO SIJELO

UVJETI PREKIDANJA POSTA I ŠTA JE DOZVOLJENO A ŠTA NE POSTAČU

Svaka hvala pripada samo Allahu, Mudrom, Stvoritelju, Uzvišenom, Blagom, Istinitom, Milostivom, Plemenitom, Opskrbljivaču. On je podigao sedam nebesa bez vidljivih stubova i veza. Zemlju je učvrstio visokim planinama. Svojim stvorenjima pokazao se kroz Svoje dokaze u životu na ovome svijetu. On se iz Svoje dobrote obavezao i preuzeo na Sebe da će opskrbljivati sva stvorenja. Čovjeka je stvorio od kapljice vode koja se izbaci, propisao mu pravac i zakone u vjeri, oprostio mu greške i zaborave, sve dok nešto namjerno ne učini.

Zahvaljujem Mu se i svjedočim – kao iskreni vjernik a ne kao licemjer – da nema drugog istinskog boga osim Allaha jedinog, On nema sudruga. I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik čiji je poziv obuhvatio i doline i proplanke, neka je Allahov salavat i selam na njega i na njegovog druga Ebu Bekra koji se odlučno ponio u borbi s otpadnicima, i na Omera koji je dokrajčio nevjernička oduševljenja i otvorio vrata svjetlosti islama, i na Osmana čiju čast i život nije dozvolio osim onaj koji je izašao iz vjere, i na Aliju koji je zbog svoje hrabrosti tragao za tjesnacima, i neka je salavat i selam na svu Vjerovjesnikovu porodicu i na sve njegove ashabe koji su se imanom i dobrim djelima uzdigli iznad svih ljudi.

Draga moja braćo, na prethodnom predavanju govorili smo o stvarima koje kvare post i naveli smo sljedeće, izuzev hajza i nifasa: spolni odnos, izlučivanje sperme usljed igranja i zabavljanja, konzumiranje hrane i pića i onoga što je u značenje hrane, hidžama i povraćanje, koji će postaču pokvariti post samo u slučaju da nešto od navedenog počini sa znanjem, svjesno i dobrovoljno. Dakle, ova tri uvjeta moraju se ispuniti da bi postaču određena stvar prekinula post.

Prvi uvjet: da ima znanje o tome. Ako nešto od spomenutog učini ne znajući da isto kvari post, tada mu post neće biti pokvaren, zbog riječi Uzvišenog Allaha u suri El-Bekare: ﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَآ إِن نَّسِينَآ أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ - **"Gospodaru naš, ne kazni nas ako zaboravimo ili što nehotice uči-**

nimo!"[202] U Muslimovom Sahihu stoji hadisi-kudsijj u kojem se navodi da je Uzvišeni Allah, nakon ovih riječi, rekao: "*Već sam to učinio.*" Također, zbog riječi:

﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِۦ وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٥﴾﴾

"Nije grijeh ako u tome pogriješite, grijeh je ako to namjerno učinite; a Allah prašta i samilostan je."[203]

Dakle, post neće pokvariti ako čovjek uradi nešto od zabranjenog zbog svog neznanja ili nepoznavanja šerijatskih propisa, ili neznanja u pogledu vremena nastupanja i završavanja posta, kao naprimjer da smatra da zora još nije nastupila pa jede, a zora je nastupila, ili da smatra da je sunce zašlo i prekine post, a ispostavi se da sunce nije zašlo. Ništa od spomenutog neće pokvariti post, zbog hadisa zabilježenog u dva Sahiha od Adijja b. Hatima, radijallahu anhu, u kojem stoji da je rekao: "Kada je objavljen ajet:

﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ ٱلْخَيْطُ ٱلْأَبْيَضُ مِنَ ٱلْخَيْطِ ٱلْأَسْوَدِ﴾

"... sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore; od tada postite sve do noći[204]**,** uzeo sam dva konca, jedan crni a drugi bijeli, stavio ih ispod jastuka i gledao u njih, pa kada sam mogao raspoznati bijeli od crnog, prestao sam konzumirati hranu i pića. Kada je svanulo otišao sam kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i obavijestio ga o svome slučaju, pa mi je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: '*Onda je tvoj jastuk poširok ako su ispod njega mogle stati i crna i bijela nit!* (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, našalio se) *Ne misli se na to u ajetu, već se pod bijelom niti misli na dan, a pod crnom niti misli se na noć.*"' Adijj, radijallahu anhu, jeo je i nakon pojave zore i nije zapostio sve dok nije mogao razlikovati jedan konac od drugog, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije mu naredio da naposti taj dan, jer Adijj, radijallahu anhu, nije imao znanje o ovome propisu. U Buharijinom Sahihu u hadisu Esme, kćerke Ebu Bekra, radijallahu anhu, stoji da rekla: "Za vrijeme

---

[202] Prijevod značenja El-Bekare, 286.
[203] Prijevod značenja El-Ahzab, 5.
[204] Prijevod značenja El-Bekare, 187.

Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jedno jutro smo sehurili a bilo je oblačno, zatim je sunce izašlo", i nije spomenula da im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da naposte taj dan, jer nisu poznavali vrijeme nasupanja posta. Ali, da im je naredio da naposte taj dan, to bi sigurno bilo preneseno nama zbog velike potrebe i važnosti. Naprotiv, šejhul-islam Ibn Tejmijje, rahmetullahi alejhi, rekao je u poslanici *Suština posta*: "Hišam b. Urve, jedan od prenosilaca ovog hadisa, prenosi od svoga oca Urveta da im nije naređeno da naposte." Međutim, ako postač ustanovi da sunce nije zašlo, dakle da nije nastupio akšam, ustegnut će se od hrane sve dok vrijeme iftara uistinu ne nastupi.

Isto tako, ako bi čovjek konzumirao hranu i piće nakon pojave zore, smatrajući da se zora još nije pojavila, pa ustanovi da je zora već nastupila, njegov post će biti ispravan i neće napaštati taj dan jer nije poznavao vrijeme nastupa posta, a Allah, subhanehu ve te'ala, dozvolio je jelo, piće, spolni odnos sve dok se pojava zore jasno ne ustvrdi. Međutim, ukoliko mu postane jasno da sunce nije zašlo ili da se zora pojavila, a on bude jeo i pio, obaveza mu je da se ustegne od jela i pića i da iz usta izbaci već uzeti zalogaj ili gutljaj, jer u tom slučaju više nema opravdanja.

Drugi uvjet: Da nešto od spomenutih stvari uradi svjesno. Ukoliko bi nešto od zabranjenog uradio iz zaborava, njegov bi post bio ispravan i ne bi ga napaštao, zbog ajeta iz sure El-Bekare koji je prethodio. Također, zbog hadisa Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "*Ko zaboravi da je postač, pa jede i pije, neka nastavi sa svojim postom, to ga je Allah nahranio i napojio.*"[205] Naredba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, postaču da nastavi post, dokaz je ispravnosti posta, a tvrdnja da ga je nahranio i napojio Allah, dokaz je da ga Allah za to neće obračunavati. Međutim, kada se sjeti ili bude upozoren od drugih, obaveza mu je odmah ostaviti hranu i piće, a onaj ko vidi postača kako jede i pije, obavezan je da ga upozori, zbog riječi Uzvišenog Allaha:

﴿وَتَعَاوَنُوا۟ عَلَى ٱلْبِرِّ وَٱلتَّقْوَىٰ﴾

[205] Muttefekun alejhi, a citat je Muslimov.

"... i potpomažite se u dobročinstvu i bogobojaznosti..."[206]

Treći uvjet: Da nešto od spomenutih stvari koje kvare post učini dobrovoljno, međutim ako na to bude prisiljen, post će mu biti ispravan i ne mora nadoknaditi taj dan, jer je Svevišnji Allah uzdigao propis nevjerstva od onoga ko ga učini pod prisilom a srce mu ostane smireno u imanu, kao što kaže:

﴿ مَن كَفَرَ بِٱللَّهِ مِنۢ بَعۡدِ إِيمَٰنِهِۦٓ إِلَّا مَنۡ أُكۡرِهَ وَقَلۡبُهُۥ مُطۡمَئِنُّۢ بِٱلۡإِيمَٰنِ وَلَٰكِن مَّن شَرَحَ بِٱلۡكُفۡرِ صَدۡرٗا فَعَلَيۡهِمۡ غَضَبٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ ١٠٦ ﴾

"Onoga koji zaniječe Allaha, nakon što je u Njega vjerovao – osim ako bude na to primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri – čeka Allahova kazna. One kojima se nevjerstvo bude mililo stići će srdžba Allahova i njih čeka patnja velika."[207]

Dakle, s obzirom da Uzvišeni Allah ne priznaje nevjerstvo počinjeno pod prisilom, tako On oprašta čovjeku i sva druga djela koja su na stepenu nižem od nevjerstva. Također, na činjenicu da su čovjeku oproštena djela koja počini u takvom stanju, ukazuju i Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Uistinu je Allah prešao mome ummetu preko onoga što učine iz greške, zaborava i pod prisilom.*"[208] Shodno tome, ako bi muž prisilio svoju suprugu na spolni odnos dok posti, u tom slučaju, s obzirom na prisilu, njen post ne bi bio pokvaren i ne bi morala nadoknaditi post. U vezi s tim neophodno je naglasiti da mužu – u slučaju kada žena posti obavezni post – nije dozvoljeno prisiljavati suprugu na spolni odnos, izuzev u slučaju dobrovoljnog posta koji supruga posti bez muževe dozvole i u njegovoj prisutnosti. Ako postaču dospije prašine u usta ili nešto drugo, bez njegove volje, ili ako prilikom uzimanja abdesta i ispiranja usta i nosa malo vode dospije u njegovo grlo, bez njegove volje, njegov post će biti ispravan i neće napaštati taj dan.

Korištenje kapi za oči i uši ne utječe na ispravnost posta, pa čak i ako postač osjeti okus tog lijeka u svome grlu, jer taj lijek nije ni hrana ni piće, niti slično njima. Također, ako bi stavio lijek na ranu, pa u grlu

---

[206] Prijevod značenja El-Maide, 2.
[207] Prijevod značenja En-Nahl, 106.
[208] Ibn Madže i Bejheki, a dobrim ga je ocijenio Nevevi.

osjetio okus tog lijeka, to mu ne bi pokvarilo post, jer lijek ne spada u kategoriju hrane i pića. Šejhul-islam Ibn Tejmijje, rahmetullahi alejhi, kaže u svojoj poslanici *Suština posta*: "Mi znamo da u Kur'anu i sunnetu nema dokaza koji govore da ove stvari kvare post, tako da one i ne kvare post. Post je jedna od temeljnih stvari vjere muslimana i trebaju ga poznavati i neuki i učeni ljudi. Da su ove stvari zabranili Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tokom posta i da one kvare post, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio bi obavezan pojasniti ih, a da je to pojasnio, ashabi bi za to znali i prenijeli bi drugima kao što su prenijeli i ostale propise. Po ovome pitanju nijedan učenjak ne bilježi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ni slab ni vjerodostojan hadis, niti spojen niti prekinut, što znači da ništa od toga nije ni spomenuto u šerijatu. Hadis koji se prenosi o surmi u kojem se spominje da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se stavlja surma pred spavanje i da je rekao: "*Neka se toga kloni postač*", slab je hadis – bilježi ga Ebu Davud u svome Sunenu i osim njega ne bilježi ga niko drugi. Ebu Davud je rekao: "Rekao mi je Jahja b. Me'in: 'Ovaj hadis je munker.'" Također, šejhul-islam je rekao: "A propise koje moraju poznavati čak i neuki ljudi, morao je pojasniti Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u potpunosti i morali su biti dostavljeni svima. Stoga, ukoliko ovo nije ispunjeno, onda se zaključuje da to uopće i nije od vjere", završava šejhul-islam, Allah mu se smilovao, svoj jasni i precizni govor, izgrađen na jasnim dokazima i postojanim pravilima.

Kušanje hrane ne kvari post, naravno pod uvjetom da hrana ne dospije u grlo, također mirisanjem mirisa ne kvari post, iako to postač ne bi trebao pretjerano činiti, pogotovo kada je u pitanju miris *buhar*, koji se nalazi u obliku praha tako da je moguće da čestice ovog mirisa dospiju u grlo postača. Također, post neće biti pokvaren ni ispiranjem usta i nosa, ali također postač neće se pretjerivati ni u tome, jer se vrlo lahko može dogoditi da voda dospije u grlo. Od Lekita b. Sabire, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Upotpuni abdest, istrljaj između prstiju i dobro isperi nos, osim kada si postač.*"[209]

---

[209] Ebu Davud i Nesai, a vjerodostojnim ga je ocijenio Ibn Huzejme.

Post neće pokvariti ni upotreba misvaka. Naprotiv, korištenje misvaka je sunnet za sve i postače i nepostače, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Da se ne bojim da ću otežati svome ummetu, naredio bih im upotrebu misvaka prilikom svakog namaza.*" [210] Amir b. Rebi'a, radijallahu anhu, rekao je: "Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nebrojeno puta da je koristio misvak dok je postio."[211] Međutim, nije poželjno da postač čisti zube pastom jer ona ima snažan miris i postoji bojazan da se pomiješa sa pljuvačkom i tako dospije u želudac. Misvak je najbolja zamjena za pastu.

Postaču je dozvoljeno da koristi ono što će mu olakšati post za vrijeme velikih vrućina i velike žeđi, poput rashlađivanja vodom i slično, jer bilježe Malik i Ebu Davud od jednog od ashaba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na 'Urdžu kako polijeva vodu po svojoj glavi. Činio je to zbog žeđi ili vrućine jer je bio postač."[212] Ibn Omer, radijallahu anhuma, potapao bi svoju odjeću u vodu, a zatim bi je oblačio dok je postio. Enes b. Malik, radijallahu anhu, imao je jedan veliki izdubljeni kamen sličan koritu u kome je bila voda, pa je za vrijeme velikih vrućina, dok bi postio, silazio u njega. Hasan el-Basri, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Nema smetnje da postač ispire usta i da se rasladuje." Ova predanja navodi Buharija u svome Sahihu mu'allekan.

Draga moja braćo, podučite se propisima Allahove vjere kako biste obožavali Allaha sa znanjem jer, doista, nisu isti oni koji znaju i oni koji ne znaju, i onoga kome Allah želi dobro, pouči ga propisima vjere.

Gospodaru naš, pouči nas propisima naše vjere, učvrsti nas u radu po njoj, učvrsti nas u našoj vjeri, usmrti nas kao vjernike i pridruži nas dobrima!

Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima, jer Ti si od milostivih Najmilostiviji! Neka je Allahov salavat i selam na našega vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

---

[210] Bilježi ga skupina.

[211] Buharija muallekan i Tirmizi koji kaže da je hadis hasen, kao što i Ibn Hadžer u *Telhisu* kaže da je lanac prenosilaca dobar.

[212] Sahih.

ŠESNAESTO RAMAZANSKO SIJELO

ZEKAT

Sva hvala pripada samo Allahu, Onome koji briše grijehe, oprašta apsurdne stvari. Ko god se vrati Allahu, uspio je! Svaki onaj koji se odazove Allahu i sarađuje s Njim, profitirat će. Nebesa je podigao bez stubova, pa razmisli o tome. On kišu spušta, pa raznovrsno bilje niče, a stoka se nakon suše na pašnjake upućuje. Jedne čine bogatim, dok druge čini siromašnim, a možda je za pojedine siromaštvo i bolje. Koliko je samo bogatih njihovo bogatstvo učinilo zlim, oholim i lošim. Tako je Karun vladao ogromnim bogatstvom, ali nije dozvoljavao da se išta od toga udijeli, čak ni ono najmanje. Bio je opomenut, ali pameti nije došao, niti mu je ukor koristio kada mu je njegov narod rekao: "Ne raduj se!"

Allahu se zahvaljujem dokle god noć smjenjuje dan i dan smjenjuje noć. Svjedočim da nema drugog istinskog boga pored Allaha, Neovisnog, Darežljivog, koji Svoju blagodat iskazuje i kroz obilno davanje. I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik koji se radi Allaha zalagao i svojim tijelom i svojim imetkom, pa je dostavio i pojasnio istinu, neka je Allahov salavat i selam na njega i na njegovog druga Ebu Bekra koji je bio uz njega i na putovanju i kod kuće i nikada ga nije ostavljao. Neka je salavat i selam i na Omera uz kojeg je vjera neprestano jačala i ponos dobivala, i na Osmana koji je mnogo udjeljivao na Allahovom putu i dobročinstvo činio, i na Aliju, Vjerovjesnikova amidžića, a ja se odričem svih onih koji ga uzdižu ili omalovažavaju. Neka je salavat i selam i na ostale Vjerovjesnikove ashabe i sve one koji ih slijede u dobru do Sudnjega dana.

Draga moja braćo, Svevišnji Allah rekao je:

﴿ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعْبُدُواْ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ ۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلْقَيِّمَةِ ۝٥ ﴾

"A naređeno im je da samo Allaha obožavaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, i da molitvu obavljaju, i da milostinju udjeljuju; a to je – ispravna vjera."[213] Također, rekao je:

[213] Prijevod značenja El-Bejjine, 5.

﴿ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَقْرِضُوا۟ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا ۚ وَمَا تُقَدِّمُوا۟ لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِندَ ٱللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ
أَجْرًا ۚ وَٱسْتَغْفِرُوا۟ ٱللَّهَ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌۢ ﴿٢٠﴾ ﴾

"I namaz obavljajte, i milostinju udjeljujte, i draga srca Allahu zajam dajte! A dobro koje za sebe unaprijed osigurate naći ćete kod Allaha još većim i dobit ćete još veću nagradu. I molite Allaha da vam oprosti, jer Allah prašta i milostiv je."[214]

﴿ وَمَآ ءَاتَيْتُم مِّن رِّبًا لِّيَرْبُوَا۟ فِىٓ أَمْوَٰلِ ٱلنَّاسِ فَلَا يَرْبُوا۟ عِندَ ٱللَّهِ ۖ وَمَآ ءَاتَيْتُم مِّن زَكَوٰةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ ٱللَّهِ فَأُو۟لَٰٓئِكَ
هُمُ ٱلْمُضْعِفُونَ ﴿٣٩﴾ ﴾

"A novac koji dajete da se uveća novcem drugih ljudi neće se kod Allah uvećati, a za milostinju koju udijelite da biste se Allahu umilili – takvi će svoja dobra djela umnogostručiti."[215]

Mnogobrojni su ajeti koji govore o obaveznosti i propisanosti zekata, a što se tiče hadisa, poznat je hadis koji bilježi Muslim od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, u kojem se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Islam je sagrađen na pet temelja: u ispravnom obožavanju Allaha Jedinog, obavljanju namaza, izdvajanju zekata, ramazanskom postu i hodočašćenju Kabe.*" Jedan od prisutnih je upitao: "*Ili hadždžu pa ramazanskom postu?*" Abdullah je rekao: "*Ne, ramazanskom postu pa hadždžu. Tako sam čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.*" U drugom rivajetu stoji: "*Svjedočenju da nema istinskog boga mimo Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik.*"

Zekat je jedan od islamskih ruknova, značajnih temelja. Zajedno s namazom spomenut je na brojnim mjestima u Allahovoj Knjizi i muslimani su složni po pitanju propisanosti zekata. Shodno tome, osoba koja svjesno porekne obavezu izdvajanja zekata, postaje nevjernik i izlazi iz islama, a osoba koja škrtari i ne izdvaja ga, ili ne izdvaja koliko treba, smatra se nasilnikom i kao takva podliježe šerijatskoj kazni.

Zekat je obavezno izdvojiti iz sljedeće četiri kategorije imetka.

---

[214] Prijevod značenja El-Muzemmil, 20.
[215] Prijevod značenja Er-Rum, 39.

Prva kategorija: Usjevi, dakle žitarice i plodovi, zbog riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَنفِقُواْ مِن طَيِّبَٰتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّآ أَخْرَجْنَا لَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ ﴾

"O vjernici, udjeljujte od lijepih stvari koje stječete i od onoga što vam Mi iz zemlje dajemo..."[216] I zbog riječi: ﴿ وَءَاتُواْ حَقَّهُۥ يَوْمَ حَصَادِهِۦ ﴾ - **"...i podajte na dan žetve i berbe ono na šta drugi pravo imaju..."**[217] Najveće pravo u imetku jeste pravo u zekatu.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Na ono što su natapala nebesa, izdvaja se 10%, a na ono što se navodnjavalo, zalijevalo prskanjem, izdvaja se 5%.*"[218]

Zekat nije obavezan sve dok se ne dostigne nisab, a nisab za žitarice i plodove iznosi pet veskova (tovara), zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Na žitarice i plodove nema zekata sve dok ne dostignu pet veskova.*"[219] Jedan vesk iznosi 60 sa'a, tako da nisab za žitarice i plodove iznosi 300 sa'a, a jedan sa'a kvalitetnih žitarica iznosi oko 2,04 kg, tako da nisab žitarica i plodova u kilogramima iznosi 612 kg. Dakle, ispod ove mjere nije obavezan zekat. Nakon postizanja nisaba, izdvaja se 10% na ukupni iznos žitarica ukoliko se žitarice nisu vještački navodnjavale, međutim, ukoliko su se navodnjavale, tada se izdvaja samo 5%.

Zekat nije obavezan na voće i povrće, zbog riječi Omera, radijallahu anhu: "Na povrće se ne izdvaja zekat", kao i zbog riječi Alije, radijallahu anhu: "Na jabuke i slično, ne izdvaja se zekat". Ovo je zbog toga što se ne ubrajaju u žitarice i plodove, međutim, ukoliko se prodaju za novac i taj novac pregodini, tada se na njega izdvaja zekat.

Druga kategorija na koju se izdvaja zekat jeste stoka: deve, krave, ovce i koze, ukoliko budu na ispaši ili određene za rasplodnju i ukoliko dostignu nisab. Najmanji nisab za deve je pet deva, za krave 30 krava, za ovce 40 ovaca. Uvjet je da ova stoka bude na ispaši, da pase travu, i da je čovjek ne hrani tokom cijele godine ili veći dio

---

[216] Prijevod značenja El-Bekare, 267.
[217] Prijevod značenja El-En'am, 141.
[218] Buharija.
[219] Muslim.

godine. Ako stoka ne bude takva, tada se na nju ne izdvaja zekat, izuzev ako je stoka određena za trgovinu, tada se ona ubraja u trgovačku robu i potpada pod tu kategoriju na koju se izdvaja zekat, svejedno bila na ispaši ili ne, svejedno da li samo ona dostigla nisab ili pridruživanjem uz ostalu trgovačku robu.

Treća kategorija na koju se izdvaja zekat jeste zlato i srebro u kakvom se god stanju nalazilo, zbog riječi Uzvišenog Allaha:

﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾
يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ
لِأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٥﴾﴾

"Onima koji zlato i srebro gomilaju i ne troše ga na Allahovom putu – navijesti bolnu patnju na Dan kad se ono u vatri džehennemskoj bude usijalo, pa se njime čela njihova i slabine njihove i leđa njihova budu žigosala. 'Ovo je ono što ste za sebe zgrtali; iskusite zato kaznu za ono što ste gomilali!'"[220]

Termin *kenza* odnosi se na neudjeljivanje na Allahovom putu, a najznačajnije izdvajanje na Allahovom putu jeste izdvajanje zekata.

U Muslimovom Sahihu bilježi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Nema nijednog vlasnika zlata i srebra koji nije izdvajao pravo na njih a da mu se neće na Sudnjem danu užariti ploče od vatre, pa će se njima pržiti njegovo lice, bokovi, leđa. Kad god se ohlade, ponovo će se užariti i sve tako u Danu koji će trajati pedeset hiljada godina sve dok se ne presudi među robovima.*" Značenje riječi "*pravo na njih*" jeste zekat na zlato i srebro, kako stoji u drugom predanju kod imama Muslima: "*Nema nijednog vlasnika nagomilanog zlata i srebra koji na njega ne izdvaja zekat...*"

Zekat je obavezan na zlato i srebro, svejedno koristili se ili ne, ukrašavalo se njima ili ne, zbog općenitih dokaza. Abdullah b. Amr b. El-As, radijallahu anhuma, pripovijeda da je jedna žena došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojom kćerkom na čijim su se rukama nalazile dvije debele zlatne narukvice. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ju je: "*Da li izdvajate zekat na ovo?*",

---

[220] Prijevod značenja Et-Tevbe, 34-35.

a ona je rekla: "Ne." Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dodao je: *"A da li te raduje da joj ih Allah zamijeni na Sudnjem danu dvjema narukvicama od vatre?!"* Tada su skinule narukvice i dobacile Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, govoreći: "One pripadaju Allahu i Njegovom Poslaniku!"[221] Od Aiše, radijallahu anha, prenosi se da je rekla: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je kod mene i primijetio na mojoj ruci prstenje od srebra, pa je upitao: *'Šta je to?'* Rekla sam: 'Stavila sam ga da ti se uljepšam, Allahov Poslaniče!' Upitao je: *'Daješ li zekat na to?'* Odgovorila sam: 'Ne', a on je rekao: *'Dosta ti je da ti to bude od vatre!'*"[222]

Zekat nije obavezan na zlato sve dok ne dostigne nisab, a nisab zlata je 20 dinara jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ti nemaš nikakve obaveze sve dok ne budeš posjedovao 20 dinara."*[223] Ovdje se pod dinarom misli na islamski dinar koji dostiže težinu jednog miskala, a jedan miskal je težak 4,25 gr, tako da nisab zlata iznosi 85 gr.

Također, nije obavezan zekat na srebro sve dok ne dostigne nisab, a nisab na srebro je 5 evaka, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Na sve što je manje od 5 evaka nema sadake."*[224] Jedna evkija iznosi 40 islamskih dirhema, pa je nisab na srebro 200 islamskih dirhema. Jedan dirhem teži koliko 7/10 jednog miskala, pa je 200 dirhema jednako 140 miskala, odnosno 595 gr.

Na ime zekata na zlato i srebro izdvaja se 2,5%.

Zekat je obavezan i na novac jer je on zamjena za srebro, pa kada dostigne vrijednost nisaba u srebru, obaveza je izdvojiti zekat na novac. Također, obaveza je izdvojiti zekat na zlato, srebro i novac, svejedno nalazili se kod vlasnika ili kod drugih ljudi kao pozajmica,

---

[221] Ahmed, Ebu Davud, Nesai i Tirmizi. Hafiz u *Bulugul-meramu* kaže: "Lanac prenosilaca je jak."

[222] Ebu Davud, Bejheki, Hakim i kaže da je hadis vjerodostojan po uvjetima Buharije i Muslima. Ibn Hadžer u *Telhisu* kaže da je po uvjetima Sahiha, a Ibn Dekik kaže da je po Muslimovim uvjetima.

[223] Ebu Davud. U lancu prenosilaca nalazi se slabost, ali hadisu svjedoče drugi hadisi na osnovu kojih se ovaj hadis izdiže na stepen dobrog hadisa i kao takav biva dokaz, tako da po njemu postupa većina učenjaka.

[224] Muttefekun alejhi.

kao dug. Ukoliko dužnik svakog trenutka može vratiti dug, kad god to davalac duga od njega zatraži, tada je davalac duga obavezan svake godine izdvojiti zekat na iznos duga. U ovom slučaju, tj. kada je u pitanju iznos duga, davalac duga može zekat izdvajati svake godine, ili kada dužnik vrati novac, može izračunati i izdvojiti zekat za sve godine. Međutim, ako dužnik nije u stanju vratiti dug, tada davalac duga neće izdvajati zekat na taj novac sve dok mu dužnik ne vrati pozajmljeni novac, pa kada ga dobije, izdvojit će zekat samo za zadnju godinu, onu u kojoj je preuzeo svoj novac, a za prethodne godine nije obavezan izdvajati zekat.

Izuzev zlata i srebra, zekat nije obavezan na druge plemenite metale, pa makar oni bili i skuplji. Izuzetak od ovoga pravila jeste situacija kada su ovi plemeniti metali predviđeni za trgovinu i tada se na njih izdvaja zekat kao na trgovačku robu.

Četvrta kategorija na koju je obavezno izdvojiti zekat jeste trgovačka roba, tj. sve ono što je pripremljeno i određeno za trgovinu: nekretnine (stanovi), stoka, hrana i pića, auta i drugo. Svake godine će izračunati vrijednost te robe, a zatim izdvojiti 2,5% od ukupnog iznosa, svejedno da li trenutna cijena pala, ili bila ista kao i kada je kupovao robu, ili se povećala ili opala ispod cijene po kojoj je kupio dotičnu robu. Trgovci su obavezni napraviti detaljan popis i obračun za svaki mali i veliki artikl, i nakon toga izdvojiti zekat. U slučaju da pravljenje takvog popisa stvara trgovcima teškoće, onda će otprilike procijeniti vrijednost i izdvojiti zekat, čime će ispuniti svoju obavezu.

Zekat se ne izdvaja na pokretnine i nekretnine koje spadaju čovjekove u osnovne životne potrebe: hrana i piće, namještaj, stan, stoka, auto, odjeća, izuzev zlatnog i srebrenog nakita, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Musliman nije obavezan izdvojiti sadaku na svoga slugu i svoga konja.*"[225]

Zekat nije obaveza davati na imovinu koja se odredi za idžaru – iznajmljivanje: stan, auto i sl., ali je obaveza dati zekat na novac koji se prikupi od njihovog iznajmljivanja, naravno ako pregodini i dostigne nisab zasebno ili zajedno sa ostalim imetkom dobivenim iz iste svrhe, tj. trgovačke robe.

---

[225] Muttefekun alejhi.

Draga moja braćo, izdvajajte zekat na svoj imetak, očistite njime svoju dušu, u njemu je profit, a ne propast. Izračunajte i pobrojte sve na što ste dužni dati zekat. Molite Allaha da vam primi ono što udijelite i da vam da bereketa u imetku koji vam preostane.

Neka je svaka hvala samo Allahu, Gospodaru svih svjetova! Neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

SEDAMNAESTO RAMAZANSKO SIJELO

KATEGORIJE PRIMALACA ZEKATA

Sva hvala pripada samo Allahu, Onome koji kada nekoga spusti, niko ga ne može uzdignuti, Onome koji kada nekoga uzdigne, niko ga ne može poniziti i spustiti. Ono što On da, to niko ne može spriječiti i zabraniti, kada On nešto zabrani, niko to ne može dati. Nema onoga koji može presjeći ono što On uspostavi, niti ima nekoga da može nešto uspostaviti kada On prekine. Neka je slavljen Onaj koji sve skladno uređuje, Uzvišeni, Allah, Mudri i Milostivi. Njegovom mudrošću dolazi tegoba koja opet s Njegovom milošću postaje korist i dobrota.

Hvalim Ga spominjući sva Njegova djela i zahvaljujem Mu se na Njegovim nebrojenim blagodatima. Svjedočim da nema drugog istinskog boga pored Allaha jedinog, On nema sudruga. Sve je mudro propisao i na, nikada do tada, poseban način sve stvorio. I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik kojeg je poslao u vrijeme kada se nevjerstvo uzdiglo i proširilo, pa je on vjernike spajao i okupljao, da bi na kraju nevjerstvo srušio i ugušio, i zlo od dobra odvojio. Neka je Allahov salavat i selam na njega i na njegovog druga Ebu Bekra koji je pokazao veliku neustrašivost u ratu sa otpadnicima, i na Omera putem kojeg je islam zadobio ponos i zaštitu, i na Osmana koji je nasilnički ubijen i koji nije učinio ono što mu se prigovaralo, i na Aliju koji je svojom borbom gušio i suzbijao nevjerstvo, i neka je salavat i selam na ostalu Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, porodicu i sve ashabe dokle god klanjači odlaze na ruku' i sedždu.

Draga moja braćo, Svevišnji Allah kaže u suri Et-Tevba, 60. ajetu:

﴿إِنَّمَا ٱلصَّدَقَٰتُ لِلۡفُقَرَآءِ وَٱلۡمَسَٰكِينِ وَٱلۡعَٰمِلِينَ عَلَيۡهَا وَٱلۡمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمۡ وَفِي ٱلرِّقَابِ وَٱلۡغَٰرِمِينَ وَفِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِۖ فَرِيضَةٗ مِّنَ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ ٦٠﴾

"Zekat pripada samo siromasima i nevoljnicima, i onima koji ga skupljaju, i onima čija srca treba pridobiti, i za otkup iz ropstva, i prezaduženima, i u svrhe na Allahovom putu, i putniku-namjerniku. Allah je odredio tako! – A Allah sve zna i mudar je."

Uzvišeni Allah pojasnio je u ovom ajetu kategorije primalaca zekata koje je odredio na osnovu Svoga znanja, mudrosti, pravednosti i milosti. Primaoce zekata ograničio je na osam spomenutih kategorija i pojasnio da je obavezno davanje zekata tim kategorijama jer je ovakva podjela proizašla iz Allahovog znanja i Njegove mudrosti, stoga je nije dozvoljeno mijenjati i zekat davati nekome drugome. Uzvišeni Allah najbolje poznaje u čemu je korist za Njegove robove i On je najpravedniji u postavljanju stvari na njihovo mjesto.

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ ٱللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ۝٥٠﴾

"A zar ima boljeg zakona od Allahovog za narod koji vjeruje?!"[226]

Prva i druga kategorija primalaca zekata jesu siromasi – fukare i nevoljnici – miskini, a to su oni koji ne mogu ostvariti svoje osnovne životne potrebe i potrebe svojih porodica, jer nemaju gotovine (novca), nemaju stalne plate, stalnog zaposlenja, pomoći koju uživaju, obaveznog izdržavanja i sl., pa su u potrebi za pomoći.

Učenjaci kažu: Takvima se daje onoliko koliko je dovoljno njima i njihovim porodicama za cijelu godinu sve dok ne dođe vrijeme izdvajanja zekata sljedeće godine. Zekat se daje i siromahu u svrhu ženidbe, ako mu je brak potreban, i daje mu se onoliko koliko mu je potrebno za ženidbu. Također, zekat se daje i siromašnom učeniku u svrhu kupovine potrebnih udžbenika. Osobi koja ima nedovoljna primanja, daje se zekat u iznosu koji će biti dovoljan za podmirivanje osnovnih životnih potreba porodice. Međutim, osobama koje imaju dovoljna primanja nije dozvoljeno dati zekat pa makar to i tražile. Naprotiv, ovakve osobe obaveza je posavjetovati i ukazati da im traženje i prošenje nije dozvoljeno.

Od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Niko od vas neće neprestano prositi sve dok ne sretne Uzvišenog Allaha bez imalo mesa na svome licu.*"[227]

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Onaj koji bude tražio od ljudi imetak samo da*

---

[226] Prijevod značenja El-Maide, 50.
[227] Buharija i Muslim.

bi njime uvećao svoj imetak, taj uistinu traži džehennemsku žeravicu, pa neka smanji ili neka poveća!"[228]

Hakim b. Hizam, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Doista je ovaj imetak sladak i privlačan, pa ko ga bude stjecao bez pohlepe, dat će mu se bereketa u njemu, a ko ga bude stjecao žudeći za njim, neće mu se dati bereketa u njemu i bit će sličan onome koji jede a nikako se ne može zasititi. A gornja ruka bolja je od donje.*"[229]

Abdurrahman b. Avf, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Nijedan čovjek neće otvoriti vrata traženja (prošenja) a da mu Allah neće otvoriti vrata siromaštva.*"[230]

Ako bi neki nepoznat čovjek – čije je imovinsko stanje nepoznato, ali na kojem se vide znaci bogatstva – tražio da mu se dadne zekat, dozvoljeno mu je dati zekat nakon što se upozna sa propisom o zabrani davanja zekata imućnima i onima koji su sposobni zaraditi, jer su Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došla dva čovjeka i zatražila od njega da im da zekat. Poslanik je pogledao u njih i vidio da su snažni (sposobni), pa je rekao: "*Ako hoćete, ja ću vam dati, ali neka znate, u zekatu nema udjela onaj koji je bogat i koji je sposoban da zaradi!*"[231]

Treća kategorija primalaca zekata jesu oni koji skupljaju zekat. Sakupljače zekata određuju i angažiraju namjesnici kako bi sakupljali zekat od ljudi, čuvali ga, skladištili i dijelili potrebnima. Ovoj kategoriji daje se iz zekata shodno njihovom radu pa makar oni bili i bogati. Što se tiče onih koje opunomoće pojedinci da dijele njihov zekat, oni ne spadaju u ovu kategoriju i ne zaslužuju da im se dadne išta iz zekata, jer su ovlašteni samo od njih da dijele zekat. Međutim, ako se u sakupljanje i distribuiranje zekata uključe na volonterskoj osnovi, izvršavajući pošteno preuzetu obavezu, imat će za to nagradu, kako bilježi Buharija od Ebu Muse el-Eš'arija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ukoliko je musliman*

---

228 Muslim.

229 Buharija i Muslim.

230 Ahmed. Slično bilježi i Tirmizi od Ebu Kebšeta el-Enmarija i kaže da je hadis hasen-sahih.

231 Ahmed, Ebu Davud, Nesai. Ahmed je rekao: "Lijepog li hadisa!"

povjerljivi čuvar imetka i onaj koji izvršava – ili je rekao "daje" – onako kako mu je naređeno, potpuno i na najljepši način, drage duše, dobrovoljno, pa imetak dostavlja do onoga kome je naređeno da dostavi, on je jedan od onih koji izdvajaju sadaku." Međutim, ako se u sakupljanje i distribuiranje zekata ne uključe na volonterskoj osnovi, nego na inicijativu vlasnika imetka, u tom slučaju davalac zekata dat će im naknadu za njihov angažman iz drugog imetka koji posjeduje, a ne iz imetka izdvojenog u svrhu zekata.

Četvrta kategorija: Oni čija srca treba pridobiti, a to su oni koji su slabog imana ili oni čijeg se zla pribojava. Takvima se daje zekat kako bi se njihova vjera popravila ili kako bi se sačuvalo njihova zla, ukoliko to zlo nije moguće otkloniti na neki drugi način.

Peta kategorija: Za otkup iz ropstva onih robova koji se sa svojim vlasnicima dogovore da će im dati određeni iznos novca, a da će ih oni zauzvrat osloboditi, tj. otkupili su se od svojih vlasnika, pa im se daju sredstva iz zekata da isplate tu svotu svojim vlasnicima kako bi ih oslobodli. Također, dozvoljeno je kupiti roba i osloboditi, kao i osloboditi muslimana zatvora (platiti kauciju), jer sve to ulazi u općenito značenje otkupa iz ropstva.

Šesta kategorija: Prezaduženi. Postoje dvije kategorije ovih ljudi:

1) Oni koji su se zadužili, uzeli pozajmicu kako bi izmirili dvojicu muslimana, ugasili smutnju među njima. Takvima se daje iz zekata onoliko koliko iznosi njihov dug, podstičući ih i bodreći na to dobro djelo koje čine – izmirenje muslimana, gašenje smutnji, mržnje i odbojnosti među njima. Od Kabise el-Hilalija, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "Zadužio sam se pa sam otišao do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da mi pomogne oko vraćanja pozajmice. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je: '*Sačekaj dok nam ne dođe kakva sadaka, pa kada dođe, naredit ću da se tebi dadne.*' Zatim mi je rekao: '*O Kabisa, doista traženje nije dozvoljeno osim jednom od trojice: čovjeku koji je uzeo pozajmicu, njemu je dozvoljeno da prosi sve dok ne vrati pozajmicu, nakon čega mu je obaveza da prestane tražiti...*'" Zatim je naveo hadis u cijelosti.[232]

---

[232] Muslim.

2) Onaj koji je pozajmio, uzeo dug lično za sebe pa nije u mogućnosti da ga vrati. Takvom se daje iz zekata koliko je potrebno da se vrati njegov dug, pa makar on bio i veliki, a može se dati i onome od koga je on pozajmio jer se time postiže cilj i ispunjava obaveza dužnika.

Sedma kategorija: u svrhe na Allahovom, odnosno u svrhu borbe na Allahovom putu kojom se namjerava uzdizanje Allahove riječi, a ne uzdizanje nacionalizma i sl. Zbog ove namjere, borcu se daje iz zekata koliko mu je potrebno za njegovu borbu ili se od zekata kupuje oružje, oprema i ostalo što je potrebno borcima na Allahovom putu kako bi branili islam i uzdizali Allahovu riječ.

Osma kategorija: Putnik-namjernik, tj. putnik koji ne može nastaviti putovanje zbog nestanka novca, sredstava. Njemu se daje iz zekata koliko je potrebno da stigne do svoje kuće, pa makar bio i bogat, imao novaca kod kuće i imao od koga pozajmiti. Međutim, takvome nije dozvoljeno da krene na put s malom poputninom (malo novčanih sredstava) s namjerom da traži da mu se dadne iz zekata kada ostane bez svojih sredstava za putovanje, jer je to samo dosjetka (prevara) da bi došao do onoga što mu zapravo ne pripada.

Zekat se ne daje nevjerniku, osim ako pripada kategoriji onih čija srca treba pridobiti.

Također, zekat se ne daje bogatom čovjeku, jer dovoljna mu je trgovina kojom se bavi, ili posao, postojeće zanimanje, stalna plata, ili pomoć koju uživa, obavezno izdržavanje i sl., izuzev ako je angažiran na sakupljanju zekata, ili ako je jedan od boraca na Allahovom putu, ili ako se zadužio da bi pomirio zavađene muslimane.

Također, zekat se ne daje kako bi se izbjeglo obavezno izdržavanje, pa tako naprimjer zekat se ne daje gostu kako ne bi došao u goste i ne bi bio ugošćen, ili supruzi koju je obaveza izdržavati ili nekome iz bližnje rodbine kojeg je, također, obaveza izdržavati. Međutim, zekat je dozvoljeno dati supruzi i bližnjima u svrhe koje čovjek nije obavezan da obezbijedi, poput izmirenja ženinog duga koji ona nije u mogućnosti izmiriti, ili da vrati dug njenih roditelja, ili nekoga bližnjeg iz njene porodice. Dozvoljeno je da izdvoji zekat svojoj bližnjoj rodbini kako bi oni izmirili svoje troškove, naravno pod uvjetom da ima dovoljno imetka za snošenje njihovoh izdataka i sl.

Ženi je dozvoljeno da dadne zekat svome suprugu i time vrati njegov dug i sl., jer je Svevišnji Allah općenito spomenuo osobine kategorija koje zaslužuju da im se izdvoji zekat, pa ko god se opiše spomenutim osobinama, zaslužuje da dobije zekat. Na osnovu toga, nije dozvoljeno nekome uskraćivati zekat ako to on zaslužuje, osim s jasnim dokazom ili konsenzusom učenjaka. U dva Sahiha bilježi se hadis Zejnebe es-Sekafijje, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio ženama da udjeljuju sadaku, pa je Zejneba – supruga Abdullaha b. Mes'uda – upitala Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, ti si naredio da se daje sadaka, a ja imam nakit koji sam htjela dati u sadaku. Međutim, Ibn Mes'ud smatra da su on i njegov sin preči da njima udijelim sadaku." Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Istinu je rekao Ibn Mes'ud. Tvoj suprug i tvoje dijete najpreči su da njima udijeliš sadaku.*" Selman b. Amir, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Sadaka data siromahu samo je sadaka, dok je sadaka data rodbini i sadaka i održavanje rodbinskih veza.*"[233]

Nije dozvoljeno otpisati dug siromaha na ime zekata, jer se zekat uzima i daje. Allah, subhanehu ve te'ala, rekao je:

﴿ خُذْ مِنْ أَمْوَٰلِهِمْ صَدَقَةً ﴾

"Uzmi zekat iz njihovih imetaka!"[234] Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Doista, Allah im je propisao zekat koji se uzima od njihovih bogatih i daje njihovim siromašnim.*" A otpisivanje duga siromahu na ime zekata ne smatra se ni uzimanjem, a ni vraćanjem.

Onaj koji izdvaja zekat, ukoliko se potrudi da pronađe osobe kojima je potrebno dati zekat, smatrajući da im doista i pripada pravo na zekat, pa se poslije ispostavi suprotno, njegovo izdvajanje zekata bit će ispravno, jer se on bojao Allaha koliko je mogao, potrudio se koliko je mogao, a Allah ne obavezuje čovjeka preko njegovih mogućnosti. U dva Sahiha bilježi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Jedan čovjek je rekao: 'Tako mi Allaha, zasigurno ću udijeliti sadaku.'*" Tada je Vjerovjesnik,

---

[233] Nesai, Tirmizi, Ibn Huzejme i Hakim koji kaže: "Lanac prenosilaca je vjerodostojan."
[234] Prijevod značenja Et-Tevbe, 103.

sallallahu alejhi ve sellem, citirao hadis i u njemu spomenuo da je čovjek svoju sadaku – ne znajući – dao bogatom čovjeku, pa su ljudi osvanuli prepričavajući kako je bogatome udijeljen imetak. Ovaj čovjek je rekao: "*Allahu pripada svaka hvala na svakom stanju, pa makar imetak dobio i bogati čovjek!*" *Rečeno mu je (u snu): 'Što se tiče bogataša, nadati se da uzme pouku pa da i on udjeljuje iz imetka koji mu je Allah podario.*'" U Muslimovom predanju stoji dodatak: "*A što se tiče tvoje sadake, ona je primljena.*" Od Ma'na b. Jezida, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "Moj otac je u svrhu sadake izdvojio određeni broj dinara i ostavio ih je u mesdžidu pored jednog čovjeka, a ja sam došao, uzeo ih i došao mu s njima, pa mi je rekao: 'Tako mi Allaha, ja nisam namjeravao da ih dam tebi!' Požalio sam se Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, na to, pa je rekao: '*Jezide, tebi pripada ono što si namjeravao, a tebi, Ma'ne, pripada ono što si uzeo.*'" [235]

Draga moja braćo, uistinu izdvajanje zekata nije ispravno i neće biti primljeno sve dok se ne izdvoji i distribuira kategorijama određenim od strane Svevišnjeg Allaha, pa, Allah vam se smilovao, potrudite se da vaš zekat dospije do osoba koje ga zaslužuju kako biste ispunili svoju obavezu, očistili svoje imetke i sproveli naredbu svoga Gospodara, i kako bi vaš zekat bio primljen, a Allah je Taj koji podršku daje!

Neka je svaka hvala samo Allahu, Gospodaru svih svjetova! Neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

---

[235] Buharija.

OSAMNAESTO RAMAZANSKO SIJELO

BITKA NA BEDRU

Sva hvala pripada samo Allahu, Snažnom i Moćnom, Onome kome se sve potčinjava, Onome iznad koga nema nikoga, Vladaru, Istinitom, Jasnom. Njegovom sluhu ne promiču tihi jecaji, niti su od Njegovog pogleda skriveni pokreti ploda u majčinom stomaku. Dunjalučki nepravedni vladari ponizni su pred Njegovom veličinom. Sve je odredio Svojom mudrošću, a On je najmudriji.

Zahvaljujem Mu se hvalom zahvalnih i molim Ga da nas učini strpljivima. Svjedočim da nema drugog istinskog boga dostojnog obožavanja osim Allaha jedinog, On nema sudruga, On je Bog i prvih i posljednjih. I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik kojeg je učinio najodabranijim nad svim poslanicima i na Bedru mu u pomoć poslao meleke. Neka je Allahov salavat i selam na njega, njegovu porodicu, sve ashabe i sve one koji ih slijede u dobru do Sudnjega dana.

Braćo moja, u ovom blagoslovljenom mjesecu Allah je pomogao muslimanima protiv neprijatelja mnogobožaca u velikoj bitki na Bedru. Taj dan se naziva i Dan razdvajanja, jer je Uzvišeni toga dana razdvojio istinu od neistine, pomažući Svoga poslanika i vjernike, a ponižavajući nevjernike mnogobošce. Ova bitka odigrala se u mjesecu ramazanu druge godine po Hidžri. Naime, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obaviješten je o Ebu Sufjanovom putovanju iz Mekke u Šam, na koje je krenuo bez pratnje drugih Kurejšija, što je bio povod da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozove svoje ashabe da napadnu karavanu i zaplijene trgovačku robu. Kako je na snazi bilo ratno stanje između Kurejšija i Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dakle među njima nije postojao nikakav mirovni sporazum, ovaj poduhvat bio je sasvim opravdan jer su Kurejšije istjerali muslimane iz domova, prisvojili njihov imetak i suprotstavili se pozivu u Istinu.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je u ovaj pohod zajedno sa 310 i nekoliko ashaba, koji su na putu do Bedra naizmjenično jahali na dva konja i sedamdeset deva. Od prisutnih,

sedamdeset je bilo muhadžira, a ostali su bili ensarije. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i ashabi namjeravali su samo preuzeti karavanu i ne stupati u borbu, ali je Allah htio da ih sukobi s njihovim neprijateljima kako bi se u potpunosti obistinilo ono što je Allah već davno odredio.

Ebu Sufjan je saznao za dolazak Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovih ashaba, pa je, sav uspaničen, poslao glasnika Kurejšijama tražeći od njih da pošalju pomoć i spriječe presretanje karavane, a u međuvremenu je skrenuo sa glavnoga puta i tim potezom spasio karavanu od sigurnog pada u muslimanske ruke.

Što se tiče Kurejšija, kada im je stigao glasnik, opremili su se i krenuli u velikom broju na čelu sa svojim prvacima. Vojsku je sačinjavalo oko hiljadu boraca, koji su imali stotinu konja i sedam stotina deva:

﴿بَطَرًا وَرِئَآءَ ٱلنَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٤٧﴾﴾

"...nadmeno su iz grada svoga izašli da bi od Allahova puta odvraćali. A Allah dobro zna ono što oni rade."[236]

Kurejšije su poveli i pjevačice koje su ih podsticale na borbu protiv muslimana. Kada je Ebu Sufjan saznao za njihovo kretanje, ponovo im je poslao poruku u kojoj ih je obavijestio da je karavana spašena, da se vrate u Mekku i da ne stupaju u borbu. Ali, Mekkelije su to odbili. Ebu Džehl se oglasio: "Tako mi Allaha, nećemo se vratiti dok ne stignemo do Bedra. Tamo ćemo ostati tri dana, zaklati deve, najesti se i napiti vina. Arapi treba da čuju za nas, našu snagu i moć, tako da nas više nikada ne pomisle napasti."

Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, saznao za kurejšijsku vojsku, sazvao je sastanak vojnog savjetničkog tijela, na kojem se obratio prisutnima: *"Uistinu mi je Uzvišeni Allah obećao jednu od dvije skupine: ili karavanu ili vojsku."* Tada je ustao muhadžir El-Mikdad b. El-Esved, radijallahu anhu, i rekao: "Allahov Poslaniče, kreni putem koji ti je odabrao Svevišnji Allah, a mi, tako nam Allaha, nećemo ti reći kao što su Izraelćani rekli Musau:

﴿فَٱذْهَبْ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَٰتِلَآ إِنَّا هَٰهُنَا قَٰعِدُونَ ﴿٢٤﴾﴾

---

[236] Prijevod značenja El-Enfal, 47.

'Idite ti i Gospodar tvoj pa se borite, mi ćemo ovdje ostati!'[237] Naprotiv, borit ćemo se uz tebe, i sa tvoje desne i lijeve strane, i ispred tebe i iza tebe."

Poslije Mikdada ustade Sa'd b. Muaz el-Ensari, radijallahu anhu, predstavnik Evsa, i reče: "Allahov Poslaniče, možda misliš da ensarije smatraju da ti trebaju pomoći samo u krugu svoje teritorije?! Uistinu, ovo govorim u njihovo ime: Kreni kuda hoćeš, povedi sa sobom koga hoćeš, a ostavi koga hoćeš, od naših imetaka uzmi što hoćeš, a ostavi nama što hoćeš. Znaj, ono što uzmeš od naših imetaka draže nam je od onoga što nama ostaviš. Svaku tvoju naredbu prihvatamo i izvršavamo draga srca. Tako mi Allaha, kada bi se pred nama ispriječilo čak i more, a ti krenuo da ga pređeš, krenuli bismo za tobom. Mi se s tobom ne bojimo, sutra, susresti sa neprijateljem. Doista smo mi strpljivi u ratu, iskreni u sučeljavanju (sa neprijateljem). Možda će ti nas Allah prikazati onakvim kakvim nas ti želiš vidjeti." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obradova se riječima muhadžira i ensarija, Allah svima njima bio zadovoljan, nakon čega reče: "*Krenite i budite radosni. Tako mi Allaha, kao da gledam mjesta njihove pogibije.*"

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je sa vojskom Milostivog i nisu se zaustavljali sve dok nisu stigli podno izvorišta Bedra. Habbab b. El-Munzir b. Amr b. El-Džemuh, radijallahu anhu, reče Vjerovjesniku: "Allahov Poslaniče, misliš li da se ovdje ulogorimo?! Je li Allah naredio da budemo na ovom mjestu i da ne smijemo ni naprijed ni nazad, ili je to stvar mišljenja, rata i varke?!" Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mu odgovori: "*Naprotiv, ovo je stvar mišljenja, rata i varke.*" Habbab ponovo reče: "Allahov Poslaniče, zaista ovo mjesto nije dobro za ostajanje. Zato kreni s nama sve dok ne stigneš do Kurejšijama najbližeg bunara. Bunar sruši i zatrpaj, a tako učini i sa ostalim bunarima. Zatim ćemo iskopati kanal i napuniti ga vodom, tako da ćemo mi imati vodu za piće, a oni neće."[238] Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, dopade se plan, odobri ga i

---

[237] Prijevod značenja El-Maide, 24.

[238] Ovo kazivanje o spuštanju do izvorišta Bedra i Habbabovom prijedlogu veoma je slabo.

zaputi se s vojskom u dolinu bližu Medini, dok se Kurejšije ulogoriše dalje, u dolini u pravcu Mekke. Allah je te noći spus-tio kišu koja je mnogoboščima izazvala veliku tegobu i neugodnost, učinila im teren kliskim i otežala kretanje, dok je muslimanima bila milost, oprala ih je, učvrstila zemlju i pijesak, teren učinila pogodnim, a noge muslimanske vojske postojanim. Muslimani su Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sagradili sklonište na jednom uzvišenju kako bi mogao nadgledati tok bitke. Zatim se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spustio na teren na kojem će se odvijati bitka, poredao svoje ashabe u saffove i počeo pokazivati rukom gdje će koji mnogobožac biti ubijen, govoreći: "*Ovdje će biti ubijen taj i taj, ako Allah da! Ovdje će biti ubijen taj i taj, ako Allah da!*" I zaista, svi koje je spomenuo skončali su na tom istom mjestu. Zatim je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pogledao u svoje ashabe i u kurejšijsku vojsku i rekao: "*Allahu moj, ovo su Kurejšije, dođoše sa svojom konjicom i svojom slavom. Tebi prijete i laž na Tvoga poslanika iznose. Allahu moj, molim Te za pomoć koju si mi obećao! Allahu moj, ispuni mi ono što si mi obećao! Allahu moj, molim Te za Tvoj ugovor i Tvoje obećanje! Allahu moj, da si htio, Ti ne bi bio ni obožavan! Allahu moj, ako ova skupina danas strada, Ti nećeš biti obožavan!*" Muslimani su molili svoga Gospodara za pomoć, pa im se Svevišnji i odazvao:

﴿إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا ۚ سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ
فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٢﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ وَمَن يُشَاقِقِ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٣﴾ ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾﴾

"Kada je Gospodar tvoj nadahnuo meleke: 'Ja sam s vama, pa učvrstite one koji vjeruju! U srca nevjernika Ja ću strah uliti, pa ih vi po šijama udarite, i udarite ih po prstima.' Zato što se suprotstavljaju Allahu i Poslaniku Njegovu; a onoga ko se suprotstavlja Allahu i Poslaniku Njegovu, Allah će zaista strašno kazniti. Kazna vam je to, pa je iskusite, a nevjernike čeka patnja u ognju."[239]

Vojske su se počele odmjeravati, situacija je postajala sve napetija, i

[239] Prijevod značenja El-Enfal, 12-14.

konačno je otpočela borba, sukobile su se dvije strane. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zauzeo je položaj na osmatračnici zajedno sa svojim čuvarima Ebu Bekrom i Sa'dom b. Muazom, radijallahu anhuma. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, neprestano je dozivao i molio svoga Gospodara za pomoć, sve dok na trenutak nije klonuo. Ali, ubrzo nakon toga, podigao je glavu i izašao govoreći: "(Neprijateljska) skupina sigurno će biti poražena i oni će se u bijeg dati!"[240] Podsticao je svoje ashabe na borbu govoreći: "*Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, koji god se čovjek danas bude borio – strpljivo i očekujući nagradu, i ne bježeći sa bojnoga polja pogine, Allah će ga uvesti u Džennet koji je prostran koliko su prostrani nebesa i Zemlja.*" Tada je ustao Umejr b. El-Himam el-Ensari, radijallahu anhu, i držeći u ruci nekoliko suhih datula, rekao je: "Allahov Poslaniče, u Džennet prostran koliko su prostrani nebesa i Zemlja?!" "*Da*", odgovori Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a Umejr uzvrati: "Uh, uh, Allahov Poslaniče! Između mene i moga ulaska u Džennet – tj. moga ubistva – nema ničega drugog do ove datule! Uistinu, ako bih živio sve dok ne pojedem ove datule, dugo bih živio!" Zatim je bacio datule, stupio u borbu i poginuo, Allah bio zadovoljan njime.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo je šaku prašine ili pijeska i bacio ga prema Kurejšijama. Nijedan mušrik nije ostao a da ga pijesak nije pogodio i ispunio njegove oči, tako da su se svi pozabavili prašinom u svojim očima. To je bio jedan od Allahovih znakova! Mnogobožačka skupina bila je poražena! Dali su se u bijeg, a muslimani su ih slijedili, ubijali i zarobljavali. Ubili su sedamdeset mnogobožaca i zarobili isto toliko. Što se tiče ubijenih, dvadeset i četiri kurejšijska prvaka bila su bačena u jedan ozidani bunar Bedra, a među njima su bili Ebu Džehl, Šejbe b. Rebi'a i njegov brat Utbe i Utbetov sin El-Velid. U Buharijinom Sahihu bilježi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo u pravcu Kabe i dovio protiv ove četverice. Ibn Mes'ud, radijallahu anhu, rekao je: "Allaha uzimam za svjedoka, sve sam ih vidio ubijene! Sunce ih je izmijenilo jer je bio itekako vruć dan!"

---

[240] Ovo je 45. ajet sure El-Kamer.

Također, kod Buharije se bilježi od Ebu Talhe da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se dvadeset i četiri kurejšijska uglednika na dan Bedra bace u jedan od nečistih bunara na Bedru. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prakticirao je nakon trijumfa na bojnom polju, zadržavati se tri dana na mjestu pobjede, tako da se i na Bedru zadržao tri dana. Trećeg dana po okončanju bitke naredio je da mu pripreme devu za put i zajedno sa ashabima napustio je Bedr. Kada su prolazili pored bunara u koji su bili bačeni ubijeni mušrici, Poslanik poče prozivati Kurejšije po njihovim imenima i imenima njihovih očeva: "*O ti i ti, o ti i ti! Bi li vas radovalo da ste bili pokorni Allahu i Njegovom Poslaniku? Mi smo, zaista, dobili ono što nam je naš Gospodar obećao. A da li ste vi dobili ono što je vama obećao vaš Gospodar?*" Omer, radijallahu anhu, reče: "Allahov Poslaniče, kako se možeš obraćati leševima koji nemaju duša?!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na to odgovori: "*Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, vi ništa bolje od njih ne čujete ono što govorim!*"

Što se tiče zarobljenika, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozva ashabe da se s njima posavjetuje oko zarobljenika. Sa'du b. Muazu nimalo se nije sviđalo ponašanje mnogobožaca, pa je rekao: "Ovo je prva bitka u kojoj nam je Allah dao da se sukobimo sa mnogoboščima, pa mi je draže njihovo slabljenje u ratu od ostavljanja muškaraca." Omer, radijallahu anhu, rekao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Ja smatram da bi nam trebao omogućiti, da svako od nas ubije svoga rođaka jer su oni vođe nevjerstva i predstavnici nevjernika." Ebu Bekr, radijallahu anhu, rekao je: "Allahov Poslaniče, oni su svi amidžići, članovi kurejšijskih porodica i njihovi sinovi. Mislim da bismo trebali uzeti od njih otkupninu, to bi nam pomoglo u borbi protiv nevjernika, a možda će ih Allah uputiti i u islam." Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prihvatio je otkupninu. Većina ih se otkupljivala imetkom od 4.000 do 1.000 dirhema, neki su se otkupljivali opismenjivanjem određenog broja medinskih mladića, a bilo je i onih koji su se otkupili tako što su pustili muslimanske zarobljenike u Mekki. Također, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pogubio je neke zarobljenike zbog njihovog dugotrajnog uznemira-

vanja muslimana, ali bilo je i onih koje je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodio bez ikakve otkupnine, radi kasnije koristi.

Dakle, ovo je bila bitka na Bedru u kojoj je malobrojna skupina pobijedila mnogobrojniju skupinu:

﴿فِئَةٌ تُقَٰتِلُ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَأُخۡرَىٰ كَافِرَةٌ ١٣﴾

"... jedna, koja se borila na Allahovu putu, i druga, nevjernička." 241

Pobijedila je malobrojna skupina jer se ona borila za uspostavljanje Allahove vjere, uzdizanje Allahove riječi i odbranu Njegove vjere, pa ju je Svevišnji Allah zbog toga i pomogao. Zato, o muslimani vodite računa o svojoj vjeri, uspostavljajte je kako biste bili pomognuti protiv vaših neprijatelja! Budite strpljivi, ustrajavajte u strpljivosti, na granicama Allahove vjere bdijte i bojte se Allaha da bi vam se milost ukazala!

Allahu, Gospodaru naš, pomozi nas islamom i učini nas od njegovih pomagača, onih koji će pozivati islamu! Učvrsti nas u islamu sve dok Te ne sretnemo.

Neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

---

[241] Prijevod značenja Ali Imran, 13.

DEVETNAESTO RAMAZANSKO SIJELO

BITKA ZA OSLOBOĐENJE MEKKE

- Allah joj čast povećao -

Sva hvala pripada samo Allahu, Onome koji je sve stvorio i mjeru mu odredio, Onome koji je poznavao svako stvorenje i prije negoli ga je stvorio. U Glavnoj knjizi zapisao je ono što je odredio, tako da nema odgađanja onoga što dolazi prije, a niti ubrzanja onoga čemu je određeno da dođe kasnije. Onaj koga On porazi, taj nema pomagača, a koga On pomogne, njega niko ne može poraziti. Jedini je On Istinski Vlasnik, jedini On vječno ostaje, samo Njemu pripada veličina i gordost, pa ko god Mu se u tome suprotstavi, On će ga prezrenim učiniti. On je Jedan Jedini, Gospodar, Onaj koji je utočište svemu, On nema sudruga u onome što je stvorio i prirodnim učinio, On je Živi i Vječni pa pored Njega nema nikoga drugog znanijeg i pravednijeg prema Njegovim stvorenjima. On je Sveznajući, Onaj koji je podrobno o svemu obaviješten, Onaj kome ništa nije skriveno od onoga što čovjek u sebi taji i krije.

Zahvaljujem Mu se na ukazanim blagodatima i njihovom iskorištavanju. Svjedočim da nema boga dostojnog obožavanja osim Allaha jedinog, On nema sudruga, On prima pokajanje grješnika pa mu oprašta i prelazi preko njegovih grijeha. I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik putem kojeg je pojasnio i osvijetlio uputu, uklonio tmine mnogoboštva, oslobodio Mekku i iz nje kipove uklonio i čistom je učinio, neka je Allahov salavat i selam na njega, na njegovu porodicu, njegove plemenite i čiste ashabe, kao i na sve one koji ih slijede u dobru sve dokle doseže Mjesec, upotpunjava se i skriva.

Draga moja braćo, isto kao što se u ovom blagoslovljenom mjesecu dogodila bitka na Bedru u kojoj je islam izvojevao pobjedu i uzdignuo svoje svjetionike, tako se u mjesecu ramazanu osme godine po Hidžri dogodilo i oslobođenje Mekke, sigurne zemlje. Ovom veličanstvenom pobjedom Svevišnji Allah očistio je Mekku od poganog mnogoboštva, učinio je mjestom islama kojim se nakon

mnogoboštva protezao tevhid, iman nakon nevjerstva, islam nakon oholosti i okretanja. U njoj je javno obznanjeno obožavanje Allaha jedinog, Onoga kome se sve potčinjava. Svi mnogobožački kipovi u njoj su porušeni, nakon čega se nikada više nisu vratili u prvobitno stanje.

Bitki na Hudejbiji, koja se odigrala šeste godine po Hidžri, prethodilo je sklapanje ugovora između Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i Kurejšija, u kojem je dogovoreno da u savez sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, može stupiti ko god želi, a isto tako i u savez sa Kurejšijama može stupiti ko god želi. Prema ovom paragrafu, pleme Huza'a ušlo je u savez sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a pleme Benu Bekr sa Kurejšijama. Između ova dva plemena u predislamskom vremenu vladalo je neprijateljstvo i krvna osveta, pa je pleme Benu Bekr prekinulo ugovor o sigurnosti napadajući pleme Huza'a koje je bilo zaštićeno. Kurejšije su tajno pružile pomoć svojim saveznicima u ljudstvu i oružju, pomažući ih na taj način protiv plemena Huza'a koje je bilo u savezu sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem. Izaslanstvo plemena Huza'a požuri do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i obavijesti ga o postupku plemena Benu Bekr i kurejšijskoj podršci. Što se tiče Kurejšija, oni su ubrzo shvatili da su svojim postupkom prekršili dogovor pa su poslali svoga poglavara Ebu Sufjana Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da potvrdi primirje i produži njegov rok. Ebu Sufjan se obratio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, ali mu on ništa nije odgovorio, tako da se obratio Ebu Bekru i Omeru, radijallahu anhuma, da se zauzimaju za njega kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali mu ni oni nisu ništa odgovorili. Zatim se obratio Aliji b. Ebi Talibu, radijallahu anhu, i također nije uspio ništa postići, pa je upitao Aliju: "Ebul-Hasane, šta da radim?" Alija mu odgovori: "Ne vidim da ti u ovoj situaciji išta može koristiti, ali ti si poglavar Benu Kinaneta, pa ustani i posreduj sam kod ljudi (za obnavljanje primirja)." "Zar misliš da mi to može nešto koristiti?", upita ga Ebu Sufjan. Alija mu reče: "Ne mislim, tako mi Allaha, ali i ne mislim da imaš nekog drugog izbora." Ebu Sufjan je tako i postupio, a zatim se vratio u Mekku. Kurejšije ga upitaše: "S kakvim vijestima nam dolaziš?" Ebu Sufjan odgovori: "Išao sam kod Muhammeda i ispričao mu zbog čega sam došao, a on mi,

tako mi Allaha, ništa ne odgovori. Zatim sam išao i kod Ebu Kuhafe i Ibnul-Hattaba, ali nikakva dobra ne nađoh ni kod njih. Zatim sam otišao do Alije pa me je posavjetovao šta da učinim, pa sam to i učinio: posredovao sam sâm kod ljudi." "Da li je to odobrio Muhammed?", upitaše ga Kurejšije, a on odgovori: "Ne." Nakon toga, Kurejšije mu rekoše: "Teško tebi, Alija se samo poigrao s tobom!"

Što se tiče Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, on je naredio svojim ashabima da se pripremaju za borbu i obavijestio ih šta namjerava učiniti. Kada je mobilizirao sva okolna plemena, obratio se Allahu dovom: "*Allahu moj, ne dozvoli da Kurejšije išta saznaju i vide sve dok ih ne iznenadimo u njihovoj zemlji!*" Zatim je izašao iz Medine sa otprilike deset hiljada ratnika. U Medini je kao svoga zamjenika ostavio Abdullaha b. Ummi Mektuma. U toku puta na mjestu zvanom El-Džuhfa susreo se sa svojim amidžom El-Abbasom koji je sa svojom suprugom i ostalom porodicom, nakon što je primio islam, činio hidžru iz Mekke. Na mjestu zvanom El-Ebva' susreo je amidžića Ebu Sufjana b. El-Harisa b. Abdul-Muttaliba i daidžića Abdullaha b. Ebi Umejju, koji su bili najveći neprijatelji Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Tom prilikom njih dvojica su izjavili da žele prihvatiti islam, što i učiniše, a Poslanik tim povodom za Ebu Sufjana reče: "*Nadam se da će biti Hamzin nasljednik!*" Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao do mjesta zvanog Merru Zahrani nadomak Mekke, naredio je vojnicima da zapale deset hiljada baklji. Omera b. El-Hattaba odredio je za nadzornika straže. El-Abbas je uzjahao Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, konja i krenuo da potraži nekoga ko će otići Kurejšijama i obavijestiti ih da izađu ispred Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i zatraže sigurnost od njega prije nego što uđe u Mekku, kako u Mekki, zaštićenom mjestu, ne bi došlo do borbe. Dok je tako tragao za nekim, čuo je razgovor Ebu Sufjana b. Harba i Budejla b. Vereka'a. Ebu Sufjan mu je govorio: "Nikada do sada nisam vidio ovoliko vatri navečer!" Budejl mu reče: "Ovo je Benu Huza'a." Ebu Sufjan mu uzvrati: "Nisu ovo Huza'ije. Oni su malobrojniji i slabiji da bi ovo bile njihove vatre." El-Abbas prepozna Ebu Sufjanov glas pa ga dozvao, a Ebu Sufjan mu se odazva: "Šta želiš Ebul-Fadle?" El-Abbas reče: "Ovo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojom vojskom." "Pa šta da radim?",

upita Ebu Sufjan. El-Abbas mu reče: "Uzjaši sa mnom pa da te odvedem do Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i traži sigurnost, pomilovanje." El-Abbas je došao sa Ebu Sufjanom Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga je Allahov Poslanik upitao: "Teško tebi, Ebu Sufjane, nije li došlo vrijeme da saznaš da nema boga dostojnog obožavanja mimo Allaha?" Ebu Sufjan odgovori: "Oca i majku dajem za tebe, nema plemenitijeg, ni dobroćudnijeg, ni brižljivijeg od tebe. Da sam mislio da pored Allaha postoji drugi bog, on bi me dosad zaštitio." Zatim, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovo upita: "Zar nije došlo vrijeme da shvatiš da sam ja Allahov poslanik?" Ebu Sufjan se počeo dvoumiti pa mu je El-Abbas dobacio: "Teško tebi, primi islam!" Ebu Sufjan primi islam i istinski izgovori šehadet – svjedočenje da nema boga dostojnog obožavanja pored Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik.

Zatim je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio El-Abbasu da zadrži Ebu Sufjana u tjesnacu kraj planinske stijene kako bi muslimani prošli pokraj njega. Prolazila su plemena sa svojim barjacima, a Ebu Sufjan je zapitkivao El-Abbasa o kojem se to plemenu radi, a zatim bi govorio: "Šta ja imam s tim plemenom?!" Sve dok se na kraju nije pojavila skupina nikad do tada viđena. Ebu Sufjan upita: "Ko su ovi?", a El-Abbas odgovori: "Ovo su ensarije. Predvodi ih Sa'd b. Ubade. On nosi barjak." Kada im se približi Sa'd b. Ubade, reče Ebu Sufjanu: "O Ebu Sufjane, danas je dan krvavog boja u kojem će biti osvojena Kaba." Zatim se pojavila manja, ali najljepša skupina. Među njima je bio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojim ashabima. Barjak je bio uz Zubejra b. El-Avvama. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prolazio pored Ebu Sufjana, on ga obavijesti o tome šta mu je rekao Sa'd b. Ubade, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *"Sa'd nije rekao istinu. Danas je dan u kojem će Allah dati da se iskaže počast Kabi i da se ogrne Kaba."*[242] Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se barjak uzme od Sa'da i da se preda njegovom sinu Kajsu, što opet ne znači da je barjak u potpunosti uzet od Sa'da, jer se

---

[242] Buharija bilježi od riječi: "Zatim je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio El-Abbasu..."

ipak nalazio kod člana njegove porodice. Poslanik nastavio napredovati prema Mekki. Nakon oslobođenja Mekke, naredio je da se njegov barjak zabode u El-Hadžunu. Ušao je u Mekku kao oslobodilac, ponizan i potpomognut. Pognuo je svoju glavu iz poniznosti prema Allahu, subhanehu ve te'ala, toliko da mu je čelo skoro dodirivalo sjedalo jahalice. Učio je i ponavljao kur'anski ajet:

﴿إِنَّا فَتَحۡنَا لَكَ فَتۡحٗا مُّبِينٗا ١﴾

"Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu."[243] Na jedno krilo postavio je Halida b. El-Velida, a na drugo Ez-Zubejra b. El-Avvama i tom je prilikom rekao: "*Ko uđe u mesdžid, taj je siguran! Ko uđe u kuću Ebu Sufjana, taj je siguran! I ko god uđe u svoju kuću i zaključa vrata, on je siguran!*" Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u Mesdžidul-Haram. Tavafio je oko Kabe na svojoj jahalici, a oko Kabe se nalazilo tri stotine šezdeset kipova. Razbijao ih je svojim lukom i učio kur'anske ajete:

﴿جَآءَ ٱلۡحَقُّ وَزَهَقَ ٱلۡبَٰطِلُۚ إِنَّ ٱلۡبَٰطِلَ كَانَ زَهُوقٗا ٨١﴾

"Došla je istina, a nestalo je laži; laž, zaista, nestaje!"[244]

﴿جَآءَ ٱلۡحَقُّ وَمَا يُبۡدِئُ ٱلۡبَٰطِلُ وَمَا يُعِيدُ ٤٩﴾

"Došla je istina, a laži je nestalo!"[245], a kipovi su se rušili i padali na zemlju jedan za drugim. Ušao je u Kabu i unutar nje zatekao slike, pa je naredio da se izbrišu, nakon čega je klanjao. Kada je završio s namazom, napravio je krug unutar Kabe, proučio tekbire na svim njenim stranama i izgovarao riječi tevhida – Allahove jednoće. Zatim je otvorio vrata Kabe i ugledao okupljene Kurejšije, koji su iščekivali šta će učiniti. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je rekao: "*Nema istinskog boga osim Allaha, Jedinog, On sudruga nema. Njemu pripada sva vlast i sva hvala i On je svemoćan. Njegovo obećanje se ispunilo, dao je pomoć Svome robu i samo je On pobijedio sve udružene neprijatelje. O narode Kurejša, Allah vas je oslobodio džahilijetske oholosti i predislamskog veličanja očeva. Svi ljudi potječu*

[243] Prijevod značenja El-Feth,1.
[244] Prijevod značenja El-Isra', 81.
[245] Prijevod značenja Sebe', 49.

od Adema, a Adem je od zemlje." Zatim je proučio ajet:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقۡنَٰكُم مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ وَجَعَلۡنَٰكُمۡ شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓاْۚ إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٞ ١٣ ﴾

"O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji od vas kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji, Allah, uistinu, sve zna i nije Mu skriveno ništa"[246], i nastavio govor: "*O narode Kurejša, šta mislite šta ću ja sada učiniti s vama?*" Kurejšije su odgovorili: "Samo dobro, jer ti si plemeniti brat i sin plemenitog brata." Na to je Poslanik rekao: "Doista, reći ću vam ono što je Jusuf rekao svojoj braći:

﴿ لَا تَثۡرِيبَ عَلَيۡكُمُ ٱلۡيَوۡمَۖ يَغۡفِرُ ٱللَّهُ لَكُمۡۖ وَهُوَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ ٩٢ ﴾

'Ja vas sada neću koriti: Allah će vam oprostiti, od milostivih On je Najmilostiviji!'[247] *Idite, vi ste slobodni.*"[248]

Sutradan, drugog dana od oslobođenja Mekke, ustade Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da održi govor ljudima. Zahvali se Allahu i pohvali Ga, a zatim reče: "*Doista je Allah učinio Mekku svetom, a ne ljudi. Stoga niko od ljudi, ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, u Mekki ne smije da prolije krv ili da posiječe stablo. A ako neko priupita: 'Zašto je to dopušteno Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem?', vi recite: 'Doista je to Allah dozvolio samo Svome Poslaniku, ali ne i vama.' Međutim, i meni je to dozvoljeno samo u jednom dijelu dana, da bi se njena svetost ponovo povratila, tako je ona danas sveta kao što je bila i do jučer. Neka prisutni obavijeste odsutne.*"[249] Vrijeme u kojem je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bila dozvoljena borba u Mekki jeste vrijeme od izlaska sunca do ikindija-namaza u danu oslobođenja Mekke.[250] Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proveo je u Mekki devetnaest dana, u kojima je skraćivao namaz i nije postio

---

[246] Prijevod značenja El-Hudžurat, 13

[247] Prijevod značenja, Jusuf, 92.

[248] Ovo kazivanje od riječi: "Zatim je otvorio vrata Ka'be..." nalazi se u *Zadul-Me'adu* i drugim historijskim knjigama.

[249] Buharija.

[250] Ahmed.

preostale dane mjeseca[251] jer nije namjeravao prekid putovanja. Ostao je to vrijeme kako bi učvrstio tevhid, stubove islama, imana i kako bi uzeo prisegu od ljudi. Bilježi se u Sahihu od Mudžašija da je rekao: "Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojim bratom kako bi mu on dao prisegu na hidžru, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: '*Oni koji su učinili hidžru otišli su s njenom nagradom, pa mi daj prisegu na islam, iman i borbu.*'"

Ovom velikom pobjedom upotpunila se Allahova pomoć, ljudi su ulazili u vjeru u skupinama, Mekka je ponovo postala islamska zemlja. U njoj su obznanjeni Allahova jednoća – tevhid, vjerovanje u Allahova Poslanika i suđenje po Allahovoj Knjizi. Mekka je postala zemlja muslimana, a tmine širka su se raspršile. Allah je najveći! Neka je samo Allahu svaka hvala! U svemu ovome velika je Allahova blagodat za Njegove robove sve do Sudnjeg dana.

Allahu, Gospodaru naš, učini nas zahvalnim na ovoj velikoj blagodati, podari pomoć i pobjedu islamskom narodu u svakom vremenu i na svakom mjestu!

Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima, Svojom milošću, o Ti koji si od milostivih najmilostiviji! Neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, na njegovu porodicu i sve ashabe!

---

[251] Buharija bilježi razdvojeno.

DVADESETO RAMAZANSKO SIJELO

ISTINSKI RAZLOZI POBJEDE

Sva hvala pripada samo Allahu, Onome koji je uzvišen u Svojoj veličini, Onome koji je Silan u Svojoj snazi i moći, Onome koji dobro poznaje stanje Svoga roba u tajnosti i javnosti, Onome koji pomaže borca Svojom pomoći i pobjedom, Onome koji svakog poniznog vjernika radi Njega uzdiže. On čuje škripu olovke dok ispisuje redove slova! On vidi mrava kako se kreće u unutrašnjosti svoje kućice. Od Njegovih znamenja jeste i to da su nebesa i Zemlja nastala Njegovom naredbom.

Zahvaljujem Mu se na Njegovoj odredbi, i prijatnoj i gorkoj. Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha Jedinog, On nema sudruga. Ovim riječima Ga, subhanehu ve te'ala, spominjem. I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik koji je poslan s dobrom prema svim stvorenjima, i na kopnu i na moru, neka je Allahov salavat i selam na njega i na njegovog druga Ebu Bekra, prvaka zbog imana koji se učvrstio u njegovim grudima, i na Omera čijom je odlučnošću i snagom islam zadobio ponos, i na Osmana Zu-n-Nurejna, strpljivog na gorkoj sudbini, i na Aliju, njegovog amidžića i zeta. Neka je Allahov salavat i selam na svu Vjerovjesnikovu porodicu, njegove ashabe i sve koji ih slijede u dobru sve dok oblaci sa sobom nose kišu.

Draga moja braćo, Uzvišeni Allah pomogao je vjernike na mnogim poprištima, u mnogim bitkama: na Bedru, Ahzabu, Mekki, Hunejnu i drugim bitkama, ispunjavajući time Svoje obećanje:

﴿ وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ ﴾

"A pomoći vjernicima Naša je obaveza bila!"[252]

﴿ إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ ٱلْأَشْهَـٰدُ ﴿٥١﴾ يَوْمَ لَا يَنفَعُ ٱلظَّـٰلِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ ۖ وَلَهُمُ ٱللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوٓءُ ٱلدَّارِ ﴿٥٢﴾ ﴾

"Mi ćemo, doista, pomoći poslanike Naše i vjernike u životu na ovom svijetu, a i na Dan kad se dignu svjedoci, na Dan kada

[252] Prijevod značenja Er-Rum, 47.

krivcima pravdanja njihova neće od koristi biti; njih će prokletstvo i najgore prebivalište čekati."[253]

Allah ih je pomogao jer su se oni pridržavali Njegove vjere islama, koja je iznad svih vjera. Stoga, ko god se prihvati islama, Allah će ga uzdići iznad svih drugih naroda. Rekao je Uzvišeni:

﴿ٱلَّذِىٓ أَرۡسَلَ رَسُولَهُۥ بِٱلۡهُدَىٰ وَدِينِ ٱلۡحَقِّ لِيُظۡهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ وَلَوۡ كَرِهَ ٱلۡمُشۡرِكُونَ﴾

"On je poslao Poslanika Svoga s uputstvom i pravom vjerom da bi je izdigao iznad ostalih vjera, makar ne bilo po volji mnogobošcima."[254]

Allah ih je pomogao jer su oni poduzeli sve razloge istinske pobjede, i materijalne i duhovne. Stoga su se odlučno i postojano susretali sa svojim neprijateljima, čvrsto vjerujući u riječi Allaha, subhanehu ve te'ala:

﴿وَلَا تَهِنُواْ وَلَا تَحۡزَنُواْ وَأَنتُمُ ٱلۡأَعۡلَوۡنَ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ﴿١٣٩﴾ إِن يَمۡسَسۡكُمۡ قَرۡحٞ فَقَدۡ مَسَّ ٱلۡقَوۡمَ قَرۡحٞ
مِّثۡلُهُۥۚ وَتِلۡكَ ٱلۡأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيۡنَ ٱلنَّاسِ﴾

"I ne gubite hrabrost i ne žalostite se; vi ćete pobijediti ako budete pravi vjernici. Ako vi dopadate rana, i drugi rana dopadaju. A u ovim danima Mi dajemo pobjedu sad jednima, a sad drugima..."[255]

﴿وَلَا تَهِنُواْ فِي ٱبۡتِغَآءِ ٱلۡقَوۡمِۖ إِن تَكُونُواْ تَأۡلَمُونَ فَإِنَّهُمۡ يَأۡلَمُونَ كَمَا تَأۡلَمُونَۖ وَتَرۡجُونَ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا
يَرۡجُونَۗ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٠٤﴾﴾

"Nemojte malaksati tražeći neprijatelja; ako vi trpite bol, trpe i oni bol kao i vi, a vi se još od Allaha nadate onome čemu se oni ne nadaju. A Allah sve zna i mudar je."[256]

﴿فَلَا تَهِنُواْ وَتَدۡعُوٓاْ إِلَى ٱلسَّلۡمِ وَأَنتُمُ ٱلۡأَعۡلَوۡنَ وَٱللَّهُ مَعَكُمۡ وَلَن يَتِرَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ ﴿٣٥﴾ إِنَّمَا ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا لَعِبٞ
وَلَهۡوٞۚ وَإِن تُؤۡمِنُواْ وَتَتَّقُواْ يُؤۡتِكُمۡ أُجُورَكُمۡ وَلَا يَسۡـَٔلۡكُمۡ أَمۡوَٰلَكُمۡ ﴿٣٦﴾﴾

---

253 Prijevod značenja El-Mu'min, 51-52.
254 Prijevod značenja Et-Tevbe, 33.
255 Prijevod značenja Ali Iman, 139-140.
256 Prijevod značenja En-Nisa, 104.

"I ne budite kukavice i ne nudite primirje kad ste jači, jer Allah je s vama, On vas neće nagrade za djela vaša lišiti. Život na ovome svijetu je samo igra i zabava! A ako budete vjerovali i grijehe izbjegavali, On će vas nagraditi i imanja vaša od vas neće tražiti."[257]

Sa ovom imanskom snagom i postojanošću vjernici su kročili naprijed čvrsto i odlučno. Također, pripremali su se i materijalno, shodno svojim mogućnostima, slijedeći naredbu svoga Gospodara:

﴿وَأَعِدُّواْ لَهُم مَّا ٱسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ﴾

"I protiv njih pripremite koliko god možete snage..."[258]

Allah ih je pomogao jer su i oni ustali da brane Allahovu vjeru:

﴿وَلَيَنصُرَنَّ ٱللَّهُ مَن يَنصُرُهُۥٓ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَقَوِىٌّ عَزِيزٌ ﴿٤٠﴾ ٱلَّذِينَ إِن مَّكَّنَّٰهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ أَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَمَرُواْ بِٱلْمَعْرُوفِ وَنَهَوْاْ عَنِ ٱلْمُنكَرِ ۗ وَلِلَّهِ عَٰقِبَةُ ٱلْأُمُورِ ﴿٤١﴾﴾

"A Allah će sigurno pomoći one koji vjeru Njegovu pomažu – ta Allah je zaista moćan i silan – one koji će, ako im damo vlast na Zemlji, namaz obavljati i milostinju udjeljivati i koji će tražiti da se čine dobra djela, a odvraćati od nevaljali. A Allahu se na kraju sve vraća."[259]

U ova dva plemenita ajeta, Allah obećava da će sigurno, bez imalo sumnje, pomoći onoga ko pomaže Njegovu vjeru. Svevišnji Allah potvrdio je Svoju pomoć u ovim ajetima na mnoge načine, između ostalog sljedećim riječima: **"Allah će sigurno pomoći"**. Komentatori Kur'ana smatraju da se na početku ovog ajeta nalazi zakletva, tako da bi prijevod glasio: "Tako mi Allaha, Allah će sigurno pomoći vjernike." Da će sigurno pomoći vjernike, Allah ukazuje i time što je glagol koji govori o tome upotrijebljen sa "lamom" i "nunom" ﴿وَلَيَنصُرَنَّ﴾. Također je rekao: **"Allah je zaista moćan i silan"**. On Uzvišeni snažan je i nikako ne može biti slab, On Uzvišeni silan je i nikako ne može biti ponižen. Shodno tome, svaka snaga i svaki ponos koji se suprotstave

---

[257] Prijevod značenja Muhammed, 35-36.
[258] Prijevod značenja El-Enfal, 60.
[259] Prijevod značenja El-Hadždž, 40-41.

Allahu osuđeni su na slabost i poniženje. Riječima: **"...a Allahu se na kraju sve vraća"**, Uzvišeni Allah bodri i učvršćuje vjernika u trenucima kad mu se pobjeda čini dalekom i nemogućom. Završnica svih stvari pripada Allahu i On Jedini mijenja šta hoće shodno Svojoj mudrosti. U ova dva plemenita ajeta spomenuti su razlozi, osobine koje zaslužuju pobjedu. To su osobine kojima se vjernik mora okititi nakon što ostvari postojanost i čvrstinu na Zemlji. Ova čvrstina i postojanost na Zemlji ne smiju obmanuti vjernika i učiniti ga zlim, oholim i nadmenim, onim koji sije nered na Zemlji. Ne, naprotiv, ta snaga na Zemlji mora vjerniku povećati i snagu Allahove vjere, čvršće i bolje pridržavanje vjerskih principa.

Prva osobina spomenuta je u riječima Uzvišenog: **"...one koji će, ako im damo vlast na Zemlji, namaz obavljati..."** Dakle, postojanost na Zemlji može se ostvariti samo obožavanjem Allaha Jedinog, kao što i kaže Uzvišeni:

﴿ وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ كَمَا ٱسْتَخْلَفَ ٱلَّذِينَ مِن
قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ ٱلَّذِى ٱرْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّنۢ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۚ يَعْبُدُونَنِى لَا يُشْرِكُونَ بِى شَيْـًٔا ۚ
وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ ﴿٥٥﴾ ﴾

"Allah obećava da će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurnim namjesnicima na Zemlji postaviti, kao što je postavio namjesnicima one prije njih, i da će im zacijelo vjeru njihovu učvrstiti, onu koju im On želi, i da će im sigurno strah bezbjednošću zamijeniti; oni će se samo Meni klanjati, i neće druge Meni ravnim smatrati. A oni koji i poslije toga budu nezahvalni – oni su pravi grješnici."[260]

Kada rob obožava samo Allaha, iskreno Mu ispovijedajući vjeru svojim riječima, postupcima i namjerama, ne želeći time ništa drugo do Allahovo zadovoljstvo i drugi svijet – ahiret, ne želeći položaj niti hvalu, imetak niti bilo šta drugo od dunjaluka, i ustraje na takvom iskrenom ibadetu, i u blagostanju i u tegobi, Allah će ga učiniti postojanim na Zemlji. Dakle, postojanost na Zemlji zahtijeva osobinu

---

[260] Prijevod značenja En-Nur, 55.

koja joj mora prethoditi, a to je iskreno obožavanje Allaha Jedinog, ne čineći Mu širk ni u čemu.

Druga osobina je uspostavljanje i obavljanje namaza na ispravan način, uz ispunjenje svih njegovih šartova, ruknova, vadžiba i mustehaba. Tako će vjernik upotpuniti svoj abdest, voditi računa o svome ruku'u i sedždi, stajanju i sjedenju, obavljat će namaze u njihovim vremenima u džematu, obavljat će ih skrušeno, prisutna srca i smirenih udova, jer je skrušenost srž namaza i namaz bez skrušenosti je poput tijela bez duše.

Od Ammara b. Jasira, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "*Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: 'Doista čovjek završi namaz a od namaza mu se upiše ili desetina, ili devetina, ili osmina, ili sedmina, ili šestina, ili petina, ili četvrtina, ili trećina ili polovina.*'"[261]

Treća osobina jeste davanje zekata osobama kojima pripada, dobrovoljno i drage duše, u punoj mjeri, bez umanjivanja, želeći time samo Allahovu dobrotu i Njegovo zadovoljstvo. Davanjem zekata očistit će svoju dušu i svoj imetak, pomoći svojoj braći siromasima i nevoljnicima, i drugima kojima je pomoć potrebna, o čemu smo podrobno govorili na sedamnaestom sijelu kada smo pojašnjavali kategorije primalaca zekata.

Četvrta osobina: naređivanje dobra. Pod dobrom se ovdje podrazumijeva sve što su naredio ili preporučio Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. To dobro će naređivati radi oživljavanja Allahovog šerijata, popravljanja stanja među Allahovim robovima i radi postizanja Allahove milosti i zadovoljstva. Vjernici su poput građevine, jedan drugog učvršćuju, tako da vjernik koji želi da se pokorava svome Gospodaru, isto to mora željeti i svojoj braći, dakle da i oni budu Allahu pokorni. Naređivanje dobra postiže se imanom i vjerovanjem u koristi i plodove tog djela, prije ili kasnije.

Peta osobina: zabranjivanje zla. Pod zlom se ovdje podrazumijeva sve ono što su zabranili Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u što se ubrajaju veliki i mali grijesi po pitanju ibadeta, pona-

---

[261] Ebu Davud, Nesai i Ibn Hibban koji ga ocjenjuje sahihom, kao i Hafiz El-Iraki, dok ga šejh Albani ocjenjuje hasenom.

šanja, poslovanja. Dakle, vjernik ukazuje na svako zlo koje se uvriježilo u spomenutom i zabranjuje ga, čuvajući na taj način Allahovu vjeru, Allahove robove, otklanjajući razloge nereda i spuštanja kazne.

Naređivanje dobra i odvraćanje od zla dva su garanta opstanka islamskog ummeta, njegovog ponosa i jedinstva, kojima se sprečava proširenje strasti i zatvaraju se svi putevi koji vode do njih. Stoga je naređivanje dobra i odvraćanje od zla obaveza svakog muslimana i muslimanke, naravno shodno njihovim mogućnostima:

﴿ وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى ٱلْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾
وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ تَفَرَّقُوا۟ وَٱخْتَلَفُوا۟ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾ ﴾

"I neka među vama bude onih koji će na dobro pozivati i tražiti da se čini dobro, a od zla odvraćati – oni će šta žele postići. I ne budite kao oni koji su se razjedinili i u mišljenju podvojili kada su im već jasni dokazi došli – njih čeka patnja velika."[262]

Dakle, da nije naređivanja dobra i odvraćanja od zla, ljudi bi se podijelili na stranke i skupine, svaka skupina zadovoljna onim što zastupa. Upravo je naređivanjem dobra i odvraćanjem od zla, ovaj ummet odlikovan nad drugim narodima:

﴿ كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ ۗ وَلَوْ
ءَامَنَ أَهْلُ ٱلْكِتَٰبِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُم ۚ مِّنْهُمُ ٱلْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ ﴿١١٠﴾ ﴾

"Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio: tražite da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvraćate, i u Allaha vjerujete. A kad bi sljedbenici Knjige ispravno vjerovali, bilo bi bolje za njih; ima ih i pravih vjernika, ali, većinom su nevjernici."[263]

Ostavljanje naređivanja dobra i odvraćanja od zla, rezultiralo je Allahovim prokletstvom:

﴿ لُعِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنۢ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُۥدَ وَعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ ۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا۟
وَّكَانُوا۟ يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾ كَانُوا۟ لَا يَتَنَاهَوْنَ عَن مُّنكَرٍ فَعَلُوهُ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا۟ يَفْعَلُونَ ﴾

---

262 Prijevod značenja Ali Imran, 104-105.
263 Prijevod značenja Ali Imran, 110.

"Jezikom Davuda i Isaa, sina Merjemina, prokleti su oni od sinova Israilovih koji nisu vjerovali – zato što su se bunili i uvijek granice zla prelazili: jedni druge nisu odvraćali od grješnih postupaka koje su radili. Ružno li je zaista to kako su postupali!"[264]

Kad se postigne ovih pet osobina, uz čvrstu odluku i materijalnu spremnost, uz Allahovu dozvolu, postići će se i istinska pobjeda jer je to Allahovo obećanje:

﴿وَعْدَ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝٦ يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ
الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ ۝٧﴾

"Obećanje je Allahovo, a Allah će obećanje Svoje ispuniti, ali većina ljudi ne zna; oni znaju samo spoljašnju stranu života na ovom svijetu, a prema onom svijetu su ravnodušni."[265]

Na taj način islamskom ummetu dolazi brojna i neizmjerna Allahova pomoć, kakvu nisu mogli ni zamisliti!

Vjernik koji je uvjeren u ispunjavanje Allahovog obećanja zna da kakva god bila materijalna spremnost i snaga, da to nije ništa spram Allahove snage. On je uništio Ad, jedan od najmoćnijih naroda, koji su za sebe govorili: "Ima li nekoga moćnijeg i snažnijeg od nas?!" Svevišnji Allah je rekao:

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ۝١٥ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا
فِي أَيَّامٍ نَّحِسَاتٍ لِّنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَىٰ وَهُمْ لَا يُنصَرُونَ ۝١٦﴾

"A zar nisu znali da je Allah, koji ih je stvorio, jači od njih – a i znamenja Naša su poricali. I Mi poslasmo protiv njih, u danima nesretnim, vjetar ledeni, da bismo im još na ovom svijetu dali da osjete sramnu patnju – patnja na onom svijetu bit će, zaista, još sramnija – i niko im neće u pomoć priteći."[266]

Faraon se oholio i hvalisao Egiptom i njegovim rijekama koje su tekle ispod njegovih palača, pa ga je Uzvišeni Allah uništio upravo vodom kojom se on hvalisao, a njegovu vlast naslijedili su Musa i

[264] Prijevod značenja El-Maide, 78-79.
[265] Prijevod značenja Er-Rum, 6-7.
[266] Prijevod značenja Fussilet, 15-16.

njegov narod koji su u očima faraona bili jadni i bijedni, dok je Musa za njega bio jadnik koji se nije znao ni izjasniti.

Kurejšije su se ponosili svojom slavom i snagom, pa su nadmeno i radi pohvale ljudi izašli iz svojih kuća sa svojim starješinama i predstavnicima, govoreći: "Tako nam Allaha, nećemo se vratiti dok ne stignemo do Bedra. Tamo ćemo ostati tri dana, zaklati deve, najesti se i napiti vina. Arapi treba da čuju za nas, našu snagu i moć, te da nas više nikada ne pomisle napasti." Na kraju su bili savladani od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovih ashaba, doživjeli su teški poraz. Njihovi leševi bačeni su u bunar i postali su predmet ljudske priče i primjer poniženja do Sudnjeg dana.

Mi muslimani danas, kada bismo poduzeli ove istinske razloge pobjede, uspostavili istinsku vjeru, bili primjer, uzor, vođe, a ne oni koji druge slijede, opremili se savremenom ratnom tehnikom uz ubjeđenje i iskrenost, Allah bi nas sigurno pomogao protiv naših neprijatelja kao što je pomogao i naše prethodnike.

Allah je ispunio Svoje obećanje, pomogao Svoje robove i pobijedio nevjernike:

﴿ سُنَّةَ ٱللَّهِ ٱلَّتِي قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلُ وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ ٱللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾ ﴾

"Prema Allahovu zakonu koji odvazda važi, a ti nećeš vidjeti da se Allahov zakon promijeni."[267]

Allahu, Gospodaru naš, molimo Te da nam olakšaš da ostvarimo ove istinske razloge za pobjedu kojima ćemo postići pobjedu, ponos i ugled, uzdignuti islam, a poniziti nevjerstvo i razvrat, uistinu, Ti si Dobročinitelj Plemeniti.

Neka je Allahov salavat i selam na našega vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

---

[267] Prijevod značenja El-Feth, 23.

DVADESET PRVO RAMAZANSKO SIJELO

VRIJEDNOST ZADNJE TREĆINE RAMAZANA

Sva hvala pripada samo Allahu koji se jedini izdvaja po veličini i vječnom ostanku, uzvišenosti i gordosti, ponosu koji nikada ne prestaje, Jednom Jedinom, Gospodaru koji je utočište svemu, Vladaru kome niko nije potreban, Onome koji je daleko od toga da Ga neko može zamisliti, Svetom i Uzvišenom kojeg razumi i misli ne mogu obuhvatiti. On je bogat i neovisan je od svih Svojih stvorenja, dok su svi osim Njega u neprestanoj potrebi za Njim i ovisnosti o Njemu. On uputu daje kome hoće, pa upućeni vjeruje u Njega i postojan je u tome, nakon čega doživljava slast dozivanja svoga Gospodara pa odbacuje od sebe slast sna. On je iz skupine onih čiji se bokovi postelja lišavaju iz želje da pred svojim Gospodarom stoje. Kada bi ih samo mogao vidjeti! Cijela kolona takvih u noćnim tminama obraća se svome Gospodaru: jedan traži oprosta za svoje prijestupe, drugi se žali na svoju bol i patnju, treći je zauzet zikrom – spominjanjem svoga Gospodara pa nema vremena za svoje potrebe. Pa, neka je slavljen Onaj koji ih je podigao noću dok drugi ljudi spavaju! Neka je uzvišen Onaj koji oprašta i preko grijeha prelazi, prekriva ih i zaustavlja, dok na drugoj strani sve obasipa Svojim nebrojenim blagodatima.

Hvalim Ga Njegovim neizmjernim blagodatima, zahvaljujem Mu se i molim Ga da nam sačuva blagodat islama. Svjedočim da nema boga dostojnog obožavanja osim Allaha jedinog, On nema sudruga. Ponosan je onaj koji se ponosi Njime, dok je ponižen onaj koji se oholi i uzdiže od pokornosti Njemu pa ga kao takvog i stižu grijesi. Svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik koji je pojasnio dozvoljeno i zabranjeno, neka je Allahov salavat i selam na njega i njegovog druga Ebu Bekra es-Siddika koji mu je u pećini bio najbolji drug i saputnik, i na Omera b. El-Hattaba koji je bio podržan na istini, i na Osmana koji je bio strpljiv na iskušenjima pa je postigao i najveći šehadet od neprijateljske ruke, i na Aliju b. Ebi Taliba, njegovog amidžića, kao i na sve ashabe i sve koji ih slijede u dobru sve dok se zvijezde pojavljuju i nestaju.

Draga moja braćo! Nastupila je zadnja trećina ramazana u kojoj se nalaze velika dobra, brojne nagrade, poznate blagodati i posebnosti.

Jedna od tih posebnosti jeste i ta da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u zadnjoj trećini ramazana više posvećivao činjenju ibadeta nego u prethodnim danima i noćima. U Muslimovom Sahihu bilježi se od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, više ibadetio u zadnjoj trećini nego u preostalim danima i noćima, dok se u dva Sahiha od Aiše, radijallahu anha, bilježi da je rekla: "Kada bi nastupila zadnja trećina ramazana, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pritegnuo bi svoju odjeću i noći bi oživljavao ibadetom zbog kojeg bi budio i svoju porodicu." U Musnedu imama Ahmeda bilježi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u prethodnih dvadeset noći klanjao bi i spavao, a kada bi nastupila zadnja trećina, pritegnuo bi svoju odjeću i noći provodio u namazu."

U ovim hadisima spominje se vrijednost deset zadnjih noći ramazana, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u njima više ibadetio nego u prethodnim noćima i ovo se odnosi na sve vrste ibadeta: namaz, učenje Kur'ana, zikr, udjeljivanje sadake i sl. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u zadnjoj trećini ramazana udaljavao bi se od svojih supruga i posvećivao namazu i zikru, provodio bi noći u namazu, učenju Kur'ana, zikru jezikom, srcem i udovima, zbog vrijednosti ovih noći kao i zbog traganja za Noći kadr u kojoj će vjerniku, ukoliko je provede u vjerovanju i nadi u Allahovu nagradu, biti oprošteni raniji grijesi. Značenje ovoga hadisa jeste da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, provodio cijelu noć u obožavanju svoga Gospodara zikrom, učenjem Kur'ana, namazom, sehurom i drugim ibadetima. Na ovakav način pravimo spoj između ovog hadisa i hadisa Aiše, radijallahu anha, zabilježenog u Muslimovom Sahihu u kojem se navodi da je rekla: "Ne znam da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ijednu noć proveo u namazu sve do zore." U ovim hadisima nalazi se jasna potvrda provođenja cijele noći u ibadetu u zadnjih deset noći ramazana. Ove noći se oživljavaju raznim ibadetima, a ne samo namazom. A Allah najbolje zna!

Također, u ovim hadisima na vrijednost ovih noći ukazuje i činjenica da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, budio svoju

porodicu radi namaza i zikra želeći da i oni iskoriste ove blagoslovljene noći, jer doista su to jedinstvene prilike u životu, veliko dobro za onoga koga Uzvišeni Allah podrži u njima. Stoga ne priliči razumnom vjerniku da propusti ovu dragocjenu priliku, da je ne iskoristi zajedno sa svojom porodicom, jer to je samo nekoliko noći u kojima vjernik može zadobiti ogromno dobro svoga Gospodara, sreću dunjaluka i ahireta. Danas većina muslimana provodi ove noći u beskorisnim aktivnostima, u ništavim igrama, vrijeme noćnog namaza provode u spavanju, što predstavlja veliku i nesagledivu propast i gubitak, jer na taj način propuštaju postizanje ogromne nagrade za koju sljedeće godine možda neće imati priliku. Tako se šejtan poigrava s njima, obmanjuje ih i odvraća od Allahova puta. Svevišnji Allah kaže:

﴿ إِنَّ عِبَادِى لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَـٰنٌ إِلَّا مَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلْغَاوِينَ ﴿٤٢﴾ ﴾

"Ti nećeš imati nikakve vlasti nad robovima Mojim, osim nad onima koji te budu slijedili, od onih zalutalih."[268]

Razborit vjernik ne može uzeti šejtana za prijatelja pored Allaha, znajući da mu je šejtan jasni i otvoreni neprijatelj. Uistinu takav postupak protivi se razumu i imanu, jer je Svevišnji Allah rekao:

﴿ أَفَتَتَّخِذُونَهُۥ وَذُرِّيَّتَهُۥٓ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِى وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّۢ ۚ بِئْسَ لِلظَّـٰلِمِينَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾ ﴾

"Zar ćete njega i njegove sljedbenike uzeti za prijatelje mimo Mene, a oni su vam jasni neprijatelji?! Ružno li je ono što nepravednici odabiru!"[269] I rekao je Uzvišeni:

﴿ إِنَّ ٱلشَّيْطَـٰنَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَٱتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ۚ إِنَّمَا يَدْعُوا۟ حِزْبَهُۥ لِيَكُونُوا۟ مِنْ أَصْحَـٰبِ ٱلسَّعِيرِ ﴿٦﴾ ﴾

"Šejtan je, uistinu, vaš neprijatelj, pa ga takvim i smatrajte! On poziva pristaše svoje da budu stanovnici u Vatri."[270]

Od posebnosti ovih zadnjih deset dana jeste i to da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, te dane provodio u itikafu. Itikaf ima značenje boravka u mesdžidu radi posvećivanja ibadetu, pokornosti Allahu. Itikaf je jedan od potvrđenih sunneta u islamu. Potvrđen

---

[268] Prijevod značenja El-Hidžr, 42.
[269] Prijevod značenja El-Kehf, 50.
[270] Prijevod značenja Fatir, 6.

je Allahovom Knjigom i sunnetom Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Uzvišeni Allah je rekao:

﴿ وَلَا تُبَٰشِرُوهُنَّ وَأَنتُمْ عَٰكِفُونَ فِى ٱلْمَسَٰجِدِ ﴿١٨٧﴾ ﴾

"Sa ženama ne smijete imati snošaja dok ste u itikafu u džamijama."[271]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio je u itikafu, njegovi ashabi boravili su zajedno s njim, ali i poslije njegovog preseljenja. Od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio u itikafu prvu trećinu ramazana, zatim drugu trećinu, da bi potom rekao: *"Ja sam boravio u itikafu prvu trećinu tražeći ovu noć, zatim sam boravio drugu trećinu, zatim mi je rečeno: 'Ona se nalazi u zadnjoj trećini', pa ko od vas želi da boravi u itikafu, neka boravi (u zadnjoj trećini)."*[272]

U dva Sahiha od Aiše, radijallahu anha, prenosi se da je rekla: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, itikafio je u zadnjoj trećini ramazana sve dok nije preselio, a zatim su njegove žene, nakon njega, boravile u itikafu." U Buharijinom Sahihu prenosi se da je rekla: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi svakog ramazana proveo deset dana u itikafu, a zadnje godine proveo je dvadeset dana u itikafu." Od Enesa, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proveo je zadnjih deset dana ramazana u itikafu, sljedeće godine nije uopće boravio u itikafu, da bi naredne godine u itikafu proveo dvadeset dana."

Aiša, radijallahu anha, rekla je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi htio da uđe u itikaf, klanjao bi sabah-namaz, a zatim bi ušao u svoje mjesto u itikaf."

Jedne godine Aiša, radijallahu anha, tražila je dozvolu da i ona boravi u itikafu, pa joj je dozvolio i napravljen joj je šator. Zatim je Hafsa tražila od Aiše, radijallahu anhuma, da zatraži dozvolu i za nju, da boravi i ona u itikafu, i Aiša je to učinila pa je i Hafsi napravljen šator. Kada je to vidjela Zejneba, radijallahu anha, naredila je da se i njoj napravi šator, pa je i napravljen. Kada je Vjerovjesnik, sallallahu

---

[271] Prijevod značenja El-Bekare, 187.

[272] Muslim.

alejhi ve sellem, ugledao šatore, upitao je: *"Šta je ovo?"* To su šatori Aiše, Hafse i Zejnebe. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *"Jesu li time željele dobročinstvo? Sklonite ih da ih ne vidim."* Šatori su sklonjeni, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, napustio je itikaf u ramazanu, pa je itikafio prvih deset dana u ševalu.[273] Imam Ahmed, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Ne znam da postoji razilaženje među učenjacima da je itikaf sunnet."

Cilj itikafa je odvajanje od ljudi i posvećivanje pokornosti Allahu, u nekom od mesdžida tražeći Allahovu dobrotu i nagradu od Njega, uz nastojanje da se pronađe Noć kadra. Stoga je neophodno da se onaj koji je u itikafu maksimalno posveti zikru, učenju Kur'ana, namazu i drugim ibadetima, a da se kloni svega onoga što ga se ne tiče, poput govora o dunjaluku. Međutim, nema smetnje da malo razgovara sa porodicom, što nalazimo u hadisu Saffije, radijallahu anha, majke vjernika, koja kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio je u itikafu pa sam ga posjetila noću, popričala s njim, zatim ustala da idem kući pa me je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ispratio do vrata."[274]

Onome ko boravi u itikafu zabranjen je spolni odnos i sve što dovodi do njega, kao što je strastveni poljubac i dodir, zbog riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ وَلَا تُبَٰشِرُوهُنَّ وَأَنتُمْ عَٰكِفُونَ فِى ٱلْمَسَٰجِدِ ۗ ﴿١٨٧﴾ ﴾

"Sa ženama ne smijete imati snošaja dok ste u itikafu u džamija- ma."[275]

Što se tiče izlaska iz mesdžida, ako bi izašao jednim dijelom svoga tijela, u tome ne bi bilo smetnje, zbog hadisa Aiše, radijallahu anha, koja kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proturao bi glavu iz mesdžida, a bio je u itikafu, pa bih mu je prala, a ja sam imala menstruaciju."[276] U drugom rivajetu stoji da je u menstrualnom periodu češljala kosu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji se nalazio u itikafu u svome mesdžidu. S obzirom da se ona nalazila u

---

[273] Buharija i Muslim.
[274] Muttefekun alejhi.
[275] Prijevod značenja El-Bekare, 187.
[276] Buharija.

svojoj sobi, on joj je proturao svoju glavu. Što se tiče izlaska iz mesdžida potpuno, cijelim svojim tijelom, u tom slučaju postoje tri situacije:

Prva situacija: Izlazak zbog stvari koje su neophodne, prirodne i vjerske, poput obavljanja male i velike nužde, abdesta, obaveznog kupanja od dženabeta, jela i pića. Ovo je dozvoljeno ukoliko to nije moguće obavljati u mesdžidu, tj. u sklopu mesdžida. Ukoliko je nešto od spomenutog moguće obavljati u mesdžidu, onda nije dozvoljen izlazak, kao naprimjer da u sklopu mesdžida postoji mjesto za abdest, ili kupanje, ili da mu neko donese hranu i piće u mesdžid, i tada radi ovih stvari nije dozvoljen izlazak iz mesdžida.

Druga situacija: Izlazak radi ibadeta, pokornosti koja mu nije obavezna, poput obilaska bolesnika, praćenja dženaze i sl. Ovo nije dozvoljeno izuzev da u početku itikafa uvjetuje, ako ima bližnjeg boles-nog i želi da ga posjeti, ili se boji da će umrijeti, pa ukoliko uvjetuje na početku izlazak, tada u tome nema smetnje.

Treća situacija: Izlazak radi onoga što je u suštoj suprotnosti s ciljem itikafa, poput izlaska radi kupoprodaje, odnosa sa suprugom, zabavljanja s njom i sl. Ovo nije dozvoljeno ni u slučaju da se uvjetuje na početku itikafa, jer se time prekida itikaf i otvoreno suprotstavlja cilju itikafa.

Od posebnosti zadnjih deset noći ramazana jeste i ta što se među njima nalazi Noć kadra koja je vrednija od hiljadu mjeseci. Stoga, Allah vam se smilovao, budite svjesni vrijednosti zadnjih deset noći ramazana i ne zapostavljajte ih, jer je vrijeme u njima dragocjeno, a prisutno dobro vidljivo.

Allahu naš, učvrsti nas u onome u čemu je dobro naše vjere i našeg dunjaluka! Uljepšaj našu završnicu! Budi plemenit prema nama!

Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima, Svojom milošću jer si, uistinu, Ti Onaj koji je najmilostiviji. Neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

DVADESET DRUGO RAMAZANSKO SIJELO

POVEĆANI IBADET U ZADNJOJ TREĆINI I LEJLETUL-KADRU

Svaka zahvala pripada samo Allahu, Onome koji poznaje i tajno i javno, Onome koji suzbija oholnike Svojom snagom i moći, Onome koji dobro poznaje broj spuštenih kapljica vode od kojih se poslije rijeke pune i teku. On šalje noćne tmine, koje opet zamjenjuje sabahskim zrakama. On upotpunjuje sevap i nagradu pobožnima. Dobro poznaje skrivene poglede i ono što grudi kriju. Svojim rizkom obuhvatio je sva stvorenja, tako da nije izostavio ni mrava u zemlji, a niti ptiče u gnijezdu. On je Taj koji daje i bogatstvo i siromaštvo, i uistinu s Njegovom mudrošću nastaje i bogatstvo i siromaštvo. On je pojedina stvorenja odlikovao jedna nad drugima, pa je čak i vremena odlikovao jedna nad drugima, tako da je Noć kadra bolja od hiljadu drugih mjeseci.

Hvalim Ga neizmjernom hvalom i zahvaljujem Mu se zahvalom koja povlači za sobom povećanje Njegovih blagodati. Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha Jedinog, koji nema sudruga, izgovarajući ove riječi kao iskreni u svome ubjeđenju. Svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, između čijih je prstiju voda tekla, neka je Allahov salavat i selam na njega i njegovog druga Ebu Bekra koji mu je bio saputnik i u blagostanju i u tegobama, i na Omera b. El-Hattaba koji je bio utvrda i ograda islama, i na Osmana koji je skupio i objedinio Allahovu Knjigu, i na Aliju, vještog ratnika koji se po svojoj hrabrosti izdvajao između drugih. Neka je Allahov salavat i selam, također, na svu Vjerovjesnikovu porodicu, njegove ashabe koji su se isticali u svojim djelima i namjerama.

Draga moja braćo! U zadnjih deset noći plemenitog mjeseca ramazana nalazi se i Lejletul-kadr, noć koju je Uzvišeni Allah odlikovao nad drugim noćima i noć čijom je vrijednošću i dobrom počastio ovaj ummet. Njenu vrijednost Allah, subhanehu ve te'ala, spominje u Svojoj Knjizi:

﴿ إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ فِى لَيْلَةٍ مُّبَٰرَكَةٍ ۚ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ﴿٣﴾ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ﴿٤﴾ أَمْرًا مِّنْ عِندِنَآ ۚ إِنَّا كُنَّا

مُرۡسِلِينَ ٥ رَحۡمَةٗ مِّن رَّبِّكَۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ ٦ رَبِّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَآۖ إِن كُنتُم
مُّوقِنِينَ ٧ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۖ رَبُّكُمۡ وَرَبُّ ءَابَآئِكُمُ ٱلۡأَوَّلِينَ ٨ ﴾

"Mi smo počeli da je (knjigu Kur'an) u Blagoslovljenoj noći objavljujemo – i Mi, doista, opominjemo – u kojoj se svaki mudri posao riješi po zapovijedi Našoj! Mi smo, zaista, slali poslanike kao milost Gospodara tvoga – On, uistinu, sve čuje i sve zna – Gospodara nebesa i Zemlje i onoga što je između njih – ako čvrsto vjerujete, drugog boga osim Njega nema; On život i smrt daje – Gospodara vašeg i Gospodara vaših predaka davnih!"[277]

Svevišnji Allah naziva Knjigu blagoslovljenom zbog velikog dobra, bereketa i vrijednosti Lejletul-kadra. Bereket i blagoslov Noći kadra ogleda se i u činjenici da je objavljivanje ovog plemenitog Kur'ana počelo u ovoj noći. Svevišnji kaže da se u ovoj noći svaki mudri posao riješi, tj. prepisivanje iz Levhi-Mahfuza Allahove odredbe – svega onoga što će se desiti u narednoj godini, kao naprimjer: opskrba, smrtni časovi, dobro, zlo i sve druge mudre i precizne Allahove, subhanehu ve te'ala, odredbe u kojima nema greške niti nedostatka, besmislenosti niti beznačajnosti. To je odredba Silnog i Sveznajućeg!

Također, Svevišnji Allah kaže:

﴿ إِنَّآ أَنزَلۡنَٰهُ فِي لَيۡلَةِ ٱلۡقَدۡرِ ١ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا لَيۡلَةُ ٱلۡقَدۡرِ ٢ لَيۡلَةُ ٱلۡقَدۡرِ خَيۡرٞ مِّنۡ أَلۡفِ شَهۡرٖ ٣ تَنَزَّلُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ
وَٱلرُّوحُ فِيهَا بِإِذۡنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمۡرٖ ٤ سَلَٰمٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطۡلَعِ ٱلۡفَجۡرِ ٥ ﴾

"Mi smo ga počeli objavljivati u Noći kadr – a šta ti misliš šta je Noć kadr? Noć kadr bolja je od hiljadu mjeseci – meleki i Džibril spuštaju se u njoj, s dozvolom Gospodara svoga, zbog odluke svake, sigurnost je u njoj sve dok zora ne svane."[278]

Kadr ima značenje ugleda i hvale dostojnog mjesta, ili ima značenje odredbe i presude, jer je Noć kadra ugledna i veličanstvena noć u kojoj Allah, subhanehu ve te'ala, određuje šta će se od Njegovih mudrih postupaka desiti u narednoj godini, koje je već davno odredio. **"Noć kadr bolja je od hiljadu mjeseci"**, tj. po svojoj vrijednosti,

---

[277] Prijevod značenja Ed-Duhan, 3-8.
[278] Prijevod značenja El-Kadr, 1-5.

ugledu, velikom dobru koje se nalazi u njoj, tako da će i onome ko Noć kadr provede u namazu, vjerujući i nadajući se nagradi, biti oprošteni prethodni grijesi. **"Meleki i Džibril spuštaju se u njoj"** – meleki su Allahovi robovi koji Mu danonoćno čine ibadet:

﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِۦ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ﴿١٩﴾ يُسَبِّحُونَ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴿٢٠﴾﴾

"A oni koji su kod Njega ne zaziru da Mu se klanjaju, i ne zamaraju se, hvale Ga noću i danju, ne malaksavaju."[279] Meleki se spuštaju u Noći kadr na Zemlju sa svakim dobrom, blagoslovom i milošću. **"...Ruh – Džibril"**: Svevišnji Allah, nakon općenitog spomena meleka, spominje Džibrila da ukaže na njegovu vrijednost. **"...sigurnost je u njoj"**, tj. u Noći kadr sigurnost je za vjernike od svega čega se boje i od čega strahuju. U njoj je mnogo onih koji se oslobode džehennemske vatre i koji postaju sigurni od kazne u njoj. **"...sve dok zora ne svane"**, tj. Noć kadr traje sve dok se ne pojavi zora kada i završavaju djela u njoj. U ovoj plemenitoj suri spomenute su mnoge vrijednosti ove noći:

Prva: Svevišnji Allah počeo je u ovoj noći objavljivanje Kur'ana koji je uputa ljudima i razlog njihove sreće i na dunjaluku i na ahiretu.

Druga: Postavljanje pitanja o Noći kadra ukazuje na njenu veličinu i posebnost: **"A šta ti misliš šta je Noć kadr?"**

Treća: Noć kadra bolja je od hiljadu mjeseci.

Četvrta: U Noći kadra spuštaju se meleki, a oni se ne spuštaju osim sa svakim dobrom, blagoslovom i milošću.

Peta: Ova noć naziva se sigurnom jer se u njoj, pokornošću i obožavanjem Gospodara, postiže sigurnost od kazne.

Šesta: Allah, subhanehu ve te'ala, objavio je o njenoj vrijednosti cijelu suru koja će se učiti do Sudnjeg dana.

O vrijednostima Noći kadra govore i hadisi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Tako se u dva Sahiha od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ko provede Noć kadr u namazu, vjerujući i nadajući se nagradi, bit će mu oprošteni prethodni grijesi.*" Riječi: "*vjerujući i nadajući se*" znače: vjerujući u Allaha, subhanehu ve te'ala, i u nagradu koju je

---

[279] Prijevod značenja El-Enbija, 19-20.

Allah pripremio za one koji ovu noć provedu u ibadetu u nadi za postizanjem nagrade, tragajući za nagradom. Ovo se postiže svejedno znalo se kada je Noć kadra ili ne, jer Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije uvjetovao postizanje ove nagrade znanjem.

Lejletul-kadr je u ramazanu, jer je Uzvišeni Allah otpočeo s objavljivanjem Kur'ana u ovoj noći i obavijestio je da je to bilo u mjesecu ramazanu:

﴿إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ فِى لَيْلَةِ ٱلْقَدْرِ ۝١﴾

"Mi smo ga počeli objavljivati u Noći kadr."[280]

﴿شَهْرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِىٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلْقُرْءَانُ ۝١٨٥﴾

"Ramazan je mjesec u kojem je objavljen Kur'an..."[281] Ovime se pouzdano dolazi do zaključka da je Noć kadr u mjesecu ramazanu. Ona je postojala u prethodnim narodima i postojat će u ovom narodu sve do Sudnjeg dana, kako bilježe imam Ahmed i Nesai od Ebu Zerra, radijallahu anhu, da je rekao: "Allahov Poslaniče, obavijesti me o Noći kadra, je li ona u ramazanu ili u drugom mjesecu?" Poslanik je odgovorio: "*Svakako, ona je u ramazanu.*" "Je li ona postoji sve dok postoje i vjerovjesnici, pa kada oni umru i ona se uzdigne ili će ostati do Sudnjeg dana?", ponovo je upitao Ebu Zerr. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: "*Naprotiv, ona ostaje do Sudnjeg dana!*"[282] Međutim, njena vrijednost i nagrada odnosi se, a Allah najbolje zna, samo na sljedbenike Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, kao što se i vrijednost petka odnosi samo na njih, Allahu neka je hvala.

Noć kadra je u zadnjoj trećini mjeseca ramazana, tj. u zadnjih deset noći mjeseca ramazana, zbog riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Tražite Lejletul-kadr u zadnjih deset noći ramazana.*"[283]

Također, vjerovatnije je da je ona u neparnim noćima, a ne u parnim, zbog riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

---

280 Prijevod značenja El-Kadr, 1.
281 Prijevod značenja El-Bekare, 185.
282 Hadis, također, bilježi i Hakim i kaže: "Hadis je vjerodostojan po uvjetima Muslima, ali ga nisu zabilježili." Prenosi se da se sa ovom ocjenom složio i Zehebi.
283 Muttefekun alejhi.

"Tražite Lejletul-kadr u neparnim noćima zadnjih deset noći ramazana."[284]

Isto tako, vjerovatnije je da se ova noć nalazi u sedam zadnjih noći zbog hadisa Ibn Omera, radijallahu anhuma, u kojem se spominje da su pojedini ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, usnili da je Lejletul-kadr u sedam zadnjih noći, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Vidim da se vaši snovi slažu oko sedam zadnjih noći, pa ko je bude tražio, neka je traži u sedam zadnjih noći."*[285] Kod imama Muslima stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Tražite je u zadnjih deset noći, pa ukoliko neko od vas oslabi i malaksa, onda neka ne dozvoli da bude savladan u sedam preostalih noći."*

Od sedam zadnjih noći najbliža neparna noć Lejletul-kadru jeste dvadeset sedma noć, zbog riječi Ubejja b. Ka'ba, radijallahu anhu: "Tako mi Allaha! Ja znam koja je to noć koju nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da provedemo u ibadetu. To je dvadeset sedma noć!"[286] Međutim, Noć kadr ne ograničava se na određenu noć tokom svih godina, već se mijenja, tako da naprimjer jedne godine bude dvadeset sedme noći, druge godine dvadeset pete noći i tako, slijedeći Allahovu volju i Njegovu mudrost. Dokaz tome su riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: *"Tražite je u devet zadnjih noći, u sedam zadnjih noći i u pet zadnjih noći."*[287] Ibn Hadžer, rahmetullahi alejhi, kaže u Fethu: "Najispravnije mišljenje jeste da je Noć kadra u zadnjih deset noći i to u neparnim noćima i ona se mijenja iz godine u godinu."

Svevišnji Allah skrio je od Svojih robova znanje o njoj upravo iz milosti prema njima, kako bi, tragajući za njom u tim noćima, učinili što više djela: klanjali namaz, učili zikr i dove, i time se približili Allahu, subhanehu ve te'ala, i Njegovoj nagradi. Također, Uzvišeni je skrio ovu noć kako bi ispitao Svoje robove, da vidi ko će biti ustrajno činiti dobra djela tragajući za Noći kadra, a ko će biti lijen i nemaran prema ovoj noći. Uistinu, ko žudi za nečim, taj i traga za tim, i u tome ne

---

[284] Buharija.
[285] Muttefekun alejhi.
[286] Muslim.
[287] Buharija.

osjeća nimalo umora. Možda Allah, subhanehu ve te'ala, ponekad i dozvoli nekim Svojim robovima da saznaju kada je Noć kadra putem određenih pokazatelja i znakova koje oni vide, kao što je i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jedne prilike usnio kako ujutro, nakon Noći Kadra, čini sedždu u blatu, što se i obistinilo kada je jedne neparne ramazanske noći pala kiša i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je ujutro, nakon te noći, klanjao sabah-namaz čineći sedždu na mokroj zemlji.

Draga moja braćo, u Noći kadra se otvaraju vrata, miljenici se u njoj približavaju, slušaju se njihove molbe i uslišavaju, onima koji je provedu u ibadetu piše se ogromna nagrada. Noć kadra bolja je od hiljadu mjeseci. Stoga, trudite se u traganju za njom, Allah vam se smilovao. Dobro se čuvajte nemara prema ovoj noći!

Gospodaru naš, učini nas predvodnicima dobra, onima koji bježe od svakog zla, onima koji će biti sigurni u džennetskim odajama sa onima kojima si podario Svoje blagodati i koje si sačuvao zla! Gospodaru naš, sačuvaj nas smutnji koje odvode na stranputicu, sačuvaj nas svakog nemorala, javnog i tajnog!

Gospodaru naš, učini da Ti se često zahvaljujemo, da Te ispravno obožavamo! Učini nas Svojim pokornim robovima, Svojim štićenicima! Podari nam dobro i na dunjaluku i na ahiretu, i sačuvaj nas džehennemske patnje!

Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima Svojom milošću, jer Ti si Najmilostiviji! Neka je salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, njegovu porodicu i sve ashabe.

DVADESET TREĆE RAMAZANSKO SIJELO

OPIS DŽENNETA

-Allah nas učinio njegovim stanovnicima-

Sva hvala pripada samo Allahu, koji se odaziva onome ko Mu se nada i ispunjava mu više i od samih njegovih nadanja i očekivanja. Onome ko Ga moli i od Njega traži, On daje više nego što moli i traži. Blagodaran je prema pokajniku kada mu oprašta i njegovo pokajanje prima. Stvorio je čovjeka i odredio mu mjesto konačnog boravišta. Dunjaluk je učinio mjestom privremenog boravka, međutim, oni koji ne poznaju drugi svijet, prikovali su se za njega. Što se tiče vjernika, podržanog od Allaha, on je spoznao prevrtljivost dunjaluka, pa mu se nije priklonio, već žuri ka Allahovom oprostu i Njegovom Džennetu prostranom koliko su prostrani nebesa i Zemlja, Džennetu kojeg je Svevišnji Allah pripremio za one koji vjeruju u Allaha i Njegova Poslanika. Svjedočim da nema istinskog boga mimo Allaha Jedinog, On nema sudruga. Sve ovo jasno potvrđujem poznavajući dokaz i osnovu dokaza. I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, neka je Allahov salavat i selam na njega i na njegovog druga Ebu Bekra, nerazdvojnog prijatelja na putovanju i kod kuće, i na Omera koji je svojim mačem štitio islam i nije se bojao neprijatelja, i na Osmana strpljivog na iskušenjima, i na Aliju koji je zbog svoje hrabrosti koračao u boju ispred svih ostalih. Neka je Allahov salavat i selam na svu Vjerovjesnikovu porodicu, njegove ashabe i sve koji ih slijede u dobru sve dok vrijeme traje.

Draga moja braćo, požurite ka oprostu vašega Gospodara i Džennetu koji je prostran poput nebesa i Zemlje, u kojem ima ono što oko nije vidjelo, uho nije čulo, niti je ikada ljudski razum o tome razmišljao. Kaže Uzvišeni Allah u suri Er-R'ad:

﴿ مَّثَلُ ٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى وُعِدَ ٱلْمُتَّقُونَ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ أُكُلُهَا دَآئِمٌ وَظِلُّهَا ﴿٣٥﴾ ﴾

"Ovakav Džennet obećan je onima koji se budu Allaha bojali: vrtovi s rijekama, s plodovima kojih uvijek ima i trajnom hladovinom."

﴿ مَّثَلُ ٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى وُعِدَ ٱلْمُتَّقُونَ ۖ فِيهَآ أَنْهَٰرٌ مِّن مَّآءٍ غَيْرِ ءَاسِنٍ وَأَنْهَٰرٌ مِّن لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُۥ وَأَنْهَٰرٌ مِّنْ خَمْرٍ لَّذَّةٍ
لِّلشَّٰرِبِينَ وَأَنْهَٰرٌ مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى ۖ وَلَهُمْ فِيهَا مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ ﴿١٥﴾ ﴾

"Zar je Džennet, koji je obećan onima koji se Allaha boje – u kome su rijeke od vode neustajale i rijeke od mlijeka nepromijenjena ukusa, i rijeke od vina, prijatna onima koji piju, i rijeke od meda procijeđenog i gdje ima voća svakovrsnog i oprosta od Gospodara njihova."[288]

﴿ وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ ۖ كُلَّمَا رُزِقُوا۟ مِنْهَا مِن
ثَمَرَةٍ رِّزْقًا ۙ قَالُوا۟ هَٰذَا ٱلَّذِى رُزِقْنَا مِن قَبْلُ ۖ وَأُتُوا۟ بِهِۦ مُتَشَٰبِهًا ۖ وَلَهُمْ فِيهَآ أَزْوَٰجٌ مُّطَهَّرَةٌ ۖ وَهُمْ فِيهَا
خَٰلِدُونَ ﴿٢٥﴾ ﴾

"A one koji vjeruju i dobra djela čine obraduj džennetskim baščama kroz koje rijeke teku; svaki put kada im se iz njih da kakav plod, oni će reći: 'Ovo smo i prije jeli' – a bit će im davani samo njima slični. U njima će čiste žene imati, i u njima će vječno boraviti."[289]

﴿ وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَٰلُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا ﴿١٤﴾ وَيُطَافُ عَلَيْهِم بِـَٔانِيَةٍ مِّن فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا۠ ﴿١٥﴾ قَوَارِيرَا۟ مِن فِضَّةٍ
قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾ وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا ﴿١٧﴾ عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلْسَبِيلًا ﴿١٨﴾ ۞ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَٰنٌ مُّخَلَّدُونَ إِذَا
رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثُورًا ﴿١٩﴾ وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾ ﴾

"I blizu će im hladovina njegova biti, a plodovi njegovi će im nadohvat ruke stajati. Služit će ih iz srebrenih posuda i čaša prozirnih, od srebra, čiju će veličinu prema željama njihovim odrediti. U njemu će iz čaše piće inbirom začinjeno piti sa izvora u Džennetu, koji će se Selsebil zvati. Služit će ih vječno mlada posluga – da ih vidiš, pomislio bi da su biser prosuti. I kud god pogledaš, vidjet ćeš udobnost i carstvo prostrano."[290]

﴿ فِى جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿١٠﴾ لَّا تَسْمَعُ فِيهَا لَٰغِيَةً ﴿١١﴾ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾ فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ ﴿١٣﴾ وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾ وَنَمَارِقُ

288 Prijevod značenja Muhammed, 15.
289 Prijevod značenja El-Bekare, 25.

مَصْفُوفَةٌ ﴿١٥﴾ وَزَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ ﴿١٦﴾﴾

"U Džennetu izvanrednome, u kome prazne besjede neće slušati. U njemu su izvor-vode koje teku, u njemu su i divani skupocjeni, i pehari postavljeni, i jastuci poredani i ćilimi rašireni."[291]

﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٢٣﴾﴾

"U njima će se narukvicama od zlata i biserom kititi, a odjeća će im svilena biti."[292]

﴿عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٍ ﴿٢١﴾﴾

"Na njima će biti odijela od tanke zelene svile, i od teške svile, nakićeni narukvicama od srebra."[293]

﴿مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ﴿٧٦﴾﴾

"Oni će biti naslonjeni na uzglavlja zelena, prekrivena ćilimima čarobnim i prekrasnim."[294]

﴿مُّتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٣﴾﴾

"Naslonjeni na divanima, oni u njemu ni mraz ni žegu neće osjetiti."[295]

﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥١﴾ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٢﴾ يَلْبَسُونَ مِن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَقَابِلِينَ
﴿٥٣﴾ كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ ﴿٥٤﴾ يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ﴿٥٥﴾﴾

"A oni koji su se Allaha bojali, oni će na sigurnu mjestu biti, usred bašča i izvora, u dibu i kadifu obučeni i jedni prema drugima. Eto, tako će biti i Mi ćemo ih hurijama, krupnih očiju, ženiti. U njima će moći, bezbjedno, koju hoće vrstu voća tražiti."[296]

---

290 Prijevod značenja El-Insan, 14-22.
291 Prijevod značenja El-Gašija, 10-14.
292 Prijevod značenja El-Hadždž, 23.
293 Prijevod značenja El-Insan, 21.
294 Prijevod značenja Er-Rahman, 76.
295 Prijevod značenja El-Insan, 13.
296 Prijevod značenja Ed-Duhan, 51-55.

﴿ ٱدْخُلُوا۟ ٱلْجَنَّةَ أَنتُمْ وَأَزْوَٰجُكُمْ تُحْبَرُونَ ﴿٧٠﴾ يُطَافُ عَلَيْهِم بِصِحَافٍ مِّن ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ ۖ وَفِيهَا مَا
تَشْتَهِيهِ ٱلْأَنفُسُ وَتَلَذُّ ٱلْأَعْيُنُ ۖ وَأَنتُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٧١﴾ وَتِلْكَ ٱلْجَنَّةُ ٱلَّتِىٓ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾ لَكُمْ فِيهَا فَٰكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِّنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾ إِنَّ ٱلْمُجْرِمِينَ فِى عَذَابِ جَهَنَّمَ خَٰلِدُونَ ﴿٧٤﴾ ﴾

"Uđite u Džennet, vi i žene vaše, radosni! Oni će biti služeni iz posuda i čaša od zlata. U njemu će biti sve što duše zažele i čime se oči naslađuju, i u njemu ćete vječno boraviti. 'Eto, to je Džennet koji vam je darovan kao nagrada za ono što ste radili, u njemu ćete svakovrsnog voća imati od kojeg ćete neko jesti.' A nevjernici će u patnji džehennemskoj vječno ostati."[297]

﴿ فِيهِنَّ قَٰصِرَٰتُ ٱلطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَآنٌّ ﴿٥٦﴾ فَبِأَىِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٧﴾ كَأَنَّهُنَّ ٱلْيَاقُوتُ
وَٱلْمَرْجَانُ ﴿٥٨﴾ ﴾

"U njima će biti one koje preda se gledaju, one koje, prije njih, ni čovjek ni džinn nije dodirnuo – pa koju blagodat Gospodara svoga poričete? Bit će kao rubin i biser."[298]

﴿ فِيهِنَّ خَيْرَٰتٌ حِسَانٌ ﴿٧٠﴾ فَبِأَىِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧١﴾ حُورٌ مَّقْصُورَٰتٌ فِى ٱلْخِيَامِ ﴿٧٢﴾ ﴾

"U njima će biti ljepotica naravi divnih, pa koju blagodat Gospodara svoga poričete?! Hurija u šatorima skrivenih."[299]

﴿ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِىَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾ ﴾

"I niko ne zna kakve ih, kao nagrada za ono što su činili, skrivene radosti čekaju."[300]

﴿ لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ ٱلْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ ۖ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٢٦﴾ ﴾

"One koji čine dobra djela čeka nagrada, i više od toga! Lica njihova neće tama i sjeta prekrivati; oni će stanovnici Dženneta biti, u njemu će vječno boraviti."[301]

---

297 Prijevod značenja El-Zuhruf, 70-74.
298 Prijevod značenja Er-Rahman, 56-58.
299 Prijevod značenja Er-Rahman, 70-72.
300 Prijevod značenja Es-Sedžde, 18.
301 Prijevod značenja Junus, 26.

Nagrada koja se spominje u ajetu jeste Džennet, jer je to najljepša kuća, a nagrada veća od toga – kako se spominje u ajetu – jeste gledanje u plemenito lice Allaha, subhanehu ve te'ala. Allaha molimo da nam iz Svoje dobrote i plemenitosti ukaže tu blagodat. Ajeti koji govore o džennetskim blagodatima i uživanjima, radostima i sreći njegovih stanovnika, doista su brojni.

Što se tiče hadisa, oni su također brojni. Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi: "Rekli smo: 'Allahov Poslaniče, pričaj nam o Džennetu i njegovim građevinama!', a Poslanik je rekao: *'Kod džennetskih građevina jedna cigla je od zlata, a druga od srebra, malter je od mirisnog mošusa, šljunak je od bisera i dragog kamenja, a pod je od šafrana. Ko uđe u njega, vječno će uživati i nikada tegobe neće osjetiti. Živjet će vječno i nikada neće umrijeti. Njegova odjeća nikada se neće pohabati, niti će njegova mladost ikada proći.*'"[302]

Itbe b. Gazvan, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik jedne prilike držao hutbu, pa se zahvalio Allahu i spomenuo Ga kako Mu dolikuje, a zatim je rekao: "Uistinu, dunjaluk se sprema za odlazak i od njega nije preostalo osim onoliko koliko preostane u posudi vode koju žedni treba da ispije. A i vi uistinu idete prema Kući vječnosti, pa krenite prema njoj sa što većim dobrom. Nama je spomenuto da je udaljenost između džennetskih kapija četrdeset godina hoda, a doći će dan kada će na njima biti velika gužva."[303]

Sehl b. Sa'd, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*U Džennetu ima osam kapija. Jedna od njih se zove Rejjan i na nju će ući samo postači.*"[304]

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Uistinu u Džennetu postoji stotinu stupnjeva. Allah ih je pripremio za borce na Svome putu. Između svaka dva stupnja je (razdaljina) koliko između nebesa i Zemlje. Kada molite Allaha, molite Ga za Firdevs jer je on, uistinu, središnji i najviši dio Dženneta. Iz njega izviru džennetske rijeke, a iznad njega je Arš Milostivog!*"[305]

---

[302] Ahmed i Tirmizi.
[303] Muslim.
[304] Muttefekun alejhi.
[305] Buharija.

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Uistinu, stanovnici Dženneta će gledati vlasnike soba iznad sebe kao što gledaju u velike, blistave zvijezde koje se gube na horizontu istočno ili zapadno, zbog razlike među njihovim stupnjevima!*" Prisutni upitaše: "Allahov Poslaniče, da li su to stupnjevi vjerovjesnika koje neće niko drugi postići?" On je odgovorio: "*Naprotiv, tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, to su ljudi koji su vjerovali u Allaha i smatrali poslanike istinitim.*"[306]

Ebu Malik el-Eš'ari, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Doista u Džennetu postoje odaje čija se spoljašnjost vidi iz unutrašnjosti, a unutrašnjost se vidi spolja. Allah ih je pripremio za onoga koji hrani potrebne, ustrajava u postu i noću klanja dok drugi ljudi spavaju.*"[307]

Ebu Musa, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Doista će vjernik u Džennetu imati šator od jednog izdubljenog bisera, čija je dužina šezdeset milja. U njemu će vjernik imati žene koje će obilaziti a da jedna drugu neće vidjeti.*"[308]

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Prva skupina koja će ući u Džennet sijat će poput mjeseca u noći uštapa, a oni koji nakon njih uđu, (sijat će) poput najsjajnije zvijezde na nebu. Neće obavljati ni malu ni veliku nuždu, neće sliniti niti pljucati. Njihovi češljevi su od zlata, a njihov znoj je mošus. Miris im je ulve*[309]*, a žene su im hurije. Izgled im je jednak, poput njihovog oca Adema, visine šezdeset podlaktica.*"[310] U drugom predanju stoji: "*Među njima neće biti nesloge, a njihova se srca neće međusobno mrziti, bit će poput srca jednog čovjeka, a Allaha će jutrom i večeri slaviti.*"[311]

Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Doista će stanovnici Dženneta jesti i piti u Džennetu, a neće pljucati, obavljati nuždu niti sliniti.*" Upitali su: "A šta će biti sa

---

[306] Buharija i Muslim.
[307] Taberani kao i Ahmed ali s dodatkom: "*...i koji blage riječi upućuje...*"
[308] Muttefekun alejhi.
[309] Vrsta mirisnog drveta.
[310] Buharija i Muslim.
[311] Buharija i Muslim.

hranom?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: "*Dah i znoj poput mirisa mošusa, a tesbih i tahmid će izgovarati kao što udišu i izdišu zrak.*"[312]

Zejd b. Erkam, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, doista će jednom od njih (stanovnika Dženneta) biti data snaga stotinu ljudi u jelu, piću i snošaju! Njihova (fiziološka) potreba bit će u vidu znoja koji će izlaziti iz njihove kože, a mirisat će poput mošusa i time će se njihovi stomaci smanjiti.*"[313]

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Doista, mjesto koliko zauzima jedan luk nekog od vas, ili njegov bič u Džennetu, ili samo mjesto stopala u Džennetu, bolji je od dunjaluka i svega na njemu. Kada bi jedna od džennetskih žena pogledala na Zemlju, osvijetlila bi prostor između Dženneta i Zemlje i napunila ga mirisom. Doista je njen pokrivač na glavi bolji od dunjaluka i svega na njemu.*"[314]

Također, Enes b. Malik, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Doista u Džennetu ima pijaca na koju će stanovnici Dženneta dolaziti svakog petka. Doći će im povjetarac sa sjevera i puhnuti u njihova lica i njihovu odjeću, nakon čega će se njihova ljepota povećati. Vratit će se svojim porodicama koje će im reći: 'Tako nam Allaha, nakon rastanka s nama, vaša ljepota se povećala!' Uzvratit će im istim riječima: 'Tako nam Allaha, i vaša se ljepota povećala nakon rastanka s nama!'*"[315]

Ebu Seid, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Kada stanovnici Dženneta uđu u Džennet, glasnik će povikati: 'Bit ćete zdravi i nikada se nećete razboljeti, živjet ćete i nikada nećete umrijeti, bit ćete mladi i nikada nećete ostarjeti, uživat ćete i nikada se nećete mučiti.' To potvrđuju Allahove riječi:*

---

[312] Muslim.

[313] Ahmed. Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Kaže El-Munziri u *Tergibu i terhibu*: 'Prenosiocima hadisa može se dokazivati, nalaze se u *Sahihu*, i hadis još bilježi i Taberani sa ispravnim lancem prenosilaca, a Ibn Hibban i Hakim ga ocjenjuju vjerodostojnim'."

[314] Buharija.

[315] Muslim.

﴿وَنُودُوٓا۟ أَن تِلْكُمُ ٱلْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾﴾

'I njima će se doviknuti: Taj Džennet ste u nasljedstvo dobili za ono što ste činili.'[316][317]

U dva Sahiha se bilježi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Uzvišeni Allah je rekao: 'Svojim dobrim robovima pripremio sam ono što oko nije vidjelo, niti uho čulo, niti je palo na um čovjeku.' Čitajte ako hoćete:*

﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِىَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾﴾

'I niko ne zna kakve ih, kao nagrada za ono što su činili, skrivene radosti čekaju.'[318][319]

Suhejb, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Kada stanovnici Dženneta uđu u Džennet, a stanovnici Vatre u Vatru, povikat će glasnik: 'O stanovnici Dženneta, Allah vam je nešto obećao i On želi da vam to ispuni!' Reći će: 'Kakvo je to obećanje? Zar nije učinio da nam prevagnu dobra djela na vagi, lica nam osvijetlio, u Džennet nas uveo i od Vatre nas sačuvao?!' Tada će Allah podići zastor pa će gledati lice Uzvišenog Allaha, i ništa im draže neće biti dato od gledanja u Njega.*"[320]

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da će Svevišnji Allah reći stanovnicima Dženneta: "*Ja vam dajem Svoje zadovoljstvo i nikada se neću rasrditi na vas!*"[321]

Allahu, Gospodaru naš, podari nam vječni boravak u Svojim džennetima, podari nam Svoje zadovoljstvo, počasti nas gledanjem u Svoje lice, žudnju za susretom s Tobom, bez ikakve štete i smutnje.

Neka je Allahov salavat, selam i bereket na Allahova roba i vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

---

[316] Prijevod značenja El-E'araf, 43.
[317] Muslim.
[318] Prijevod značenja Es-Sedžda, 17.
[319] Buharija i Muslim.
[320] Muslim i Tirmizi.
[321] Muslim.

DVADESET ČETVRTO RAMAZANSKO SIJELO

OPIS STANOVNIKA DŽENNETA

-Allah nas Svojom dobrotom i plemenitosti učinio od njih-

Sva hvala pripada samo Allahu, Onome koji je sve s velikom mudrošću stvorio, koji je nebesa od Zemlje razdvojio, a bili su jedna cjelina. Iz Svoje mudrosti podijelio je ljude na sretne i nesretne. Za sreću je propisao razloge kojih se pridržavaju bogobojazni, oni koji prate završnicu pa odabiru ono što je vječnije.

Hvalim Ga iako znam da Mu se istinski nikada zahvaliti ne mogu, zahvaljujem Mu se jer On Svevišnji nikada neće prestati biti dostojan zahvale. Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha Jedinog, koji nema sudruga, On je vlasnik svih ljudi. I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, onaj koji je bio najpotpunije stvorenje po izgledu i ponašanju. Neka je Allahov salavat i selam na njega i na njegova druga Ebu Bekra es-Siddika, onoga koji je odlikovan nad drugima, i neka je salavat i selam na pravednog Omera koji ljudima nije činio nepravdu, i na Osmana koji se predao šehadetu, i na Aliju koji je prolazno prodao za vječno. Neka je salavat i selam na Vjerovjesnikovu porodicu i ostale ashabe, istinske pomagače Allahove vjere.

Draga moja braćo, čuli ste kakav je Dženneta, kakva su njegova uživanja, radosti, sreća i ljepote. Stoga, tako mi Allaha, za Džennet treba da rade radnici, za njega treba da se takmiče vjernici, u traganju za njim čovjek treba da provede svoj život ostavljajući manje vrednije. Ako pitate za djela i puteve koji vode do Dženneta, Allah, subhanehu ve te'ala, pojašnjava ih u Objavi koju je spustio Svome najodabranijem Poslaniku. Kaže Uzvišeni Allah:

﴿ وَسَارِعُوٓاْ إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾ ٱلَّذِينَ
يُنفِقُونَ فِي ٱلسَّرَّآءِ وَٱلضَّرَّآءِ وَٱلْكَٰظِمِينَ ٱلْغَيْظَ وَٱلْعَافِينَ عَنِ ٱلنَّاسِ ۗ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿١٣٤﴾
وَٱلَّذِينَ إِذَا فَعَلُواْ فَٰحِشَةً أَوْ ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمْ ذَكَرُواْ ٱللَّهَ فَٱسْتَغْفَرُواْ لِذُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرُ ٱلذُّنُوبَ إِلَّا
ٱللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّواْ عَلَىٰ مَا فَعَلُواْ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾ ﴾

"I nastojte da zaslužite oprost Gospodara svoga i Džennet prostran kao nebesa i Zemlja, pripremljen za one koji se Allaha boje, za one koji, i kad su u obilju i kad su u oskudici, udjeljuju, koji srdžbu savlađuju i ljudima praštaju – a Allah voli one koji dobra djela čine: i za one koji se, kada grijeh počine ili kad se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijehe svoje zamole – a ko će oprostiti grijehe ako ne Allah?! – i koji svjesno u grijehu ne ustraju."[322]

U ovim plemenitim ajetima spomenuto je nekoliko osobina stanovnika Dženneta.

Prva osobina jeste bogobojaznost, tj. vjernici su se bojali svoga Gospodara, pa su se zaštitili od Njegove kazne izvršavanjem Njegovih naredbi – pokoravajući Mu se i nadajući se Njegovoj nagradi – ali i ostavljanjem Njegovih zabrana, pokoravajući Mu se i strahujući od Njegove kazne.

Druga osobina jeste nesebično udjeljivanje imetka i u obilju i u oskudici. Dakle, udjeljivali su ono što im je bilo naređeno da udijele i sve su to činili na propisan način, pa su izdvajali zekat, milostinju, izdržavali su one koji su kod njih imali pravo na to, izdvajali su za potrebe borbe na Allahovom putu i na drugim putevima dobra. Sve ovo su izdvajali i kada su bili u izobilju i u oskudici. Izobilje i bogatstvo nije ih obmanulo i ponukalo da strastveno vole novac, škrtare i neprestano priželjkuju njegovo uvećanje. Isto tako, teška finansijska situacija i oskudica nije ih podstaknula da ostavljaju i gomilaju novac iz straha da im može zatrebati.

Treća osobina jeste savlađivanje srdžbe, dakle vodili su računa o svome ponašanju u stanju srdžbe, pa nisu prelazili granicu, nisu činili nepravdu i zavidjeli drugima zbog postojeće srdžbe.

Četvrta osobina kazuje da su oni praštali ljudima ako bi im neko od njih učinio nepravdu, pa se nisu svetili radi sebe iako su to bili u mogućnosti. Iz Allahovih, subhanehu ve te'ala, riječi: **"...a Allah voli one koji dobra djela čine..."**, zaključuje se da opraštanje nije pohvalno izuzev kada će se time postići neko dobro, tj. kada doprinosi popravljanju stanja. A što se tiče praštanja nakon kojeg se povećava

[322] Prijevod značenja Ali Imran, 133-135.

zlo nasilnika, tada takvo praštanje nije pohvalno niti će se dobiti nagrada za njega. Svevišnji Allah je rekao:

﴿فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾﴾

"...a onoga koji oprosti i izmiri se, Allah će nagraditi; On, uistinu, ne voli one koji nepravdu čine."[323]

Peta osobina – pokajanje i traženje oprosta za počinjeno nedjelo i grijeh. Dakle, kada bi vjernici počinili kakvo ružno djelo ili kada bi se prema sebi ogriješili, Allaha bi se sjetili i oprost za grijehe svoje od Njega zatražili. *Fahiše* jeste ogavni veliki grijeh, poput bes-pravnog ubistva, neposlušnosti roditeljima, jedenja kamate, jedenja imetka jetima, bježanja s bojnog polja, bluda, krađe i sličnih velikih grijeha. A što se tiče griješenja prema sebi, to je općenitije i obuhvata i male i velike grijehe. Shodno tome, kada vjernici učine nešto od spomenutih grijeha, prisjete se veličine Onoga prema kome griješe i u njihovim srcima pojavi se strah od Njega, prisjete se Njegove milosti i Njegova oprosta i predaju se razlozima koji vode do Njegove milosti i oprosta, zatraže oprost za svoje grijehe, zamole Ga da im prekrije njihove grijehe i otkloni kaznu. Iz Allahovih, subhanehu ve te'ala, riječi: **"...a ko će oprostiti grijehe ako ne Allah?!"**, zaključuje se da oni nisu tražili oprosta od nekoga drugog mimo Allaha, jer grijehe ne oprašta niko drugi do Allah.

Šesta osobina jeste da oni nisu svjesno ustrajavali u činjenju grijeha, znajući da je to grijeh i poznavajući veličinu Onoga prema kome bi činili grijeh, poznavajući blizinu Allahovog oprosta. Naprotiv, žurili su da ostave griješenje i da se pokaju. Svjesno ustrajavanje u grijesima pretvara male grijehe u velike i polahko odvodi svoga počinioca u teške i opasne situacije.

Također, Uzvišeni Allah kaže:

﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ
هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ﴿٤﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٥﴾ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ

[323] Prijevod značenja Eš-Šura, 40.

غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٦﴾ فَمَنِ ٱبْتَغَىٰ وَرَآءَ ذَٰلِكَ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْعَادُونَ ﴿٧﴾ وَٱلَّذِينَ هُمْ لِأَمَٰنَٰتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَٰعُونَ
﴿٨﴾ وَٱلَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَٰتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْوَٰرِثُونَ ﴿١٠﴾ ٱلَّذِينَ يَرِثُونَ ٱلْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا
خَٰلِدُونَ ﴿١١﴾ ﴾

"Vjernici su (na Sudnjem danu) uspjeli, oni koji molitvu svoju ponizno obavljaju, i koji ono što ih se ne tiče izbjegavaju, i koji milostinju udjeljuju, i koji stidna mjesta svoja čuvaju – osim od žena svojih ili onih koje su u posjedu njihovu, oni, doista, prijekor ne zaslužuju; a oni koji i pored toga traže, oni u zlu sasvim pretjeruju – i koji o povjerenim im emanetima i ugovorima svojim brigu brinu, i koji molitve svoje na vrijeme obavljaju – oni su dostojni nasljednici, koji će Džennet naslijediti, oni će u njemu vječno boraviti."[324]

U ovim plemenitim ajetima istovremeno je spomenuto nekoliko osobina stanovnika Dženneta.

Prva osobina: oni su vjernici koji vjeruju u Allaha i u sve što je obaveza vjerovati, poput vjerovanja u Allahove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Posljednji dan, odredbu dobra i zla. U sve to oni vjeruju takvim imanom koji ih podstiče na prihvatanje, poniznost i verbalno i praktično izvršavanje.

Druga osobina: skrušeni su u svojim namazima, svoje namaze obavljaju prisutnih srca, smirenih pokreta, dok klanjaju zamišljaju da stoje pred Svevišnjim Allahom, obraćaju Mu se Njegovim govorom, približavaju Mu se Njegovim spominjanjem, pribjegavaju Mu u svojim dovama, tako da su skrušeni i svojom spoljašnjosti i svojom nutrinom.

Treća osobina: klone se svega onoga što ih se ne tiče, tj. udaljavaju se od svakog govora i djela u kojima nema nikakve koristi. Dakle, odlučno se klone takvih besposlica i svoje dragocjeno vrijeme provode samo u korisnim stvarima. Isto kao što svoje namaze čuvaju svojom skrušenošću, tako i svoje vrijeme čuvaju od beskorisnih stvari. Ako se udaljavaju od svega što im ne koristi, onda se još više udaljavaju od onoga što im šteti.

---

[324] Prijevod značenja El-Mu'minun, 1-11.

Četvrta osobina: udjeljuju milostinju. Ovdje se pod milostinjom najvjerovatnije misli na obavezno izdvajanje zekata, a moguće je da se misli na sve riječi i djela kojima čiste svoje duše.

Peta osobina stanovnika Dženneta: čuvaju svoja stidna mjesta, svoje spolne organe, izuzev od svojih supruga ili onih koje su u posjedu njihovu, pa kao takvi oni prijekor ne zaslužuju. Oni čuvaju svoje spolne organe od bluda i homoseksualizma jer je to grijeh prema Allahu, ali i grijeh kojim se narušavaju moralne i društvene vrijednosti. Čuvanje spolnog organa obuhvata i mnogo više, odnosno pod istim se podrazumijeva i čuvanje pogleda, odnosno obaranje pogleda i nedoticanje zabranjenog. Iz Allahovih, subhanehu ve te'ala, riječi: **"...oni, doista, prijekor ne zaslužuju..."**, zaključuje se da muškarac zaslužuje prijekor i grijeh ukoliko zadovolji svoje strasti mimo svojih supruga i robinja, jer se samo sa suprugama ispunjava urođena potreba za zadovoljavanjem strasti, dolazi se do potomstva i sličnih koristi. U općenitim riječima Svevišnjeg Allaha: **"...a oni koji i pored toga traže, oni u zlu sasvim pretjeruju..."**, dokaz je zabranjenosti samozadovoljavanja, jer svako zadovoljavanje strasti, koje se upražnjava u vanbračnim vezama, nije dozvoljeno.

Šesta osobina: vode brigu o svojim emanetima – povjerenim stvarima i svojim ugovorima. Emanet je sve ono što se čovjeku povjeri, svejedno bilo to verbalnog ili praktičnog karaktera. Dakle, ako ti se neko tajno obrati, znaj da ti je povjerio emanet! Onaj koji pred tobom učini neko djelo za koje ne voli da drugi saznaju, znaj da ti je povjerio emanet! Onaj koji ti ostavi svoj imetak na čuvanje, povjerio ti je emanet! Ugovor je ono čega se čovjek pridržava u dogovoru s drugim, poput zavjeta Allahu ili poput prisutnih ugovora među ljudima. Tako, stanovnici Dženneta vode brigu o emanetima i ugovorima između njih i Svevišnjeg Allaha, isto kao što vode brigu i o emanetima i ugovorima između njih i drugih stvorenja. U ovo ulazi i ispunjavanje dogovora, ispunjavanje dozvoljenih uvjeta u dogovorima.

Sedma osobina stanovnika Dženneta jeste da oni ustrajavaju u obavljanju namaza, čuvaju svoje namaze od zapostavljanja i ostavljanja, tako što ih obavljaju u njihovim namaskim vremenima, na najpotpuniji način, sa svim namaskim šartovima, ruknovima i vadžibima.

Osim navedenih osobina, Uzvišeni Allah u Svojoj Knjizi spominje i brojne druge osobine stanovnika Dženneta, kako bi postale sastavni dio ličnosti onoga koji želi da stigne do Dženneta.

Što se tiče hadisa Allahovog Poslanka, sallallahu alejhi ve sellem, koji govore o osobinama stanovnika Dženneta, oni su, također, brojni.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ko izabere put da na njemu traži znanje, Allah će mu time olakšati put do Dženneta.*"[325]

Također, Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Želite li da vas obavijestim čime to Allah briše grijehe i podiže stepene?!*" Prisutni su rekli: "Svakako, Allahov Poslaniče!", a on je rekao: "*Upotpunjavanje abdesta u teškim i nepogodnim uvjetima, mnoštvo koraka do džamije i iščekivanje narednog namaza nakon prethodno obavljenog namaza.*"[326]

Omer b. El-Hattab, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Nema nijednog od vas da se abdesti i uljepša svoj abdest a zatim kaže: 'Ešhedu en la ilahe illallah, vahdehu, la šerike lehu, ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu – Svjedočim da nema istinskog boga osim Alaha jedinog, koji nema sudruga, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik', a da mu se neće otvoriti svih osam vrata Dženneta, da uđe na koja god hoće!*"[327]

Također, Omer b. El-Hattab, radijallahu anhu, prenosi hadis u kojem se spominje da će ući u Džennet onaj koji iskreno iz svoga srca bude ponavljao za mujezinom.[328]

Osman b. Affan, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ko sagradi džamiju tražeći time samo Allahovo zadovoljstvo, Allah će mu sagraditi kuću u Džennetu!*"[329]

Ubade b. Es-Samit, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Pet dnevnih namaza Svevišnji Allah*

---

[325] Muslim.
[326] Muslim.
[327] Muslim.
[328] Muslim.
[329] Muttefekun alejhi.

propisao je Svojim robovima, pa ko dođe u potpunosti s njima, ništa od njih ne zapostavi, ne umanji njihovo pravo, takvom će kod Allaha pripasti obećanje da ga Allah uvede u Džennet."[330]

Prenosi se od Sevbana, radijallahu anhu, da je upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o djelu koje će ga uvesti u Džennet, pa mu je rekao: "*Na tebi je da mnogo činiš sedždu, jer, uistinu, ti nećeš pasti ni na jednu sedždu Allahu, subhanehu ve te'ala, a da ti On njome neće povećati stepen i obrisati grijeh.*"[331]

Ummu Habiba, radijallahu anha, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Nema nijednog muslimana da svakog dana klanja Allahu dvanaest rekata – dobrovoljnih a ne obaveznih – a da mu Allah neće sagraditi kuću u Džennetu.*"[332] To su četiri rekata prije podnevskog farza i dva rekata poslije, dva rekata poslije akšamskog farza, dva rekata poslije ikindijskog farza i dva rekata prije sabahskog farza.

Muaz b. Džebel, radijallahu anhu, pripovijeda da je rekao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Obavijesti me o djelu koje će me uvesti u Džennet i udaljiti od Vatre?" Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Pitao si o nečemu velikom! A, doista, to je lahko onome kome Allah olakša! Obožavaj samo Allaha i ni u čemu Mu širk ne čini, uspostavljaj i obavljaj namaz, izdvajaj zekat, posti ramazan i hodočasti Bejtullah.*"[333]

Sehl b. Sa'd, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Uistinu u Džennetu postoji jedna kapija koja se zove Rejjan. Na nju će ući na Sudnjem danu samo postači i nakon njih na nju neće ući niko drugi.*"[334]

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Umra do umre razlog su brisanja grijeha koji se počinu između njih, a za primljeni hadždž nema druge nagrade osim*

---

[330] Ahmed, Ebu Davud i Nesai. Hadis je došao brojnim putevima pa jedan drugog pojačavaju.
[331] Muslim.
[332] Muslim.
[333] Ahmed i Tirmizi koji hadis ocjenjuje vjerodostojnim.
[334] Muttefekun alejhi.

Dženneta."[335]

Džabir b. Abdillah, radijallahu anhuma, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ko bude imao tri kćerke, pa ih bude pomagao, milostivo postupao prema njima i izdržavao ih, njemu je Džennet zagarantovan.*" Rečeno je: "Allahov Poslaniče, a ukoliko bude imao dvije kćerke?" Odgovorio je: "*Pa, ako bude imao i dvije kćerke.*" Rečeno je: "Pojedini su smatrali da je bio upitan i za jednu, rekao bi i jedna."[336]

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o razlogu koji će najviše ljudi uvesti u Džennet, pa je rekao: "*Bogobojaznost i lijepo ponašanje.*"[337]

'Ijjad b. Himar el-Mudžaši'i, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Stanovnici Dženneta su trojica: pravedni vladar koji udjeljuje (pomaže) drugima i u tome ustrajava (podržan je u tome), čovjek koji je milostiv i blagog srca prema svakom svome bližnjem i čedni musliman koji vodi brigu o čednosti svoje porodice.*"[338]

Draga moja braćo, ovo su hadisi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji onome ko želi ući u Džennet pojašnjavaju veliki broj djela stanovnika Dženneta. Allaha molim da nam olakša ulazak u Džennet, da nas podrži u činjenju djela koji vode do njega, uistinu je Allah darežljiv i plemenit.

Neka je Allahov salavat i selam na našega vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

---

[335] Muttefekun alejhi.

[336] Ahmed. Lanac prenosilaca je slab, ali hadisu svjedoče drugi vjerodostojni hadisi poput hadisa: "*Ko bude iskušan nečim od svojih kćerki, pa lijepo postupi prema njima, one će mu biti zastor od džehennemske vatre!*" (Muslim)

[337] Tirmizi i Ibn Hibban koji ga ocjenjuje vjerodostojnim. Međutim, lanac prenosilaca nije takav, ali je tekst hadisa vjerodostojan.

[338] Muslim u podužem hadisu.

DVADESET PETO RAMAZANSKO SIJELO

OPIS DŽEHENNEMA

-Allahu se utječemo od njega-

Sva zahvala pripada samo Allahu, Živom i Vječnom, Onome koji ostaje, dok sve drugo prolazi. On je podigao nebesa i ukrasio ih zvijezdama, a Zemlju učvrstio planinama. Svojom snagom i moći stvorio je sve ovo što vidimo oko sebe, a zatim će sve to usmrtiti i izbrisati iz postojanja. Puhnut će se u sur, pa će mrtvi ustati. Jedna sku-pina će do Kuće uživanja, a druga skupina će do Kuće patnje. Pred njihovim očima vrata će se pootvarati i na svaka vrata ući će tačno određeni dio. Vatra će iznad njih biti zatvorena, plamenim stubovima zasvođena. Toga dana nastupit će vječne brige i kajanja! Od toga dana vatra ih počinje obavijati, nalazit će se iznad njih i ispod njihovih stopala. Niko pošteđen neće biti!

Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha Jedinog, koji sudruga nema. Ovo izgovaram i svjedočim u nadi da ću postignuti spas. I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, onaj čijom je vjerom Allah dao da se osvoji i Perzija i Bizantija. Neka je Allahov salavat i selam na njega, njegovu porodicu, ashabe i sve one koji ih slijede u dobru sve dok se kiša spušta.

Draga moja braćo, Uzvišeni Allah upozorava nas u Svojoj Knjizi na Džehennem. Obavještava nas o džehennemskim patnjama i kaznama od kojih se utrobe cijepaju i srca pucaju. Međutim, sve to Svevišnji Allah čini iz milosti prema nama kako bismo povećali oprez i strah od Džehennema i udaljili se od djela koja vode ka njemu.

Poslušajte neke od šerijatskih tekstova iz Allahove Knjige i sunneta Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji govore o džehennemskim patnjama, kako biste uzeli pouku iz svega toga, povratili se svome Gospodaru, bili Mu predani i pokorni, prije negoli dođe kazna kada sigurno nećete imati pomagača! Kaže Uzvišeni u suri Alu-Imran:

﴿ وَٱتَّقُوا۟ ٱلنَّارَ ٱلَّتِىٓ أُعِدَّتْ لِلْكَـٰفِرِينَ ﴿١٣١﴾ ﴾

"Bojte se Vatre koja je pripremljena za nevjernike!" I kaže:

﴿إِنَّآ أَعۡتَدۡنَا لِلۡكَٰفِرِينَ سَلَٰسِلَاْ وَأَغۡلَٰلٗا وَسَعِيرًا ﴿٤﴾﴾

"Mi smo za nevjernike pripremili lance, okove i žestoku patnju u Vatri!"[339]

﴿إِنَّآ أَعۡتَدۡنَا لِلظَّٰلِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمۡ سُرَادِقُهَاۚ ﴿٢٩﴾﴾

"Mi smo nevjernicima pripremili Vatru čiji će ih dim sa svih strana obuhvatiti."[340]

﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوۡعِدُهُمۡ أَجۡمَعِينَ ﴿٤٣﴾ لَهَا سَبۡعَةُ أَبۡوَٰبٖ لِّكُلِّ بَابٖ مِّنۡهُمۡ جُزۡءٞ مَّقۡسُومٌ ﴿٤٤﴾﴾

"Uistinu, boravište svih nevjernika je u Džehennemu koji ima sedam kapija. Na svaku kapiju ući će određeni dio njih."[341]

﴿وَسِيقَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًاۖ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا فُتِحَتۡ أَبۡوَٰبُهَا ﴿٧١﴾﴾

"Oni koji nisu vjerovali u gomilama će u Džehennem biti natjerani, i kad do njega dođu, kapije njegove će se pootvarati." [342]

﴿وَلِلَّذِينَ كَفَرُواْ بِرَبِّهِمۡ عَذَابُ جَهَنَّمَۖ وَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ ﴿٦﴾ إِذَآ أُلۡقُواْ فِيهَا سَمِعُواْ لَهَا شَهِيقٗا وَهِيَ تَفُورُ ﴿٧﴾ تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ ٱلۡغَيۡظِ ﴿٨﴾﴾

"A za one koji ne vjeruju u Gospodara svoga kazna je Džehennem, užasno je ono boravište! Kad budu u njega bačeni, pucketanje njegovo će čuti, i on će ključati, gotovo da se od bijesa raspadne."[343]

﴿يَوۡمَ يَغۡشَىٰهُمُ ٱلۡعَذَابُ مِن فَوۡقِهِمۡ وَمِن تَحۡتِ أَرۡجُلِهِمۡ ﴿٥٥﴾﴾

"Toga dana, patnja će ih obavijati iznad njihovih glava i ispod njihovih stopala."[344]

﴿لَهُم مِّن فَوۡقِهِمۡ ظُلَلٞ مِّنَ ٱلنَّارِ وَمِن تَحۡتِهِمۡ ظُلَلٞۚ ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ ٱللَّهُ بِهِۦ عِبَادَهُۥۚ يَٰعِبَادِ فَٱتَّقُونِ ﴿١٦﴾﴾

---

339 Prijevod značenja El-Insan, 4.
340 Prijevod značenja El-kehf, 29.
341 Prijevod značenja El-Hidžr, 43-44.
342 Prijevod značenja Ez-Zumer, 71.
343 Prijevod značenja El-Mulk, 6-8.
344 Prijevod značenja El-Ankebut, 55.

"Nad njima će biti naslage vatre, a ispod njih naslage; time Allah straši robove Svoje. 'O robovi Moji, bojte se Mene!'"[345]

﴿ وَأَصْحَٰبُ ٱلشِّمَالِ مَآ أَصْحَٰبُ ٱلشِّمَالِ ﴿٤١﴾ فِى سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿٤٢﴾ وَظِلٍّ مِّن يَحْمُومٍ ﴿٤٣﴾ لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٤﴾ ﴾

"A oni nesrećni – ko su nesrećni?! Oni će biti u vatri užarenoj i vodi ključaloj i u sjeni dima čađavog, u kojoj neće biti svježine ni ikakve dobrine."[346]

﴿ وَقَالُوا۟ لَا تَنفِرُوا۟ فِى ٱلْحَرِّ ۗ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا ۚ ﴿٨١﴾ ﴾

"...i jedni drugima su govorili: 'Ne krećite u boj po vrućini!' Reci: 'Džehennemska vatra je još vruća!' – kad bi oni samo znali!"[347]

﴿ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا هِيَهْ ﴿١٠﴾ نَارٌ حَامِيَةٌۢ ﴿١١﴾ ﴾

"A znaš li ti šta će to biti? – vatra užarena!"[348]

﴿ إِنَّ ٱلْمُجْرِمِينَ فِى ضَلَٰلٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾ يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِى ٱلنَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا۟ مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾ ﴾

"Grješnici će sigurno stradati i u ognju biti na Dan kada budu u vatru odvučeni, s licima dolje okrenutim: 'Iskusite vatru džehennemsku!'"[349]

﴿ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا سَقَرُ ﴿٢٧﴾ لَا تُبْقِى وَلَا تَذَرُ ﴿٢٨﴾ لَوَّاحَةٌ لِّلْبَشَرِ ﴿٢٩﴾ ﴾

"A znaš li ti šta je Sekar? Ništa on neće poštedjeti, kože će crnim učiniti."[350]

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ قُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَّا يَعْصُونَ
ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾ ﴾

"O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od Vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovjedi neće opirati, i koji

---

345 Prijevod značenja Ez-Zumer, 16.
346 Prijevod značenja El-Vaki'a, 41-44.
347 Prijevod značenja Et-Tevbe, 81.
348 Prijevod značenja El-Kari'a, 10-11.
349 Prijevod značenja El-Kamer, 47-48.
350 Prijevod značenja El-Muddessir, 27-29.

će ono što im se naredi izvršiti."[351]

﴿ إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ ﴿٣٢﴾ كَأَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌ ﴿٣٣﴾ ﴾

"On će kao kule bacati iskre kao da su kamile riđe."[352]

﴿ وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٤٩﴾ سَرَابِيلُهُم مِّن قَطِرَانٍ وَتَغْشَىٰ وُجُوهَهُمُ النَّارُ ﴾

"Toga dana ćeš vidjeti grješnike povezane u zajedničke okove; košulje će im od katrana biti, a vatra će lica njihova obavijati."[353]

﴿ إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٧١﴾ فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٢﴾ ﴾

"Kada sa okovima o vratu i sindžirima budu vučeni po ključaloj vodi, a zatim u vatri prženi."[354]

﴿ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارٍ يُصَبُّ مِن فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ﴿١٩﴾ يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ
وَالْجُلُودُ ﴿٢٠﴾ وَلَهُم مَّقَامِعُ مِنْ حَدِيدٍ ﴿٢١﴾ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ
الْحَرِيقِ ﴿٢٢﴾ ﴾

"Onima koji ne budu vjerovali bit će odijela od vatre skrojena, a ključala voda bit će na glave njihove lijevana; od nje će se istopiti ono što je u trbusima njihovim, i koža, a gvozdenim maljevima bit će mlaćeni; kad god pokušaju da zbog teškog jada iz nje izađu, bit će u nju vraćeni: 'Iskusite patnju u užasnoj vatri!'"[355]

﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُم بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ ۗ إِنَّ
اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٦﴾ ﴾

"One koji ne vjeruju u dokaze Naše, Mi ćemo sigurno u Vatru baciti; kad im se kože ispeku, zamijenit ćemo ih drugim kožama da osjete pravu patnju. Allah je, zaista, silan i mudar."[356]

﴿ إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ ﴿٤٣﴾ طَعَامُ الْأَثِيمِ ﴿٤٤﴾ كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ﴿٤٥﴾ ﴾

---

[351] Prijevod značenja Et-Tahrim, 6.
[352] Prijevod značenja El-Murselat, 32-33.
[353] Prijevod značenja Ibrahim, 49-50.
[354] Prijevod značenja Gafir, 71-72.
[355] Prijevod značenja 19-22.
[356] Prijevod značenja En-Nisa', 56.

"Doista je stablo Zekkum ružna hrana koja će poput rastopljene kovine u stomacima ključati."[357]

﴿ إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِىٓ أَصْلِ ٱلْجَحِيمِ ﴿٦٤﴾ طَلْعُهَا كَأَنَّهُۥ رُءُوسُ ٱلشَّيَٰطِينِ ﴿٦٥﴾ ﴾

"To je stablo koje izrasta u sredini Džehennema, a plodovi su mu poput šejtanskih glava."[358]

﴿ ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا ٱلضَّآلُّونَ ٱلْمُكَذِّبُونَ ﴿٥١﴾ لَءَاكِلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ ﴿٥٢﴾ فَمَالِـُٔونَ مِنْهَا ٱلْبُطُونَ ﴿٥٣﴾ فَشَٰرِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ ٱلْحَمِيمِ
﴿٥٤﴾ فَشَٰرِبُونَ شُرْبَ ٱلْهِيمِ ﴿٥٥﴾ هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ ٱلدِّينِ ﴿٥٦﴾ ﴾

"I tada ćete vi, o zabludjeli, koji poričete oživljenje, sigurno s drveta Zekkum jesti, i njime ćete trbuhe puniti, pa zatim na to ključalu vodu piti, poput kamila koje ne mogu žeđ ugasiti; to će na onom svijetu biti gošćenje njihovo!"[359]

﴿ وَإِن يَسْتَغِيثُوا۟ يُغَاثُوا۟ بِمَآءٍ كَٱلْمُهْلِ يَشْوِى ٱلْوُجُوهَ ۚ بِئْسَ ٱلشَّرَابُ وَسَآءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٢٩﴾ ﴾

"...ako zamole pomoć, pomoći će im se tekućinom poput rastopljene kovine koja će lica ispeći. Užasna li pića i grozna li boravišta!"[360]

﴿ وَسُقُوا۟ مَآءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَآءَهُمْ ﴿١٥﴾ ﴾

"...koji će se uzavrelom vodom pojiti, koja će im crijeva kidati!"[361]

﴿ وَيُسْقَىٰ مِن مَّآءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾ يَتَجَرَّعُهُۥ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُۥ وَيَأْتِيهِ ٱلْمَوْتُ مِن كُلِّ مَكَانٍ وَمَا
هُوَ بِمَيِّتٍ ۖ وَمِن وَرَآئِهِۦ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾ ﴾

"...i on će biti pojen odvratnom kapljevinom, mučit će se da je proguta, ali je nikako neće moći proždrijeti i smrt će mu sa svih strana prilaziti, ali on neće umrijeti; njega će teška patnja čekati." [362]

﴿ إِنَّ ٱلْمُجْرِمِينَ فِى عَذَابِ جَهَنَّمَ خَٰلِدُونَ ﴿٧٤﴾ لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٥﴾ وَمَا ظَلَمْنَٰهُمْ وَلَٰكِن كَانُوا۟ هُمُ

357 Prijevod značenja Ed-Duhan, 43-46.
358 Prijevod značenja Es-Saffat, 64-65.
359 Prijevod značenja El-Vaki'a, 51-56.
360 Prijevod značenja El-Kehf, 29.
361 Prijevod značenja Muhammed, 15.
362 Prijevod značenja Ibrahim, 16-17.

ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٧٦﴾ وَنَادَوْا۟ يَٰمَٰلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ۖ قَالَ إِنَّكُم مَّٰكِثُونَ ﴿٧٧﴾ ﴾

"A nevjernici će u patnji džehennemskoj vječno ostati, ona im se neće ublažiti i nikakve nade u spas neće imati. Nismo im nepravedni bili, oni su sami sebi nepravdu nanijeli. Oni će dozivati: 'O Malik! Neka Gospodar tvoj učini da umremo!' – a On će reći: 'Vi ćete tu vječno ostati!'"[363]

﴿ مَّأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ ۖ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَٰهُمْ سَعِيرًا ﴿٩٧﴾ ﴾

"...boravište njihovo bit će Džehennem; kad god mu plamen jenja, pojačat ćemo im oganj."[364]

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَظَلَمُوا۟ لَمْ يَكُنِ ٱللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿١٦٨﴾ إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ
فِيهَآ أَبَدًا ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٦٩﴾ ﴾

"Uistinu onima koji nisu vjerovali i koji su činili nasilje Allah neće oprostiti i neće ih uputiti osim na put Džehennema u kojem će vječno ostati, a to je Allahu lahko."[365]

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ لَعَنَ ٱلْكَٰفِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٤﴾ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۖ لَّا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٥﴾ ﴾

"Allah je nevjernike prokleo i za njih oganj razbuktali pripremio, u njemu će vječno i zauvijek boraviti, ni zaštitnika ni pomagača neće naći."[366]

﴿ وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَإِنَّ لَهُۥ نَارَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ﴿٢٣﴾ ﴾

"A onoga koji Allahu i Poslaniku Njegovu ne bude poslušan sigurno čeka vatra džehennemska; u njoj će vječno i zauvijek ostati."[367]

﴿ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلْحُطَمَةُ ﴿٥﴾ نَارُ ٱللَّهِ ٱلْمُوقَدَةُ ﴿٦﴾ ٱلَّتِى تَطَّلِعُ عَلَى ٱلْأَفْـِٔدَةِ ﴿٧﴾ إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ ﴿٨﴾ فِى
عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍۭ ﴿٩﴾ ﴾

[363] Prijevod značenja Ez-Zuhruf, 74-77.
[364] Prijevod značenja El-Isra'a, 97.
[365] Prijevod značenja En-Nisa', 168-169.
[366] Prijevod značenja El-Ahzab, 64-65.
[367] Prijevod značenja El-Džinn, 23.

"A znaš li ti šta je Džehennem? – Vatra Allahova razbuktana, koja će do srca dopirati. Ona će iznad njih biti zatvorena, plamenim stubovima zasvođena."[368]

Postoje brojni slični ajeti koji opisuju Džehennem i džehennemske patnje.

Što se tiče hadisa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji govore o Džehennemu i patnjama u njemu, njih je, također, veliki broj. Neki od njih su i sljedeći:

Abdullah b. Mes'ud, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem rekao: "*Džehennem će se na Sudnjem danu dovući, a imat će sedamdeset hiljada krajeva, svaki kraj pridržavat će sedamdeset hiljada meleka.*"[369]

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ova vatra kojom se ljudi koriste sedamdeseti je dio džehennemske vatre!*" Prisutni rekoše: "Alahov Poslaniče, i ova je dovoljna!", a on na to reče: "*Uistinu, džehennemska vatra žešća je od ove za šezdeset devet dijelova, svaki njen dio je poput ove dunjalučke vatre.*"[370]

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Sjedili smo jednog dana kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa smo čuli nekakav udarac. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada nas je upitao: '*Znate li šta je ovo?*' Odgovorili smo: 'Allah najbolje zna i Njegov Poslanik!' Rekao je: '*To je kamen koji je Allah poslao u Džehennem još prije sedamdeset godina i sada je dospio na njegovo dno.*'"[371] 'Itbe b. Gazvan, radijallahu anhu, rekao je na hutbi: "Obaviješteni smo o tome da se kamen baci sa ivice Džehennema pa pada kroz njega sedamdeset godina dok ne dospije do dna! A tako mi Allaha, Allah će Džehennem sigurno napuniti! Zar se tome čudite?!"[372]

Ibn Abbas, radijallahu anhuma, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Kada bi samo jedna kapljica Zekkuma*

---

[368] Prijevod značenja El-Humezeh, 5-9.
[369] Muslim.
[370] Buharija i Muslim.
[371] Muslim.
[372] Muslim.

pala na dunjaluk, zagorčala bi život stanovnicima dunjaluka."[373]

En-Nu'man b. Bešir, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Najblažu kaznu u Džehennemu imat će onaj koji bude imao obuću čiji će kaiševi biti od vatre. Od njih će mu ključati mozak kao što ključa kotao. Smatrat će da se niko ne kažnjava gore od njega, a doista će on imati najblažu kaznu!*"[374]

Enes b. Malik, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Na Sudnjem danu bit će doveden čovjek koji je najviše uživao na dunjaluku, a bit će od stanovnika Vatre, pa će se uvesti na samo jedan mali trenutak u Vatru, a zatim će se upitati: 'O sine Ademov, jesi li vidio ikakvog dobra? Jesi li imalo uživao?' Odgovorit će: 'Ne, tako mi Allaha, Gospodaru moj!' Zatim će biti doveden čovjek koji je imao najveća iskušenja na dunjaluku, a bit će od stanovnika Dženneta pa će se uvesti na samo jedan mali trenutak u Džennet, a zatim upitati: 'O sine Ademov, jesi li doživio ikakva iskušenja, ikakve tegobe?' Odgovorit će: 'Ne, tako mi Allaha, Gospodaru moj, nisam vidio nikakva iskušenja, niti me je ikakva tegoba pogodila'.*"[375]

Također, Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Jednom od stanovnika Vatre reći će se na Sudnjem danu: 'Šta misliš, kada bi imao sve što je na Zemlji, da li bi se time otkupio od Vatre?', a on će odgovoriti: 'Da', pa će mu Uzvišeni Allah reći: 'Od tebe sam tražio mnogo manje od toga. Uzeo sam ugovor od tebe još dok si bio u Ademovoj kičmi da Mi nećeš ni u čemu širk činiti, pa si to odbio i činio si Mi širk'.*"[376]

Bilježi Ibn Merdevejh od Ja'le b. Munijeta, a on je Ibn Umejje, da je rekao: "Allah će stanovnicima Vatre dati jedan oblak, pa kada oblak naiđe iznad njih, reći će im Uzvišeni: 'O stanovnici Vatre, ima li nešto da tražite, treba li vam nešto?' Sjetit će se dunjalučkih oblaka i kiše koja se spuštala iz njih, pa će reći: 'Gospodaru, tražimo vodu da pijemo!' Međutim, iz oblaka će im se spuštati okovi, zatim će doći

---

[373] Nesai, Tirmizi, Ibn Madže i Hakim koji kaže da je hadis po uvjetima Buharije i Muslima.

[374] Muslim, a na sličan način i Buharija.

[375] Muslim.

[376] Ahmed, Buharija i Muslim.

lanci, a zatim na kraju vatrene iskre kojima će potpaliti i rasplamsati Džehennem u kojem se oni nalaze."

Od Ebu Musa'a, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Trojica neće ući u Džennet: notorni alkoholičar, onaj koji je kidao rodbinske veze i onaj koji je vjerovao u sihr. Onaj koji umre kao notorni alkoholičar, Allah će ga pojiti iz rijeke Gavta!*" Prisutni su upitali: "A kakva je to rijeka Gavta?" *Poslanik je odgovorio: "To je rijeka u kojoj će plutati spolni organi prostitutki. Samo smrad njihovih spolnih organa uznemiravat će stanovnike Vatre.*"[377]

U Sahihu Muslima bilježi se od Džabira b. Abdillaha, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Uistinu je Allah obećao da će onoga koji pije opojna pića napojiti iz 'Tinetul-habal'!*" Prisutni su upitali: "A šta je to 'Tinetu-l-habal'?" Poslanik je rekao: "*To je znoj stanovnika Vatre!*"

U dva Sahiha bilježi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Upitat će se židovi i kršćani: 'Tražite li nešto?' Odgovorit će: 'Ožednjeli smo, Gospodaru naš, pa nas napoji!' Dat će im se do znanja da će biti napojeni, ali da piće ne odbijaju. Zatim će biti iskupljeni u Džehennemu u kojem će im se voda pričinjavati kao fatamorgana, a doista će Džehennem sam sebe gutati, pa će biti i bačeni u Vatru."

Hasan el-Basri, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Šta misliš o narodu koji je prestojao na nogama pedeset hiljada godina! Ništa nisu jeli niti pili! Vratovi su im se polomili – iščekujući vodu – od žeđi, a utrobe sagorjele od gladi! Zatim će biti odvedeni u Vatru i pojeni iz vrela s ključalom vodom!"

Ibnul-Dževzi, rahmetullahi alejhi, opisujući Džehennem, rekao je: "To je kuća čiji su stanovnici daleko od Allahove milosti, zabranjene su im blagodati i radovanje, svjetlost lica zamijenjena im je crnilom. Bit će udarani i probadani šipkama oštrijim od igala za vunu. Nadzirat će ih strogi i snažni meleki! Samo da ih vidiš kako jauču dok se ugljenišu, zatim kako se ostavljaju na velikim hladnoćama. Vječno će tugovati, nikada se radovati! Njihovo boravište zauvijek je određeno, nema pomilovanja! Zauvijek, vječno ostaju tu! Pored njih su strogi i snažni meleki! Njihov ukor i grdnja teži su im od kažnjavanja. Plakat će za

---

[377] Ahmed i Hakim koji kaže da je hadis vjerodostojan i s njim se slaže i Zehebi.

izgubljenim vremenom u periodu mladosti. Kada god njihov plač postane ozbiljan i bučan, još više se poveća. Oko njih će biti strogi i snažni meleki! O tugo njihova! Kako će se samo Stvoritelj rasrditi na njih?! O propasti njihova! Kakva su samo oni nevaljala djela činili?! Kako li će samo oni biti osramoćeni pred svim stvorenjima, pred svim svjedocima?! Gdje su im prolazna dobra dunjalučkog svijeta za kojima su trčali?! Gdje su im grijesi koje su upražnjavali?! Kao da su to samo bajke, snovi bili! Zatim će se takva tijela pržiti, gorjeti! Kada god izgore, bit će vraćena u prvobitno stanje! Nad njima će biti strogi i snažni meleki!"

Allahu, Gospodaru naš, sačuvaj nas džehennemske vatre, sačuvaj nas Kuće poniženja i nastani nas – Svojom milošću – u Kući bogobojaznih i čestitih.

Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima Svojom milošću, jer si Ti, uistinu, Najmilostiviji. Neka je Allahov salavat i selam na našega vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

DVADESET ŠESTO RAMAZANSKO SIJELO

RAZLOZI ULASKA U VATRU

Sva zahvala pripada samo Allahu, Snažnom i Moćnom, Uzvišenom, Onome kome se sve potčinjava. Nije mu skriven ni najtiši jecaj, niti su mu skriveni pokreti ploda u majčinom stomaku. Pred Njegovom gordosti svi nepravednici i oholnici postaju poniženi. Sve spletke smutljivaca pred Njegovom moći postaju ništavne. Sve je odredio kako je htio. Odabrao je koga je htio za Džehennem i odabrao je koga je htio za Džennet, i sve je to određeno i prije činjenja ljudskih djela. Da nije ovakve podjele, trudbenici bi ostavili svoj trud i zalaganje, vjernici se ne bi raspoznavali od nevjernika, iskreni i ubijeđeni ne bi se raspoznavali od nesigurnih i onih koji se dvoume! Da nije ovakve podjele, Džehennem se ne bi napunio nevjernicima:

﴿ وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَاهَا وَلَٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴾

"A kad bismo htjeli, svakog čovjeka bismo na pravi put uputili, ali Ja sam već istinu rekao: 'Napunit ću, zaista, Džehennem džinnima i ljudima zajedno!'"[378] To je, dragi moj brate, Allahova mudrost, a On Uzvišeni je Najmudriji!

Zahvaljujem Mu se onako kako to čine Njegovi zahvalni robovi. Molim Ga da nam podari strpljivosti i molim Ga da nas sačuva prezrene kazne u Džehennemu! Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha, Istinskog Vladara, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, odabrani i povjerljivi. Neka je Allahov salavat i selam na njega i na njegova druga Ebu Bekra, prvog muškarca u islamu, i na Omera koji je bio postojan u Allahovoj vjeri i nije posustao, i na Osmana, dvostrukog Vjerovjesnikovog zeta i prelijepog prijatelja, i na Aliju koji je bio more znanja i koji se odrekao bogatstva, i neka je Allahov salavat i selam na cijelu svijetlu Vjerovjesnikovu porodicu, na sve ashabe i one koji ih slijede u njihovoj vjeri do Sudnjega dana.

Draga moja braćo, znajte da ulazak u Vatru ima svoje razloge.

---

[378] Prijevod značenja Es-Sedžda, 13.

Uzvišeni Allah pojasnio ih je u Svojoj Knjizi i preko Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, upozoravajući ljude da se klone i sačuvaju svega što vodi u Vatru. Ti razlozi ulaska u Vatru mogu se podijeliti na dvije vrste:

Prva vrsta: jasno i otvoreno nevjerstvo, koje svoga počinioca izvodi iz vjere u nevjerstvo i obavezuje ga na vječni boravak u Vatri.

Druga vrsta: veliki grijesi, koji svoga počinioca izvode iz stanja pravednosti u stanje velikog grješnika i razvratnika, zbog kojih počinilac zaslužuje da uđe u Vatru, a ne i da vječno boravi u njoj.

Što se tiče prve vrste razloga, spomenut ćemo neke od njih:

1) Činjenje širka Allahu, subhanehu ve te'ala, tj. pripisivanje saučesnika Svevišnjem Allahu u rububijjetu, uluhijjetu i imenima ili svojstvima. Pod tim se podrazumijeva da naprimjer čovjek bude ubijeđen da postoji drugi stvoritelj mimo Allaha, koji stvara sa Allahom ili sam, ili da bude ubijeđen da pored Allaha postoji drugi bog dostojan obožavanja, ili da obožava nekoga drugog pored Allaha upućujući mu nešto od ibadeta, ili bude ubijeđen da još neko pored Allaha posjeduje sveobuhvatno znanje, svemoć, veličinu i slično što posjeduje samo Allah. Ko tako bude smatrao, počinio je širk Allahu, subhanehu ve te'ala, i ukoliko se ne pokaje prije svoje smrti, vječno će boraviti u Vatri. Svevišnji Allah rekao je:

﴿إِنَّهُۥ مَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ ٱلْجَنَّةَ وَمَأْوَىٰهُ ٱلنَّارُ ۖ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ ﴿٧٢﴾﴾

"Uistinu, onome koji učini širk Allahu, Allah će mu zabraniti Džennet i njegovo boravište bit će Džehennem, a nevjernici neće imati pomagača."[379]

2) Nevjerovanje u Allaha, ili Njegove meleke, ili Njegove knjige, ili Njegove poslanike, ili Sudnji dan, ili Allahovu odredbu. Ko porekne bilo šta od spomenutog, ili posumnja, taj je nevjernik i vječno će boraviti u Vatri. Allah, subhanehu ve te'ala, rekao je:

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُوا۟ بَيْنَ ٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ
وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَن يَتَّخِذُوا۟ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ حَقًّا ۚ وَأَعْتَدْنَا

379 Prijevod značenja El-Maide, 72.

لِّلْكَٰفِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿١٥١﴾

"Oni koji u Allaha i poslanike Njegove ne vjeruju i žele da između Allaha i poslanika Njegovih u vjerovanju naprave razliku, i govore: 'U neke vjerujemo, a u neke ne vjerujemo', i žele da između toga nekakav stav zauzmu – oni su zbilja pravi nevjernici; a Mi smo nevjernicima pripremili sramnu patnju."[380]

﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَعَنَ ٱلْكَٰفِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٤﴾ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۖ لَّا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٥﴾ يَوْمَ تُقَلَّبُ
وُجُوهُهُمْ فِى ٱلنَّارِ يَقُولُونَ يَٰلَيْتَنَآ أَطَعْنَا ٱللَّهَ وَأَطَعْنَا ٱلرَّسُولَا۠ ﴿٦٦﴾ وَقَالُوا۟ رَبَّنَآ إِنَّآ أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَآءَنَا فَأَضَلُّونَا
ٱلسَّبِيلَا۠ ﴿٦٧﴾ رَبَّنَآ ءَاتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ ٱلْعَذَابِ وَٱلْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٦٨﴾﴾

"Allah je nevjernike prokleo i za njih oganj razbuktali pripremio, u njemu će vječno i zauvijek boraviti, ni zaštitnika ni pomagača neće naći. Na Dan kad se njihova lica u vatri budu prevrtala, govorit će: 'Kamo sreće da smo se Allahu pokoravali i da smo Poslanika slušali!' I govorit će: 'Gospodaru naš, mi smo prvake naše i starješine naše slušali, pa su nas oni s pravog puta odveli; Gospodaru naš, podaj im dvostruku patnju i prokuni ih prokletstvom velikim!'"[381]

3) Poricanje obaveznosti nekog od pet temelja islama: dva šehadeta, pet dnevnih namaza, zekata, posta ili hadždža. Onaj koji porekne obaveznost Allahovog tevhida ili ko porekne svjedočenje poslanice Allahovom Poslaniku ili njene općenitosti svim ljudima, ili ko zaniječe obavezu pet dnevnih namaza ili obavezu zekata ili ramazanskog posta ili hadždža, taj je nevjernik, jer laže na Allaha, Njegovog Poslanika i sve muslimane. Isti je slučaj i sa onim koji negira zabranjenost širka ili ubistva koje je Allah zabranio, ili negira zabranjenost bluda, ili homoseksualizma, ili zabranu konzumiranja alkohola i svega što je jasno zabranjeno u Allahovoj Knjizi i sunnetu Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer takav laže na Allaha i Njegovog Poslanika. Međutim, ako novajlija u islamu učini nešto od spomenutog iz neznanja, on se neće smatrati nevjernikom sve dok se ne pouči i ne

---

380 Prijevod značenja En-Nisa', 150-151.

381 Prijevod značenja El-Ahzab, 64-68.

upozna sa spomenutim, pa ako nakon toga isto učini, tada postaje nevjernik.

4) Ismijavanje sa Allahom, Njegovom vjerom ili Njegovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Svevišnji Allah rekao je:

﴿ وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ . لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ ﴾

"A ako ih zapitaš, oni će sigurno reći: 'Mi smo samo razgovarali i zabavljali se.' Reci: 'Zar se niste Allahu i riječima Njegovim i Poslaniku Njegovu rugali? Ne ispričavajte se! Jasno je da ste nevjernici, a tvrdili ste da ste vjernici.'"[382] Ismijavanje sa spomenutim jedan je od najvećih vidova izigravanja, omalovažavanja i ponižavanja Allaha, Njegove vjere i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Allah nas sačuvao toga.

5) Psovanje Allaha, subhanehu ve te'ala, Njegove vjere ili Njegovog Poslanika, tj. da pripiše manjkavost ili spomene Allaha, Njegovu vjeru ili Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, po onome što umanjuje vrijednost, poput proklinjanja, ružnog govora i sl.

Šejhul-islam Ibn Tejmijje, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Ko opsuje Allaha ili Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, taj je nevjernik i u svojoj spoljašnjosti i u svojoj nutrini, i svejedno smatrao on to zabranjenim ili dozvoljenim ili se pak šalio. Naši drugovi kažu: 'Postaje nevjernik svejedno šalio se ili bio ozbiljan u tome.' Nema sumnje da je ovo ispravan stav. Čak se prenosi od Ishaka b. Rahoje, rahmetullahi alejhi, da je rekao kako su muslimani složni da je nevjernik onaj koji opsuje Allaha, ili opsuje Njegovog Poslanika, ili odbaci nešto od onoga što je Allah objavio, pa makar potvrđivao ostalo što je objavio Allah, subhanehu ve te'ala." Također, šejhul-islam je rekao: "Propis o onome koji psuje nekoga drugog poslanika isti je kao i propis o onome koji opsuje našeg Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Dakle, ko opsuje po imenu nekog od poznatih vjerovjesnika, onih koji se spominju u Kur'anu, ili se u hadisu spominje da je neki od vjerovjesnika uradio to i to ili rekao to i to, pa ovaj opsuje

[382] Prijevod značenja Et-Tevbe, 65-66.

onoga koji je rekao to i to ili uradio to i to, znajući da je riječ o vjerovjesniku, smatra se nevjernikom, kao što je prethodno pojašnjeno. Što se tiče psovanja nekoga drugog mimo Vjerovjesnika, kao naprimjer da psuje vjerovjesnikove drugove a time zapravo želi da psuje i onoga s kim su se oni družili, ili da naprimjer potvori neku od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, supruga za blud i sl., takav je nevjernik jer se time narušava čast Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i to predstavlja psovanje i Poslanika, jer je Allah rekao:

﴿ ٱلۡخَبِيثَٰتُ لِلۡخَبِيثِينَ ﴾

"Nevaljale žene su za nevaljale muškarce."[383]

6) Suđenje po drugom zakonu mimo Allahovog zakona uz ubjeđenje da je taj drugi zakon bliže istini, da je korisniji za stvorenja, ili da je jednak Allahovom zakonu, ili da je dozvoljeno i njime suditi. Ko to bude smatrao, taj je nevjernik, zbog riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ ﴾

"A oni koji ne sude po onome što je Allah objavio, pa takvi su istinski nevjernici."[384]

Isti je slučaj i sa čovjekom koji bude smatrao da je drugi zakon bolji od Allahovog zakona, ili da je jednak njemu, ili da je dozvoljeno suditi na osnovu tog zakona. Takav je nevjernik pa makar i ne sudio na osnovu tog zakona, jer on poriče riječi Uzvišenog:

﴿ وَمَنۡ أَحۡسَنُ مِنَ ٱللَّهِ حُكۡمٗا لِّقَوۡمٖ يُوقِنُونَ ﴾

"A zar ima boljeg suda od Allahovog za narod koji vjeruje?!"[385]
Na to ukazuju i riječi Uzvišenog:

﴿ وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ ﴾

"A oni koji ne sude po onome što je Allah objavio, pa takvi su istinski nevjernici."[386]

---

[383] Prijevod značenja En-Nur, 26.
[384] Prijevod značenja El-Maide, 44.
[385] Prijevod značenja El-Maide, 50.
[386] Prijevod značenja El-Maide, 44.

7) Nifak – licemjerstvo, tj. da u svome srcu krije nevjerstvo, a ljudima se, riječima ili postupcima, predstavlja kao musliman. Svevišnji Allah rekao je:

﴿ إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ فِى ٱلدَّرْكِ ٱلْأَسْفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾ ﴾

"Uistinu, licemjeri će na samom dnu Džehennema biti i ti im nećeš moći pomagači naći."[387]

Ova kategorija ljudi gora je od svih prethodnih kategorija, pa je stoga i kazna za takve počinioce teža i oni će biti na najdubljim slojevima Džehennema. Ova kategorija zaslužuje ovakvu kaznu jer njihovo nevjerstvo ujedno obuhvata i nevjerstvo, i prevaru, i ismijavanje s Allahom, Njegovim riječima i Njegovim Poslanikom. Uzvišeni Allah rekao je o njima:

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾ يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَمَا
يَخْدَعُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ ٱللَّهُ مَرَضًا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌۢ بِمَا كَانُوا۟
يَكْذِبُونَ ﴿١٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ قَالُوٓا۟ إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾ أَلَآ إِنَّهُمْ هُمُ ٱلْمُفْسِدُونَ
وَلَٰكِن لَّا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامِنُوا۟ كَمَآ ءَامَنَ ٱلنَّاسُ قَالُوٓا۟ أَنُؤْمِنُ كَمَآ ءَامَنَ ٱلسُّفَهَآءُ ۗ أَلَآ إِنَّهُمْ هُمُ ٱلسُّفَهَآءُ
وَلَٰكِن لَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾ وَإِذَا لَقُوا۟ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَوْا۟ إِلَىٰ شَيَٰطِينِهِمْ قَالُوٓا۟ إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ
مُسْتَهْزِءُونَ ﴿١٤﴾ ٱللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِى طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٥﴾ ﴾

"Ima ljudi koji govore: 'Vjerujemo u Allaha i u onaj svijet!' – a oni nisu vjernici. Oni nastoje da prevare Allaha i one koji vjeruju, a oni i ne znajući, samo sebe varaju. Njihova srca su bolesna, a Allah njihovu bolest još povećava; njih čeka bolna patnja zato što lažu. Kada im se kaže: 'Ne remetite red na zemlji!' – odgovaraju: 'Mi samo red uspostavljamo!' Zar?! A, uistinu, oni nered siju, ali ne opažaju. Kad im se kaže: 'Vjerujte kao što pravi ljudi vjeruju!' – oni odgovaraju: 'Zar da vjerujemo u ono u što bezumni vjeruju?' – A, uistinu, oni su bezumni, ali ne znaju. Kada susretnu one koji vjeruju, govore: 'Vjerujemo!' – a čim ostanu nasamo sa šejtanima

---

[387] Prijevod značenja En-Nisa', 145.

svojim, govore: 'Mi smo s vama, mi se samo rugamo.' Allah njih izvrgava poruzi i podržava ih da u svom nevjerstvu lutaju."[388]

Licemjerstvo ima brojne znakove, a jedan od njih je i sumnja u ono što je Allah objavio, pa makar se takav ljudima i predstavljao kao vjernik. Allah, subhanehu ve te'ala, rekao je:

﴿ إِنَّمَا يَسْتَـْٔذِنُكَ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ وَٱرْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِى رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴾

"Od tebe će tražiti dozvolu samo oni koji ne vjeruju u Allaha i u onaj svijet i čija se srca kolebaju, pa sumnjaju i neodlučni su."[389]

Od znakova licemjerstva jeste i preziranje Allahovih i Poslanikovih propisa. Uzvišeni Allah rekao je:

﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا۟ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوٓا۟ إِلَى
ٱلطَّـٰغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوٓا۟ أَن يَكْفُرُوا۟ بِهِۦ وَيُرِيدُ ٱلشَّيْطَـٰنُ أَن يُضِلَّهُمْ ضَلَـٰلًۢا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا۟
إِلَىٰ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ وَإِلَى ٱلرَّسُولِ رَأَيْتَ ٱلْمُنَـٰفِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾ ﴾

"Zar ne vidiš one koji tvrde da vjeruju u ono što se objavljuje tebi i u ono što je objavljeno prije tebe pa ipak žele da im se pred šejtanom sudi, a naređeno im je da ne vjeruju u njega. A šejtan želi da ih u veliku zabludu navede. Kad im se kaže: 'Prihvatite ono što Allah objavljuje, i Poslanika!' – vidiš licemjere kako se od tebe sasvim okreću."[390]

Od znakova licemjerstva jeste i preziranje jačanja islama, pobjede islama i njegovih sljedbenika, kao i radovanje slabljenju i nazadovanju islama. Uzvišeni Allah rekao je:

﴿ إِن تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ ۖ وَإِن تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا۟ قَدْ أَخَذْنَآ أَمْرَنَا مِن قَبْلُ
وَيَتَوَلَّوا۟ وَّهُمْ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾ ﴾

"Ako postigneš uspjeh, to ih ogorči; a kad te pogodi nesreća, oni govore: 'Mi smo i ranije bili oprezni', i odlaze veseli."[391]

﴿ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَوْا۟ عَضُّوا۟ عَلَيْكُمُ ٱلْأَنَامِلَ مِنَ ٱلْغَيْظِ ۚ قُلْ مُوتُوا۟ بِغَيْظِكُمْ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ

---

[388] Prijevod značenja El-Bekare, 8-10.
[389] Prijevod značenja Et-Tevbe, 45.
[390] Prijevod značenja En-Nisa', 60-61.

ٱلصُّدُورِ ﴿١١٩﴾ إِن تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِن تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا۟ بِهَا ۖ وَإِن تَصْبِرُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ لَا
يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔا ۗ إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢٠﴾

"Kad vas sretnu, govore: 'Vjerujemo!' – a čim se nađu nasamo, od srdžbe prema vama grizu vrhove prsta svojih. Reci: 'Umrite od muke!' Allahu su, zaista, dobro poznate misli svačije. Ako kakvo dobro dočekate, to ih ozlojedi, a zadesi li vas kakva nevolja, obraduju joj se. I ako budete trpjeli i ono što vam se zabranjuje – izbjegavali, njihovo lukavstvo vam neće nimalo nauditi. Allah, zaista, dobro zna ono što oni rade."[392]

Od znakova licemjerstva jeste i sijanje smutnje među muslimanima, razjedinjavanje muslimana i priželjkivanje da se to dogodi. Svevišnji Allah rekao je:

﴿ لَوْ خَرَجُوا۟ فِيكُم مَّا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَأَوْضَعُوا۟ خِلَٰلَكُمْ يَبْغُونَكُمُ ٱلْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّٰعُونَ لَهُمْ ۗ ﴾

"Da su pošli s vama, bili bi vam samo na smetnji i brzo bi među vas smutnju ubacili, a među vama ima i onih koji ih rado slušaju."[393]

Od znakova licemjerstva jeste i iskazivanje ljubavi prema neprijateljima islama, prema vođama nevjerstva, njihovo hvaljenje i širenje njihovih stavova suprotnih islamu. Uzvišeni Allah rekao je:

﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ تَوَلَّوْا۟ قَوْمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِم مَّا هُم مِّنكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى ٱلْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴾

"Zar ne vidiš one koji prijateljuju s ljudima na koje se Allah rasrdio? Oni nisu ni vaši ni njihovi, a još se svjesno krivo zaklinju."[394]

Od znakova licemjerstva je i ismijavanje vjernika, traganje za mahanama u njihovim ibadetima. Allah, subhanehu ve te'ala, rekao je:

﴿ ٱلَّذِينَ يَلْمِزُونَ ٱلْمُطَّوِّعِينَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ فِى ٱلصَّدَقَٰتِ وَٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا
جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ ۙ سَخِرَ ٱللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾ ﴾

---

391 Prijevod značenja Et-Tevbe, 50.
392 Prijevod značenja Ali Imran, 119-120.
393 Prijevod značenja Et-Tevbe, 47.
394 Prijevod značenja El-Mudžadela, 14.

"One koji vjernike ogovaraju zato što zekat daju, a rugaju se i onima koji ih s mukom daju – Allah će kazniti za izrugivanje njihovo, i njih čeka patnja nesnosna."[395]

Od znakova licemjerstva jeste i uzdizanje, oholjenje, omalovažavanje dove upućene za vjernike i sumnjanje da im dova može pomoći. Svevišnji Allah rekao je:

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ ٥ ﴾

"A kad im se rekne: 'Dođite, Allahov Poslanik će moliti da vam se oprosti' – oni glavama svojim tresu i vidiš ih kako nadmeno odbijaju."[396]

Od znakova licemjerstva jeste nemarno i lijeno obavljanje namaza. Uzvišeni Allah rekao je:

﴿ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالَىٰ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ١٤٢ ﴾

"Licemjeri misle da će Allaha prevariti, i On će ih za varanje njihovo kazniti. Kada ustaju da molitvu obave, lijeno se dižu, i samo zato da bi se pokazali pred svijetom, a Allaha gotovo da i ne spomenu." [397]

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Najteži namazi licemjerima su jacija-namaz i sabah-namaz.*"[398]

Također, od znakova licemjerstva jeste i uzmeniravanje Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Allah, subhanehu ve te'ala, rekao je:

﴿ وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ ﴾

"Ima ih koji vrijeđaju Vjerovjesnika."[399]

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا ٥٧ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ

---

395 Prijevod značenja Et-Tevbe, 79.
396 Prijevod značenja El-Munafikun, 5.
397 Prijevod značenja En-Nisa', 142.
398 Muttefekun alejhi.
399 Prijevod značenja Et-Tevbe, 61.

ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ بِغَيْرِ مَا ٱكْتَسَبُوا۟ فَقَدِ ٱحْتَمَلُوا۟ بُهْتَٰنًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴿٥٨﴾

"One koji Allaha i Poslanika Njegova budu vrijeđali, Allah će i na ovom i na onom svijetu prokleti, i sramnu im patnju pripremiti. A oni koji vjernike i vjernice vrijeđaju, a oni to ne zaslužuju, tovare na sebe klevetu i pravi grijeh."[400]

Dakle, naveli smo određene pokazatelje licemjerstva kako bismo upozorili na njihovu pogubnost i očistili svoje duše od njihova prisustva.

Allahu, Gospodaru naš, sačuvaj nas licemjerstva i opskrbi nas imanom kakvim si Ti zadovoljan.

Gospodaru svih svjetova, oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima! Neka je Allahov salavat i selam na našega vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

[400] Prijevod značenja El-Ahzab, 57-58.

DVADESET SEDMO RAMAZANSKO SIJELO

DRUGA VRSTA RAZLOGA KOJI VODE U VATRU

Sva hvala pripada samo Allahu, Onome koji je sva stvorenja stvorio Svojom moći i u njima dao vidljive znakove Svoje mudrosti. Svojim dokazima ukazuje na Svoju jednoću. Grješniku je propisao kaznu za počinjeni grijeh i pozvao ga da Mu se iskreno pokaje, iskazavši tako Svoju ogromnu blagodat i dobrotu primanjem njegove tevbe. Zato se odazovite Allahovom glasniku, natječite se da zadobijete Allahov Džennet, Allah će vam oprostiti vaše grijehe i ukazati vam Svoju dvostruku milost.

Hvalim Ga spominjući Njegova potpuna svojstva i zahvaljujem Mu se na Njegovoj podršci i ukazanim nam blagodatima. Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha Jedinog, koji nema sudruga u svojstvu obožavanja i vladanja, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik koji je poslan svim ljudima. Vjernicima je dostavio radosne vijesti o Allahovom Džennetu, a nevjernicima je dostavio opomenu o Allahovoj Vatri i njenoj patnji. Neka je Allahov salavat i selam na njega i na njegovog druga Ebu Bekra, halifu u njegovom ummetu, i na Omera poznatog po svojoj snazi i strogosti prema nevjernicima, i na Osmana koji je ispunio svoj zavjet u vremenima smutnji, i na njegovog amidžića Aliju, kao i na svu njegovu porodicu, ashabe i sve koji slijede Vjerovjesnikov sunnet.

Draga moja braćo! Na prošlom predavanju govorili smo prvoj vrsti razloga koji počinioca uvode u Vatru i obavezuju na vječni boravak u njoj. Na ovom predavanju navest ćemo nekoliko djela druge vrste razloga, a to su razlozi čiji počinilac zaslužuje ulazak u Vatru, ali ne i vječni boravak u njoj.

1) Neposlušnost roditeljima – majci i ocu. Pod neposlušnošću se podrazumijeva prestanak izvršavanja obaveza prema roditeljima i prekidanje rodbinskih veza, loše ophođenje prema njima, bilo riječima ili djelima. Svevišnji Allah rekao je:

﴿ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَٰنًا ۚ إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ ٱلْكِبَرَ أَحَدُهُمَآ أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُل لَّهُمَآ أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾ وَٱخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ ٱلذُّلِّ مِنَ ٱلرَّحْمَةِ وَقُل رَّبِّ

﴿ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ﴿٢٤﴾﴾

"Gospodar tvoj zapovijeda da samo Njega obožavate i da roditeljima dobročinstvo činite. Kad jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: 'Uh!' – i ne podvikni na njih, i obraćaj im se riječima poštovanja punim. Budi prema njima pažljiv i ponizan, i reci: 'Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, kad sam bio dijete, njegovali!'"[401] Također, rekao je Uzvišeni:

﴿أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٤﴾﴾

"Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim, Meni će se svi vratiti." [402]

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Trojici je Allah zabranio Džennet: notornom alkoholičaru, onome ko je neposlušan svojim roditeljima i onome koji nije ljubomoran na svoju porodicu i koji dozvoljava razvrat u svojoj porodici.*"[403]

2) Kidanje rodbinskih veza, tj. prekidanje rodbinske veze s nekim članom svoje bližnje porodice, tako da čovjek uskraćuje ono što je obavezan izvršavati prema tom članu porodice, naprimjer pomoći mu fizički i materijalno.

U dva Sahiha bilježi se od Džubejra b. Mut'ima, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*U Džennet neće ući onaj koji kida veze.*" Pojašnjavajući termin "veze", Sufjan je rekao: "To jeste, rodbinske veze."

Također, u dva Sahiha bilježi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Uistinu je rodbinska veza ustala i obratila se Uzvišenom Allahu riječima: 'Ovo je mjesto onoga ko Ti se utječe od kidanja rodbinskih veza." Uzvišeni Allah je rekao: 'Da. Čini li te zadovoljnom da uspostavim vezu s onim ko uspostavlja vezu s tobom i da je prekidam s onim ko je prekida s tobom?' Odgovorila je: ' Da', a Uzvišeni je dodao: 'To ti i pripada.*" Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Učite ako

---

[401] Prijevod značenja El-Isra', 23-24.
[402] Prijevod značenja Lukman, 14.
[403] Ahmed i Nesai.

želite:

﴿ فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِن تَوَلَّيْتُمْ أَن تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ
وَأَعْمَىٰ أَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾ ﴾

'Zar i vi ne biste, kada biste se vlasti dočepali, nered na Zemlji činili i rodbinske veze kidali! To su oni koje je Allah prokleo i gluhim i slijepim ih učinio.'"[404]

Nažalost, danas je većina muslimana nemarna prema ispunjavanju roditeljskih prava i prava rodbine, tako da prekidaju veze s njima. Za ovakvo ponašanje, pojedini kao izgovor navode da ta rodbina ne želi s njima održavati vezu. Ovaj izgovor ništa ne koristi jer ako bi se veza uspostavljala samo sa onima koji to žele, tada to uspostavljanje veza ne bi bilo radi Allaha već radi lične koristi, kako se bilježi u Buhariji od Abdullaha b. Amra b. El-Asa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ne uspostavlja vezu onaj koji to radi iz koristi, već onaj koji uspostavlja vezu kada je rodbina s njim prekine.*" Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je jedan čovjek rekao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, uistinu ja imam rodbinu s kojom održavam veze, ali oni ih kidaju, ja lijepo postupam prema njima, a oni mi na to uzvraćaju lošim, brinem se za njih, a oni me zaboravljaju!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori mu: "*Ako si, uistinu, takav kakvim se opisuješ, ti kao da im u usta stavljaš vreo pijesak! Neprestano će uz tebe od Allaha biti pomagač sve dok tako postupaš!*"[405]

Ukoliko čovjek bude održavao veze sa svojom rodbinom, a oni ih kidali, doista će njemu pripasti lijepa završnica, pa će se i oni povratiti i održavati veze s njim kao što je i on održavao veze s njima, ukoliko im Allah bude htio dobro.

3) Jedenje kamate. Uzvišeni Allah rekao je:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٣٠﴾ وَاتَّقُوا النَّارَ
الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٣١﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٣٢﴾ ﴾

---

[404] Prijevod značenja Muhammed, 22-23.
[405] Muslim.

"O vjernici, bezdušni zelenaši ne budite, i Allaha se bojte, jer ćete tako postići što želite, i čuvajte se Vatre za nevjernike pripremljene, i pokoravajte se Allahu i Poslaniku da bi vam bila milost ukazana."[406]

Uzvišeni Allah obećao je vječni boravak u Vatri onome ko se vrati kamati nakon što mu je stigla opomena:

﴿ٱلَّذِينَ يَأْكُلُونَ ٱلرِّبَوٰاْ لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ ٱلَّذِى يَتَخَبَّطُهُ ٱلشَّيْطَٰنُ مِنَ ٱلْمَسِّ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوٓاْ إِنَّمَا
ٱلْبَيْعُ مِثْلُ ٱلرِّبَوٰاْ ۗ وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلْبَيْعَ وَحَرَّمَ ٱلرِّبَوٰاْ ۚ فَمَن جَآءَهُۥ مَوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّهِۦ فَٱنتَهَىٰ فَلَهُۥ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِ ۖ
وَمَنْ عَادَ فَأُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٢٧٥﴾﴾

"Oni koji se kamatom bave dići će se kao što će se dići onaj koga je dodirom šejtan izbezumio, zato što su govorili: 'Kamata je isto što i trgovina.' A Allah je dozvolio trgovinu, a zabranio kamatu. Onome do koga dopre pouka Gospodara njegova – pa se okani, njegovo je ono što je prije stekao, njegov slučaj će Allah rješavati; a oni koji to opet učine – bit će stanovnici Džehennema, u njemu će vječno ostati."[407]

4) Jedenje jetimskog imetka, muškog ili ženskog, i poigravanje s tim imetkom. Uzvišeni Allah rekao je:

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلْيَتَٰمَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِى بُطُونِهِمْ نَارًا ۖ وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٠﴾﴾

"Oni koji bez ikakva prava jedu imetke siročadi – doista jedu ono što će ih u Vatru dovesti i oni će u ognju gorjeti."[408]

Jetim je dijete čiji je otac preselio prije negoli je ono postalo punoljetno.

5) Lažno svjedočenje

Ibn Omer, radijallahu anhuma, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Neće se pomjeriti stopala na Sudnjem danu onoga koji je lažno svjedočio, sve dok mu Allah ne propiše vatru."*[409]

---

[406] Prijevod značenja Ali Imran, 130-132.

[407] Prijevod značenja El-Bekare, 275.

[408] Prijevod značenja En-Nisa', 10.

[409] Ibn Madže i Hakim koji kaže da je lanac prenosilaca vjerodostojan. Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Ovo je neispravna ocjena od strane Hakima,

Lažnim svjedočenjem smatra se da čovjek svjedoči za nešto što ne zna ili da svjedoči u korist onoga što zna da je suprotno istini, jer svjedočenje je dozvoljeno samo za ono što svjedok dobro poznaje. U hadisu se spominje da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao čovjeka: "*Vidiš li Sunce?*" Čovjek reče: "Da", a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzvrati: "*Za nešto tako jasno svjedoči, u protivnom ostavi svjedočenje.*"

6) Uzimanje mita

Od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*U Vatri su i onaj koji daje mito i onaj koji uzima mito.*"[410]

Ibnul-Esir kaže u djelu "En-Nihaje": "Er-raši je onaj koji daje mito da bi došao do zabranjenog, a murteši je onaj koji uzima to mito. A što se tiče onoga ko je prisiljen da dadne mito kako bi došao do svoga prava ili kako bi otklonio od sebe nevolju, on ne potpada pod značenje ovoga hadisa."

7) Lažno zaklinjanje

Haris b. Malik, radijallahu anhu, kaže: "Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na hadždžu kako između džemreta govori: '*Ko uzme imetak svoga brata lažnim zaklinjanjem, neka pripremi sebi mjesto u Vatri. Neka prisutni prenese odsutnom.*'"[411] Ovo zaklinjanje se naziva *el-jeminu el-gamus* jer svog počinioca uvodi u grijeh, a zatim ga uvodi i u Vatru. Lažno zaklinjanje je zabranjeno i u slučaju kada se osoba lažno zakune u situaciji kada priznaju njena prava, tako da se na osnovu tog zaklinjanja i donese presuda da joj dotično pravo i pripada, a zabranjeno je i u slučaju kada osobi ne priznaju njena prava, tako da se na osnovu tog zaklinjanja donese presuda na njenu štetu, tj. da joj se uskrate ta prava.

8) Suđenje ljudima po neznanju ili po nepravdi ili naklonosti jednoj od strana, zbog hadisa Burejde b. El-Husajba, radijallahu anhu, koji prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Trojica su*

---

rahmetullahi alejhi. Ispravno je da je lanac prenosilaca mnogo slab, ali imam Ahmed bilježi hadis koji podržava ovaj i u lancu tog hadisa kod imama Ahmeda svi prenosioci su pouzdani s tim da jedan od njih nije spomenut po imenu."

[410] Taberani i njegovi prenosioci su pouzdani i poznati kako stoji u *Tergibu i terhibu.*

[411] Ahmed i Hakim koji hadis ocjenjuje vjerodostojnim.

kadija: jedan od njih će u Džennet, a druga dvojica u Vatru. Što se tiče kadije koji će ući u Džennet, to je čovjek koji ima znanje i uloži trud da ispravno presudi. A u Vatru će onaj kadija koji o nečemu sudi a za to nema potrebno znanje, kao i kadija koji ima potrebno zanje a namjerno donese nepravednu presudu."[412]

8) Varanje i nesavjetovanje potčinjenih, neupućivanje na dobro tj. ponašanje prema njima na način koji im ne donosi nikakvu korist. Ma'kil b. Jesar, radijallahu anhu, prenosi da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: "*Nema nijednog čovjeka kojem Allah podari upravu nad ljudima, pa umre a varao je te ljude (podanike), a da mu Allah neće zabraniti Džennet.*"[413]

Ovo obuhvata kako upravu nad drugim ljudima, tako isto i upravu nad svojom porodicom, zbog hadisa Ibn Omera, radijallahu anhuma, koji kaže da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: "*Svi ste vi pastiri i odgovorni ste za svoje stado, tj. one kojima upravljate. Imam – vođa je pastir i odgovoran je za svoje stado. Suprug je pastir u svojoj porodici i odgovoran je za svoje stado. Supruga je pastirica u kući svoga muža i odgovorna je za svoje stado. Sluga (podanik) je pastir imetka svoga vlasnika i odgovoran je za svoje stado. Svi ste vi pastiri i odgovorni ste za svoje stado.*"[414]

9) Slikanje svega što ima dušu, čovjeka ili životinja.

Ibn Abbas, radijallahu anhuma, prenosi da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: "*Svaki slikar bit će u Vatri. Svaka slika koju je naslikao pretvorit će se u osobu koja će ga patiti u Džehennemu.*"[415] Kod Buharije stoji: "*Ko god naslika sliku, Allah će ga kažnjavati sve dok on ne udahne dušu u tu sliku, a nikada je neće (moći) udahnuti.*"

Što se tiče slikanja prirode, drveća, bilja i slično, u tome nema smetnje, po mišljenju većine islamskih učenjaka. Ima učenjaka koji i to zabranjuju zbog hadisa Ebu Hurejre, radijallahu anhu, zabilježenog u Buharijinom Sahihu, u kojem stoji da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu

---

[412] Ebu Davud, Tirmizi i Ibn Madže, dok Hafiz u *Bulugul-Meramu* kaže da ga bilježe četverica, a da ga Hakim ocjenjuje vjerodostojnim.

[413] Muttefekun alejhi.

[414] Muttefekun alejhi.

[415] Muslim.

alejhi ve sellem, kako kaže: "*Uzvišeni Allah rekao je: 'Zar ima većeg nasilnika od onoga koji hoće da stvara slično Mome stvaranju?! Pa neka stvore atom ili zrno gorušice ako mogu!'*".

10) U dva Sahiha bilježi se od Harisa b. Vehba, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Zar da vas ne obavijestim o stanovnicima Vatre? To su svaki 'utull, dževvaz, mustekbir. 'Utull je grubi, nepristupačni, koji nije blag ni prema istini ni prema ljudima. Dževvaz je pohlepni škrtac, onaj koji skuplja, a ne udjeljuje drugima, a mustekbir je onaj koji odbija istinu i koji nije skroman prema stvorenjima, pa sebe smatra na većem stepenu od drugih ljudi i svoje mišljenje smatra ispravnijim od istine.*"

11) Korištenje zlatnog i srebrenog posuđa za jelo i piće, svejedno koristili ga muškarci ili žene.

U dva Sahiha od Ummu Seleme, radijallahu anha, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Uistinu onaj koji pije iz srebrenog posuđa, taj u svoj stomak ubacuje džehennemsku vatru.*" Kod Muslima stoji dodatak: "*Uistinu, onaj koji jede ili pije iz zlatnog ili srebrenog posuđa, taj u svoj stomak ubacuje džehennemsku vatru.*"

Draga moja braćo, čuvajte se spomenutih razloga koji vode u Vatru, poduzmite razloge i djela koja će vas udaljiti od Vatre i putem kojih ćete uspjeti ući u Džennet. Znajte da je dunjaluk kratkotrajno uživanje koje brzo prolazi. Molite svoga Gospodara za postojanost na istini sve do vaše smrti i molite Ga da vas proživi sa vjernicima i vjernicama kojima je podario svoje blagodati.

Gospodaru naš, učvrsti nas na istini i usmrti nas na njoj.

Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima Svojom milošću, jer si Ti Najmilostiviji. Neka je Allahov salavat i selam na našega vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

DVADESET OSMO RAMAZANSKO SIJELO

ZEKATUL-FITR

Neka je zahvala Allahu, Znanom i Mudrom, Uzvišenom i Veličanstvenom, koji je sve sa tačno određenom mjerom stvorio, i propisao Svoj vjerozakon iz neograničene mudrosti kao vidik i pojašnjenje stvorenjima. Donosim Mu zahvalu riječima na Njegovim potpunim svojstvima, i zahvalu djelima na potpunim blagodatima, i svjedočim da nema istinskog božanstva osim Allaha, Jedinog, koji nema sudruga, Njemu pripada potpuna vlast i zahvala, i On je sve u mogućnosti učiniti. Svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, koji donosi radosne vijesti i opomenu, neka je na njega potpuna Allahova milost, mir, spas i lijep spomen na njegovu porodicu, ashabe, i one koji njih slijede u dobročinstvu do Dana polaganja računa.

Draga moja braćo, doista se ovaj mjesec pripremio za odlazak, i od njega je ostalo još samo malo, stoga ko je u njemu činio dobro, neka zahvali Allahu na tome, i neka Ga moli da mu djela budu primljena, a onaj ko je bio nemaran, neka se pokaje Allahu i uputi izvinjenje, jer se izvinjenje prije smrti prima.

Draga moja braćo, doista vam je Uzvišeni Allah propisao da na koncu ovog mjeseca, prije bajram-namaza, izdvojite sadekatul-fitr. Stoga ćemo na ovom sijelu govoriti o mudrosti, vrsti, količini, vremenu obaveznosti, izdvajanju i udjeljivanju, mjestu i propisima vezanim za sadekatul-fitr.

Što se tiče propisa, sadakatul-fitr je obaveza koju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koju su moraju izvršiti svi muslimani. Shodno tome, ono što Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi ili učini obaveznim, ima isti status kao i ono što Uzvišeni Allah naredi ili učini obaveznim. Kaže Uzvišeni Allah:

﴿مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ فَقَدۡ أَطَاعَ ٱللَّهَۖ وَمَن تَوَلَّىٰ فَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ عَلَيۡهِمۡ حَفِيظٗا ٨٠﴾

"Onaj ko se pokorava Poslaniku, pokorava se i Allahu; a onaj ko glavu okreće – pa Mi te nismo poslali da im čuvar budeš."[416]

---

[416] Prijevod značenja En-Nisa', 80.

﴿وَمَن يُشَاقِقِ ٱلرَّسُولَ مِنۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ ٱلۡهُدَىٰ وَيَتَّبِعۡ غَيۡرَ سَبِيلِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ نُوَلِّهِۦ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصۡلِهِۦ
جَهَنَّمَۖ وَسَآءَتۡ مَصِيرًا ١١٥﴾

"Onoga ko se suprotstavi Poslaniku, a poznat mu je pravi put, i koji pođe putem koji nije put vjernika, pustit ćemo da čini šta hoće, i bacit ćemo ga u Džehennem – a užasno je on boravište!"[417]

﴿مَّآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنۡ أَهۡلِ ٱلۡقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡيَتَٰمَىٰ وَٱلۡمَسَٰكِينِ وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِ كَيۡ لَا يَكُونَ
دُولَةَۢ بَيۡنَ ٱلۡأَغۡنِيَآءِ مِنكُمۡۚ وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمۡ عَنۡهُ فَٱنتَهُواْۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۖ إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ

"Ono što vam Poslanik da, to uzmite, a ono što vam zabrani, ostavite; i bojte se Allaha jer Allah, zaista, strahovito kažnjava." [418]

Sadekatul-fitr je obaveza svakom muslimanu, i maloljetnom i punoljetnom, i muškarcu i ženi, i slobodnom i robu.

Abdullah b. Omer, radijallahu anhuma, rekao je: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je sadekatul-fitr u ramazanu, četiri pregršti datula ili ječma, za svakog roba i slobodnog, muškarca i ženu, maloljetnog i punoljetnog muslimana."[419]

Sadekatul-fitr nije obavezno izdvajati za plod u majčinoj utrobi, ali ako se izdvoji dobrovoljno, u tome nema smetnje. Vođa pravovjernih Osman, radijallahu anhu, imao je običaj izdvajati sadekatul-fitr i za dijete u majčinoj utrobi. Musliman je obavezan izdvojiti zekatul-fitr za sebe, ali i za one koje je obavezan izdržavati: supruga i bližnji, ako oni nisu u stanju da izdvajaju sami za sebe, ali ako su u stanju, preče je da sami za sebe izdvoje, jer su i oni time obavezani u osnovi.

Osoba koja nema imetka, nije obavezna izdvojiti sadekatul-fitr, ali osoba koja posjeduje imetak koji prelazi preko onoga što joj je potrebno za troškove u danu i noći Bajrama obavezna je izdvojiti sadekatul-fitr, ali ako ne posjeduje dovoljno sredstava, onda će izdvojiti barem četiri pregršti (namirnica), radi riječi Uzvišenog:

---

[417] Prijevod značenja En-Nisa', 115.
[418] Prijevod značenja El-Hašr, 7.
[419] Muttefekun alejhi.

﴿ فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنفِقُوا خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ ۗ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾ ﴾

"Zato se Allaha bojte koliko god možete, i slušajte i pokoravajte se i milostinju udjeljujte – za svoje dobro. A oni koji budu sačuvani gramzljivosti, bit će ti koji će uspjeti"[420] ,

i riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Ako vam nešto naredim, uradite to koliko ste u stanju.*"[421]

Što se tiče mudrosti propisivanja sadekatul-fitra, više je nego očita, jer je sadekatul-fitr dobročinstvo prema siromasima, koje im olakšava da zajedno sa bogatašima podijele sreću i veselje u danima Bajrama, bez potrebe da traže od drugih. Udjeljivanjem sadakatul-fitra do izražaja dolazi svojstvo plemenitosti i jednakosti, i čišćenje postača od manjkavosti, grijeha i ružnih postupaka koje je uradio u toku posta. Sadekatul-fitrom također se javno ispoljava zahvala Allahu na blagodati kojom je počastio one koji su ispostili, u namazu proveli i raznim dobrim djelima ispunili mjesec ramazan.

Od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, prenosi se da je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je sadekatul-fitr kao čišćenje za postača od ružnih postupaka i grijeha, i kao hrana za siromahe. Onaj ko sadekatul-fitr izdvoji prije bajram-namaza, bit će mu primljen, a onaj ko ga izdvoji nakon bajram-namaza, brojat će se kao obična sadaka."[422]

Što se tiče vrste namirnica koju je obaveza izdvojiti, misli se na namirnice koje u ishrani koriste ljudi, kao: datule, pšenica, riža, suhe grožđice, mlijeko u prahu i dr. U dva Sahiha prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je u svrhu sadekatul-fitr u ramazanu izdvojiti četiri pregršti datula ili ječma." Otuda što je ječam u to vrijeme bio osnovna hrana, kao što kaže Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu: "Za vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Bajrama izdvajali smo četiri pregršti hrane, a hrana nam je bila: ječam, suhe grož-

[420] Prijevod značenja Et-Tegabun, 16.
[421] Muttefekun alejhi.
[422] Hadis bilježe Ebu Davud i Ibn Madže.

đice, suha pavlaka, i datule."[423]

Sadekatul-fitr nije dozvoljeno izdvajati u hrani za stoku, jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, propisao sadekatul-fitr kao hranu za siromahe, a ne za stoku. Također je neispravno da se izdvaja u odjeći, prekrivačima, posuđu, namještaju, i svemu drugom mimo hrane, jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se izdvoji u prehrambenim namirnicama, stoga nije dozvoljeno da se izdvaja suprotno onome što je odredio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Također, neispravno je izdvajati i novac u vrijednosti hrane, zato što je to suprotno naredbi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Vjerodostojno se prenosi od njega, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "*Ko uradi djelo koje nije u saglasnosti sa našom vjerom, bit će mu odbijeno – odbačeno*", a u drugoj predaji: "*Ko u našu vjeru uvede ono što nije od nje, bit će mu odbijeno – odbačeno.*"[424]

Sadekatul-fitr nije dozvoljeno izdvajati u novcu i zato što je to suprotano postupku ashaba, radijallahu anhum, koji su izdvajali četiri pregršti hrane, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Oporučujem vam moj sunnet – praksu, i sunnet ispravnih, upućenih, halifa nakon mene*", ali i zato što je sadekatul-fitr ibadet za koji je tačno određeno kojom se vrstom (namirnica) postiže, stoga je neispravno izdvajati sadekatul-fitr u drugoj vrsti (namirnica) isto kao što je i neispravno izdvajati mimo tačno određenog vremena. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je da se u svrhu sadekatul-fitra izdvaja nekoliko vrsta namirnica, čija se vrijednost većinom razlikuje, što upućuje na to da se izdvajanje u vrijednosti uzima u obzir, odredio bi četiri pregršti određenih namirnica i dozvolio izdvajanje i drugih namirnica u istoj vrijednosti. Također, izdvajanje u novcu suprotstavlja se činjenici da je Ramazanski bajram javni blagdan, tako da kada bi se sadekatul-fitr davao u novcu, to bi više nalikovalo na tajno udjeljivanje, a kada se daju četiri pregršti namirnica, tada se smatra javnim činom, vidljivim i poznatim, i malom i velikom, među muslimanima. Na ovaj način svi zajedno posmatraju vaganje i podjelu hrane po

---

[423] Buharija.

[424] Hadis je zabilježio Muslim, a osnova mu je u dva Sahiha.

ulicama, upoznavajući jedni druge sa tim propisom, za razliku od davanja sadekatul-fitra u novcu za koje bi znali samo onaj koji udjeljuje i onaj koji uzima.

Što se tiče količine, obavezno je izdvojiti četiri pregršti po mjeri Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, čija težina iznosi dva kilograma i četrdeset grama (2,40 kg) kvalitetne pšenice, stoga onaj ko želi da zna tačnu zapreminu četiri pregršti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, neka izvaga dva kilograma i četrdeset grama dobre pšenice i stavi u posudu, koju će ta kilaža napuniti do vrha, i neka onda sa tom posudom mjeri šta hoće.

Što se tiče vremena, sadekatul-fitr postaje obavezan nakon zalaska sunca u noći uoči Bajrama. Stoga, onome ko dočeka taj trenutak postaje obavezno izdvajanje sadekatul-fitra, a onome ko ne dočeka, nije obavezno. Dakle, ako bi čovjek umro čak i nekoliko minuta prije zalaska sunca, ne bi bilo obavezno za njega izdvojiti sadekatul-fitr, a ako bi umro nekoliko minuta nakon zalaska sunca, u tom slučaju bilo bi obavezno izdvojiti njegov sadekatul-fitr. Ako bi se dijete rodilo nekoliko minuta nakon zalaska sunca, ne bi bilo obavezno izdvojiti za njega sadekatul-fitr, nego samo pohvalno kao što smo spomenuli, ali ako bi se rodilo nekoliko minuta prije zalaska, bilo bi obavezno izdvojiti za njega. Zalazak sunca u noći uoči Bajrama je vrijeme kada sadekatul-fitr postaje obaveznim, jer se time prekida ramazanski post, i zato je nazvan "sadekatul-fitr" od riječi ar. 'el-fitr' (jesti, mrsiti se), tako da je ovaj propis sa time i povezan.

Što se tiče vremena izdvajanja i podjele, postoje dva vremena: pohvalno i dozvoljeno vrijeme.

1) Pohvalno vrijeme je na bajramsko jutro, ali prije obavljanja bajram-namaza, radi predaje koja se navodi kod Buharije u Sahihu od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: "Za vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Bajrama izdvajali smo četiri pregršti hrane", i radi predaje od Ibn Omera, radijallahu anhu-ma, u kojoj stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se sadekatul-fitr podijeli prije odlaska ljudi na bajram-namaz. Hadis su zabilježili Muslim i drugi. Otuda je bolje malo odgoditi klanjanje bajram-namaza kako bi ljudi imali više vremena za podjelu sadekatul-fitra.

2) Dozvoljeno vrijeme je dan ili dva prije Bajrama. U Sahihu Buharije prenosi se od Nafije da je rekao: "Ibn Omer je izdvajao sadekatul-fitr za malog i velikog, čak je izdvajao i za moju djecu. Davao ga je onima koji su željeli da ga prime, a bilo bi im uručivano dan ili dva dana prije prekida posta."

Nije dozvoljeno odgađati davanje sadekatul-fitra nakon bajram-namaza, a u slučaju da čovjek neopravdano odgodi davanje fitra, ne bi mu bilo primljeno, zato što je taj postupak suprotan naredbi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a prethodio je hadis Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da će onome koji udijeli prije namaza biti primljeno kao sadekatul-fitr, a onom koji udijeli nakon namaza kao obična sadaka. Međutim, ako bi odgodio sa opravdanim razlogom, onda nema smetnje, i to se tretira kao kada bi bio na putovanju bez ičega što može izdvojiti u svrhu sadekatul-fitra, ili ako ga izdvoji, nema kome udijeliti, ili ga obavijest o nastupu Bajrama iznenadi tako da nije u mogućnosti udijeliti prije bajram-namaza, ili angažira neku osobu da ona za njega udijeli pa ta osoba zaboravi. Dakle, u navedenim slučajevima nema smetnje da se sadekatul-fitr podijeli nakon Bajrama, jer postoji opravdanje za odgodu podjele.

Obaveza je da sadekatul-fitr stigne do onoga ko ga zaslužuje prije bajram-namaza. Ako čovjek naumi da sadekatul-fitr dadne nekoj osobi, pa ne bude u mogućnosti da je pronađe, u tom slučaju dat će drugoj osobi koja ga zaslužuje, i neće odgađati podjelu preko propisanog vremena.

Što se tiče mjesta, podijelit će ga siromasima koji žive u njegovom mjestu boravka, u vremenu kada je obavezan udijeliti, svejedno boravio tu privremeno ili stalno, a dozvoljeno je poslati sadekatul-fitr u druga mjesta u kojima žive muslimani, pogotovo ako su časna mjesta kao Mekka i Medina, ili su siromasi koji u njima žive potrebniji. Ako živi u mjestu u kojem nema osoba kojima je potrebno dati sadekatul-fitr, ili ih on ne zna, zadužit će nekoga da podijeli za njega u mjestu gdje ima potrebnih.

Što se tiče onih kojima se daje sadekatul-fitr: siromasi i oni koji imaju velike dugove koje nisu u stanju izmiriti, bit će im udijeljeno shodno njihovoj potrebi. Dozvoljeno je podijeliti sadekatul-fitr na više osoba, a dozvoljeno je i više sadekatul-fitra dati jednoj osobi, zato što

je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio količinu koja se daje, ali nije odredio broj osoba kojima se daje. Dakle, ako bi skupina ljudi sakupila svoj sadekatul-fitr u jednu posudu, nakon što su prethodno izmjerili, i iz nje neodređeno udjeljivali – to bi im bilo dovoljno i ispravno, međutim dužni su obavijestiti siromaha koji uzima, da ne znaju količinu koju mu udjeljuju, kako ga to ne bi obmanulo pa da i on podijeli istu količinu a da nije svjestan da li je ispunjena obavezna količina. Jer, siromahu je dozvoljeno, kada primi sadekatul-fitr, da ga podijeli za sebe ili nekoga od svoje porodice, ali kada izmjeri dobivenu količini ili ako ga davalac obavijesti da je tačno izvagano.

Allahu naš, nadahni nas da ti izvršavamo pokornosti onako kako si Ti zadovoljan, očisti naše duše, riječi i djela, i udalji nas od neispravnog vjerovanja, riječi i djela – doista si Ti mnogo plemenit. Neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

DVADESET DEVETO RAMAZANSKO SIJELO

TEVBA – POKAJANJE

Neka je zahvala Allahu koji je sve što postoji učinio dokazom Svoje jednoće, koji sa Svojim stvorenjima postupa onako kako hoće – neka je Njegova sila i vlast ponosita – koji odabra bogobojazne pa ih počasti sigurnošću i vjerom, koji iz Svoje blagosti i milosti obuhvati grješnike oprostom, koji iz Svoje plemenitosti i dobrote ne prekide opskrbu onima koji Mu griješe, koji obradova iskrene Svojom blizinom, i opomenu na Dan polaganja računa njegovom žestinom, koji zaštiti putnika koji korača ka Njegovom zadovoljstvu i počasti vjernika kad mu u srcu zapisa vjerovanje, koji odredi propise Svojim stvorenjima, zabrane i naredbe, a iz Svoje blagodati podiže ono što slabi i jadi, koji Svojom opomenom probudi iz nemara onoga što zaboravi, i pozva grješnika da mu grijehe oprosti. To je Veličanstveni Gospodar koji ljudima nije sličan, Bogati i Plemeniti kome nisu potrebni ni piće ni hrana, dok su On i Njegova milost neprestano potrebni svim stvorenjima, u nevoljama, noću i danju.

Zahvaljujem Mu zahvalom roba svome Gospodaru, koji traži oprosta za sve grijehe i za manjkavost malu. Svjedočim da nema istinskog boga mimo Allaha Jedinog, koji nema sudruga, iskrenim svjedočenjem iz svoga srca – bez dvoumljenja i stanke, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik – najodabraniji iz Njegove stranke. Neka je Allahov potpuni salavat i selam na njega i najboljeg od svih ashaba – Ebu Bekra, i onoga sa čijeg puta bježi šejtan – Omera, na Osmana, šehida mimo ratnog saffa, i Aliju, pomagača u svakom ratu, i na ostale ashabe i svu porodicu njegovu, kao i na sve koji slijede njegovu uputu.

Draga moja braćo, privedite mjesec ramazan kraju sa iskrenim pokajanjem Allahu od grijeha, i nastojte da Mu se približite djelima s kojima je zadovoljan, jer je čovjek uvijek sklon pogrešci i prijestupu. Svi sinovi Ademovi su grješnici, a najbolji grješnici su oni koji se mnogo kaju. Uzvišeni Allah podstaknuo je u Svojoj Knjizi, i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u svome sunnetu, na traženje oprosta i pokajanje Allahu. Kaže Uzvišeni:

﴿ وَأَنِ ٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوٓا۟ إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُم مَّتَٰعًا حَسَنًا إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِى فَضْلٍ فَضْلَهُۥ ۖ وَإِن تَوَلَّوْا۟ فَإِنِّىٓ
أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ﴿٣﴾ ﴾

"I da od Gospodara svoga oprosta tražite i da se pokajete, a On će vam dati da do smrtnog časa lijepo proživite i svakom čestitom dat će zasluženu nagradu. A ako leđa okrenete – pa, ja se, zaista, bojim za vas patnje na Velikom danu."[425]

﴿ قُلْ إِنَّمَآ أَنَا۠ بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰٓ إِلَىَّ أَنَّمَآ إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ فَٱسْتَقِيمُوٓا۟ إِلَيْهِ وَٱسْتَغْفِرُوهُ ۗ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ
﴿٦﴾ ﴾

"Reci: 'Ja sam doista čovjek kao i vi, samo – meni se objavljuje da je vaš Bog samo jedan Bog, zato Njega iskreno obožavajte i od Njega oprosta tražite!' A teško onima koji Njemu druge ravnim smatraju."[426]

﴿ وَتُوبُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ ٱلْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾ ﴾

"I svi se Allahu pokajte, o vjernici, da biste postigli ono što želite."[427] I kaže:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ تُوبُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّٰتٍ
تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ يَوْمَ لَا يُخْزِى ٱللَّهُ ٱلنَّبِىَّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ ۖ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَٰنِهِمْ
يَقُولُونَ رَبَّنَآ أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَٱغْفِرْ لَنَآ ۖ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨﴾ ﴾

"O vi koji vjerujete, učinite pokajanje Allahu iskreno, da bi Gospodar vaš preko ružnih postupaka vaših prešao i da bi vas u džennetske bašče, kroz koje rijeke teku, uveo, na Dan u kojem Allah neće osramotiti Vjerovjesnika i one koji su zajedno sa njim vjerovali; svjetlo njihovo će ići ispred njih i njihove desne strane. 'Gospodaru naš' – govorit će oni – 'učini potpunim svjetlo naše i oprosti nam jer Ti, doista, sve možeš'."[428]

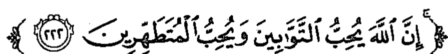
---

425 Prijevod značenja Hud, 3.

426 Prijevod značenja Fussilet, 6.

427 Prijevod značenja En-Nur, 31.

428 Prijevod značenja Et-Tahrim, 8.

"Allah zaista voli one koji se često kaju i voli one koji se mnogo čiste."[429] Ajeta u kojima se spominje pokajanje ima mnogo.

Što se tiče hadisa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jedan od njih je i predaja od Egarra b. Jesara el-Muzenija, radijallahu anhu, u kojoj se navodi da je rekao: Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: "O *ljudi! Pokajte se Allahu i zatražite od Njega oprosta, jer se ja, zaista, u jednom danu pokajem stotinu puta.*"[430]

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: "*Doista ja zatražim oprosta od Allaha i pokajem Mu se u jednom danu više od sedamdeset puta.*"[431]

Od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "*Doista se Allah obraduje pokajanju Svoga roba, kada se pokaje, više nego kada bi jedan od vas bio na jahalici u pustinji, i zatim mu pobjegla jahalica sa hranom i pićem, i tako iznenađen, žalostan, odsjeo u hladu drveta, i dok je u takvom stanju iznenada je ugleda ispred sebe i prihvati za njenu uzdu, i uzvikne pogrešno od velike radosti: 'O Allahu, Ti si moj rob, a ja Tvoj gospodar!'*"[432] Allah se raduje pokajanju Svoga roba zato što On voli pokajanje, prelazak preko grijeha, i povratak roba nakon što je pobjegao od Njega.

Od Enesa i Ibn Abbasa, radijallahu anhum, prenosi se da je Allahov Posalnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Da sin Ademov ima punu dolinu zlata, zasigurno bi poželio da ima dvije doline, i ništa mu neće napuniti usta osim zemlja, a Allah prima pokajanje onoga ko se pokaje.*"[433]

Tevba – pokajanje predstavlja povratak iz griješenja u pokornost Allahu, zato što je On, Uzvišeni, Jedini koji zaslužuje da bude istinski obožavan, a stvarnost obožavanja je potpuna poniznost i pokornost

---

429 Prijevod značenja El-Bekare, 222.
430 Muslim.
431 Buharija.
432 Muslim.
433 Muttefekun alejhi.

onome ko se obožava, iz ljubavi i veličanja, pa ako se rob udalji od Njegove pokornosti, pokajanje za to je da stane pred Allaha kao siromah, ponizan, u strahu, i slomljenog srca.

Pokajanje za grijehe je obavezno svakome, bez kašnjenja i odgađanja, zato što su to naredili Allah i Njegov Poslanik, a Allahove naredbe i naredbe Njegovog Poslanika obaveza je odmah izvršavati, ali i zato što čovjek ne zna šta ga može zadesiti u slučaju odgađanja: može se desiti da mu dođe smrt i ne stigne se pokajati. Također, ustraja-vanje na grijehu otvrđuje i udaljava srce od Uzvišenog Allaha i slabi čovjekovo vjerovanje, jer se vjerovanje povećava činjenjem pokornosti, a slabi griješenjem. Ustrajavanjem u griješenju čovjek se vezuje i spaja sa grijehom, a kada se duša na nešto navikne, veoma joj je teško da to napusti, i tako će čovjeku biti teško da napusti grijehe, a šejtan će mu u međuvremenu otvarati vrata novih i još većih grijeha. Zato su učenjaci i veliki odgajatelji rekli da je grijeh pismo nevjerstva, prelazit će iz stanja u stanje sve dok čovjeka ne odvrati od vjere u potpunosti, da nas Allaha sačuva.

Pokajanje koje je Uzvišeni Allah naredio, je iskreno pokajanje, koje ima pet uvjeta ispravnosti:

Prvi: Da bude učinjeno iskreno radi Allaha, azze ve dželle, da njegov povod bude ljubav i veličanje Allaha, nadajući se Njegovoj nagradi i strahujući od Njegove kazne. Dakle, povod pokajanja ne smiju biti ovosvjetske koristi ili postizanje naklonosti neke osobe. Ako se neko pokaje u cilju postizanja navedenog, njegovo pokajanje neće biti primljeno, jer se nije pokajao Allahu nego onome što je naumio.

Drugi: Da se žalosti i kaje zbog grijeha koje je počinio i da poželi da ga nikada nije počinio, kako bi ga ta žalost navela da se srcem okrene prema Allahu, i slomljeno stane pred Njega koreći svoju dušu koja ga je navela na zlo, pa mu tako pokajanje bude na jasnom ubjeđenju i znanju.

Treći: Da u istom trenutku napusti činjenje tog grijeha. Ako je taj grijeh činjenje nekog harama, odmah će ga ostaviti, a ako je taj grijeh ostavljanje neke obaveze, odmah će je nadoknaditi ako je od djela koja se mogu nadoknaditi, kao hadždž i zekat. Pokajanje je neispravno sve dok čovjek ustrajava u grijehu. Ako bi čovjek prakticirao kamatno poslovanje i u jednom trenutku izjavio da se pokajao zbog

toga, a još uvijek nije prestao koristiti kamatu, u tom slučaju pokajanje mu neće mu biti primljeno, naprotiv, takvo postupanje predstavlja vid izigravanja sa Allahom i Njegovim ajetima, što će ga samo još više udaljiti od Allaha. Također, ako bi ostavljao namaz u džematu i izjavio da se pokajao zbog toga, ali i dalje ustraje u tome, pokajanje mu neće biti ispravno. Ako je taj grijeh vezan za prava nekih ljudi, pokajanje neće biti primljeno sve dok ih ne izmiri. Ako je taj grijeh nepravedno uzimanje tuđeg imetka, pokajanje je neispravno sve dok taj imetak ne vrati vlasniku, ako je živ, ili njegovim nasljednicima ako je mrtav, a ako nema nasljednika, predat će ga u bejtul-mal, a ako ne zna ko je vlasnik imetka, udijelit će ga u njegovo ime, a Uzvišeni Allah dobro zna o kome se radi. Ako je taj grijeh ogovaranje muslimana, u slučaju da osoba koju je ogovorio sazna da je to učinio ili on strahuje da je saznala, tada mu je obaveza da od te osobe zatraži halala, a u suprotnom obaveza mu je da za osobu koju je ogovorio traži oprosta i da je spomene po pohvalnim osobinama na istom skupu pred kojim ju je ogovorio, jer dobra djela brišu loša.

Ako se pokaje za činjenje određenog grijeha, a na drugoj strani ustrajava u činjenju drugog grijeha, pokajanje je ispravno, zato što se djela odvajaju, a vjerovanje razlikuje, ali se za to pokajanje neće reći da je potpuno pokajanje i da zaslužuje pohvalne opise i uzvišene stepene koje zaslužuju iskreni i potpuni pokajnici, sve dok se ne pokaje Allahu od svih grijeha.

Četvrti: Da čvrsto odluči da se neće vratiti griješenju u budućnosti, zato što je ovo plod pokajanja i dokaz iskrenosti pokajnika. Ako kaže da se pokajao, ali odlučio da će opet uraditi grijeh jednog dana, ili je pak neodlučan u tome, neispravno mu je pokajanje, zato što je to privremeno pokajanje u kojem pokajnik traga za prigodnim prilikama za činjenje grijeha, i ne upućuje na prijezir i bježanje od grijeha u pokornost Allahu, azze ve dželle.

Peti: Da ne bude nakon vremena u kojem se prima pokajanje, jer mu tada pokajanje neće biti primljeno. Što se tiče isteka vremena u kojem se prima pokajanje, to vrijeme dijeli se na dvije vrste: općenito za sve ljude i posebno za svakog čovjeka.

Općeniti istek vremena za sve ljude je izlazak sunca sa zapada i kada se to desi, pokajanje je beskorisno. Kaže Uzvišeni Allah:

﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأْتِيَهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ أَوْ يَأْتِىَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِىَ بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ ۗ يَوْمَ يَأْتِى بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ لَا يَنفَعُ
نَفْسًا إِيمَٰنُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِىٓ إِيمَٰنِهَا خَيْرًا ۗ قُلِ ٱنتَظِرُوٓا۟ إِنَّا مُنتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾﴾

"Onoga dana kada neki predznaci od Gospodara tvoga dođu, nijednom čovjeku neće biti od koristi to što će tada vjerovati, ako prije nije vjerovao ili ako nije, kao vjernik, kakvo dobro uradio. Reci: 'Samo vi čekajte, i mi ćemo, doista, čekati!'"[434]

Pod "nekim predznacima" misli se na izlazak sunca za zapada, kao što je pojasnio Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a od Abdullaha b. Amra ib. El-Asa, radijallahu anhuma, se prenosi da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Pokajanje će se primati sve dok sunce ne izađe sa zapada, a kada izađe, bit će zapečaćeno svako srce i ono što je u njemu, i nakon toga ljudi neće imati potrebu za djelima.*" Kaže Ibn Kesir, rahmetullahi alejhi: "Lanac prenosilaca ove predaje je hasen – dobar."

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "*Ko se pokaje prije nego što sunce izađe sa zapada, Allah će mu primiti pokajanje.*"[435]

Posebni istek vremena pokajanja za svakog čovjeka je smrtni čas. Kada dođe određenje i ugleda smrt, pokajanje mu je beskorisno i neispravno. Kaže Uzvišeni Allah:

﴿وَلَيْسَتِ ٱلتَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ حَتَّىٰٓ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ ٱلْمَوْتُ قَالَ إِنِّى تُبْتُ ٱلْـَٰٔنَ
وَلَا ٱلَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٨﴾﴾

"Uzaludno je kajanje onih koji čine rđava djela, a koji, kad se nekom od njih približi smrt, govore: 'Sad se zaista kajem!', a i onima koji umru kao nevjernici. Njima smo bolnu patnju pripremili."[436]

Od Abdullaha b. Omera b. El-Hattaba, radijallahu anhuma, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Doista Allah prima pokajanje Svoga roba sve dok mu duša ne dođe do grkljana.*"[437]

---

434 Prijevod značenja El-En'am, 158.
435 Muslim.
436 Prijevod značenja En-Nisa', 18.
437 Ahmed i Tirmizi, koji kaže da je hadis hasen-dobar.

Kada pokajanje bude ispravno, pod svim uvjetima, i primljeno, Uzvišeni Allah njime briše grijehe od kojih se čovjek pokajao, pa makar bili i veliki. Kaže Uzvišeni Allah:

﴿ قُلْ يَٰعِبَادِىَ ٱلَّذِينَ أَسْرَفُوا۟ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا۟ مِن رَّحْمَةِ ٱللَّهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَغْفِرُ ٱلذُّنُوبَ جَمِيعًا ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾ ﴾

"Reci: 'O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehe oprostiti; On, doista, mnogo prašta i On je milostiv'."[438]

Ovaj ajet govori o Allahovim pokajnicima, onima koji se vraćaju svome Gospodaru. Kaže Uzvišeni Allah:

﴿ وَمَن يَعْمَلْ سُوٓءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُۥ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ ٱللَّهَ يَجِدِ ٱللَّهَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١١٠﴾ ﴾

"Onaj ko kakvo zlo učini ili se prema sebi ogriješi pa poslije zamoli Allaha da mu oprosti – naći će da Allah prašta i da je milostiv."[439]

Zato preteknite, Allah vam se smilovao, svoje godine sa iskrenim pokajanjem svome Gospodaru, prije nego što vas iznenadi smrt pa ne nađete načina da se spasite.

Allahu naš, nadahni nas iskrenim pokajanjem kojim ćeš nam obrisati sve prethodne grijehe. Uputi nas na lahkoću, a udalji od poteškoće.

Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima, na ahiretu, a i prije njega, iz Svoje milosti, o Najmilostiviji. Neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

---

[438] Prijevod značenja Ez-Zumer, 53.

[439] Prijevod značenja En-Nisa', 110.

TRIDESETO RAMAZANSKO SIJELO

KRAJ MJESECA

Neka je zahvala Allahu koji je neograničeno Veličanstven, Plemenit, Dobročinitelj i Milostivi, koji sve stvori, tačno odredi i spusti propise, a On je Mudri i Znani. Započeo je stvaranje i priveo ga kraju, i veliki kosmos učinio kao putanju:

﴿ وَٱلشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا ۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾ وَٱلْقَمَرَ قَدَّرْنَٰهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَٱلْعُرْجُونِ
ٱلْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾ لَا ٱلشَّمْسُ يَنۢبَغِى لَهَآ أَن تُدْرِكَ ٱلْقَمَرَ وَلَا ٱلَّيْلُ سَابِقُ ٱلنَّهَارِ ۚ وَكُلٌّ فِى فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾ ﴾

"I Sunce se kreće do svoje određene granice, to je odredba Silnoga i Sveznajućeg. I Mjesecu smo odredili položaj; i on se uvijek ponovo kreće kao stari savijeni palmin prut. Niti Sunce može Mjesec dostići, niti noć dan prestići, svi oni plove u svemiru."[440]

Slavim Ga riječima na onome što daje i poklanja, a na blagodatima i dobrima hvalim Ga djelima. Svjedočim da nema istinskog boga osim Njega, Najuzvišenijeg Vladara, Prvog – prije kojeg niko bio nije, Posljednjeg – nakon kojeg niko biti neće, Uzvišenog – iznad kojeg niko nije, Tajnog – pored kojeg nikog bližeg nema, i koji zna sve što treba. Svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, a i Njegov najodabraniji izaslanik. Neka je potpuni Allahov salavat i selam na njega i Ebu Bekra koji je najiskreniji, a i na Omera poznatog po jačini u vjeri, i na Osmana nepravedno ubijenog po nasilničkom htijenju, a i na Aliju najbližeg mu roda po čvrstom ubjeđenju, i sve njegove ashabe i one koji ih slijede u dobročinstvu do Sudnjega dana.

Draga braćo, mjesec ramazan samo što nije prošao, mjesec koji je svjedok za djela koja ste u njemu ostavili, za ili protiv vas. Onaj ko je ostavio dobra djela, neka se zahvali Allahu na tome i neka se raduje velikoj nagradi, jer doista Allah neće upropastiti djela onih koji dobro postupaju. A onaj ko je ostavio loša djela, neka se pokaje iskreno svome Gospodaru, jer Allah prima pokajanje onoga ko se pokaje. Uzvišeni Allah propisao vam je na kraju ovog mjeseca ibadete koji

---

[440] Prijevod značenja Jasin, 38-40.

vam povećaju Njegovu blizinu, jačaju vjerovanje, i sveske dobrih djela čine obimnijim. Propisao vam je sadekatul-fitr, o kojem smo detaljno govorili, propisao vam je donošenje tekbira kada ispunite određen broj dana zalaskom sunca u noći uoči Bajrama pa sve do bajram-namaza. Kaže Uzvišeni Allah:

﴿ وَلِتُكْمِلُوا۟ ٱلْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا۟ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾ ﴾

"I da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na pravi put, i da zahvalni budete."[441]

Način donošenja tekbira podrazumijeva izgovaranje: "*Allahu ekber, Allahu ekber, la ilahe illallah, vallahu ekber, Allahu ekber ve lillahi hamdu*" - "Allah je najveći, Allah je najveći, nema boga osim Njega, Allah je najveći i Njemu pripada sva zahvala." Sunnet je da muškarci podižu glasove prilikom donošenja tekbira u džamijama, na pijacama i u kućama, javno veličajući i slaveći Allaha i javno ispoljavajući pokornost i zahvalu. Žene će donositi tekbire u sebi prigušenim glasom, zato što je njima naređeno da se skrivaju i spuštaju glasove. Zar može biti ljepše stanje od stanja ljudi koji veličaju i slave Allaha donoseći tekbire na svakom mjestu. Nakon završetka mjeseca posta, ispunjavaju se prostranstva tekbirima, zahvalom, i tehlilima (riječima la ilahe illallah), žudeći da Allahovom milošću i strahujući od Njegove kazne.

Uzvišeni Allah propisao je Svojim robovima i obavljanje bajram-namaza na dan Bajrama, kako bi time upotpunili veličanje i spominjanje Allaha, azze ve dželle. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je bajram-namaz čitavom ummetu, muškarcima i ženama, a njegove naredbe obaveza je izvršavati radi riječi Uzvišenog:

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُوا۟ ٱلرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوٓا۟ أَعْمَـٰلَكُمْ ﴿٣٣﴾ ﴾

"O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku, i ne ništite djela svoja!"[442]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je ženama da prisustvuju bajram-namazu, iako je ženama općenito bolje klanjati u

---

[441] Prijevod značenja El-Bekare, 185.
[442] Prijevod značenja Muhammed, 33.

kućama sve namaze izuzev bajram-namaza, što je dokaz pritvrđenosti bajram-namaza. Kaže Ummu Atijje, radijallahu anha: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je da prisustvujemo ramazanskom i kurbanskom bajram-namazu. Ova naredba odnosi se na sve žene: i one koje su pred punoljetnost, i one koje su dobile hajz, ali i na djevice. Što se tiče onih koje su u hajzu, udaljit će se od namaza, ali će prisustvovati hutbi i dovi. Rekla sam: 'O Allahov Poslaniče! Neke od nas nemaju džilbaba?', a on reče: *'Neka je ogrne njena sestra svojim džilbabom!'"*[443] Džilbab je ženska odjeća slična ogrtaču.

Sunneta je prije odlaska na ramazanski bajram-namaz pojesti neparan broj datula, bilo tri, pet, ili više od toga, ali da prekine sa neparnim brojem, radi riječi Enesa b. Malika, radijallahu anhu: "Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi izašao na bajram-namaz prije nego što pojede nekoliko datula neparnog broja." [444]

Na namaz će ići pješke, bez prijevoznog sredstva, izuzev onoga ko ima opravdanje, kao što je bolest i starost, radi riječi Alije b. Ebi Taliba, radijallahu anhu: "Od sunneta je pješke ići na bajram-namaz." [445]

Muškarcu je pohvalno da se uljepša i obuče najljepšu odjeću, radi predaje koja se od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, navodi u Buharijinom u Sahihu: "Omer, radijallahu anhu, uzeo je na pijaci ogrtač od svile pa došao sa njim kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'O Allahov Poslaniče! Kupi ovaj ogrtač kako bi se ukrasio njime za Bajram i delegacije!' Na to mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'To je odjeća onih koji neće imati nagrade na ahiretu.'"* Poslanik je ovo rekao zato što je ogrtač bio od svile, a muškarcima nije dozvoljeno da oblače svilu i nose zlato, zato što su zabranjeni muškarcima iz ummeta Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Što se tiče žene, na bajram će izaći uljepšana, ali nenamirisana, niti otkrivena i razgolićena, zato što joj je prilikom izlaska naređeno pokrivanje, a zabranjeno otkrivanje, razgolićavanje, pokazivanje ukrasa i upotreba mirisa.

Namaz je potrebno obaviti sa skrušenošću i prisustvom srca, i što

---

[443] Muttefekun alejhi.
[444] Ahmed i Buhari.
[445] Tirmizi i kaže da je hadis dobar.

više spominjati Allaha i dozivati Ga nadajući se Njegovoj milosti i strahujući od Njegove kazne. Neophodno je prilikom sakupljanja ljudi na bajram-namazu prisjetiti se sakupljanja ljudi pred Uzvišenim Allahom na Sudnjem danu. Neka se gledajući u prednost ljudi, jednih nad drugima, svako prisjeti velike prednosti na ahiretu. Kaže Uzvišeni Allah:

﴿ انظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ وَلَلْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا ﴿٢١﴾ ﴾

"Gledaj kako jednima dajemo prednost nad drugima; a na onom svijetu razlika u stepenima i prednostima bit će, doista, veća."[446]

Neka se svako raduje Allahovoj blagodati kojom ga je počastio, blagodati da je dočekao ramazan i radio u njemu dobra djela, kao što je namaz, post, učenje Kur'ana, udjeljivanje sadake i druga djela pokornosti. To je bolje od čitavog dunjaluka i svega što se nalazi na njemu:

﴿ قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾ ﴾

"Reci: 'Neka se zato Allahovoj blagodati i milosti raduju, to je bolje od onoga što gomilaju.'"[447] Jer, post i obavljanje noć-nog namaza u ramazanu predstavlja uzrok oprosta grijeha. Vjernik se raduje kada okonča post i noćni namaz kako bi se tako očistio od grijeha, a onaj slabog vjerovanja raduje se kako bi se riješio posta koji mu je pravio poteškoću i stezao prsa. Razlika između ove dvije radosti veoma je velika.

Draga moja braćo, iako je mjesec ramazan prošao, doista, djela vjernika ne prestaju sve do smrti. Kaže Allah, azze ve dželle:

﴿ وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾ ﴾

"I sve dok si živ, Gospodara svoga obožavaj!"[448] I kaže Uzvišeni:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾ ﴾

"O vjernici, bojte se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani!"[449]

---

446 Prijevod značenja El-Isra, 21.
447 Prijevod značenja Junus, 58.
448 Prijevod značenja El-Hidžr, 99.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Kada umre rob, prekidaju mu se djela*", tako da za prekidanje djela nije odredio ništa drugo osim smrt. Ako je završen post u mjesecu ramazanu, doista vjernik time ne prekida sa postom, jer je post neprestano propisan tokom cijele godine, neka je Allahu zahvala na tome.

Prenosi se u Muslimovom Sahihu od Ebu Ejjuba el-Ensarija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ko isposti mjesec ramazan, a zatim ga poprati postom šest dana u mjesecu ševvalu – kao da je postio čitavu godinu.*"

A za post tri dana u svakom mjesecu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Ko bude postio tri dana u svakom mjesecu, i ramazan do ramazana, kao da neprekidno posti.*"[450] Kaže Ebu Hurejre, radijallahu anhu: "Oporučio mi je moj miljenik, sallallahu alejhi ve sellem, tri stvari: ....post tri dana u svakom mjesecu." Ovaj post prioritenije je prakticirati u tzv. bijelim danima, a to su: trinaesti, četrnaesti i petnaesti dan u (lunarnom) mjesecu, radi predaje od Ebu Zerra, radijallahu anhu, u kojoj se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*O Ebu Zerr! Ako budeš postio tri dana u mjesecu, posti ih trinaesti, četrnaesti, i petnaesti dan.*"[451]

U Sahihu imama Muslima prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o postu dana Arefata, pa je rekao: "*Briše grijehe za prethodnu i tekuću godinu*", i upitan je o postu Ašure, pa je rekao: "*Briše grijehe za prethodnu godinu.*", i upitan je o postu ponedjeljkom, pa je rekao: "*To je dan u kojem sam rođen i dan u kojem sam primio objavu.*"

U Sahihu imama Muslima također se prenosi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan: 'Koji je post najvredniji nakon ramazana?' Rekao je: "*Najbolji post nakon posta mjeseca ramazana je post Allahovog mjeseca muharrema.*"

U dva Sahiha od Aiše, radijallahu anha, prenosi se da je rekla: "Nisam vidjela da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ispos-

---

449 Prijevod značenja Ali Imran, 102.

450 Ahmed i Muslim.

451 Ahmed i Nesai.

tio cijeli mjesec mimo ramazana, niti sam ga vidjela da više posti od posta u mjesecu ša'banu", a u drugoj predaji: "Postio ga je cijelog osim malo." Od nje, radijallahu anha, prenosi se da je rekla: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je običaj postiti ponedjeljkom i četvrtkom."[452] Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Djela se predočavaju Allahu ponedjeljkom i četvrtkom, pa volim da se moja djela predoče dok postim.*"[453]

Iako je ramazanski noćni namaz završen, on i dalje ostaje propisan, neka je hvala Allahu, svake noći tokom godine, potvrđen djelom i riječima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. U Sahihu imama Buharije prenosi se od Mugire b. Šu'beta, radijallahu anhu, da je rekao: "Doista je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stajao na namazu toliko dugo da su mu noge oticale, pa kada bi mu to bilo rečeno, odgovorio bi: '*Zar da ne budem zahvalni rob!?*'" Od Abdullaha b. Selama, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*O ljudi! Širite selam, hranite druge, održavajte rodbinske veze i klanjajte noću dok drugi spavaju – ući ćete mirno u Džennet.*"[454]

U dva Sahiha se prenosi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Naš Uzvišeni Gospodar silazi svake noći na zemaljsko nebo, kada ostane zadnja trećina noći, i govori: 'Ko Me doziva pa da mu se odazovem? Ko od Mene traži pa da mu udovoljim? Ko od Mene traži oprosta pa da mu oprostim?'*"

Dvanaest je rekata pritvrđenog sunneta sa dnevnim namazima: četiri rekata prije podne i dva nakon podne, dva rekata nakon akšama, dva nakon jacije, i dva prije sabaha. Od Ummu Habibe, radijallahu anha, prenosi se da je rekla: Čula sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: "*Nema nijednog muslimana da Allahu klanja dobrovoljno u toku dana dvanaest rekata, mimo obavez-nih namaza, a da mu Allah neće izgraditi kuću u Džennetu*", a u drugoj

---

[452] Ahmed, Tirmizi, Nesai, Ibn Madže i Ebu Davud.

[453] Tirmizi.

[454] Tirmizi i kaže da je hasenu-sahih.

predaji stoji: "*Ko bude klanjao dvanaest rekata u toku dana i noći, bit će mu radi njih izgrađena kuća u Džennetu.*"[455]

Uzvišeni Allah naredio je, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podstakao na propisani zikr nakon pet dnevnih namaza. Kaže Uzvišeni Allah:

﴿فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَوٰةَ فَاذْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ ۚ فَإِذَا اطْمَأْنَنتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَوٰةَ ۚ إِنَّ
الصَّلَوٰةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا ﴿١٠٣﴾﴾

"A kada namaz završite, Allaha spominjite, i stojeći, i sjedeći, i ležeći. A u bezbjednosti obavljajte namaz u potpunosti, jer vjernicima je propisano da u određeno vrijeme molitvu obavljaju."[456]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon predavanja selama, izgovarao bi: "*Estagfirullah*" - "Tražim oprosta od Allaha", tri puta, i rekao: "*Allahumme Ente-s-Selam, ve minke-s-selam, tebarekte ja Zel-dželali ve-l-ikram*" - "*O Allahu! Ti si Mir, i Ti ga daješ, blagodaran si Ti, o Posjedovatelju veličine i plemenitosti.*" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Ko nakon svakog namaza izgovori: 'subhanallah' trideset i tri puta, 'elhamdulillah' tridest i tri puta, i 'Allahu ekber' trideset i tri puta, to je devedeset i devet puta, a zatim stotinu upotpuni riječima: 'la ilahe illallah vahdehu la šerike lehu, lehul-mulku, ve lehul-hamdu, ve huve ala kulli šej'in kadir' – bit će mu oprošteni grijesi pa makar ih bilo koliko morske pjene.*"[457]

Draga moja braćo, trudite se u činjenju pokornosti i dobročinstva, i klonite se griješenja i nepokornosti, kako biste ostvarili prelijep život na dunjaluku i veliku nagradu nakon smrti. Kaže Allah, azze ve dželle:

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾﴾

"Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život i, doista, ćemo ih nagraditi boljom

[455] Muslim.
[456] Prijevod značenja En-Nisa', 103.
[457] Muslim.

nagradom nego što su zaslužili."[458]

Allahu naš, učvrsti nas u vjerovanju i činjenju dobrih djela, proživi nas lijepim životom, i spoji nas sa onima koji su nas pretekli u dobročinstvu. Neka je neizmjerna zahvala Allahu, Gospodaru svih svjetova, i neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu, i sve ashabe.

Sa ovim smo završili ono što smo naumili napisati, moleći Allaha da učini naša djela iskrenim radi Njegovog lica, da nas približe Njemu i budu od koristi Njegovim robovima. Molimo Ga da nas uzme u Svoju zaštitu na dunjaluku i ahiretu, i Svojom dozvolom uputi na istinu u onome u čemu se razilazimo, a doista On upućuje onoga koga hoće na Pravi put.

Pisanje djela završeno je 29. muharrema 1396. godine po Hidžri rukom autora – potrebnog svoga Gospodara – Muhammeda b. Saliha el-Usejmina, rahmetullahi alejh.

Zahvala pripada Allahu, Gospodaru svjetova, i neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

[458] Prijevod značenja En-Nehl, 97.

SADRŽAJ

Zahvala pripada Allahu, Gospodaru svih svjetova, Njega hvalimo, od Njega pomoć, oprost i uputu tražimo, Njemu se kajemo, kod Njega utočište tražimo od zla naših duša i naših loših djela. Koga Allah iz Svoje milosti uputi, nema tog ko će ga u zabludu odvesti, a koga u zabludi pravedno ostavi, nema onoga koji će ga uputiti. Svjedočim da nema istinskog boga koji zaslužuje da se obožava osim Allaha, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, neka je Allahov salavat i selam na njega, njegovu porodicu, ashabe i sve koji ih budu slijedili u dobru do Sudnjega dana.

Okupljanja u mjesecu ramazanu prožeta su ukazivanjem i podsjećanjem na brojne propise posta, namaza i zekata, ali i na sve ostale propise koji su karakteristični za ovaj odabrani mjesec. Predavanja na ovim okupljanjima uglavnom su preuzeta iz djela "Kurretu-l-'ujuni-l-mubsire bi telhisi kitabi-t-tebsire", naravno uz izmjenu neophodnih dijelova. U okviru ciklusa pre-davanja -koja su se održala tokom ramazanskih dana i noći, u karakte-rističnoj formi sijela- tretirao sam mnoge ramazanske propise, adabe, preporučene radnje, što je bilo neophodno s obzirom na činjenicu da među ljudima zaista postoji velika potreba za tretiranjem ove tematike. Ovo djelo nazvao sam "Ramazanska sijela" i do sada je doživjelo brojna izdanja, uz određene korekcije u pojedinim izdanjima, gdje sam smatrao svrsishodnim ukratko pojasniti određena pitanja, navesti izvod hadisa, dodati neophodno, ali i izostaviti ono što sam smatrao suvišnim, naravno takvih korekcija bilo je vrlo malo i nisu utjecale na krajnji cilj ovoga djela.

Svevišnjeg Allaha molim da naša djela učini iskrenim, samo radi Njega, i da podari koristi od njih, jer uistinu, On je Darežljivi i Plemeniti.

Muhammed b. Salih el-Usejmin,
rahimehullahu te'ala